زارۆكستان

(پێنج كتێب له‌ یه‌ك به‌رگدا)

وه‌رگێڕانی له‌ فارسییه‌وه‌:

حه‌مه‌كه‌ریم عارف

2007

پێرست

- وتەیەك
- مندالّە دارینە
- فاشیزم چییە
- شوانە بچکۆلەکە
- چوار شانۆنامە
- چەند چیرۆکێك لە ئەفسانەی یۆنانییەوە

www.pertwk.com

منداڵە دارینە

پێشەکی:

حەمە کەریم عارف

بێگومان جیهانی منداڵان، وێڕای سادەیی و پاکی و بێگەردی، ئاڵۆزی و تایبەتمەی خۆی هەیە، دریاریشە منداڵ دەکاتە بەردی بناغەی ئایندەو هەر وەچەو نەوەیەك بەپێی سوننەتی ژیان و جەبریەتی مێژوو دەبێ ئاڵاکەی دەستی تەسلیم بە نەوەی پاش خۆی بکات. جا کە ئەمە سوننەتی ژیان و یاسای مێژوو بێ پێویستە کار بۆ ئەوە بکرێت منداڵان کە دەکەنە نەوەی ئایندە بە رێكوپێکترین شێوەو شێواز پەروەردە بکرێن و بە جۆرێ ئامادەو تەیار بکرێن کە شایستەی ئەوە بن بەبێ ترس ئاڵای ژیانیان پێ بسپێردرێت.

یەکێك لە لایەنە گرینگەکانی پەروەردەکردنی منداڵان، رۆژنامەوانی منداڵانە، رەنگە خەڵکانێك هەبن پێیان وابێ نووسین بۆ منداڵان کارێکی ئاسانەو هەر کەسێك قەڵەمێکی هاکەزایی هەبێ، ئیدی دەتوانێ ببێ بە نووسەری منداڵان و وا بزانێ نووسین بۆ منداڵان هیچ داهێنان و هونەرێکی تێدا نییەو بریتییە لە کورتکردنەوەو سادەکردنەوەی هەست و هزری گەورە، واتا هەر هەمان هەست و هزری گەورەیەو بە شێوەو زمانێکی سادەو منداڵانە دێتە دەربڕین... ئەمە لە کاتێکدا کە هەموومان دەزانین منداڵییەتی چەند قۆناغێکی هەیەو هەر قۆناغە تایبەتمەندی خۆی هەیەو دەبێ لە هەر قۆناغێکدا بە زمانێك و بە رۆشنبیرییەکی تایبەت و گونجاو لەگەڵ ئەو قۆناغەدا منداڵ بدوێنین و ئەوە رەچاو بکەین کە رۆشنبیریی منداڵ تایبەتمەندی خۆی هەیەو پێویستە رۆژنامەوانی منداڵان لایەنی پەروەردەیی و دەروونی و هونەری منداڵ رەچاو بکات و ببێ بە پردێکی ئەمین بۆ منداڵ.

هەڵبەتە نووسین بۆ منداڵ، هونەرێکی یەجگار حەساسەو لەناو کوردەواریدا یەجگار تازەیەو دەتوانم بڵێم هێشتا بە تەواوی نەچەسپیوەو ئەو هەوڵ و تەقەلایانەشی کە بە شێوەیەکی پەراگەندە دراون، یاساو رێساو داب و نەریت و بناغەی پتەویان بەرهەم نەهێناوە.

گوتمان پرۆسەی نەشونمای منداڵ پرۆسەیەکی بەردەوامەو بە قۆناغی جیاوازدا تێدەپەڕێت، هەر قۆناغە تایبەتمەندی خۆی و ئاراستەی خۆی هەیە، ئەمەش وا دەخوازێ منداڵ بە ناچاری لە هەر قۆناغێکی تەمەنیدا، گۆڕانێك بەسەر هەڵس و کەوتی خۆیدا بێنێ و سەر لە نوێ

پەیوەندییەکانی ڕێك بخاتەوە.. جا بەم پێیە ڕۆشنبیراندنی منداڵ مانای وا نییە گەورە بێت هەرچی زەخیرەی ڕۆشنبیریی گشتی هەیە بە زمانێکی هەندێ سادە بئاخنێتە مێشکی منداڵەوە، بەڵکو دەبێ ئەو شتانە بخەنە بەردەستی منداڵ کە قۆناغی تەمەنی منداڵ دەیخوازێ و لەگەڵ تواناو پێداویستییەکانی منداڵدا دەگونجێت. هەر چەندە سەردەمی منداڵیی بۆ خۆی سەردەمێکی سەربەخۆیە، بەڵام قۆناغی خۆیشی هەیە، تایبەتمەندیی و تواناو پێداویستی منداڵ لە قۆناغێکی منداڵییەوە بۆ قۆناغێکی دی دەگۆڕێ، پسپۆڕانی بواری منداڵناسی، تەمەنی زەمەنی منداڵیان کردووە بە پێوەرو پێوانەی تەقریبی بۆ ئەو قۆناغە جیاوازانەو چوار قۆناغیان دیاری کردووە:

1- قۆناغی یەکەم: (0- 7 ساڵان)
2- قۆناغی دووەم: (6- 8 ساڵان)
3- قۆناغی سێیەم: (8- 12 ساڵان)
4- قۆناغی چوارەم: (12- 17 ساڵان)

هەڵبەتە کۆمەڵگە بەشەرییەکان بە تەجروبە ئەوەیان کەشف کردووە، کە گوێزانەوەی ڕۆشنبیریی میللەتان بۆ منداڵانیان نابێ بە ڕێککەوت بسپێردرێت، بەڵکو بەرنامەو سەرپەرشتی تایبەتی دەوێت، بۆیە هەر میللەتێك بە شێوازی خۆی سەرپەرشتی پەروەردەکردنی منداڵان دەکات و دەیەوێت دەنگی خۆی لە منداڵاندا بڕوێنێ تا لە ئایندەدا بەر بگرێ و لە ڕێگەی منداڵانەوە کە کلیلی ئایندەیان لە دەستە درێژە بە بوونی مەعنەوی خۆی بدات. ئیدی منداڵیش لە میانەی پرۆسەی پەروەردەی کۆمەڵایەتی و ڕۆشنبیرییەوە شێلەی ڕۆشنبیریی کۆمەڵگەی خۆی وەردەگرێت و ئاوێتەی ئەزموون و داب و نەریت و بەهاو فیکرو ڕەگەزەکانی دیکەی ڕۆشنبیریی سەردەمی خۆی دەکات. ئیدی بەدەم گەشەکردنەوە، قۆناغ بە قۆناغ پەیوەندییەکانی پەرە دەسەنێ و لە ڕێگەی کەناڵەکانی ئەو پەیوەندیانەوە کۆمەڵگەو خۆی و خەڵکی پتر دەناسێت و دەکەونە ژێر کاریگەری خێزان و قوتابخانە... هەڵبەتە خێزان و قوتابخانە وەکوو دوو ژینگەی سنووردار دەرەقەتی گوێزانەوەی ئەو دنیا هەرە فراوان و تازە بوونەوەو گۆڕانە بەردەوامەی ڕۆشنبیریی و ئاڵۆزانی ژیانی کۆمەڵایەتی و ڕەوت و ڕێچکە جیاوازەکانی ژیان نایە، ئیدی داموو دەزگای ڕۆشنبیریی و ڕۆژنامەوانی و ڕاگەیاندن، لە ڕێگەی چاپەمەنی و بڵاڤۆك و فیلم و فیلمی کارتۆن و بەرنامەی ڕادیۆیی و تەلەفزیۆنی تایبەت بە منداڵان، شان بە شانی خێزان و قوتابخانە کەوتنە بایەخدان بە منداڵان و گوێزانەوەی ڕۆشنبیریی بۆ منداڵان.

بێگومان ڕۆژنامەوانی منداڵان ڕۆڵێکی گرنگ لە پرۆسەی ڕۆشنبیراندن و پێکهێنانی کەسایەتی منداڵ دەبینێ، چونکە ئاراستەیان دەکات، فێریان دەکات، کەسایەتی و زەوق و سەلیقەیان پەروەردە دەکات، زمانیان دەوڵەمەند دەکات، خەیاڵیان پاراو دەکات، حەزو ئارەزوویان پەروەردە دەکا، هەڵبەتە یەکێك لە تایبەتمەندییەکانی ڕۆژنامەوانی منداڵ، لەپاڵ وشەدا, وێنەو ڕەنگە. ئاشکرایە هەر بڵاڤۆکێکی منداڵان وەکو ئەوزارێکی گەیاندن و ڕاگەیاندن زمانی منداڵ دەوڵەمەند دەکات، چونکە خوێندنەوە پرۆسەیەکی زهنییەو بەبێ

مانـای زمانـەوانی مەیسـەر نابێـت، فێـر بـوونی مانـای وشـەش کلیلـی کردنـەوەی ڕەمـزە نووسـراوەکانە بۆچوونە نـاو دنیای مانای وشـەو زمـان، جا تـا سـەرو سـەختی منـاڵ لەگـەڵ زماندا زیاتر بێ، زەخیرەی زمانەوانی زیاد دەکاتو بەرە بەرە ئاستی گوزارشت کردنـی منـاڵ بـەرز دەبێتـەوەو ئاشـنای هـزرو شـێوازی هەمـەڕەنگ دەبێـتو ئەمـەش دێتـە سـەر ئـەزموونی خۆیو بەرە بەرە توانای ئـەوەی لـەلا پەیدا دەبێت گوزارشت لـە نـاخی خۆیو بیری خـۆی بکاتو بیروبۆچوونەکانی خۆی دابڕێژێتەوەو بە وشەو زمانی بسپێرێت.

واتـە خوێندنـەوە بازنـەی زانیـاری منـاڵ فـراوان دەکـاتو گـەلێك ڕاسـتیو زانیـاری لەمـەڕ خـۆیو ئـەو ژینگـەو دونیایـەی کـە تێـدا دەژی پـێ دەبەخشـێت کـە ڕەنگـە بـە تەجروبـەی شەخسی یان بە ئاسانی پێی نەگات، واتا خوێندنەوەی جدی لەو ڕووەوە ڕێگاکانی بۆ قەدبڕ دەکات. ئەمە جگە لەوەی خوێندنەوە چاوی منال دەکاتەوەو گیانی ڕەخنـەگری لـەلا دروست دەکاتو پێم وایە ئەو منالانەی دەخوێننەوەو بەپێی بەرنامە موتالا دەکـەن، لـە قوتابخانەشـدا لەو منالانەی کە ناخوێننەوە وریا ترو زیتەڵەترو چاوکراوەترن.

هەڵبەتـە دەبـێ دان بـەوەدا بنـەین کـە منـاڵی کـورد، لـە ڕووی ژمـارەی ڕۆژنامـەو گۆڤـارو بلاڤۆکی منالانەوە، لە چاو منالانی ولاتانی پێشکەوتوودا هەر هیچی بۆ نەکراوە، دیارە ئەمە حاڵەتێکی زۆر خراپەو جگە لـەوەی زادەی ئـەو بارە سیاسییە دژوارەیە کە کوردی تیدایە، نیشانەی ئەوەشە کە ئاستی هۆشیاری گـەورە سـەبارەت بە بایـەخو گرنگـی منـداڵ زۆر نـزمو لاوازە، جا بەندە لە بواری کاری ڕۆشنبیریی خۆمدا، منالم فەرامۆش نەکردووەو زۆر کارم لەو بـوارەدا کـردووە، چیرۆکی (منداڵـە دارینـە) یەکێکـە لـەو کارانـەمو وا لێـرەدا پێشـکەش بـە مندالانی کوردی دەکەم، هیوادارم بە دڵیان بێ.

www.pertwk.com

منداڵە دارینە

نووسینی : کارلۆ کولودی
گۆڕینی لە فارسییەوە: حەمە کەریم عارف

پینۆکیو، منداڵە دارینەیەکی ڕۆحدار بوو. هەر لەو ساتەوە کە دروستکرا، ئیدی دەستی دایە لاساریو بێعاری. بابە پیرەکەی زۆر ئازار دەدا. لاساریو بێعارییەکەی هەر نەیسە، دەچوو دۆستایەتی خەڵکی خراپ و نەزانی دەکرد.

-1-

دەگێڕنەوە دەڵێن، عەیامو ساڵانێکی زوو، دارتاشێکی بەلەنگازو قەلەندەر، بەنێوی "ژپتو" لە گوندێکدا، لە کەناری دەریادا دەژیا. ئەم دارتاشە، پیرە پیاوێکی کورتە باڵا بوو، بە تەنیا دەژیا. ڕۆژێك ناسیاوێکی تەختەدارێکی سافو لوسو بێ گرێی دایێ. "ژپتو" کە چاوی بە تەختەکە کەوت، بیری لەوە کردەوە بۆ خۆی بوکەڵەیەکی لێ دروست بکات. بوکەڵەیەك کە وەکو بنیادەمان ڕێ بکات، بخەوێ، قسان بکاتو بیکات بە کوڕی خۆی. هەر زوویش لە دڵی خۆیدا ناوی لێ نابوو "پینۆکیو". چ ناوێکی خۆش بوو! لە دڵی خۆیدا وای بیر دەکردەوە کە بێگومان ئەم بوکەڵەیە خێری بۆ دەداتەوەو بەختی دەکرێتەوە. پیرە دارتاش بەو هیواو هومێدەی لەو تەختەیە کوڕێك بۆ خۆی دروست بکات، دەست بەکار بوو، دەرێ ساردبوو. بارانێکی توند دەباری، دڵۆپە ئاو بە شوشەی پەنجەرەکەدا دەهاتە خوارێ، با، بەگڤو هوڕ خۆی بە دوکەڵکیشی سوپاکەدا دەکرد، بەڵام ناو ژوورەکە گەرم بوو. هەموو شتێك هێدیو ئارام بوو. سیسرکێك لە سوچێکی ژوورەکەدا هەر زیکە زیکی دەکرد. پشیلەکەی وەستا پیرەش، گەمەی بەو ئاردە دارانە دەکرد کە وەستا دەی تاشین. وەستا ژپتۆ هەوەڵجار قژی پینوکیو-ی دروست کرد. ئەوجا تەوێڵی تاشی. کاتێك کە چاوەکانی دروست کرد، تەمەشای کرد تەختەکە گیانی کەوتۆتە بەرو زەق زەق سەیری ئەو دەکات. ئەوسا نۆرە هاتە سەر دروستکردنی لووتی منداڵە دارینەکە.

وەستا، لەم قۆناغەدا زۆر بۆ بوکەڵەکە نارەحەت بوو. چونکە هێشتا بڕینو تاشینو دروستکردنی کەپوی تەواو نەبوو بوو. کە کەپوی کەوتە درێژبوون. وەستا هەر چەند کورتی دەکردەوە، بێفایدە بوو، کەپوەکە درێژو درێژتر دەبوو. وەختێ وەستا دەمی بوکەڵەکەی دروست کرد، بوکەڵەکە زمانی دەرهێناو کەوتە گاڵتە کردن بە وەستا. ژیپتو ویستی پێی

بڵێ: "چ شەیتانێکی!" بەڵام هیچی نەگوت، ئەوجا دەستو لاقی بوکەڵەکەی دروست کردن. وەستا ژیپتۆ کە لە کارەکەی بووەوە، پینوکیوی بە پێوە لەسەر عاردەکە دانا. یەکەم کاری قورس ئەوەبوو کە بوکەڵەکە فێر ببێ چۆن لەسەر پێیەکانی بوەستێو ڕێ بکات. پیرە وەستا ڕێو ڕۆیشتنی فێری بوکەڵەکە کرد. ئەویش هەر زوو پێی گرت، ئەوجا وەستا گوتی: "زۆر چاکە!" پینوکیو، پێ گرتو کەوتە ڕێ کردن بە چوار دەوری ژوورەکەدا. چەند جارێك بە دەوری ژوورەکەدا سوڕایەوەو ئەوجا لە دەرکی ژوورەکەوە وەدەرکەوتو دەستی بە غاردان کرد.

وەستا ژیپتۆ، بەڕاکردن دوای کەوت، هاوار هاوار "بیگرن! بیگرن!" ژیپتۆی بەلەنگاز، ئەو پیرەمێردە میهرەبانە، وەکو کوڕی خۆی مەیلو مەحەبەتی چوو بووە سەر پینوکیو. ژیپتۆ، دەیویست خۆی پێوە بابداو شانازی پێوە بکات، بەڵام بوکەڵەکە دەری خست کە زۆر بەدو بەدخوو ناجسنە، بوکەڵەکە هەر کە لە ماڵ وەدەرکەوت، ئیدی بێکارو بێعار بە نێو شەقامو کۆڵانان کەوت.

پاسەوانێکی کەپۆ درێژ بوکەڵەکەی لە شەقامێکدا گرتو نەی هێشت بڕوات، بوکەڵەکە خۆی لە دەستی دەرباز کردو بەرەو ماڵ کەوتە غاردان، بەڵام کەسی لە ماڵەوە نەبینی، وەستا ژیپتۆی داماو، لە ماڵ وەدەرکەوتبوو، و لە شەقامەکاندا بە دووی بوکەڵەکەیدا دەگەڕا! پینوکیو، چ خەمی ئەو پیرەمێردەی نەبوو کە وێڵو سەرگەردان شەقامەکانی بۆ دەگەڕا، تەنیا بیری لە ئیسراحەتی خۆی دەکردەوەو بەس، بەڵام لە پڕ گوێی لە دەنگێك بوو. دەنگێکی سووك گوتی: "زیك، زیك، زیك!" بوکەڵەکە ترساو خێرا گوتی: "کێیە؟ ئەوە دەنگی کێیە؟" دەنگەکە وەڵامی دایەوە: "منم!" بوکەڵەکە ئاوڕی دایەوە. سیسرکێکی گەورەی بینی کە بە ئەسپایی بە دیوارەکەدا هەڵدەگەڕا. بوکەڵەکە پرسی: "تۆ کێی؟" سیسرکەکە بە هێمنی وەڵامی دایەوە: "من سیسرکی قسە وێژمو سەد ساڵە لەم ماڵەدا دەژیم، ڕەنگە زیاتریش بێ." بوکەڵەکە هاواری کرد: "بڕۆ گوم بە لەبەر چاوم!" دەنگەکە دیسان گوتی: "نەفرەت لەو منداڵانەی کە لە ماڵی خۆیان هەڵدێن! ئەم جۆرە منداڵانە ئاخیرو ئاقیبەتی باشیان نابێ" بوکەڵەکە بە توندی گوتی: "دەمی خۆت بگرە پیرە! من نامەوێ وەکو هەر منداڵێك بمو بچم بۆ قوتابخانە، ئەمەش پەیوەندی بە تۆوە نییە!" سیسرکەکە گوتی: "بچکۆلەی گەوجو نەفام، چما نازانی ئەگەر نەخوێنی، دەبێ بەکەرێکی تەواو. هەموو کەس گاڵتەت پێ دەکەن! ئەگەر ناتەوێ بچیتە قوتابخانە ئەدی بۆ بەلای کەمەوە کارێك فێر نابی تا ژیانی خۆتی پێ بقەتێنی! چما نابینی ئەوانەی نەخوێندەوارن چەند مایەی ناڕەحەتیو نیگەرانی خۆیانو خەڵکانی ترن" بوکەڵەکە تووڕە بوو، چەکوشێکی هەڵگرتو ویستی بیگرێتە سیسرکە قسە وێژەکە. بەڵام سیسرکەکە زوو فریای خۆی کەوتو لە پەنجەرەکەوە وەدەر کەوت.

شەو داهات. هەموو جێیەك لە تاریکیو بێدەنگیدا نقوم بوو. بوکەڵەکە برسی بوو. بە کونو کەلەبەری ژوورەکەدا کەوتە گەڕان تا شتێ پەیدا بکاتو بیخوات. چەکمەجەکان گەڕا، ئەملاو ئەولا گەڕا، بەڵام بێفایدە بوو، تەنانەت تیکە نانێکی ڕەقو وشکی نەدۆزییەوە. هەر

هـيچ شـتێك لـه ماڵەكـەدا نـەبوو. برسـێتی خـەریك بـوو زەیفـی لـێ دەسـەند، دیسـان كـەوتـەوە گـەڕان، بـەڵام هیچـی پـەیـدا نـەكرد. ئیـدی كەوتـە گریـانو بـەخۆی گـوت: "ئـۆف! ئەگـەر مـن منداڵێكی باش بوایەمو لە ماڵ رام نەكردبایە، ئێستا بابە گیان لێرە دەبوو و شتێكی بۆ پەیـدا دەكـردم. بەڕاسـتی برسـێتی ترسـناكه!" رێـك لـەم كاتـەدا، شـتێكی خـڕی سـپی بەرچاوكەوت. هێلكەی مریشك بوو! بوكەڵەكە زۆر كەیف خۆش بوو. چەند جارێك هێلكەكەی لە نێو دەستیدا هەڵسوڕاندو ماچی كرد. لەبەر خۆیەوە گوتی: "چۆن بیكوڵێنم؟ هێلكەو رۆن دروسـت بكـەم؟... نـا! باشـترە بیخەمـە تاوەكـەوە... باشـترین چارە ئەمەیـە، حـەز دەكـەم بـە زووترین كات پێ بگات تا بیخۆم". تۆزێ ئاوی لە تاوەكە كرد. ئەوجا نایە سەر ئاگر، كە ئاوەكە هاتە كوڵ، هێلكەكە شكا بەڵام لەبری سپێنەو زەردێنە، جوجەڵەیەكی چكۆڵەی لێ هاتە دەرێ. جوجەڵەكە زۆر بە ئەدەب بوو. سەری بۆ پینوكیو دانەواندو گوتی: "قوربان، زۆر زۆر سوپاس كە لەو تاریكییە دەرت هێنام. خوا حافیز!"و لە پەنجەرەكەوە هەڵات. بوكەڵەكە، هەوەڵجار سەرسام بوو، نەیدەزانی ئەمە چ بونەوەرێكە، بەڵام پاشان كە دیتی خواردنەكەی لە دەسـت چـوو، كەوتـە گریـانو دادو بێـداد، چـەندین جـار پێـی بـە زەویـدا كوتـا، چـونكە ئەمجارەیان لە هەموو جارەكانی دی برسی تری بوو بوو. لە ماڵ وەدەركەوت، بە نێو گوندی كەوت. درەنگ بوو. تاریكی هەموو شوێنێكی داگرتبوو. پینوكیو، بە هیواو ئاواتێكی زۆرەوە لە یەكەم ماڵ نزیك بووەوە. لە زەنگی ماڵەكەیدا، لە دڵی خۆیدا دەیگوت: "خۆ هـەر نـەبێ كەسێك بە دەنگمەوە دێت".

وەهاش دەرچوو، پیرەمێردێكی چكۆلەی كڵاو لەسەر هاتە بەر پەنجەرەكەو بە تووڕەیی و بێزاری لێی پرسی كە چی دەوێ.

بوكەڵەكە پاڕایەوەو گوتی: "دەتوانی، ئەگەر زەحمەت نەبێ، پارچە نانێكم وێدەی؟"

پیرەمێـردە بچـكۆلەكە، وایزانـی پینوكیـوش یەكێكـە لـەو منداڵـە بـێ تـەربێتو بێكـارو بێعارانەی كە بۆ كـەیفی دڵو رابواردن و ئازاردانی خـەڵكی، لە زەنگی مـاڵان دەدەن، گـوتی: "لەوێندەر بوەستە، ئێستا دەگەڕێمەوە!"

پیرەمێردەكـە پـاش تۆزێـك گەڕایـەوە. پەنجەرەكـەی كـردەوەو هـاواری كـرد: "وەرە بـن پەنجەرەكـە!" بوكەڵـەی نـەفام چووە بن پەنجەرەكە، بەڵام لە پڕ هەستی كرد كەوتۆتە ژێر تاڤگەیەكی گەورەوە، تومەز پیرەمێردەكە دەفرێكی پڕ لە ئاوی بەسەریدا كردبوو.

بوكەڵەكـە، سـەراپای تـەڕبوو، كاتێـك كـە بـۆ مـاڵ گەڕایـەوە، تـەڕو شـەكەتو مانـدوو لـە سوچـێكدا كـەوت، بـەڵام دوای كـەمێك هەسـتاو چـوو لـە پـاڵ ئـاگری كوانوەكـەدا دانیشـتو لاقـەكانی روو لـە پشـكۆی ئاگرەكـە درێـژ كـرد، بـەیانی كـە رۆژ بـووەوە وەسـتا پـیرە بـەو قاوەڵتیەوە كە كڕی بووی، گەڕایەوە، هیلاكو ماندوو و تووڕە بوو. بەڵام كە چاوی بە بوكەڵە چـكۆلەكەی كـەوت، رونـاكی یـەك كەوتـە دڵـیو كـەمێك بوژایـەوە، بـەڵام وای! پێـی بوكەڵەكـە سوتابوو.

کە بوکەڵەکە هەستا، زۆر گریا، کاتێك کە گوێی لە دەنگی پیرەمێردەکە بوو بوو، رای کردبوو دەرگای لێ بکاتەوە، بەڵام پاش ئەوەی دوو– سێ سەرەسمی دابوو، لەسەر زەوی تەخت بوو بوو.

کە وەستای پیر، ئەوی بینی، هەستی کرد کە گەڕانەکەی بێ سوود نەبووە! بوکەڵەکەی هەڵگرتەوەو ماچی کرد. بوکەڵەکە پێی گوت کە چۆن بێ ئەوەی پێ بزانێ، پێیەکانی سووتاندووە.

ژپیتۆی پیر گوتی: "من دەتوانم، پێی تازەت بۆ دروست بکەم، بەڵام دەترسم دیسان هەڵێی"

ئەگەر قەولم بدەیێ کە ئاقڵو بە تەربێت بیو بە تەنیا لە ماڵ وەدەرنەکەوی، جوتێك پێی چاکت بۆ دروست دەکەم کە لە هینەکانی پێشووت باشتر بن." بوکەڵەکە بە خۆشحاڵییەوە قەولیدا کە: "نا، هەڵنایەم. ئیدی ئاقڵ دەبمو بەبێ ئیزنی تۆ لە ماڵ ناچمە دەرێ" ژپیتو پیر بە زەردەخەنەوە گوتی: "دەچیتەی قوتابخانەش؟".

بوکەڵەکە، بەڵێنی ئەوەشیدا. ژپیتو، کەرەستەی کاری دەرهێناو دوو پارچە تەختەی هێناو کەوتە کارکردن، لە ماوەی کەمتر لە سەعاتێك لاقەکانی ئامادەکرد. ژپیتۆ بە بوکەڵەکەی گوت: "چاو بنوقێنەو بخەوە!".

بوکەڵەکە، چاوەکانی نانە سەریەكو وای نواند کە خەوتووە، پیرەمێردەکە، هەندێ غەرەی کردەنێو قەپێلکە هێلکەیەکەوەو لاقە تازەکانی بە بەدەنی بوکەڵەکەوە چەسپاند.

کاتێك کە بوکەڵەکە زانی، لاقەکانی بۆ دروست کرانەوە، لە جێی خۆی هەستاو, وەکو شێتو دینان بەنێو هۆدەکەدا کەوتە رەقسینو هاواری کرد: "مەمنونم، بابە! لەبری هەق دەستو ئەو زەحمەتەی کێشات، یەکسەر دەچمە قوتابخانە".

بەڵام پاشان فرمێسكو روندکان لەچاوانی قەتیس ماو گوتی: "باشە کە جلکم نەبێ چۆن بۆ قوتابخانە بچم؟"

ژپیتو گوتی: "راست دەکەی ئەمەم هەر لەبیر نەبوو!"

بوکەڵەکە کە ئەمەی بیست هێندەی دی خۆی سەرگران کردو پرسی: "جلکم بۆ دروست دەکەی؟"

پیرەمێردەکە گوتی: "ئەگەر بەڵێن بدەی کە باش دەرس بخوێنی، بێگومان بۆت دروست دەکەم!"

بوکەڵەکە بەڵێنیدا. پیرەمێردەکە، جلکی بۆ دروست کرد. بۆکەڵەکە غاریدا تا لە نێو دەفرە ئاوەکەدا تەماشای خۆی بکات. کە دیمەنی خۆی بەو سەروسیمایەوە بینی، کەیف خۆش بوو. پیرەمێردەکە بە هێمنی گوتی: "خراپ نییە. هەر چەندە جلکێکی ئاغایانە نییە، بەڵام خراپ نییە!".

بوکەڵەی ناشوکور گوتی: "بەڵام تا شتێکی دیکەم نەبێ ناتوانم بۆ قوتابخانە برۆم!"

پیرەمێردەکە پرسی: "چ شتێك؟". بوکەڵەکە گوتی: "کتێبێکی ئەلفو بێ."

ژپیتو گوتی: "راست دەکەی، ئەویشت بۆ دەکڕم."

بوکەڵەکە خێرا گوتی: "دەبێ بچیت بۆ کتێبخانەو بیکڕی".

ژپیتوی پیر، دەستی بە بەرکیدا کرد. بەڵام چ پارەیەکی تێیدا نەبوو. ئەوجا لە ماڵ وەدەرکەوت.

کاتێ گەڕایەوە، بەفر دەباری. کزەو سەرمایەکی بەترەف بوو، بەو سۆزی سەرمایە پاڵتۆی لەبەر نەبوو، چونکە پیرەمێردەکە پاڵتۆکەی فرۆشتبوو. تا بە پارەکەی کتێبێکی ئەلف و بێ بۆ بوکەڵەکەی بکڕێ.

ژپیتو، بۆ ئەوەی هەنجەتێك بۆ فرۆشتنی پاڵتۆکەی بێنێتەوە، گوتی: "پاڵتۆکەم زۆر ئەستوورو گەرم بوو!" بەڵام بە لەنگازە خەریك بوو لە سەرما هەڵدەلەرزی.

بوکەڵەکە، لەنکاودا خۆی لە هەمێزی ژپیتو هاویشت و ماچی کرد. شەوێ نوستن، سبەینێ کە رۆژ بووەوە, بوکەڵەکە چوو بۆ قوتابخانە، لێبڕابوو ببێ بە منداڵێکی باش و گوێ رایەڵ.

–2–

هێشتا پێی لە ماڵ نەنابووە دەرێ کە لە مەیدانی شارەوە دەنگی دەهۆڵ و کەڕەنا هەستا، بوکەڵەکە بەسەرسامی لە خۆی پرسی: "دەبێ چ شتێك روویدابێ؟ وا چاکە بچم تاقیبێك بکەم!".

رۆیی. چادرێك هەڵدرابوو. تابلۆیەکی گەورەی بەسەرەوە هەڵواسرابوو، دەنگی پێکەنین لە نێو چادرەکەوە دەهات. بوکەڵەکە نەیدەزانی تابلۆکە بخوێنێتەوە. لە کوڕێکی پرسی.

کوڕەکە گوتی: "بوکەڵەبازی! پارەت پێیە بلیت بکڕی؟". بوکەڵەکە پارەی پێ نەبوو. دێوەرەیەك لەوێندەر بوو، پێی گوت: "بۆچی کتێبەکەت بە من نافرۆشیت؟".

پینوکیو، گوێی لە دەنگی بوکەڵەکان بوو. حەزی کرد ماوەیەکی زۆر بە دیاریانەوە بوەستێ. بۆیە کتێبەکەی بە دێوەرەکە فرۆشت و بلیتێکی کڕی و خێرا خۆی بە هۆڵی "بوکەڵە بازییەکدا" کردو کە بینی ئەمیش لە هەمان رەگەزی ئەوانە، بێ دوو دڵی چووە ناوەندی شانۆکەو بوکەڵەکان.

هەرکە وازییەکە تەواو بوو. کابرای وازیگێڕ کە نێوی ئاگر خۆر بوو خۆی بە ئاشخانەکەدا کرد. بڕیار بوو لەوێ مەڕێك بکوژنەوەو بیبرژێنن.

چونکە دارو چیلکەی تەواویان بۆ برژاندنی گۆشتی مەڕەکە نەبوو، ئاگر خۆر، ئاشچییەکەی گازکردو گوتی: "ئەو منداڵە دارینە بۆ ئێرە بێنە. وابزانم لە تەختەدارێکی وشکی چاك دروست کراوە، دڵنیام ئەگەر بیخەینە نێو ئاگرەکەوە، پشکۆیەکی باشمان لێی دەست دەکەوێ بۆ برژاندنی ئەم گۆشتە".

زۆری نەبرد کە ئاشچییەکە، بە راکێش راکێش منداڵە دارینەکەی وەژوور خست بۆ لای ئاگر خۆر، ئاگر خۆر، پیاوێکی خراپ نەبوو. کە چاوی بەگریانی بوکەڵەکە کەوت، زۆر دڵی پێی سووتاو کەوتە گریان، بگرە لە بوکەڵەکە پتر گریا . وەختێ هەردووکیان لە گریان بوونەوە، بوکەڵە باسی وەستا ژپیتۆی پیری بۆ ئاگرخۆر کرد. باسی ئەوەی بۆ کرد کە چۆن پاڵتۆی خۆی فرۆشتوە تا کتێبی ئەلفو بێ بۆ ئەم بکرێ. قسەکانی بوکەڵەکە هێندەی دی ئاگر خۆریان هێنایە گریان. چونکە زۆر زۆری خەم بۆ ژپیتۆش خوارد: ئەگەر تۆم بخستایەتە کوانوەکەوە، ئەوسا بابت چەند غەمگین دەبوو، پیرە مێردی بەلەنگاز! زۆر دڵم بە حاڵی دەسوتێ!" سێ جار لەسەریەك پژمی. بوکەڵەکە گوتی: "خێرا". ئاگرخۆر گوتی: "خێر بێتەرێت!" پژمەکان نیشانەی ئەوەبوو کە ئاگر خۆر بەڕاستی غەمگینە. دیسانەوە پژمی. پاشان دەستی بە بەرکیدا کردو (5) لیرەی زێڕیدا بە بوکەڵەکە تا بیباتەوە بۆ ماڵیو گوتی کە بەم پارەیە دەتوانی کتێبێکی ئەلفو بێ بۆ خۆیو پاڵتۆیەك بۆ ژپیتۆ-ی پیر بکرێ.

ئاگر خۆر، چوار- پێنج جاری دی پژمیو بە بوکەڵەکەی گوت: "تۆ کوڕێکی باشو ئازای! وەرە ئێرەو ماچم بکە!".

بوکەڵەکە، دەست بە جێ غاریداو وەکو سمۆرە بەردێنی ئاگرخۆردا هەڵگەڕاو ماچێکی تەڕو بڕی سەری کەپوی کردو هەزارجار بۆ ئەو پێنج لیرەیە سوپاسی کردو، خوا حافیزی کرد لە هەموو خەڵکەکەو بوکەڵەکان کە دیسان هاتبوونەوە سەر شانۆو نمایشیان دەکرد. ئەوجا لە کاتێکدا دەستەکانی لە بەرکی نابوونو زڕە زڕی بە پارەکانی گیرفانی دەکردو بەرەو ماڵ وەڕێ کەوت. ڕێوییەکی شەلو پشیلەیەکی چاو بەستراو ڕووبەڕووی دەهاتن. پشیلەکە ڕێك وەك کوێرەکان وابوو. ڕێوییەکە گوتی: "ڕۆژباش پینوکیو!". بوکەڵەکە پرسی: "تۆ لە کوێ ناوی من دەزانی؟". ڕێوییەکە گوتی: چونکە ژپیتوی باوکتمان بینی کە بە دواتا دەگەڕا.

قەلەندەری بەلەنگازە! بەم تۆفو سەرمایەو بەبێ پاڵتۆ بە دووی تۆدا دەگەڕێ؟".
بوکەڵەکە گوتی: "ئەوەندەم پارە هەیە کە بتوانم پاڵتۆیەکی تازەی بۆ بکرم". ئەوجا لیرەکانی لە بەرکی دەرهێناو نیشانیدا. ڕێوییەکە کە چاوی بە لیرەکان کەوت. شەلی لاقی لەبیر چووەوە, پشیلەکەش کوێرییەکەی خۆی لە بیر چووەوە. ڕێوییەکە گوتی: "بێگومان برسیتە. حەز دەکەی لەگەڵ ئێمەدا بێیو لە میوانخانە نانێك بخۆیت؟".

لەم کاتەدا دەنگێك لە نێو پوش و پەڵاشی قەراخ جادەکەوە هەستا: "زیك، زیك! هەرگیز باوەڕ بە قسەی ئەم نارەسەنانە مەکە!" بوکەڵەکە هەر کە گوێی لە دەنگەکە بوو، یەکسەر زانی کە ئەم دەنگە دەنگی سیسرکە قسە وێژەکەیە، بەڵام حەزی نەدەکرد گوێ لە قسەی ئەو بگرێ. پێشنیازی دۆستە تازەکانی بە جۆرێ لە خشتەیان بردبوو، کە باوکیو پاڵتۆی تازەو کتێبی ئەلفو بێو هەموو نەخشەکانی تری لە بیر بردەوەو بە پشیلەو ڕێوییەکەی گوت:

"وەرن با خێرا بۆ ئەوێندەر بڕۆین، منیش لەگەڵ ئێوەدا دێم!". لەگەڵ ڕێوی‌و پشیلەکەدا چوو بۆ میوانخانە.

ڕێوییەکە کە بابی کەروێشك‌و پشیلەکە، ماسی سوورەوەکراوی خواردو هەر زوو لێ بوونەوە. بوکەڵەکە هێشتا نیوەی ماکەرۆنییەکەی نەخواردبوو کە کەوتە وەنەوزدان.

کاتێ کە هەموو لە نان خواردن بوونەوە، ڕێوییەکە دەستوریدا کە دوو ژووریان بۆ ئامادە بکەن. هۆدەیەك بۆ بوکەڵەکەو یەکێکیش بۆ خۆی‌و پشیلەکە.

بوکەڵەکە، هەر کە چووە نێو جێگە، پاش تۆزێ خەو بردییەوە، لەخەوندا بینی کە لیرە زێڕەکانی لەسەر دارێك لە بیاباندا ڕوابوون، بەڵام هەرکە دەستی برد تا لە درەختەکەیان بکاتەوە، لە خەو ڕاپەڕی. میوانخانەچییەکە پێی گوت: "وەخت لە نیوە شەو بوریوە".

ڕێوی‌و پشیلەکە ڕۆیشتبوون. میوانخانەچییەکە، هەقی خواردنەکەو هۆدەکە، یەك لیرەی لە بوکەڵەکە وەرگرت.

بوکەڵەکە لە دڵی خۆیدا گوتی: قەیدی نییە. هێشتا چوار لیرەی تری هەیە. بەنێو جادە تاریکەکە بەرێ کەوت بەرەو ماڵەوە، بەڵام لە پڕ دەنگی پێی لە پشتەوە بەرگوێ کەوت.

لەبەر تریفەی کزی هەیڤدا، دوو تارمایی بینی کە بە دووی ئەودا غاریان دەدا. هەردووکیان ڕۆپۆشی ڕەشیان بە خۆدا دابوو. جگە لە چاویان چ شوێنێکیان بە دەرەوە نەبوو بوکەڵەکە هەر کە ئەوانی بینی، دەستی بە غاردان کرد، ئەوانیش پێیان وەغارەونا، تا لە ئەنجامدا گەیشتنە بوکەڵەکەو توند دەستیان گرت‌و بە دەنگی نزم پێیانگوت: "ڕوت بەرەوە، پارەکانت بێنە!" بوکەڵەکە، پارەکانی خستبوونە دەمییەوە، بەڵام لە ترساندا کەوتە لەرزین‌و دەنگی زڕەی پارەکانی بەرز بووەوە. لەم کاتەدا هەردوو ڕێگرەکە لێی هاتنە دەست. یەکێکیان کەپوی گرت‌و ئەوی تریان جلەکانی، بەدوو قۆڵی هێندەیان ڕاکێشا تا ناچاریان کرد کە دەمی بکاتەوە. ئەوجا دەستی توکنی پشیلەیەك کرا بە دەمیدا تا لیرەکان دەربێنێ. بوکەڵەکە بە توندی گازی لە دەستی گرت. ئەوجا خۆی لە دەستیان ڕاپسکاندو لە کاتێکدا هێشتا لیرەکان لە دەمیا بوو پێی وەغارێونا. دوو تارماییەکە چەند کیلومەترێك دوای کەوتن. بوکەڵەکە شەکەت بوو، و ئیدی نەیتوانی غار بدات. لەبەر ئەوە خۆی گەیاندە سەر درەختێك. ئەم کارەی گەلەك چاك بوو. چونکە دوو تارماییەکە نەیاندەتوانی بە ڕوپۆشەکانیانەوە بە درەختەکەدا سەربکەون. بەڵام هەر کۆڵیان نەدا. هەرچی دارو چیلکەی ئەو ناوە هەبوو لەبن درەختەکە کۆیان کردەوەو پاشان ئاگریان پێوەنا. کۆمەڵە چیلکەو دارەکە بەرەبەرە ئاگری گرت‌و گڕو شولە بەرز بووەوە. ئاگرەکە سات بە سات زیاتر دەبوو و، گەییە ژێر پێی بوکەڵەکە. بوکەڵەکە هەستی کرد کە مانەوەی لەسەر دارەکە، کارێکی بێهودەیە.

لە درەختەکە هاتە خوارێ‌و پێی وەغارێونا. دوو ڕەشپۆشەکە دوای کەوتن. لەپڕ بوکەڵەکە گەییە ڕوبارێك. ئێ، ئێستا چی بکات؟ ناچار خۆی بەدەم ئاوەکەوە داو کاتێ گەییە ئەوبەری ڕووبارەکە، دوو تارماییە ڕەشەکەش چاویان لەو کردو خۆیان بەدەم ئاوەکەوەدا،

بەڵام چونکە لەبەر روپۆشەکانیان نەیاندەتوانی بە باشی بجوڵێن، ئازای لەشیان تەڕ بوو، وەکو مشکی نێو ئاویان لێهات. بوکەڵەکە، کە ئەوانی بەو حاڵەوە بینی، لەزگ بوو لەبەر پێکەنین بپسێ، بەڵام ئەم کەیفو شادییە زۆری نەخایاند، چونکە دوو تارماییەکە سەرەڕای ئەوەش کە ئاو لە سەراپایان دەچۆڕا، خۆیان گەیاندە کەناری رووبارەکەو کەوتنەوە دووی بوکەڵەکە. "بوکەڵەکە نەیدەزانی کە ئەو دوو تارماییە، پشیلە کوێرەکەو ریوییە شەڕ خوازەکەن". دنیا خەریك بوو روناك دەبووەوەو سپێدە لە ئەنگاوتندا بوو. بوکەڵەکە بەدەم غاردانەوە بەنێو دارستانێکدا دەچووە پێشێ. لەپڕ گەییە خانوویەکی. بچکۆلەی سپی. پەرییەکی قژشین لەبەر پەنجەرەی خانووەکەدا دانیشتبوو. بوکەڵەکە لەشەکەتیدا خەریك بوو دەمرد. لە دەرگایدا. پەرییەکە بردییە ژوورەوە. لێی پرسی: "چیت لێ قەوماوە؟". بوکەڵەکە سەر بورو واریقاتی دوو تارماییەکەی لە سیری تا پیازی، بۆ گێڕایەوە. بەسەر هاتی خۆی لە ماڵی ژپیتۆ تا ئێرە بۆ باسکرد. پەرییەکە پرسی: "باشە کوا لیرەکانت؟"

بوکەڵەکە بە مینگە مینگەوە گوتی: "من، من، گومم کردن. بەڵام راستی نەدەکردو لیرەکان لە گیرفانیدا بوون. بوکەڵەکە هەر کە ئەو درۆییەی کرد، لووتە درێژەکەی، درێژتر بوو.

پەری دیسان پرسی: ((لیرەکانت لە کوێ گوم کرد؟)) پینوکیو، دیسان بە درۆ گوتی: (لە دارستان!) هەرکە درۆی دووەمی کرد، کەپوی زیاتر درێژ بوو.

پەری بە دڵسۆزییەوە گوتی: (کەواتە دەیدۆزینەوە).

بوکەڵەکە پەشۆکاو گوتی: (نە، من، من لیرەکانم قووت دان!) لەگەڵ درۆی سێیەمدا دفنی بێ ئەندازە درێژ بوو، بە رادەیەك کە ئیدی نەیدەتوانی لە دەرگاکەوە وەدەربکەوێ. پەری دەیپروانییە رەفتاری منداڵانەی بوکەڵەکە، ئەنجام وەختێ پەری هەستی کرد کەبوکەڵەکە بە سزای خۆی گەییوە، دڵی پێی سووتاو پۆلێك دارکونکەرەی بانگ کرد.

دارکونکەرەکان، لە پەنجەرە وازەکەوە وەژوور کەوتنو بە دەنووك بەربوونە کەپوی، هێندەیان دەنووك پێدا کێشا تا وەکو هەوەڵجاری لێهاتەوە! بوکەڵەکە بە پەری گوت: (تۆ چەند پەرییەکی میهرەبانی! ئێستا دەمەوێ برۆمەوە بۆ زێدی خۆمو بۆ لای بابە ژپیتۆ).

پەرییەکە گوتی: (باشە، برۆ، دیارە دەتەوێ ببی بە کورێکی باش) تا بەر دەرگا بەڕێی کردو بە ماچێك خوا حافیزی لێکرد.

–3–

بوکەڵەکە، شادو بە کەیف، بە دەم فیکە کێشانەوە وەرێ کەوت. بەدەم خەیاڵەوە گەییە دووریانێك. گوێی لە دەنگێك بوو کە دەیگوت: (تۆ پینۆکیو)یت؟ دەنگەکە، دەنگی کوترێك بوو، کۆترێکی زۆر زۆر گەورە. بوکەڵەکە وەڵامی دایەوە.

(بەڵێ خۆمم، ئەرێ ژپیتۆی بابمت نەدیتوە؟) کۆترەکە گوتی: (بەڵێ، لەنێو بەلەمێکی قەراخی دەریادا بینم کە بە شوێن تۆدا دەگەڕا).

بوکەڵەکە پرسی: (باشە لە کەنار زۆر دوورین؟) کۆترەکە گوتی: (هێندە دوورین ناتوانی هەر خەیاڵیشی لێ بکەیەوە. وەرە بزانم زۆر قورسی؟) بوکەڵەکە گوتی: "زۆر قورس نیم، چونکە من لە تەختەیەکی زۆر سوک دروست کراوم" کۆترەکە گوتی: "کەواتە دەتوانم تۆ بخەمە سەر پشتم‌و لە شەقەی باڵ بدەم‌و بتگەیەنمە لای بابت" ئەوسا باڵەکانی تەواو کرووە. بوکەڵەکە بەسەر باڵەکانیدا سەرکەوت‌و سواری پشتی بوو. کۆترەکە لە شەقەی باڵی داو ئەوەندەی نەبرد کە گەیشتە کەنارەکە.

کوترەکە تا نزیکی زەوی داکشا، بە رادەیەك لە زەوی نزیك بووەوە کە بوکەڵەکە بتوانێ خۆی هەڵداتە خوارێ‌و دەست‌و لاقیشی نەشکێ، ئەو خەڵکەی کە لە کەنارەکە دابوون، هەموو هاواریان دەکردو ئاماژەیان بۆ ئەو بەلەمە چکۆلەیەی سەر ئاوەکە، دەکرد.

بوکەڵەکە پرسی: (ئەوە چییە؟) ژنێك گوتی: (پیرەمێردێکی بەلەنگاز لە نێو هۆو بەلەمەدایە، لەو بەرەوە هاتووەو عەوداڵی کوڕەکەیەتی، ئەوەتا گەیووەتە ناوەڕاستی دەریاکەو دەترسم بخنکێ، چونکە خەریکە لافاو هەڵدەستێ)

بوکەڵەکە، بە چاوی خۆی بینی کە چۆن شەپۆلان بەگژ بەلەمەکەدا دەچن‌و بەملاو بەولای دادەبەن، ئەوسا یەکێك کە زۆر لە ژپیتۆ دەچوو، لە نێو بەلەمەکەوە هەستاو کڵاوەکەی بۆی هەڵتەکان. بوکەڵەکە هاواری کرد: (باوکە! من هام لێرە) رێك لەم ساتەدا شەپۆلێکی گەورە، بەلەمەکەی برد بە حەواداو بەلەمەکە لە نێو شەپۆلە توڕەکاندا ون بوو، خەڵکی گوتیان: (ئەو پیرەمێردە بەلەنگازە دەیگوت مەلە نازانێ، تۆ بزانە چۆن گیانی خۆی لە پێناوی منداڵەکەیدا لە دەستدا).

بوکەڵەکە هاواری کرد: (من رزگاری دەکەم! هەر دەبێ رزگاری بکەم! دەبێ باوکە قەلەندەرەکەم رزگار بکەم!)و خۆی هەڵدایە ئاوەکەوە. لەم کاتەدا بۆی دەرکەت کە زۆر چاك دەتوانێ مەلە بکات‌و کاتێك کە بازووەکانی ماندوو دەبن، بە دەقی خۆیەوە بەسەر ئاوەکەدا دەمێنێتەوە. هەر چەندە بوکەڵەکە بە درێژایی ئەو رۆژە بە شەوەکەشییەوە، بە بەر باراندا مەلەی کرد، بەڵام نەیتوانی پیرەمێردەکە یان بەلای کەمەوە بەلەمەکەی بدۆزێتەوە. کە دنیا روناك بووەوە، لە دوورەوە دوڕگەیەکی جوان‌و دڵگیری بینی. وایدەزانی هەرگیز ناگاتە ئەو دوڕگەیە. بەڵام سەرەنجام گەییە ئەوێندەر. زۆر خۆشحاڵ بوو بەوەی کە بە سەلامەتی گەییوەتە دوڕگەکە! هێشتا هەر بە هیوا بوو کە بتوانێ وەستا ژپیتو بدۆزێتەوە. بەڵام گەڕانەکەی بێ فایدە بوو، و تەڕ تەڕ بوو بوو.

دوای ماوەیەك، هەتاو بەرز بووەوە، بوکەڵەکەی وشك کردەوە. دەیویست بزانێ لە کوێیە. بەڵام چ کەسێك لەو بەرەوە دیار نەبوو.

تەنیا ماسییەکی گەورە دیار بوو کە لە نزیکی کەنارەکەدا مەلەی دەکرد. ماسییەکی زەردباو بوو.

بوکەڵەکە، ماسییەکەی گازکردو پرسی کە ئایا لەو دوڕگەیەدا شوێنێك هەیە بۆ نان خواردن. ماسییەکە زۆر بە نەزاکەتەوە وەڵامی دایەوە کە: (بەڵێ) ئەوجا ڕێی پیشان دا کە لە کوێوە بڕوات.

بوکەڵەکە پرسی: (بێ زەحمەت پرسیارێکی دی؟ باوکی منت بە سواری بەلەمێك نەدیوە؟)

ماسییەکە گوتی: (مەخابن، جگە لە تۆو نەهەنگێکی بێ ڕەزا چ کەسێکی ترم نەدیتوە).

بوکەڵەکە، کە گوێی لەم قسانە بوو، ترسی لێ نیشت. پاش سوپاس و خوا حافیزی لە ماسییە زەردباوەکە، وەرێ کەوت و تا هێز لە لاقیا بوو، پێی وەغارێوە نا. چونکە دەترسا لەوەی کە نەهەنگەکە بەرەو کەنار بێت. ڕووی کردە ئەو شوێنەی کە ماسییەکە پێی نیشان دابوو. گەییە گوندێکی قەرەباڵغ، ئێستا دەبوو نان بخوات. دەستی بە بەرکیدا کرد، بەڵام لیرەکانی نەدۆزییەوە، ونی کردبوون! ئێستا تەگبیری چییە؟ دەیتوانی بە کارکردن یان بە دەرۆزە پارەی خواردنەکەی پەیدا بکات. بەڵام ژپیتو پێی گوتبوو: (کەسێك کە ساغڵەم بێ و نوقستان نەبێ، نابێ دەرۆزە بکات. خۆ ئەگەر ساغڵەمیش نەبێ، دەتوانێ کارێ، پیشەیەك فێر بێ و بە ڕەنجی شانی خۆی بژی و بژێوی خۆی پەیدا بکات).

بوکەڵەکە، لەم بیرانەدا بوو کە لە پڕ چاوی بە پیاوێك کەوت عەرەبانەیەکی پڕ لە سێوی بە دوی خۆیدا ڕادەکێشا، لە کابرای پرسی: (ئەرێ شتێکم دەدەیێ بیخۆم؟).

پیاوەکە گوتی: (بەڵێ، بەڵام بە مەرجێك بێی یارمەتیم بدەیت و عەرەبانەکەم لەگەڵدا ڕاکێشیت!) بوکەڵەکە گوتی: (چما من وڵاغم کە بار بکێشم!) و ڕووی وەرگێڕا. پیاوەکەش تۆزێ بۆڵاندی و بە دەنگی بەرز گوتی: (چەند مرۆڤێکی خۆپەرستە، دەیەوێ لە خۆڕایی و بە هەوەنتە دەستی بە ماڵ و نیعمەتان بگات) بەڕێی خۆیدا ڕۆیی.

دوای تۆزێك، باغەوانێك کە سەبەتەیەك سەوزەی لەسەر شان بوو، نزیك بووەوە. بوکەڵەکە لێی پاڕایەوەو گوتی: (ئەرێ پێنج فلسم دەدەیێ نانێکی پێ بخۆم؟) باخەوانەکە گوتی: (بەڵێ، بەسەرچاو. بە مەرجێك ئەم سەبەتەیەم بۆ بێنی. ئەگەر ئەم کارەم بۆ بکەی لە بری پێنج فلس، دە فلست وێدەدەم)

بوکەڵەکە گوتی: (ئاخر سەبەتەکە قورسە! ماندوو دەبم) باغەوانەکە گوتی: (کەواتە نابێ برسیت ببێ. چونکە کەسێك کە نەیەوێ لە پێناوی بژێوی خۆیدا کار بکات، دیارە سکی تێرە) و ڕۆیی.

تا دەمەو ئێواریێ خەڵکێکی زۆر بە وێندەرا ڕەت بوون و بوکەڵە تەمەڵەکەش، داوای پارەی لە یەك بەیەکیان کردو هەموویان لە وەڵامدا گوتیان: (شەرم لە خۆت بکە، ئەم کارە قۆڕە چییە؟ بۆچی دەرۆزە دەکەی؟ چما لەشت داوەشاوە کە کار بکەیت و پارە پەیدا بکەی؟)

لە ئەنجامدا بوکەڵەکە، ئافرەتێکی گەنجی بینی کە دوو سەتڵ ئاوی پێ بوو. بوکەڵەکە لێی پاڕایەوەو گوتی: (بێ زەحمەت دەتوانی تۆزێ ئاوم بدەیتێ؟)

ئافرەتەکە گوتی: (بە مەرجێ کە یەکێك لە سەتڵەکانم بۆ بگەیەنیتە ماڵەوە).

بوکەڵەکە، لە هەوەڵەوە نەیدەویست ئەم کارە بکات، بەڵام کە تینوێتی زۆری بۆ هێنا، دوای ئافرەتەکە کەوت و یەکێك لە سەتڵەکانی بۆ گەیاندەوە ماڵێ. بۆنی شیرینی و کێکی تازە ئاشخانەی ماڵی ئافرەتەکەی پڕ کردبوو. بوکەڵەکە بە ئافرەتەکەی گوت: (زۆر برسیمە!) ئافرەتەکە داینیشاندو شیوێکی چاکی بۆ هێنا.

کاتی شیو، ئافرەتەکە سەر پۆشەکەی لەسەر خۆی لابرد، بوکەڵەکە بەسەر سامییەکی زۆرەوە ئافرەتەکەی ناسییەوەو بۆی دەرکەوت کە هەمان پەری قژشینی خۆشەویستە، هێندە خۆشحاڵ بوو، لە شادیدا دڵی پڕ بوو.

بوکەڵەکە، سەر بوری خۆی بۆ گێڕایەوە. ئەوجا گوتی: (تاقەتم لەم حاڵە چووە، لە بوکەڵە بوون وەرز بووم، دەمەوێ مرۆڤێکی زیندوی راستەقینە بم!) پەری گوتی: (جا ئەمە ئاسانە، ئەگەر بچیتە قوتابخانەو دەرس بخوێنی و منداڵێکی ئاقڵ و سەلار بی. زۆر زوو گیانت دەکەوێتە بەرو دەبی بەو شتەی کە ئێستا خۆزیای پێ دەخوازی. دەبی بە مرۆڤی راستەقینە).

بوکەڵەکە، کە لێبڕا ئەم کارە بکات. بە پەری گوت: (بە چاوان ئەم کارە دەکەم، بەڵام تۆ پێت وایە باوکم بتوانێ بمدۆزێتەوە؟)

پەرییەکە گوتی: "ئەگەر ئەو تۆ نەدۆزێتەوە ئەوا تۆ ئەو دەدۆزیتەوە. بەڵام ئەگەر دەتەوێ ببی بە مرۆڤی راستەقینە، پێویستە سبەینێ بچیت بۆ قوتابخانەو زۆر شت فێر ببی."

-4-

سبەینێی ئەو رۆژە، بوکەڵەکە بەو کتێبەوە کە پەری پێی دابوو، لەگەڵ منداڵانی گوندا بۆ قوتابخانە چوو. بوکەڵەکە نەك هەر هەموو رۆژێك بۆ قوتابخانە دەچوو، بەڵکو دەرسەکانیشی بە چاکی فێر دەبوو. منداڵەکانیش خۆشیان دەویست و گاڵتەو سوعبەت و شوخییان دەگەڵ دەکرد. منداڵەکان، پەتیان بە لاقە دارینەکانییەوە دەبەست و ناچاریان دەکرد بە هەڵقون هەڵقون بڕوات. بەڵام کە بێ تاقەت دەبوو، بە جۆرێ بەر لەقەی دەدان کە ئیدی خۆیان پێ نەدەگیراو وازیان لێ دێنا. بوکەڵەکە، ئەم ژیانەی پێ خۆشبوو پەری جێی دایکی بۆ گرتبووەوە. ئەویش وەزیفەو ئەرکی قوتابخانەی بە باشی ئەنجام دەدا. تەنیا یەك عەیبی هەبوو ئەویش ئەوە بوو کە دۆستایەتی لەگەڵ چەند منداڵێکی ناجسنی خراپدا گرتبوو کە هەمیشە لە قوتابخانە هەڵدەهاتن.

رۆژێك چەند منداڵێك لەمانە هاتن و گوتیان: "بوکەڵە، تۆ تا ئێستا نەهەنگت دیتوە" وەرە با بڕۆین سەیری نەهەنگ بکەین دەڵێن نەهەنگێك هاتۆتە نزیکی کەنار!".

شنە بایەکی هێدی لە دەریاوە دەهات. کاتێك بوکەڵەکە دەنگێکی هێواشی گوێ لێ بوو کە دەیگوت: "زیك، زیك، زیك، ئاگاداربە! لە دۆستی بەدو خراپ دوور بکەوە؟ لە بیرت بێ کە

چ قەولێکت بە پەری دا". ناچار بۆ ئەوەی ئەم دەنگ نەژنەوێ، بە دەست هەردوو گوێی خۆی گرت.

بوکەڵەکە، لە هاوڕێکانی پرسی: "ئەدی قوتابخانە؟"

هاوڕێکانی گوتیان: "ئاه. با ڕۆژێك نەچی بۆ قوتابخانە! چونکە لەوەیە جارێکی دی ڕێك نەکەوێ نەهەنگ ببینی!". بوکەڵەکە گوتی: "کەواتە با بڕۆین!"و خۆی یەکەم کەس بوو کە گەیشتە کەنارەکە، بەڵام کە گەیشتنە ئەوێندەر، نە نەهەنگی لێ بوو، و نە هیچ. تومەز ئەو هاوڕێ خراپانە، بوکەڵەکەیان خەڵەتاند بوو. دوای تۆزێك لێیان بوو بە شەڕ. یەکێك لە منداڵەکان کتێبە ئەستوورو قورسەکەی "ژمارە"ی سەرەواندە بوکەڵەی بێ تاوان. بەڵام کتێبەکە سەری کردو بەر سەری کوڕێکی دی کەوت. کوڕەکە وەکو جەنازە لەسەر زەوییەکە تەخت بوو. ڕێك لەو کاتەدا پاسەوانان گەیینە سەری‌و بوکەڵەی بێ تاوانیان گرت کە بە دیارییەوە وەستا بوو. بوکەڵەکە لە دەستیان هەڵات. ئەوانیش سەگەکەی خۆیان تێ بەردا. بوکەڵەکە گەییە سەر تاوێرێك‌و لەوێوە خۆی هەڵدایە دەریاکەوە. سەگەکەش خۆی هەڵدایە ئاوەکەوە، بەڵام کەوتە شڵپە شڵپ‌و لەزگ بوو بخنکێ. سەگەکە هاواری کرد: "بوکەڵە گیان, ڕزگارم بکە!".

بوکەڵە وەڵامی دایەوە: "بۆ خۆت بخنکێ، من هەقم چییە! خۆت هەڵنەدایەتە ئاوەکەوە!".
بەڵام پینوکیو، بوکەڵەیەکی دڵناسك بوو. حەزی نەدەکرد سەگەکە بە بەرچاوییەوە بخنکێ. بۆیە گوتی: "ئەگەر ڕزگارت بکەم قەولم دەدەیێ کە وازم لێ بێنی؟" سەگەکە لەو کاتەدا کە لە دوا هەناسەدا بوو، بەڵێنیدا. بوکەڵەکە بە مەلە شوێنی کەوت، کلکی گرت‌و بە سەلامەتی لە دەریاکەی دەرهێنا،و ئەوجا خوا حافیزی لێکرد. سەگەکە گوتی: "خوا حافیز. مەمنون کە ڕزگارت کردم. خۆزگە ڕۆژێك بهاتایەو بم توانیایە ئەم چاکەیەت بدەمەوە. من قەت ئەم چاکەو دڵسۆزییە لە بیر ناکەم. بوکەڵەکە،دیسان خۆی هەڵدایە ئاوەکەوە. بەڵام هەستی کرد کە کەتۆتە تۆڕێکی ماسی گرتنەوە. بەڕاستیش وابوو. خۆی لە نێو تۆڕێکی گەورەی پڕ لە ماسیدا بینییەوە. زۆری هەوڵدا خۆی لە تۆڕەکە دەرباز بکات، بەڵام بێفایدە بوو. تەنیا ئەوەندە حاڵی بوو کە ماسیگرێك لە ئاوەکەی دەرکێشاو بۆ ئەشکەوتێکی نێو شاخانی برد.

ماسیگرەکە، تاوەیەکی لەسەر کوانوو دانابوو.

بۆنی ئەو خواردنەی کە لە نێو تاوەکەدا سوور دەبووەوە، ئاوی زایاندە دەمی بوکەڵەکە.
بەڵام پاشان کابرای ماسی گر، دەستی بە تۆڕەکەدا کردو ماسییەکی گەورەی دەرکێشاو بە عاردیدا دا.

ئەمجارەش دەستی بردو ماسییەکی گەورەتری دەرهێناو بەم جۆرە چەندین جار ئەم کارەی دووبارە کردەوەو هەموو جارێکیش ماسییەکەی بە عاردی دا دەدا. بوکەڵەکە لە ترساندالەرزی لێهاتبوو. ئاقیبەت کابرای ماسیگر دەستی بە تۆڕەکەدا کردو بوکەڵەکەی دەرکێشایە دەرێ.

بەڵام کە چاوی بە بوکەڵە دارینەکە کەوت، بە سەرسامی لە خۆی پرسی: "ئەمە چ جۆرە ماسییەکە!" بوکەڵەکە، بە ترسەوە هاواری کرد: "من ماسی نیم. لە زەوی دام بنێ،باوەڕ بکە من ماسی نیم.". بەڵام کابرای ماسیگر، ئەوی وەکو ماسییەکانی دی فڕێ نەدایە سەر زەوی! بەڵکە دەیویست بیخاتە تاوەکەوە کە لە پڕ ئەو سەگەی کە کاتی خۆی بوکەڵەکە رزگاری کردبوو، پەیدا بوو. بەدەم بۆن کردنەوە خۆی وە ئەشکەوتەکەدا کرد. بوکەڵەکە هەر کە چاوی بە سەگەکە کەوت هاواری کرد: "هاوار هاوار!" سەگەکە هەر کە گوێی لە دەنگی بوکەڵەکە بوو. پەلاماری داو لەگەڵ خۆیدا بردییە دەرەوە. کاتێ کە بە ئەندازەی پێویست لە ئەشکەوتە کە دوور کەوتنەوە، بوکەڵەکەی لە زەوی داناو دەستی گوشیو دوعا خوازی لێکرد. بوکەڵەکە پێی گوت: "ئێمە پێویستە هەمیشە یارمەتی یەکدی بدەین!". سەگەکەش بەمە قاییل بوو، و بە ڕێی خۆیدا ڕۆیی. بوکەڵەکە بە تەنیا بوو، لە کەنارەکەدا پیرەمێردێکی بینیو لێی پرسی: "هیچ دەربارەی ئەو کوڕە دەزانی کە لە شەڕەکەی ئەم بەیانییەدا بریندار بوو بوو؟" پیرەمێردەکە گوتی: "حاڵی باشەو چۆتەوە بۆ ماڵی خۆیان. دەڵێن گوایە کوڕێك بە نێوی پینوکیو، کتێبێکی بەسەریدا داوە".

بوکەڵەکە گوتی: "نەخێر وانییە. من پینوکیو باش دەناسم. پینوکیو منداڵێکی سەلارە. دەچێتە قوتابخانە. بە قسەی بابی دەکات. قەت لەم کارە خراپانە ناکات". هەر کە ئەم درۆیە لە دەمی پینوکیو هاتە دەرێ، یەکسەر لوتی درێژ بوو.

کە زانی درۆکەی چی بە دوادا هات، یەکسەر ژیوان بووەوەو گوتی: "باوەڕ بەو قسانە مەکە کە بۆم کردیت! پینوکیو کوڕێکی خراوە، تەمەڵە، بە کەڵکی هیچ کارێك نایەت" کە پینوکیو ئەم قسە راستانەی گوت ئیدی کەپوی بچوك بووەوەو چووەوە دۆخی جارانی خۆی.

ئەوجا لە پیرەمێردەکە جیا بووەوەو بە ڕێی خۆیدا ڕۆیی.

بوو بە شەو، باران دەباری. کاتێ بوکەڵەکە گەییە ماڵی پەری دڵسۆزو میهرەبان، زۆری سەرمابوو بوو. پاش ئەوەی لە دەرکەیدا، ناچار بوو، چاوەڕوانی ئەو هێلکە شەیتانۆکەیە بکات کە خزمەتکاری پەری بوو, تا لە قاڵدرمەکان بێتە خوارەوەو دەرگا بکاتەوە. نزیکی بەیانی، کە تاقەتی چوو، تا هێز لە لاقیدا بوو، لە قەیەکی بە دەرکەکەدا کێشا. پێی بە دەرگاکەدا چوو و گیربوو. ناچار بوو تاکو بەیانی بەو حاڵەوە بمێنێتەوە! کە رۆژ بووەوە، ئیدی ئەو ئەو بوکەڵە پەشیمانە بوو کە هەمیشە لەسەر قاوەڵتی، گوێی لە ئامۆژگارییەکانی پەری دەگرتو بەڵێنی دەدا کە ئیدی لاساریو بێعاری نەکاتو لەوە بە دواوە ببێ بە کوڕێکی باشترا.

-5-

بوکەڵەکە، ئەمجارەیان وادەو بەڵێنی خۆی بردە سەر، کاتێك کە ساڵی خوێندن تەواو بوو، ئەو باشترینو بەرزترین نمرەی وەرگرتبوو. پەری قژشین، ئەوەندە خۆشحاڵ بوو، و گوتی:

"سبەینێ، گەورەترین ئاواتی تۆ دێتە دی‌و گیانت دەکەوتێتە بەرو دەبی بە مرۆڤێکی ماقولّ!". پینوکیو، بەم قسەیە گەلەك کەیف خۆش بوو!

بەلام رۆژێك، رووداوێك قەوما کە هەموو شتێکی تێکدا: پینوکیو، هاو پۆلێکی هەبوو کەقەت دەرسەکانی فێر نەدەبوو. مندالان ئەم کوڕەیان بە "پلیتە مۆم: گاز دەکرد، چونکە زۆر باریك‌و بنێس بوو. ئەو رۆژە پینوکیو پلیتە مۆمی لە نێو دەوەنە جاری کەنار جادەکەدا دۆزییەوەو بۆی دەرکەوت کە نەخشەو پلانی هەلاتن دادەرێژێ.

پلیتە مۆم دەمی وەپەنا گوێی بوکەلەکە ناو گوتی: "ئەو شوێنەی کە من دەمەوێ بۆی بچم قوتابخانەی لێ نییە لەم سەری سالەوە تا ئەو سەری سالّ هەمووی پشووە. پینوکیو وەرە با پێکەوە برۆین!".

هەر چەندە بوکەلەکە دەیویست، کورێکی باش بیّ‌و لاساری‌و سەرپێچی نەکات، کەچی ئەم قسانە کاریان تێکردو پرسی: "ئەو شوێنە کوێیە؟". پلیتە مۆم بە مکوڕی گوتی: "وەرەو بە چاوی خۆت بیدینە!".

دنیا خەریك بوو تاریك دەبوو.بوکەلەکە تروسکاییەکی کزی بینی. تروسکاییەکە، تروسکایی سیسرکە قسەوێژەکە بوو کە دەیگوت: "پینوکیو، بگەڕێوە!". بەلام لەو کاتەدا گالیسکەیەك کە شەش جووت ولاغی لە ژێردا بوو، گەییە ئەوێندەر. بوکەلەکە گوتی: "پێویستە بۆ مالّ بگەرێمەوە". بەلام پێی ریّی دانەگرت. پلیتە مۆم پاڕایەوە: "راوەستە، تا من بەڕێ دەکەی. بزانە چەند مندالّ بۆ ئەوێندەر دەڕۆن!". گالیسکەچییەکە گوتی: "سواربە، سواربە کورم، سواربە!" بەلام جێی بوکەلەکە نەبووەوە،تەنیا پلیتە مۆم توانی بچێتە نێو گالیسکەکەوە. پینوکیو، لە حالێکدا کە خۆیشی سەرسام بوو، هاواری کرد: "سەبرکە!"و لە چاوتروکانێکدا خۆی هەلدایە سەر پشتی یەکێك لە ولاغەکان. کە گالیسکەکە دەڕۆیی، بوکەلەکە لەبەر خۆیەوە تێدە فکری: "چەند باشە. رۆژ تا ئێوارێ هەر گەمەو یارییە! چونکە قوتابخانە نەبێ، ئیدی چوونە قوتابخانە چییە؟!".

لە پڕ ولاخەکە هەستایە سەر پاشوو بوکەلەکەی بە عاردیدادا. پینوکیو، خێرا هەستایەوەو خۆی هەلدایەوە سەر پشتی ولاخەکە، بەلام ئەمجارەیان ولاخەکە تەنیا ئاوڕێکی دایەوەو ورتە ورتێکی کرد: "ئەی گەجی بەلەنگاز، بێگومان کەللەت لە تەختە دروست کراوەو پوکە!". بوکەلەکە زۆری پیّ سەیر بوو کە بینی گوێ درێژەکە پێلاوی لە پێدایەو فرمێسك لە چاوانی قەتیس ماوە. زۆر سەیر بوو! ئەوان زۆر خێرا دەڕۆیشتن‌و زۆری نەبرد کە رۆژ بووەوەو گەیشتە جێیەك کە نووسراوێك بەسەر دەروازەکەیەوە بوو: "سەر زەمینی تەمەلان!".

ئەوان گەییبوونە جێی مەبەست! کاری لەمەودوایان بریتی بوو لە دیتنی شانۆنامەو خواردنی شیرینی‌و وازی کردن. هەر یەکێکیان بەیداخێکی بە دەستەوە بوو کە ئەمەی لەسەر نووسرابوو: "قوتابخانە نا، وازی‌و تەمەلّی ئا."

ئەوانە قەت دەستو دەموچاویان نەدەشت، سەریشیان هەرگیز شانە نەدەکردو زۆر کەمیش دەخەوتن.

رۆژان تێپەڕین، بوکەڵەکە لە ئیسراحەت بێ تاقەت بوو بوو. رۆژێك دەمەو ئێوارە وێنەی خۆی لە گۆڵێکدا بینی و زۆری پێ سەیر بوو کە بینی گوێچکەی وەکو هی کەر درێژ بووە! زۆر شکایەوەو شەرمی بە خۆی هاتو پارچەیەکی بە دەوری سەریدا بەست. رۆژێك پاشتر دیسان روانییە گوێچکەکانی، بەڵێ وەکو گوێی کەر درێژ بوو بوون! سەیری کرد پلێتە مۆم-یش گوێچکەکانی وەکو هی کەر درێژ بوون. ئەویش پارچە پەڕۆیەکی لەسەرییەوە ئالاند بوو. پلێتە مۆم لە بوکەڵەکەی پرسی: "ئەوە چییە لەسەرتەوە ئالاندووە؟". بوکەڵەکە گوتی: "سەرم ئاوساوە، تۆ ئامادەی ئەو پارچە پەڕۆیە لەسەرت بکەیەوە؟"

پلێتە مۆم بە دوو دڵییەوە گوتی: "تۆ یەکەمجار لای بدە تا منیش لای بدەم". دەستیان بۆ سەریان بردو گوتیان: "یاڵڵا با هەردوکمان پێکەوە!". بوکەڵەکە هەر کە گوێی هاوڕێکەی بینی، لە قاقای پێکەنینیدا. پلێتە مۆم-ش کە چاوی بە گوێی بوکەڵەکە کەوت لەو زیاترو قایمتر پێکەن.

کاتێ کە سەرقاڵی گاڵتە کردن بوون بە یەکدی، شتێکی سەیرتریان بەرچاو کەوت. ئەویش ئەوەبوو کە لە جیاتی پێ سمیان هەبوو، و کلکیان لێ رواببوو. دەمیان هەڵێنا تا قسە بکەن، کەچی لە بری قسە، کەوتنە زەڕین. بوکەڵەکە ویستی بڵێ: "من نامەوێ ببم بە کەر"، بەڵام سەدای زەڕین لە دەمییەوە دەرهاتو نەیدەتوانی لەسەر پێیەکانی بوەستێو ناچار بوو بە چوار چنگۆڵە بڕوات. لە پڕ سەرنجیان لەسەر شتێکی تازەتر گیرسایەوە. گالیسکەچییەکە بە دوو لغاوەوە لەوێندەر ئامادە بوو. لغاوەکانی لە دەمیان کرد. ئەوجا رنەکێکی لە گیرفانی دەرهێناو هێندەی بە پشتیاندا گێڕا تا تەواو رەونەقیان هەڵهێنایەوە. ئەوجا بردنی بۆ بازاڕ، پلێتە مۆمی بە کابرایەکی وەرزێرو پینوکیوی بە کابرایەکی سێرکباز فرۆشت.

خاوەنەکەی پینوکیو، کە فێڵەکانی نمایشی فێری حەیوانات دەکرد، پینوکیوی بردە تەویلەیەکەوەو ئاخوڕەکەی پڕ لە وێنجە کرد. پینوکیو قەپێکی خوارد، بەڵام ئیشتیای نەچووە سەریو دڵی نەیبرد، بەڵام کە رۆژ بووەوە، چونکە زۆری برسی بوو، زۆری کەیف بە خواردنی جۆ هات. دوای تۆزێك دەستی بە مەشقکردنەکەی کرد. کابرای سێرکباز گوتی: "کەرێکی زرینگە. دەتوانم فێری بکەم کە چۆنی بەنێو ئەڵقەکەدا باز بدات".

پینوکیو، هەر بە خەیاڵیشیدا نەدەهات کە رۆژی بەم رۆژگارە بکات. هەمیشە برسی بوو، چونکە تا مەشقەکانی تەواو نەکردبایە هیچ خواردنێکیان نەدەدایێ. بۆ خۆی بوو بوو بە جاشەکەرێك لەو گۆڕەی. ئەنجام وەختێك دەورەی مەشقکردنی تەواو بوو، ئامادەی نمایش بوو، خەڵکی لە مەیدانی سێرکەکە خڕبوونەوە، هەموو ئامادە بوو بوون تا "پینوکیو، کەری ناسراو!" لە "یەکەمین نمایشدا" تەماشا بکەن.

گڵۆپەکان داگیرسابوونو دەنگی ئاهەنگ لە هەموو لایەکەوە دەهات. پینوکیو، چاکەتێکی کورتی سوری لەبەر کردبوو. ملوانکەیەکی گوڵیان لە ملی کردبوو. سێرکبازەکە، پینوکیوی

هێنایه سەر شانۆ، هەر کە گەیشتە ناوەندی شانۆکە، دەنگی هاڕەی چەپڵە بەرز بووەوە، ئەویش چەند جارێك سەری ڕێزی بۆ جەماوەرەکە دانەواند. ئەوجا قامچییەکی بە ئەژنۆی کەرە بچکۆلەکەدا کێشاو دەستووری دایێ: "کڕنۆش بەرە!" پینوکیو، هەردوو چۆکی ئەوەندە نوشتاندنەوە تا گەییە سەر زەوی.

کاتێ کە سێرکبازەکە فەرمانیدا: "هەستە ئێستا کاتی حەرەکەتە". ئەو لە جێی خۆی هەستاو هەوەڵجار کەوتە ڕێ، پاشان کەوتە لۆقەو دواتر کەوتە چوار ناڵە. لەو کاتەدا کە بە چوار ناڵە بە دەوری سێرکەکەدا دەسڕایەوە، سێرکبازەکە گوللەیەکی تەقاندو، پینوکیو کەوت و وای نواند کە مردووە. ئەمە یەکێك بوو لەو فێڵانەی کەفێریان کردبوو.

کاتێ کە هەستایەوە، لە ناو ئاپۆرای خەڵکەکەدا، پەری قژشینی بینی. پەری زۆر خەمین دەهاتە بەرچاو. پینوکیو، ویستی بانگی بکات و خۆی پێ بناسێنێتەوە، بەڵام تەنیا دەنگی زەڕە زەڕ لە دەمییەوە دەرهات.

ئامادەبوان پێکەنین، بەڵام کابرای سێرکباز قامچییەکی بە دەمیا کێشا. چینوکیو، لە تاو ئازار دەستی بە گریان کردو ڕوندك بەری چاوانی گرت.کاتێ بەری چاوی ڕوناك بووەوە، سەیری کرد پەری ڕۆیشت بوو!

ئەمجارەیان، ئاهەنگێکی تایبەتی دەستی پێکرد.

پینوکیو، دەبوایە لەم قوناغەدا، بە نێو ئەڵقەکەدا باز بدات! دەستی کرد بە غاردان بە دەوری شانۆکەدا، بۆ ئەوەی گوڕ بسەنێتەوە. بەڵام سێرکبازەکە، ئەڵقەکەی زۆر لە بەرزی گرتبوو، کەرە چکۆلە کە نەیتوانی بە ناوی دا بازا بدات و بە ژێر ئەڵقەکەدا تێپەڕی. چەندین جار ئەمەی دوبارە کردەوەو هەر نەیتوانی –ئامادە بووان– پێدەکەنین و چەپڵەیان لێدەداو وایاندەزانی سوعبەت و گاڵتە دەکات. بەڵام کابرای سێرکباز، بە تووڕەیی قامچییەکەی لێ بادا.

پینوکیو، دەیزانی کە ئەگەر بە نێو ئەڵقەکەدا باز نەدات، ئەوا چاوی بە شیو ناکەوێت. جارێکی دیکەش بە دەوری شانۆکەدا سوڕایەوە، لاقەکانی هێنانەوە یەك و خۆی بۆ بازدان ئامادەکرد، بەڵام سمێکی لە ئەڵقە ئاسنەکە گیر بوو، و بەسەر سەرا کەوت. کابرای سێرکباز کە چاوی بە زامی قاچی کەوت ئیدی لێبڕا وازی لێ بێنێ، بۆیە داوای لە مەیتەرەکە کرد کە پینوکیو ببات.

ڕۆژێکی دی، مەیتەرەکە، پینوکیوی فرۆشت. ئەو پیاوەی کە پینوکیوی کڕی لەبەر خۆیەوە گوتی: "ئویف کە پێستی ئەستورە، خۆیەتی، ئەمە ڕێك ئەو شتەیە کە بۆ تەپڵی تیپی مۆسیقای گوند پێویستمە". ئەوجا لە خۆی پرسی: "ئێستا ئاسانترین ڕێ کامەیە، چی بکەم باشە؟".

بڕیاریدا، بەر لەوەی کە پێستی پینوکیو بگروێ، لە ئاودا نقومی بکات، بۆیە بەرەو کەناری برد، پینوکیوی بەلەنگازو ژار بە پێی ترساو و لەرزاوەوە بە دوی کابرا کەوت، کاتێ گەیشتنە کەنار، پەتێکی بەلاقییەوە بەست و سەرێکی پەتەکەی بەدەستی خۆیەوە گرت.

ئەوجا بەردێکی بە پەتەکەی ملی پینوکیو-وە بەستو لەسەر تاوێرەکەوە پینوکیوی هەڵداشتە خوارێ.

لە کاتێکدا کەرە چکۆلەکە، بەرەو قولایی دەریا رۆدەچوو، و هەوڵی دەدا هەناسە بدات. لەپڕو بۆ ساتەوەختێك وای هاتە بەرچاو کە "پەری" داردەستە ئەفسوناوییەکەی بەسەر سەری ئەمەوە تەکان دەدات. ئەوجا تاریکی چوار دەوری پینوکیو-ی گرتو.. هەر لەگەڵ ئەمەدا، هەستی بەوەش کرد کە عەینی مندالە دارینەیەك، بۆ سەرێی ئاوەکە سەر دەکەوێت.

ئەوجا بەوپەڕی سەرسامی بۆی دەرکەوت کە دووبارە بوەتەوە بە بوکەڵەکەی جاران! زۆر سەیر بوو. هێندەی پیێ عاجباتی بوو باوەڕی نەدەکرد کە رزگاری بووبێ. خاوەنەکەشی ئەم حەقیقەتەی پیێ قبوڵ نەدەکرا. تۆ بیهێنە بەرچاوی خۆت کابرایەك لە بری کەرێکی تۆپیو، چاوی بە بووکەڵەیەك کەوتبێ، چەند حەپەساوە! هەوەڵجار وایزانی خەون دەبینێ. ئەوجا پینوکیو پێکەنیو گوتی: "من هەمان جاشولکەکەی لەمەڕ تۆم! پەتەکە لە لاقم بکەوە تا بۆت بگێڕمەوە." کابرا پەتەکەی کردەوەو بوکەڵەکە، سەربوردەی خۆی بۆ گێڕایەوە، کابرا پرسی: "باشە ئێستا لە ئاوەکەدا چی روویدا، خۆ کاتێ خستمیتە ئاوەکەوە، تۆ جاشەکەر بووی، کەچی ئێستا وا لە ئاوەکە هاتوویە دەرێو بووی بە بوکەڵە".

بوکەڵەکە گوتی: "هەوڵدەدەم هەموو شتەکان وەبیر خۆم بێنمەوەو بۆتی باس بکەم: رێك بەر لەوەی دەوروبەرم تاریك بیێ، کۆمەڵێك ماسیم بینی کە بەرەو لای من دەهاتن. بێگومان پەرییە دڵسۆزەکە ناردبوونی. دەستیان بە خواردنی من کرد. لە ماوەیەکی کەمدا گوێچکەکانیان لە کوڵ کردمەوە. ئەوجا کلکم، هێندەیان لە پێستو گۆشتەکەم خوارد تا گەیاندیانە سەر تەختەکە. ئەوجا ماندوو بوون، هەندێ دەمیان لە تەختەکە کوتا، ئەوسا بێ تاقەت بوونو دوور کەوتنەوە. بۆیە کاتێك کە منت لە ئاوەکە دەرکێشا، لەبری جاشولکەیەك، بوکەڵەکەیەکت بینی". کابرا وەختێ بۆ دەرکەوت کە پارەکەی بە خۆڕایی چووە، زۆر تورە بوو. گەڤۆ هەڕەشەی لە بوکەڵەکە کرد کە بۆ بازاڕی دەباتو وەکو پارچە تەختەیەك یان وەکو چیلەکەی سوتاندن دەیفرۆشێت، بەڵام بوکەڵەکە بە خۆشییەوە پێکەنیو خۆی هەڵدایە ئاوەکەوەو بە مەلە کردن دووکەوتەوە.

-6-

بوکەڵەکە، لە دڵی خۆیدا بە تەما بوو ژپیتۆی پیر بدۆزێتەوە. هەر بەم هیوایەوە بە درێژایی رۆژەکە مەلەی کرد. نزیکی زەردەپەڕ شتێکی بینی کە لە دوورەوە لە دوورگەیەکی چکۆڵە یان تاوێرێکی گەورە دەچوو، و بەدەم شەپۆلانەوە بە ئارامی هەڵدەکشاو دادەکشا، بەڵام لە نکاودا تاوێرەکە وەکو ئەشکەوتێك دەمی کردەوەو وەکو گێژەنگێکی گەورە بوکەڵەکەی هەڵلوشی. بوکەڵەکە، ناچار لەگەڵ دەستەیەك ماسی ساردیندا، یەکراست بەرەو بنەبانی ئەشکەوتەکە کشا. ئەوجا رووداوێکی سامناك قەوما! هەرکە ئەو وەژوور کەوت،

زارکی ئەشکەوتەکە هاتەوە یەك و داخرا. تومەز ئەمە ئەشکەوت نەبوو، بەڵکو دەمی نەهەنگ بوو! هێندە تاریك بوو هێندە تاریك بوو کە بوکەڵەکە هیچی نەدەبینی. ئەم رووداوە، لە تێکرای ئەم رووداوانەی کە تا ئێستا بەسەری هاتبوون، سامناکتر دەهاتە بەرچاو.

دەنگێك لە پشتییەوە گوتی: "مەترسە!".

خاوەنی دەنگەکە، ماسییەکی گەورە بوو: "ئایا دەزانی ئەم نەفرەجایە ددانی نییە" خۆ ئەگەر ددانیشی هەبێ، گرینگ نییە!".

راست بوو! پاشان پینوکیو تووشی شتێکی سەیر بوو! لە دوورەوە، لە ناو سکی نەهەنگەکەدا، تروسکاییەك بەدی دەکرا، رووناکی لاوازی مۆمێك بوو کە بۆ رێ دۆزینەوە لە تاریکیدا گەلەك بەسوود بوو. پینوکیو، بە نێو گەرووی نەهەنگەکەدا بەرەو رۆشناییەکە داگەڕاو سەیری کرد مۆمەکە کراوە بە بوتڵێکداو بۆتڵێکیش لەسەر کورسی بەلەمێك دانراوە. پیرەمێردێکی کورتە بنەش لە نێو بەلەمەکەدا دانیشتبوو، ئەو پیرەمێردە، ژپیتۆ بوو. زۆر غەمگین دەهاتە بەرچاو. پینوکیو هاواری کرد: "بابە ژپیتو!"و هەردوو دەستی لە قەدی پیرەمێرەکە ئالاند:

"ئەمە خۆتی!"

ژپیتو، بەدەم چاوتروکاندنەوە گوتی: "تۆ پینوکیو-ی منی؟"و دەمو چاوی بوکەڵەکەی ماچ باران کرد. بە دیتنی یەکدی هێندە خۆشحاڵ بوون هێندە خۆشحاڵ بوون کە دەستیان بە گریان کرد. پینوکیو گوتی: "ئۆی، باوکە گیان، تۆ چەند پیاوێکی باشیتو منیش چەند کوڕێکی خراپ بووم!، بەڵام خۆ لێم توڕەو نارەحەت نیت، وا نییە؟ ئەگەر دەزانی چ بەڵایەکم بەسەردا هات!". ئەوسا هەرچییەکی بەسەردا هاتبوو، لە نوکەوە بۆی گێڕایەوە.

– "باوکە، من تۆم لە بەلەمە چکۆلەکەتدا بینیو دەستم لێت هەڵتەکاند"

ژپینو گوتی: "بەڵێ، منیش دەستم بۆ هەڵبڕیت، بەڵام بایەکە هێندە توند بوو، نەمتوانی بەلەمەکە بەرەو کەنار بگێڕمەوە. ئەوجا شەپۆلێکی بەرزو گەورە، بەلەمەکەی هەڵداو من کەوتمە ئاوەکەوە، ئەم نەهەنگە سەیرەم تووش بوو، و قووتی دام. جا وەرە حیسابی خۆت بکە پینوکیو، من نزیکەی دوو ساڵە لەم شوێنەدا زیندانیم!" بوکەڵەکە هاواری کرد: "ئەدی چۆن ماویت" پیرەمێردەکە ئاهێکی هەڵکێشاو گوتی کە نەهەنگەکە، باری کەشتییەکی غەرق بووی قووت دابوو.

بەڵام ئەو چۆن چۆنی خواردنی قوتو، مۆمو شەرابو تەنانەت چەند پەتۆیەکی بۆ خۆی پەیدا کردبوو، مەعلوم نەبوو! ئێستا ئیدی ژپیتو هیچی نەبوو کە بیخوات، جگە لەو ماسییە زنوانەی کە نەهەنگەکە بەزندویتی قووتی دەدانو کاتێك کە ئەم لەتە مۆمە دەکوژایەوەو لەبەین دەچوو، ئەوان لە تاریکیدا غەرق دەبوون، بوکەڵەکە گوتی: "کەواتە نابێ کاتەکە بە فیڕۆ بدەین. دەبێ لە هەمان شوێنەوە کە وەژوور کەوتووین، بچینە دەرێ". ژپیتو-ی پیر نالاندی: "قەیدی نییە، کوڕەکەم خۆ من ناتوانم مەلە بکەم". بوکەڵەکە گوتی: "قەیدی نییە، من دەتوانم بە ئەندازەی دوو کەس مەلە بکەم. تۆ بە دوای خۆمدا رادەکێشم".

ماسییە گەورەکە گوتی: "ڕاستە، من دەزانم. هەر جارێ کە ئەم نەفرەجایە دەریاییە دەمی دەکاتەوەو بە کراوەیی ڕای دەگرێ، پۆلێك ماسی ساردین یان شتی دی لەم ڕێیەوە دێنە ناو دەمییەوە. دەبێ چاوەڕوانی دەرفەت بین!".

هەر کە نەهەنگەکە کەوتە کردنەوەی دەمی، بوکەڵەکە گوتی: "ئێستا بە دووی مندا وەرن!. شەپۆلێکی گەورە هاتە دەمی نەهەنگەکەوەو هەر کە ویستی بەرەو پاش بگەڕێتەوە، بوکەڵەکە زۆر بەلەز کەوتە مەلەکردن. ئەو ژپیتوی پیری خستبووە سەر پشتی خۆیو ماسییە گەورەکەش بە دوایو ئەوەوە بوو. بەر لەوەی ئەو شەویلاگە زلانە دووبارە بێنەوە یەكو دابخرێنەوە، بوکەڵەکە، کە ژپیتۆی پیری بەسەر پشتەوە بوو، بە هەموو توانایەوە دەستی بە مەلە کرد. دڵی بوکەڵەکە بە توندیو ترسەوە دەستی بەلێدان کرد، بەڵام توانی لە کاتی خۆیدا لە دەمی نەهەنگەکە وەدەرکەوێ تا شەوێ هەر مەلەیان کرد. شەویشیان هەر بە مەلەکردن بردەسەر. وا دەهاتە بەرچاو کە هەرگیز نەتوانن بگەنەوە کەنار. بوکەڵەکە خەریك بوو نەترەی بەردەدا.

ئەنجام، ماسییەکە هاتە قسان: "باشە ئێوە بۆچی هەردووکتان نایەنە سەر پشتی من؟ من هەرگیز ماندوو نابم!". ئەوسا هەردووکیان سواری پشتی ماسییەکە بوون. کە ڕۆژ بووەوە، بە ئاسانی گەیشتنە وشکایی. کاتێ گەیشتنە کەنار، بوکەڵەکە پێی نایە قەراخەکەو یارمەتی ژپیتویدا کە ئەویش بێتە وشکاییەکە. ئەوجا تکای لە ماسییەکە کرد کە جار جار سەریان بدات. بەڵام ماسییەکە نەیدەتوانی تکای ئەوان قەبوڵ بکات. چونکە نەیدەتوانی لە ئاو بچێتە دەرێ.

ئەوجا خوا حافیزیان لەیەکدی کردو ژپیتوو و بوکەڵەکە ملی ڕێیان گرت.

ژپیتو، هێندە ماندوو بوو کە خۆی بە پێوە نەدەگرت. بوکەڵەکە، کە ئەمەی بینی گوتی: "باوکە، خۆت بە منەوە بگرە. هەرکە گەیشتینە ماڵێك, دەچم لێیان دەپاڕێمەوە کە تۆزێ خواردنمان بدەنیو شوێنێك بۆ حەوانەوەی ئەمشەومان پەیدا دەکەم!".

ئەمان هێشتا ڕێیەکی زۆریان نەبڕی بوو کە دیتیان پشیلەو ڕێوی ناجسن لە قەراخ جادەکەدا سەرقاڵی دەرۆزەکردنن. هێندە بێ توكو بێ حاڵ بوو بوون، هەر کەسێك بیدیتبان، دڵی بە حاڵیان دەسووتا. بەڵام ئەمجارەیان هەر بە ڕاستی یەکێکیان کوێر بوو بوو، و ئەوی تریان شەل بوو بوو. ڕێوییەکە هاواری کرد: ئۆو، بوکەڵە! ڕەحمێك بە حاڵی ئێمەی بەدبەختدا بکە!" بوکەڵەکە وەڵامی دایەوە: "نا، ئێوە جارێکتان هەڵخەڵەتاندم خوا بتانگرێ، ئەگەر ئەمجارە هەڵ بخەڵەتێم خوا بمگرێ! من دەزانم ئێوە هەمان ئەو دوو جانەوەرەن کە دەتانویست لیرەکانم بدزنو بمکوژن!"، ڕێوییەکە گوتی: "بەڵام ئەمجارەیان ڕاست دەکەین، باوەڕ بکە ئێستا زۆر بێ حاڵو بەدبەختین!" بوکەڵەکە گوتی: "بڕۆن هەر ئەوە حاڵتان بێ!"

ئەوسا بوکەڵەکەو ژپیتۆ، بەدوو قۆڵی وەرێ کەوتن.

زۆری نەبرد گەیشتنە کەوێڵێکی بچکۆڵەو پاكو خاوێن، پێنەدچوو ئاوەدانی تێدابێ. بەڵام کاتێ وەژوورکەوتنو ڕوانیانە دەوروبەریان، چاویان بەدۆستە کۆنەکەیان، واتا بە

سیسرکه قسەوێژەکه کەوت. سیسرکەکە، بوکەڵەکەی لەبەر لاساریو بێعاری سەرکۆنه کرد. بوکەڵەکه گوتی: "هەقی خۆته، من شایستەی ئەم قسانەم، بەڵام تکات لێدەکەم لەگەڵ بابمدا میهرەبان بە! بڵێ بزانم چۆن ئەم خانووە چاکەت پەیدا کرد". سیسرکەکه گوتی: "پەرییه پرچ شینەکه ئەم خانوووەی دامێ. ئەو بە گریان ئێرەی بەجێ هێشت. چونکه دڵنیا بوو کە نەهەنگەکه تۆی خواردووه" بوکەڵەکه گوتی: "کەواته من ئیدی ئەو نابینم؟"و لە هۆڕژنی گریانیدا.

بوکەڵەکه خێرا جێیەکی باشی بۆ باوکی دروست کردو ئەوجا لە سیسرکەکەی پرسی کە لە کوێ پەرداخێك شیر بۆ ژپیتۆ پەیدا بکات. سیسرکەکه پێی گوت کە جوتیارێك لە دووری یەك –دوو کیلۆمەتری ئێرە دەژیو چێڵێکی هەیە. بوکەڵەکه، بەرەو مەزاری جوتیارەکه وەڕێ کەوت، بەڵام چونکه پارەی نەبوو هەقی شیرەکه بدات، پێشنیازی کرد کە لە بری پارەی شیرەکه کار بکاتو ئیدی لەوێ دەستی بەکار کردن کرد. بوکەڵەکه، لە بری هەر پەرداخە شیرێك، سەد سەتڵ ئاوی لە بیر هەڵدەکێشا. ڕۆژێك، لەو کاتەدا کە بوکەڵەکە خەریکی کارکردن بوو، جووتیارەکە بۆی گێڕایەوە کە کەرێکی هەبووەو ئاوی لە بیرەکە بۆ هەڵکێشاوە، بەڵام ئەو بەستەزمانە وا خەریکه دەتۆپێ.

بوکەڵەکه گوتی: "دەکرێ من ببەیته دیاری؟".

جووتیارەکه، بوکەڵەکەی بردە دیار کەرەکە، بوکەڵەکه، ڕوانییه کەرەکه کە لەسەر خەرمانە کایەك ڕاکشابوو، یەکسەر ناسییەوە کە هەمان "پڵیتەمۆم"ی لەمەڕ خۆیەتی. کە دیتی کۆنە دۆستەکەی ڕۆژی بەو ڕۆژگارە خراپە گەییوە، لە حەژمەتاندا کەوتە گریان.

لەو بەدواوە بۆ ماوەیەکی درێژ، بوکەڵەکه هەموو ڕۆژێك کاتژمێر پێنجی بەیانی لە خەو ڕادەبوو، و بەسەتڵ ئاوی بۆ جووتیارەکە هەڵدەکێشا، تا ژپیتۆ بە ئەندازەی پێویست شیر بخواتو ببوژێتەوە. بوکەڵەکه کارێکی دیکەشی دەکرد، هەوڵی دەدا تا دەتوانێ ژیانی باوکی خۆشو ئاسودە بکات. کاتێك کە بە ئەندازەی پێویست پارەی پاشەکەوت کرد، ئیدی لێبڕا کە چەند دەستە جلکێك بۆ خۆی بکڕێ.

ڕۆژێك، بەیانی زوو بە کەیفو خۆشی, بەدەم فیکه لێدانەوە، ڕۆیی بۆ موغازەی جلك فرۆشان، لە پڕ گوێی لێ بوو کە یەکێك بانگی دەکات. دەنگەکە، دەنگی هەمان ئەو هێلکه شەیتانۆکەیە بوو کە لەگەڵ پەریدا دەژیا. هەواڵێکی ناخۆشی بە بوکەڵەکەدا.

هێلکه شەیتانۆکەکه گوتی کەپەری حاڵی زۆر خراپەو لە خەستەخانە خەوتووە، ئەوەندە هەژار بووە توانای نییە پارەی دکتۆرو دەواو دەرمان بداتو تێر بەسکی خۆی خواردن بکڕێو بیخوات.

بوکەڵەکە، هەر کە ئەم هەواڵەی بیست، بەدەم گریانەوە گوتی: "وەرە، ئەم پارەیە ببەو بیدە بە پەری. دەرمان بۆ ئەو گرنگترە تا لە جلك بۆ من".

ئێوارەی ئەو ڕۆژە، بوکەڵەکه پتر لە ڕۆژان کاری کرد تا بتوانێ پارەی زیاتر بۆ یارمەتی دانی پەری بەدەست بێنێ.

www.pertwk.com

سبەینێی ئەو رۆژە، کاتێ لە خەو رابوو، بە خۆشحاڵییەکی فرەوە بۆی دەرکەوت کە ئیدی منداڵە دارینە نییە، بەڵکو بووە بە کوڕێکی راستەقینە. گەڕایەوە سەیری کرد لە کەنار قەرەوێڵەکەیداو لەسەر دەسکی کورسییەکەی دەستێ جلك‌و کڵاوێك‌و جوتێ پێڵاوی نوێ دانراوە، لە گیرفانی یەکێك لە جلەکاندا جزدانێك‌و کاغەزێك هەبوو. لە کاغەزەکەدا نووسرابوو: "پەری،پارەکان بۆ پینوکیو گیان دەگێڕێتەوەو زۆر مەمنونی دڵپاکی‌و دڵچاکی ئەوە!".

کاتێ کە پینوکیو، روانییە ناو جزدانەکە بینی لە بری چل فلس، چل لیرەی ئاڵتونی تێدایە. غاری دا تا ئەم رووداوە بۆ ژپیتو بگێڕێتەوە. ژپیتو، لە هۆدەیەکی دیدا بوو. لەو هۆدەیەدا شتێکی سەیری بینی، ژپیتو, وەکو جاران ساغ‌و سەلامەت بوو، و سەرگەرمی کارکردن بوو، و بەدەم کارکردنەوە بزە بەسەر لێوییەوە سەمای دەکرد.

ژپیتو، سەرقاڵی تا شینی تەختە بوو،

– باوکە، تەماشاکە بزانە بووم بە کوڕێکی راستەقینە! پینوکیو–ی دارین چی بەسەر هات؟

ژپیتو گوتی: "هۆ وەتا"و ئاماژەی بۆ بوکەڵەیەك کرد کە خۆی گرموڵە کردبوو و لە سوچێکدا کەوتبوو.

لەم کاتەدا پینوکیو، لە فکران راچوو: "کاتێ کە بوکەڵە بووم، چ قەڵافاتێکی ناشیرینم هەبوو، کەچی ئەوەتا بووم بە کوڕی راستەقینە، چەند قەڵافاتێکی جوان‌و لەبەر دڵانم پەیدا کردووە."

پینوکیو هێندە خۆشحاڵ بوو، لەزگ بوو لە کەیفاندا باڵ بگرێ‌و بفڕێ.

1996/2/25

سلێمانی

فاشیزم چییه...

نووسینی: یەڵماز گۆنەی

منداڵەکە لە دایکی پرسی: دایکە!... فاشیست چییە؟ هێلانەی فاشیستەکان چییە؟
دایکەکە بێدەنگ بوو، ئەویش وەکو منداڵەکەی بە بەردەوامی ئەم وشەیەی لە رادیۆو تەلەفزیۆن و باس و خواسەکاندا بیستبوو، بەڵام ماناکەی نازانی و نەی دەزانی چ وەڵامێکی منداڵەکەی بداتەوە. بۆ ئەوەی ماوەیەك بۆ وەڵامدانەوە پەیدا بکات پرسی:

- ئەم فاشیستەت لە کوێوە بە بیرا هات... بۆ دەپرسیت؟

منداڵەکە گوتی:

- دوێنێ کە لەگەڵ هاورێکەمدا لە قوتابخانە دەگەڕاینەوە خەڵکانێکی زۆر لە کوڕو کیژ کۆبووبوونەوەو پێکەوە هاواریان دەکرد "مردن بۆ فاشیستان"، "دەبێ لانەی فاشیستەکان وێران بکەین"..

دایکە!... فاشیست باڵندەیە. هێلانەکەی چۆنە؟
دایکەکە نەیتوانی وەڵامی منداڵەکە بداتەوە، هەر چەندە هەر جارێ کە دەچووە بازاڕ خەڵکانێکی زۆری دەبینی و دروشمی وەکو "مردن بۆ فاشیستان"ی گوێ لێ بوو و دەبوو.
منداڵەکە کە هەستی کرد بوو دایکی بە دوای وەڵامدا دەگەڕێ، گوتی: فاشیست باڵندەیە، لەق لەقە، چییە؟
دایکەکە کە گیری خواردبوو و چ وەڵامێکی پێ نەبوو، گوتی:

- با، بابت بێتەوە لەو دەپرسم، ئەو باشتر دەزانێ....
- ئەی تۆ نازانی؟
- دەزانم بەڵام بابت چاکتر دەزانێ...

دایکەکە بیری دەکردەوە کە مانای گەلێ وشەی رۆژانەی وەك: ئیمپریالیزم، سوسیالیزم، کۆمۆنیزم، ئەنارشیزم و.... نازانێ.
پرسیاری منداڵەکە گێژی کردبوو، لەبەر خۆیەوە بیری دەکردەوە "هەر رۆژەی شتێك لە کوچەو شەقامەکاندا روو دەدا... هەر رۆژەی بانقێ دەبڕدرێ.. هەر رۆژەی 4-5 کەس دەکوژرێن.. رۆژ بە رۆژ مەسرەف گرانتر دەبێ... بەڵام من سەر لە هیچیان دەرناکەم! "خۆی

بە موبەقەکەدا کرد، لە کاتێکدا کە خەریکی پەتاتە پاك کردن بوو لە موبەقەکەدا، قێزی لە خۆی دەکردەوە.

ناچار.....

باوك. فەڕاشی نووسینگەیەك بوو، ڕۆژانەیەکی کەمی وەردەگرت‌و ناچار بوو بەو ڕۆژانە کەمەی (5) سەر خێزان بەخێو بکات، قسەی هەوەڵ‌و ئاخری ئەمە بوو: "بێگاری دەکەم" ڕۆژێك کوڕەکەی چوو بۆ نووسینگەکە کە دیدەنی باوکی بکات. دەمەدەمی نیوەڕۆ بوو. کوڕی خاوەن نووسینگەکە لەوێ بوو و خەریکی نان خواردنی نیوەڕۆ بوو. ئەویش وەکو کوڕی فەڕاشەکە دەسالان بوو. بەڵام ڕەوشت و ڕەفتاری پیاوی گەورەی هەبوو، خەڵکی باوکیان بە بیر دەهاتەوە، کە قازی خانەنشین بوو.

کوڕی خاوەن نووسینگەکە لە حاڵێکدا کە دەمی پڕ لە خواردن بوو، بێ ئەوەی سەر لەسەر قاپەکەی بەردەمی هەڵبڕێ بە فەڕاشەکەی گوت: – حیلمی بەگ... کەمێ ئاو بێنهە!

فەڕاشەکە ئاوەکەی هێناو گوتی: – فەرموو.

کوڕەکە دیسان گوتی:

– سەبرکە با خواردنەکەم قوت بدەم.... بنیادەم ئەگەر خواردنەکەی باش نەجوێ بۆ گەدەی خەراپە...

خواردنەکەی باش جووی‌و قووتی دا، ئەوجا بە دەستەسری کاغەز دەمی سڕی، دوای ئەوەی ئاوەکەی وەرگرت‌و تا نیوەی خواردەوە گوتی:

– پەرداخەکە پاك نییە... پەرداخەکان پاك بشۆ.

کوڕی فەڕاشەکە کە بینی کوڕیژگەیەك بەو جۆرە فەرمان بە باوکی دەدا زۆر نیگەران بوو، کوڕی ئاغا دوای ئەوەی دەست‌و دەمی بە دەستەسڕی کاغەز سڕی گوتی:

– دەتوانی کۆی بکەیتەوە!..

فەڕاشەکە، پاشماوەی خواردنەکانی کۆکردەوە، کوڕی ئاغا بە پەنجە مێشێکی –کە لەسەر شووشەکە نیشتبووەوە– نیشانداو گوتی:

– حیلمی بەگ.. ئەو مێشە بکوژە.

فەڕاشەکە مێشەکەی کوشت. مێزەکەی پاك کردەوەو ڕۆیی. منداڵەکە کە زۆر لە کوڕی ئاغا تووڕە بوو بوو گوتی:

– لەبەرچی بەم جۆرە ڕەفتار لەگەڵ بابمدا دەکەیت؟

کوڕی خاوەن نووسینگەکە بە کورتی وەڵامی دایەوە: "ناچارە"

– بۆچی ناچارە

- ناچارە...
- لەبەرچی؟

باوکەکە گەڕابۆوەو پارچە پەڕۆیەکی بە دەستەوە بوو، کوڕی خاوەن نووسینگەکە لە جێی خۆی هەستاو گوتی:

- حیلمی بەگ پاڵتۆکەم بۆ بێنە!

منداڵەکە گوتی:

- مەیهێنە باوکە... با خۆی بیهێنیٚ!....

کوڕیژگەکە گوتی:

- باوکت مەجبوورە.

باوکەکە بیٚ ئەوەی چ وەڵامێك بداتەوە پاڵتۆکەی هێناو ئەویش وەکو فەرمانبەرێکی پایەبەرزی کارگێڕی پاڵتۆکەی لەبەرکردو لە حاڵێکدا کە لە دەرگا دەچووە دەریٚ گوتی:

- تۆ منداڵێکی چەپەڵی بیٚ تەربیێتی، کە باوکم هات پێی دەڵێم.

باوکەکە بە کزییەوە گوتی:

- قوربان لە کورەکەم توڕە مەبە.. تۆ لە جێی برای ئەوی، نابیٚ لێی زویر ببی.

کوڕیژگەکە گوتی: منداڵەکەتت باش پەروەردە نەکردووە.

ئەم قسەیە زۆری کار لە منداڵەکە کردبوو. لە دڵی خۆیدا دەیگوت: "چی بووەتە هۆی ئەوەی کە باوکم لە بەردەم منداڵێکی بچکۆلەدا زەلیل ببیٚ؟"

کوڕی ئاغا رۆیی بوو، باوکەکە دەیگوت:

- کارێکی باشت نەکرد کوڕم ئەگەر ئاغا لێرە بوایە؟

منداڵەکە گوتی: - باوکە، بۆ مەجبوری؟ لەبەرچی؟

باوکەکە ملی کەچ کردو گوتی: ئەگەر بە گوێیان نەکەم، ئەگەر بێگاریان بۆ نەکەم، بیٚ کار دەمێنمەوەو دەرم دەکەن.

- ئەگەر دەرت بکەن چی دەبیٚ؟.
- برسی و تینو دەبین، ئێمە مەجبورین کوڕم.

منداڵەکە گوتی:

- چما کاری دی نییە؟

باوکەکە گوتی:

- ئەگەر بچمە سەر کارێکی تریش فەرق ناکات، ئەم ئاغایانە هەموو وەکو یەکن، چ عەلی خواجە، چ خواجە عەلی... ئەمانە تەنیا ناوەکانیان جیاوازە، ئەگینا رەوشت و رەفتاریان هەموو هەر یەکە... هەموویان وەکو یەکن دەنگێکی توڕەو گڕ هاواری کرد:
- حیلمی بەگ!...

باوکەکە 25 فلسی دایە کوڕەکەی و گوتی:

- کوڕم... تۆ بڕۆرەوە بۆ ماڵیٚ.

منداڵەکە بە هەستێکی وروژاوەوە کە سەراپای داگرتبوو، هەنگاوی دەنا، بەڵام هەوڵی دەدا لە نێو کۆمەڵدا ئەوانەی کە "مەجبوور بوون" و ئەوانەی کە "مەجبوور نەبوون" لە یەکدی جیا بکاتەوەو بیان ناسێت.

گاڵتە – درۆ

منداڵەکە تازە فێر بوو بوو ناوی خۆی بنووسێت باوکی کە زۆر بەمە خۆشحاڵ بوو گوتی:
سەگبابی بێ شەرەف... چ زوو فێر بوو ناوی خۆی بنووسێت.
خۆشحاڵی باوکەکە کاری لە منداڵەکەش کردو نووسی:
"دەرگا"، "ریحلە"، "قوتابخانە کرایەوە".
باوکی گوتی: – گەوادە زۆر زیرەکە. دەزانم لە دوا رۆژدا بۆ خۆی دەبێ بە پیاو. منداڵەکە لە یەکەوە تا دەی نووسی، باوکەکە لە خۆشیدا نایزانی چی بکات هاواری کرد:
سەگباب... ژمارەش دەنووسێت!
منداڵەکە ئەو وێنانەی بە هێڵی سادە کێشابوونی، نیشانی باوکی دا ریزی خانووەکان... درەختەکانو.. هەتاوێ کە چاوو برۆی هەبوو و پێ دەکەنی. باوکەکە کە بە تەواوی کەوتبوە سەر زەوق گوتی: ئێستا منیش وێنەیەك بۆ کوڕی خۆم دەکێشم. رێك لە ناوەندی دەفتەر رەسمەکەدا بە قەڵەمی سەوز وێنەی دارێکی گەڵا سەوزی کێشاو بە قەڵەمی سووورو زەرد هەندێ گوڵی بۆ دارەکە کردو لەسەر چڵەکانی هەندێ باڵندەی کڵاو زێرینو سووورو وەنەوشەیی دروست کرد.
منداڵەکە گوتی: باوکە ئەمە چ درەختێکە.
باوکی گوتی: – حەز دەکەی چی بێ؟ دارە!

- زۆر چاکە، بەڵام ئەم کەڵەشێرانە بۆچی چوونەتە سەر دارەکە.
- کەڵەشێر؟ کامە کەڵەشێر؟ ئەمانە کەڵەشێر نین، باڵندەن.
- باڵندە؟... ناوی چییە؟

باوکەکە ناوێکی بۆ نەدۆزرایەوە، دایکەکە خۆی تێ هەڵقورتاندو گوتی: کوڕم!... ئەمانە باڵندەی باوکتن.
ئەمە رۆیی. رۆژێك کە منداڵەکە بۆ قوتابخانە دەچوو لە رێگادا بینی: ژنو پیاو خڕبوونەتەوەو منداڵێکی پێ خاوس خەریکی گریانە و کابرایەکی چەقۆ تیژکەرەوەو پیاوێکی قەڵەوی بێجامە لەبەر دەم بۆڵەیان بوو. پیاوە قەڵەوەکە دەیگوت:

- قسەکەم ناگێڕمەوە... نایگێڕمەوە... دیسان دەڵێم تۆ کابرایەکی سەگبابی بێ شەرەفی.

چەقۆ تیژکەرەکە کە لە تورەییدا دەلەرزی‌و رەنگی سپی هەڵگەڕا بوو دەیگوت: – قسەکەت بگێڕەوە.

– نایگێڕمەوە

چەقۆ تیژکەرەکە گوتی: – من بێ شەرەف نیم، من بە ئارەقی نێو چەوانم نانی خۆم پەیدا دەکەم... ئەگەر لەم ناوەدا پیاوێکی بێ شەرەف هەبێ ئەوە تۆیت.

کابرای بێجامە لەبەر بە تورەییەوە بەرەو کابرای چەقۆ تیژکەرەوە چوو. چەند کەسێك گرتیان.. کابرای قەڵەو بەدەم دەست راوەشاندنەوە دەیگوت: –سەگ باوك.. دەزانی من کێم؟

– هەر کەسێك هەی هەر بۆ خۆت هەی، هەقی ئەوەت نییە بە من بڵێی بێ شەرەف، بێ شەرەف خۆتی، باوك سەگ خۆتی. کۆمەڵێ ناوبژیکەر دەیانگوت "نەکەن" "وازبێنن" "ناشیرینە". بەڵام ئەم قسانە بەرهەڵستی ئەوەیان نەکرد کە ئەو دووە دەست نەدەنە یەخەی یەکدی. چەقۆ تیژکەرەکە، بە جۆرێ کە لەو نەدەوەشایەوە مەقەسێکی ژەنگاوی کە دەیویست تیژی بکاتەوە بە ورگی کابرای بێجامە لەبەردا کردو کابرا لە خوێنا گەوزا. منداڵەکە سەرسام بوو بوو بە ترس‌و لەرزە لەوێ دوور کەوتەوە، لە کاتێکدا کە بەرەو قوتابخانە غاری دەدا، بیری دەکردەوە کە "چەقۆ تیژکەرەکە بۆ لەو کابرایەی دا؟"

بێگومان لەسەر ئەوەی پێی گوتبوو بێ شەرەف، باوك سەگ. ئەگەر ئەمانە خەراپە ئەی بۆ باوکم پەیتا پەیتا بە من دەڵێ بێ شەرەف، جاشەکەر، گەواد، باوك سەگ...". نەیتوانی چ وەڵامێك بۆ پرسیارەکەی بدۆزێتەوە.

لە پۆلدا پەنجەی هەڵبڕی‌و گوتی:

– مامۆستا!

مامۆستاکەی گوتی:

– چییە؟!

منداڵەکە لە جێی خۆی هەستاو گوتی:

– جەنابی مامۆستا، گەواد یانی چی؟

قوتابییەکان پێکەنین‌و مامۆستاکە بەم پرسیارە غافڵگیر بوو، و دوو دڵ بوو لە وەڵامدانەوەی پرسی:

– بۆ ئەم پرسیارەت کرد؟

منداڵەکە گوتی:

باوکم... باوکم هەمیشە بە من دەڵێ گەواد... منداڵەکان لە قاقای پێکەنینیان داو مامۆستاکەش کە پێکەنین گرتبووی، بە منداڵەکەی گوت:– باوکت لە خۆشەویستیدا وات پێ دەڵێ.

– زۆر چاکە، ئەی بۆ دەڵێ بێ شەرەف؟

– باوکت ئەمەش دەڵێ؟

– بەڵێ!

مامۆستاكه گوتی: – گاڵته دەكات، دیاره زۆری خۆش دەوێی. كاتێ كه مامۆستاكه ئەم قسەیەی كرد، كچۆڵەیەك كه لەسەر یەك ریحلەو لە تەك ئەوەوە دانیشتبوو، سەری هێنایە بناگوێی كوڕەكەو بە چپەوە گوتی: "هەی گەوادی بێ شەرەف!".

دوو هێلكه مریشك

كاتێ كه برایم–ی كرێكاری چنین كاری، لە كارخانه گەڕایەوە ئایشێی ژنی بە خۆشییەوە گوتی: – چاوت روون، مژدەم پێیە، كوڕەكەمان شەڕی بووە... لێیان داوەو چاوی ئاوساوە!...

برایم خۆشحاڵ بوو، بێ ئەوەی بتوانێ ئەم خۆشحاڵییەی بشارێتەوە گوتی: – لەگەڵ كێدا شەڕی بووە؟

– نازانم... بە هیچ جۆرێ نەمتوانی قسەی لێ دەربێنم... زۆر مەنگە لەوانەیە تۆ بتوانیت.

حەیدەری تاقانەیان حەوت ساڵان بوو، خەریك بوو تازە ئەمساڵ دەچووە قوتابخانە. برایم هەستی بە خۆشحاڵی دەكردو بەڵام لە هەمان كاتدا نیگەرانیش بوو.

ئایشێ گوتی: – خۆزیا باوكت دەما. دەزانی چەند خۆشحاڵ دەبوو.

برایم بیری كردەوە "كوڕەكەی بۆ یەكەمین جار شەڕی كردووە وا دیارە زۆریش مەنگە.."

رۆژی لە دایكبوونی حەیدەری هێنایەوە یاد: ژنەكەی گوتبووی:

"مناڵەكە خەریكە دێتە دنیاوە.. ئاخ دڕام" دەمەدەمی بەیان چوو بوو بە شوێن ماماندا تەمەن چەند زوو تێدەپەڕێ... دەڵێی دوێنێیە پییان گوت... "برایم چاوت روون، بووی بە بابی كوڕ". مندالێك بە دەموچاوێكی وردیلەو چاوانی بەستراوەوە...

باوكیشی لە حاڵێكدا كە دەگریا، بە دەنگی لەرزۆكو پەڵمە گریانەوە گوتبووی "خۆتیش كە لە دایك بوویت هەمان شێوەو روخسارت هەبوو"و ئەوجا بە پێكەنینێكی تاڵەوە گوتبووی "كەسێ كە مندالی نەبێ نازانێ خۆشەویستی مندالّ چی دەگەیەنێ".

ئێستا زۆری حەز دەكرد كە بابی زیندوو بووایە.

ژێر چاوێكی حەیدەر شین بوو بووەوە، هەوڵی دەدا ئەو چاوەی لە باوكی بشارێتەوە. بابی پرسی: – كوڕم!... ئەوە چاوت چی لێهاتووە.

مندالەكە گوتی: – هیچ!

– بابە گیان، چاوی بنیادەم لە خۆیەوە نا ئاوسێ.

حەیدەر بێ ئەوەی وەڵام بداتەوە سەیری باوكی دەكرد.

– لەگەڵ كێدا شەڕت بووە؟

دیسان حەیدەر وەڵامی نەدایەوە. باوكی گوتی:

- بزانە!... ژێر چاوت شین بووەتەوە؟ پێشی دەموچاویشت گوراوە ئەدی بڕیار نەبوو درۆ لەگەڵ یەکدا نەکەین؟ کوڕەکەی گرتە باوەش و بەرزی کردەوەو ئەوجا خستییە سەر ئەژنۆی و بە خۆشەویستییەوە گوتی:
- دەی بزانم ئێسکەکانی باوکت بشکێنە.

منداڵەکە لە کاتێکا لێوی خۆی دەکرۆشت تا هێزی تێدا بوو بە هەردوو دەست بە باوکیا کێشا. باوکی پڕ بە دڵ باوەشی پێدا کردو گوتی: - باشە دیارە ئەو کەسەی بە چاوتیا کێشاوە لە تۆ گەورە ترە... ناتەوێ بڵێی کێیە؟

منداڵەکە لە حاڵێکدا کە فرمێسك لە چاویا قەتیس مابوو گوتی:
- خۆم سەری دەشکێنم.
- سەریٚ کیٚ؟
- عەلی رەزا.
- کەواتە ئەو لێی داویت.
- بەڵیٚ...

عەلی رەزا، کوڕی ئەو سمایلە بوو کە لە گەڵ برایم دا لە یەك کارخانەدا کاریان دەکرد. عەلی رەزاو حەیدەر پێکەوە ناونووس کرابوون و دەچوونە یەك قوتابخانە.

برایم کەوتە بیری باوکی عەلی رەزاوە. کرێکارێ بوو کە دەموچاوی هەمیشە بۆنی توتنی لیٚ دەهات. کەوتە یادی رۆژانی منداڵی و ئەو هەموو ساڵەوە کە پێکەوە بە سەریان بردبوو. بیری کردەوەو ئەوسا تەماشای چاوی کوڕەکەی کرد، کە ئازارێکی زۆری لیٚ بەدی دەکرا.

منداڵەکە گوتی: - باوکە! دارکاری بکە، ئەو چاوی منی ئاوساندوە، تۆیش سەری بشکێنە.

باوکەکە، گۆناکانی بە گۆناکانی کوڕەکەیەوە نا، لە حاڵێکدا کە منداڵەکەی بە باوەشەوە بوو لەسەر تەختێك دانیشت و گوتی:
- کوڕم! ئێستا چاك گویٚ لە من بگرە.

"رۆژیٚ لە رۆژان، منیش منداڵ بووم، 5- 6 ساڵان بووم... ئەوسا لە گوند دادەنیشتین، رۆژێکیان خەریك بوو لەگەڵ منداڵاندا هەدار هەدارمان دەکرد کە لەگەڵ یەکێك لە منداڵاندا بوو بە شەڕمان. بیرم نەماوە لەسەرچی بوو. بەڵام ئەمەم باش لەبیرە کە لقە دار هەڵوژەیەك بە دەست ئەو منداڵەوە بوو، ئەو لقە دارەی بەسەرما کێشا، سەری شکاندم و رای کرد. من بە گریانەوە چوومەوە بۆ ماڵەوە. دەزانی دەمویست چی بکەم؟ دەمویست لەلای باوکم شکاتی لیٚ بکەم. دەمویست تێروپڕی دارکاری بکات. کاتیٚ کە بابم سەری منی بینی گوتی: "هیچ نەبووە، هەر کەسیٚ لێی دابیٚ هیواش لێی داوە". لەو دەمەدا کە دایکم خەریك بوو بە پارچەیەك خوێنەکەی سەرمی پاك دەکردەوەو دەی بەست، من هەموو بەسەرهاتەکەم بۆی گێڕایەوە، خۆیشم هەنێکم پێوەنا، وردە وردە دەشگریام. بابم رووی گرژ کردو گوتی: "ئەوە چۆن زاتی کردووە لە کوڕەکەی من بدات، هەر ئێستا پێی نیشان دەدەم،" ئەوجا رووی لە دایکم کردو گوتی: "ئافرەت!... تۆ وەجاخەکەت ئاگردەو تاوەکە بخە سەر ئاگرەکەو من هەر

ئێستا دیمەوە" ئەمەی گوتو لە ماڵ چووە دەرێ. دایکم وازی لە من هێناو چوو ئاگر بکاتەوە. ئەوساکە لە گوندا تەباخی گازو ئەم شتانە نەبوو. لەبەردەم ماڵەکاندا بە قوڕ کوانویان دروست دەکرد. من لەبەر خۆمەوە بیرم دەکردەوە ئێستا باوکم خەریکە بە تورەییەوە بە دوای ئەو منداڵەدا دەگەڕێ. هەرکە بەر دەستی بکەوێ تێرو پڕی دارکاری دەکاتو لەوانەیە سەریشی بشکێنێو دوای ئەوەی باوکم دارکاری کردو سەری شکاند دایکیشم بە تاوە گەرمەکە دەیبرژێنێتەوە "لەم کاتەدا دەنگی هاواری ئەو منداڵەی کە سەری شکاند بووم، بەر گویم کەوت، گوتم" چاکە! بێگومان بابم خەریکە دارکاری دەکات بە خۆشییەوە چوومە بەر دەرگای حەوشە، دیتم باوکم بەو هەموو تەمەنەوە شوێن ئەو منداڵە کەوتووەو پەیتا پەیتا هاوار دەکات: "رامەکە، رامەکە هیچت لێ ناکەم" منداڵەکە غاری دەداو باوکم بەدوویدا. ئاقیبەت گرتی، گوتم "هەر ئێستا دەیکوژێ" کەچی بینیم باوکم خەریکە ئەملاو ئەولای ماچ دەکات، واقم وڕما، سەیرێکی دایکم کردو گوتم "ئەوە چییە؟" دایکم پێ ناکەنی، بەڵام بە شادییەوە لەبەر خۆیەوە گۆرانی دەگوت. تاوەکەی خستبووە سەر کوانووەکەو رۆنی تێ دەکرد.

لەبەر خۆمەوە گوتم: "ئەگەر دایکم دەیەوێ ئەو منداڵە لە رۆنەکەدا سوور بکاتەوە ئەدی بۆ گۆرانی دەڵێ، ها! هەڵبەتە بۆیە ئەم کارە دەکات تا منداڵەکە کەوی بێتەوە. بەڵێ، بێگومان باوکم ماچی دەکاتو دایکم گۆرانی دەڵێ تا منداڵەکە هێور بێتەوە". بەڵام کاتێ کە باوکم منداڵەکەی هێنایە ماڵەوە، دایکم بەرەو پیری غاریداو بە باوەشی باوکمەوە ماچی دەکردو دەیگوت: "قوربانی ئەو دەستانەت بم کە سەر دەشکێنی". بە کورتو کرمانجی بابم لەبری ئەوەی لە منداڵەکە بداتو دایکم لە بری ئەوەی بیخاتە تاوەکەوە، دایکم چوو دوو هێلکە مریشکی هێناو شکاندییە نێو تاوەکە، نانی هێنا، هەنجیری وشکی هێنا، ئەوجا باوکو دایکم منداڵەکەیان دانیشاندو هێلکەکەیان لەبەردەمی دانا، منو منداڵەکە هەردووکمان واقمان وڕما بوو. من دەستم کرد بە گریان "ها... هەم.. سەرم بشکێنێو هەم هێلکەش بخوات، منیش هێلکەم دەوێ، هەنجیرم دەوێ" باوکم لە باوەشی گرتمو گوتی: "بزانە کوڕم! ئەو منداڵە دوژمنی تۆ نییە، ئێوە دۆستی یەکترن، ئەویش منداڵی بابایەکی کرێکاری وەکو منە. لە یاریدا ئەم شتانە هەر دەبێ، ئێمە نەزرێکمان هەیە، نەزرمان کردبوو ئەگەر بووین بە خاوەنی کوڕێکو کوڕەکەمان نەمردو گەورە بوو، و شەڕی کرد، یەکەم کەس کە سەری بشکێنێ دوو هێلکە مریشکی دەرخوارد بدەین. ئێستا سوپاس بۆ خوا تۆ گەورە بوویتو گەیشتی بە تەمەنێ کە دەتوانی شەڕ بکەی. باشە!...

ئێستا کوڕم تۆش گەورە بوویتو دەتوانی شەڕ بکەیتو من ئێستا قسەکانی ئەو رۆژەی بابم باشتر تێ دەگەم، نازانی ئەم بابەتە بۆ دایکو باوکێك چەند خۆشە، تۆش رۆژێ دێ بە خاوەن منداڵ دەبیت، دەبی بە باوك و رەنگە تۆش ئەوساکە قسەکانی من باشتر تێ بگەیت.

کوڕم!.. عەلی رەزا برادەری تۆیە، ئەویش وەکو تۆ منداڵی کرێکارە ئێمەمان دەبێ لەگەڵ یەکدیدا دۆستو ئاشنا بین نەك لەسەر شتی خۆڕایی رق لە یەکدی هەڵگرین. ئێستا ئەگەر بە

دوو قۆڵی بچین بۆ لای مام سمایل و من لێی بپرسم "سمایل تۆ حەیدەری ئێمەت خۆشتر گەرەکە یان عەلی رەزای کوڕت" دەبینی دەڵێ: "هەردووکیانم بە ئەندازەی یەك خۆش گەرەکە". باشە! "منیش عەلی رەزام بەقەد تۆ خۆش گەرەکە". من گوتم "بەڵام باوکە... ئەو دای بە نێو چاومدا" باوکم گوتی: "جا چ قەیدییە کوڕم.. گرنگ نییە... گەورەبی لە بیرت دەچێ". چونکە برادەرتە.
ئایشێ گازی کرد: "برایم!. سمایلو ژنەکەی بۆ ئێرە دێن" برایم هەر بەو دەقەوە کوڕەکەی بە باوەشەوە بوو، گەڕایەوە و لە پەنجەرەکەوە روانی، لە دوورەوە بینی کە چۆن عەلی رەزا دەستی باوکی گرتووەو بە شەرمەزارییەوە دێتو سمایل پێ دەکەنێ.
برایم کەوتە بیری باوکی رووی کردە ژنەکەیو گوتی:
- ئایشێ کوانووەکە ئاگر بدەو دوو هێلکە مریشك بشکێنە ناو تاوەکە.

واهیمە

منداڵێك وەختێ کە بەتەك کەلاوەیەکی داڕوخادا تێدەپەڕی خۆی بە باوکییەوە چەسپاندو توند دەستی گرت. باوکەکە زانی منداڵەکەی لە شتێك ترساوە. منداڵەکە هەر بەو دەقەوە کە توند دەستی بابی گرتبوو بە ئەسپایی گوتی:
-باوکە! .. لەم خانووەدا تارمایی نییە!
باوکەکە لەو ترسەی کە لە دەنگی منداڵەکەیەوە دیار بوو خەمبار بوو و پرسی: تارمایی! تارمایی چییە؟
منداڵەکە گوتی: تارمایی, تارمایی.. مراد دەیگوت.
مراد کوڕی مجێوری مزگەوت بوو. باوکەکە وەستا، لە بێدەنگی خۆرئاوادا پەرەسێلکەکان بەسەر تەلارەکەوە دەفڕین. کابرا بە ئاشکرا دەیبینی ترس وردە وردە لە سیمای کوڕەکەدا پتر دەبێ. بە پێکەنینەوە گوتی: باوەڕ بەم درۆو دەلەسانە مەکە تارماییو مارمایی لە گۆڕێدا نییە، بیری خۆت ناڕەحەت مەکە.
- ئاخر بینیویانە باوکە!
- کێ بینیویەتی؟
- باوکی مراد بینیویەتی... دەڵێ "لەلای ئەو کەلاوەیە وازی مەکەن تارمایی هەیە، دێتو دەتان خوات.. قوتتان دەدات.. ئێمەش ئیدی ناچینە ئەوێ".
- باوکی مراد بۆیە ئەم قسانە دەکات تاکو بتان ترسێنێ.

- بۆ دەیەوێ بمان ترسێنێ؟

باوکەکە گوتی: بزانە کوڕم!.. ئەمە خانوویەکی کۆنەو دیوارەکانی روخاون، بایەکی توند دەیڕوخێنێ... بابی مراد لەوە دەترسێت کە کاتێ ئێوە لەوێ بن و بە وازییەوە بخافڵێن، دیوارەکان بڕوخێن، ئەوساکە چی دەبێ؟ ئاشکرایە! کاتێ بە خۆتان دەزانن کەوتوونەتە ژێر دیوارەکانەوە. ئەگینا تارمایی و جنۆکەو شت لە دنیادا نییە.

کوڕەکە بە نە باوەڕییەوە جارێ سەیری خانووەکەی دەکردو جارێ سەیری باوکی.

- بەڵام مراد-یش بینیویەتی

- مراد درۆی کردووە، لە خۆیەوە وای گوتووە.

- بۆ درۆ بکات... بۆ لە خۆیەوە وا بڵێ؟

- وتەختێ کە شتێ بوونی نەبێ و بڵێ بینیومە، دەکاتە ئەوەی لە خۆیەوە گوتوویەتی.

بۆ ئەوەی ترسی منداڵەکەی دەربکات گوتی: من دەمەوێ بچمە ئەو خانووەوەو هەموو شوێنێکی بگەڕێم، ئەگەر دەتەوێ تۆش وەرە، وەرە بە چاوی خۆت تەماشا بکە کە چ شتێك لەوێدا نییە. منداڵەکە بە ترس و لەرزەوە وەستا بوو. باوکەکە گوتی:

- باوەڕت بە باوکی خۆت نییە؟

- با

- کەواتە وەرە...

منداڵەکە چەند هەنگاوێکی ناو ئەوجا وەستاو گوتی:

- من دەترسم، تۆ خۆت بڕۆ، من لێرە چاوەڕێت دەکەم

باوکەکە گوتی: وەرە، مەترسە.

- منداڵەکە گوتی: زۆر دەترسم.

باوکەکە بە نیگەرانییەوە وەستاو گوتی:

- مرۆڤ نابێ لە شتێ بترسێت کە بوونی نییە، ئەمە شتێکی زۆر خراپە. عەزیزم ئەگەر لەگەڵ مندا بێی دەبینی ئەم قسانە هەمووی درۆو دەلەسەیە، بەڵام ئەگەر نەیەیت ئەم ترسە تا ئاخری ژیان هەر لەگەڵت دا دەمێنێ.

منداڵەکە کە بە گومانەوە وەستا بوو بە ئەسپایی گوتی:

- ئەگەر هەبوایە من پێم نەدەگوتیت؟ تۆ لەگەڵمدا وەرە... تۆ یان دەبێ باوەڕت بە باوکی خۆت هەبێ یان بە باوکی مراد.

- تۆ بڕۆ من لێرە چاوەڕوان دەکەم.

باوکەکە گوتی: - چاکە چۆنت پێ خۆشە.

منداڵەکە بەوپەڕی ترسەوە، سەیری ڕۆیشتنی باوکی دەکرد. کە ئەو گەییە بەرانبەر دیواری خانووە رووخاوەکە، ئەو پەرەسێلکانەی هێلانەیان تێدا کردبوو بە جوکە جوك هەڵفڕین، چووە ژوورەوە. منداڵەکە بە ترسێکی یەکجار زۆرەوە چەند هەنگاوێ کشایەوە، بە ترسێکی

له رادەبەدەرەوە چاوەڕوان بوو. دوای کەمێ بابی له پشت شووشەی شکاوی پەنجەرەیەکەوە بە پێکەنینەوە گوتی: – باشە. ئەم تارماییەی تۆ کوا.

منداڵەکە تۆزێ ترسی شکاو هێدی هێدی ئارام بووەوە. باوکی گوتی: هێشتا دەترسیت.

منداڵەکە هەوڵی دەدا ترس لە خۆی بڕەوێنێتەوە، بەرەو خانووەکە کەوتە ڕێ، بابی بە پێکەنینەوە تەماشای دەکرد، کاتێ نزیکی دیوارە رووخاوەکە بووەوەو وەستا. باوکەکە گوتی:

– ئەوسا، کە لێرە وازیتان دەکرد، چونکە بیرتان لە تارمایی ناکردەوە ناش ترسان، بە ئارەزووی خۆشت وازیت دەکرد... بەلام لەوساوە کە بابی مراد ترسی شتێکی نەبووی خستە دڵتەوە دەستت بە ترساندن کرد، ئاخر بنیادەم چۆن لە شتێ دەترسێت کە بوونی نەبێ؟

باوکەکە لە خانووەکە هاتە دەرێ، منداڵەکەی لە باوەشی کردوو دوو جاران بە منداڵەکەیەوە بە نێو خانووەکەدا گەڕا. منداڵەکە لە باوەشی بابی هاتە خوارێ، لە کاتێکدا کە دەستی بابی گرتبوو بەرەو پەنجەرەکە ڕۆیی. ئازایەتییەك لە سیمایدا بەدی دەکرا کە سات بە سات زیاتر دەبوو.

له پڕ هاواری کرد، مراد... مراد.... منداڵەکە دەیویست ئازایەتی خۆی بەویش ببەخشێت.

دژمنەکەت فەرامۆش مەکە

منداڵەکە بە وردی سەیری باوکی دەکرد. باوکەکە وێنەیەکی لە دیوارەکە دەکردەوەو هەوڵی دەدا کە نەدڕێت. وێنەکە، وێنەی پیاوێکی قەڵەوی دەموچاو گۆشتن بوو، ژێر چاوەکانی هەڵتۆقی بوون، سەر سینگی پڕ بوو لە میدالی جۆراو جۆر، وێنەکە لە ڕۆژنامەیەکەوە دەرهێنرا بوو. باوکەکە تۆزێ کەتیرەی لە پشتی وێنەکەداو سەر لە نوێ بە دیوارەکەی ئەم بەرەوەو لە پاڵ ریزە وێنەیەکدا چەسپاندی.

دیواری ژوورەکە یەك پارچە وێنەی جۆراوجۆر بوو، لەلایەکەوە وێنەی بابە گەورە، مامەکان و باوکی کە لە مانگرتنێکی کرێکارانەدا گیرا بوون، هەروەها هەندێ وێنەی دیش بوو، کە خەڵکێکی زۆری ناو خۆپیشاندان و کۆبوونەوەی فراوانی دەنواند، ئەم بەری دیوارەکە وێنەی هەندێ لە سەرۆك دەوڵەتان بوو، وێنەی رابەری حیزبەکان و هونەرمەندە نێودارەکانی سینەما بوو. منداڵەکە کە خاوەنی هەندێ لەم وێنانەی لە ڕۆژنامەو تەلەفزیۆندا بینی بوو دەناسییەوە، پیاوێکی "دەم بە پێکەنینی" نیشان باوکی داو گوتی: باوکە. ئەمە کارتەر نییە؟

باوکەکە کە تازە وێنەکەی لەوبەری دیوارەکەوە هەڵکەندبوو لەتەك وێنەکەی کارتەردا هەڵی واسی بوو، لە نێو ریزی وێنەکاندا وێنەیەك زۆر سەرنجی منداڵەکەی راکێشابوو، وێنەی پیاوێك بوو کە نیشانەیەك بەسەر باڵییەوە بوو، و دەستی بەرز گرتبوو.

پرسی: ئەم پیاوە کێیە؟ ئەوە نیشانەی چییە...

باوکی گوتی: کورِم ئەم پیاوە چاك بناسە، ئەوە بکوژی ملوێنان ئینسانە، ناویشی هیتلەرە، ئەو نیشانەیەی کە بە باڵییەوەیە خاچی شکاوە، نیشانەی نازییەکانە.

- ئەم ئیتلەرە، چ پێوەندییەکی بە ئێمەوە هەیە؟
- ئیتلەر نا کورِم، هیتلەر!... هیتلەر!....
- هیتلەر چی ئێمەیە؟
- هیتلەرو هەموو ئەو کەسانەی وەکو ئەو بیر دەکەنەوە دوژمنی ئێمە و دوژمنی هەموو خەڵکی دنیان.

منداڵەکە بەسەرسامیی گوتی: باشە کە دوژمنی ئێمەیە، بۆ وێنەکەیت لە دیوارەکە داوە کە هەموو رۆژێ فەسالێ ببینین.

باوکەکە گوتی: بزانە کورِم! باش سەیری وێنەکان و نووسراوەکانی سەر دیوارەکە بکە، ئەم بەر وێنەی بابە گەورەتە، وێنەی مام و هاورِێ کرێکارەکانی ئێمەن، کە مانیان گرت، ئەمانەش وێنەی برا جووتیارەکانمانن ئەوانە برا قوتابی و خوێندکارەکانمانە، مئەمەش وێنەی برای شەهیدی شۆرِشگێرِمانە، ئەمەش وێنەی راپەرِینی چەکدارانەی خەڵکی دلێری ئەفریقان، ئەمانە هەموو دۆستی ئێمەن.

ئێستا لە دیوارەکەی ئەو بەرەوە چی دەبینی؟ ئەوەیان ئەستێرە ناودارەکانە، وێنەی هەندێ لە سەرۆك دەوڵەتان و کۆمەڵێك رابەری حیزبەکانە، ئەم زەلامەی خەریکە گوللە بەسەری پێشمەرگەیەکی ڤێتنامییەوە دەنێت، ئەمە وێنەی هیتلەرە، ئەمە موسولینییە، ئەمەش پارەی هەندێ دەوڵەتە.

منداڵەکە پرسی: - ئەمانە هەموویان دوژمنی ئێمەن؟

- کورِم ئەمانە کە دەبینی، خوێنی ئێمە دەمژن، شاعیرێکی چەوساوان دەڵێ:

"ئەوان هەزار پێ....

ئەوانە ماری ژەهردارن"

- ئەی بۆ وێنەکانیانت هەڵواسیوە، بیان درِێنە، با بیان سوتێنین. با تەنیا, وێنەی دۆستەکانمان بە دیوارەکەوە بێت.
- من کە وێنەی دوژمنەکانمان بە دیوارەکەوە هەڵدەواسم، لەبەر ئەوە نییە کە خۆشم دەوێن، بەڵکە لە بەر ئەوەیە کە نامەوێ لە بیریان بکەم، چونکە کەسێك کە دوژمنانی, خۆی فەرامۆش بکات رێگای هاورِێکانیشی فەرامۆش دەکات. من ئەمانەم لەبەر چاوم هەڵواسیون بۆ ئەوەی بە نێونەخت لە یادم نەرِۆن. بەیانیان پێش ئەوەی بچم بۆ سەر کار سەیریان دەکەم، ئەم وێنانە بەمن دەڵێن: عەولا... دوژمنانی راستەقینەی تۆ ئێمەین، کە

دەبینی گۆشت گران بووە بۆڵە بۆڵ بەسەر قەسابدا مەکە، کە نان گران دەکرێت لە نانەوا تورە مەبە، تەنانەت کاتێ کە لە کارخانەدا لەگەڵ هاوڕێیەکتدا دەم بۆڵەت دەبێ بزانە کە هۆی بنەڕەتی ئەمانەن. لە راستیدا کوڕم کە خەڵکانی هەژار بۆ پاروە نانێ دەمرن خەتای ئەمانەیە. کوڕم فریوی ئەم ئارتێستانە مەخۆ، هیچ کاتێ باوەڕ بە خەندەی شیرینیان مەکە.

منداڵەکە باش لە قسەکانی بابی حاڵی نەبوو بوو، بەڵام خەریك بوو شتی تازەی لە مێشکیدا دروست دەکرد. پرسی:

– ئەو پیاوەی کە میداڵی هەیە، ئەوە کێیە؟ بۆ لەو بەرەوە هەڵت کەندو لەم بەرتدا؟

– کوڕم، بیری مرۆڤ دەگۆڕێ، کامڵتر دەبێ، من تا ئێستا ئەوەم بە دۆست دەزانی، بەڵام دوایی زانیم کە یەکێکە لە دوژمنە سەرەکییەکانی ئێمە. بزانە! ئێمە کرێکارین، چەندین ساڵ بەسەرمانەوە بوون، هەندێ قسانیان دەکرد، وامان دەزانی، راستە، بەڵام کاتێ کە بڕیاماندا، خۆمان بیر بکەینەوەو خۆمان لە راستییەکان تێ بگەین، شتی تازە فێر بووین. هەڵبەتە زۆرم لەم بارەیەوە بیرکردەوە تا توانیم بڕیار بدەم، بیرم کردەوەو بڕیارم دا.

منداڵەکە لە کاتێکدا بە وردی سەیری وێنەکەی دەکرد، پرسی: – باوکە!..... ئەم پیاوە چی کردووە کە ئەم هەموو میداڵەی وەرگرتووە؟!...

1– ئیت "لە زمانی تورکیدا بە واتای سەگو خەڵکی هیچو پوچ دێت" –لر– نیشانەی کۆیە. ئیتلر بە مەعنای سەگو هیچو پووچەکان دێت.

عەرەبانەی دارین

منداڵەکە بە گریانەوە بۆ ماڵەوە هاتەوە. بابی پرسی: – چی بووە کوڕم!

منداڵەکە گوتی: –من عەرەبانەم دەوێ، ئەکرەم عەرەبانەیەکی دارینی هەیە بەڵام نایەڵێ من سواری بم.

باوکی گوتی: –ئێوە هاوڕێی یەکدین، یەك عەرەبانە بۆ هەردووکتان بەسە.

منداڵەکە گوتی: – ئاخر ئەکرەم من سوار ناکات، هەر خۆی سوار دەبێ. من دەیکوژم، دەڵێ "ئەم عەرەبانەیە هی منە، تۆش ئەسپی منی"

– ئێوە دەمێکە هاوڕێی یەکترن، زۆریش یەکتان خۆشەوێ.. ئێستا چی بووە؟

منداڵەکە فرمێسکەکانی سڕیو گوتی: – باوکی عەرەبانەیەکی تەختەی بۆ دروست کردووە، تا عەرەبانەی نەبوو بەینمان خۆش بوو، زۆریش خۆش بوو تا ئەسپە دارینەمان هەبوو پێکەوە سوار دەبووین، بەڵام لەوەتەی باوکی عەرەبانەی بۆ دروست کردووە، رەوشتی

گۆڕاوەو بە هیچ جۆرێ من سوار ناکات، خۆی سوار دەبێ‌و من عەرەبانەکە رادەکێشم. هەندێ جار منداڵانی دیش رای دەکێشن...

- باشە تۆ رای مەکێشە.
- من رای نەکێشم، منداڵانی دی رای دەکێشن، من پێی دەڵێم "ئەکرەم با من سوار بم‌و تۆ رای بکێشە، ئەوجا تۆ سوار بەو من رای دەکێشم" دەڵێ: "نابێ هەمووو منداڵان مەمنونن عەرەبانەکەی من رابکێشن" زۆر بە عەرەبانەکەیەوە دەنازێ.. لەوە دەچێ باوکی بۆیەی سەوزو سپی بۆ کرێ بێ‌و دەیەوێ رەنگی بکات.
- بە منداڵەکان بڵێ با ئەوانیش رای نەکێشن. کاتێ هەموو قسەتان بوو بەیەك‌و یەکتان گرت ئەوسا ئەویش ناچارە بێڵێ هەمووتان سوار بن.
- مناڵەکان بە قسەم ناکەن... هەموو بە دوای "ئەکرەم"ەوەن.

بە ئەکرەمم گوت: "من هاورێتم، من سوار بکەو توش تۆزێ من رابکێشە"

گوتی: نەء. نە من سوار دەکات‌و نە منداڵەکانی دیکە.

باوکەکە کەمی بیری کردەوەو گوتی: - دەبینم لەوساوە ئەم عەرەبانە دارینە پەیدا بووە، ئەکرەم گۆڕاوە.. باشە ئەگەر ئەکرەم عەرەبانەی نەبوایە، من عەرەبانەیەکم بۆ تۆ دروست کردبایە دڵنیایت کە تۆش وەکو ئەکرەم نەدەبویت؟ سواری عەرەبانەکە نابوویت‌و منداڵەکانت دوای خۆت نەدەخست؟ پێوەی نانازیت؟

- من وەکو ئەکرەم نابووم... من... من گشت منداڵەکانم سوار دەکرد.

باوکی بە پێکەنینەوە گوتی: -باشە کوڕم، کەوایە، یەك عەرەبانەی دارینت بۆ دروست دەکەم.

منداڵەکە شاد بوو، و گوتی: - لە عەرەبانەکەی ئەکرەم جوانتر بێ، بە بۆیەی سوریش بۆم رەنگ بکە.

باوکەکە سەر گەرمی دروست کردنی عەرەبانەکە بوو، منداڵەکەش بە خۆشییەوە چاوەڕێی تەواو بوونی بوو. کە عەرەبانەکە تەواو بوو، باوەشی بە باوکیدا کردو ماچی کرد، ئەوجا بەرەو لای منداڵەکان غاریدا. باوکەکە کە چاوی بڕیە بووە کوڕەکەی، سەیری کرد کە یەکێك لە منداڵەکان ویستی سواری عەرەبانەکەی ببێ، کوڕەکەی بە تووڕەییەوە پاڵی پێوەناو هاواری کرد:

- عەرەبانەی خۆمە!....

دوای کەمێکی تر، لە حاڵێکدا کە با چوو بووە کەوڵییەوە لە ئەکرەم نزیك بووەوە و بێ ئەوەی لەو جیا بێتەوە، منداڵەکانی یەك یەك ناچار دەکرد کە عەرەبانەکەی رابکێشن.

ئەکرەم گوتی: - عەرەبانەکەی من باشترە.

منداڵەکە گوتی: - نەخێر هینەکەی من باشترە.

ئەکرەم گوتی: - وەرە پێشبرکێ بکەین.

- باشە، پێشبرکێ دەکەین.

هەردووكيان بە لووت بەرزییەوە لە نێوان منداڵەكاندا ئەسپیان هەڵبژارد... باوكیشی بە ناڕەحەتییەوە پێكەنی.. ژنەكەی كە بینی مێردەكەی بەبێ هۆ پێ دەكەنێ پرسی: -خێربێ، بەچی پێ دەكەنی. پیاوەكە گوتی: -بە عەرەبانە.

ژنەكە روانییە لای منداڵەكان، عەرەبانەی ئەكرەمو كوڕەكەی ئامادەی پێشبڕكێ بوون! "یەك.. دوو.. سێ" سێیەم تەواو نەبوو بوو عەرەبانەكان كەوتنە رێ. ئەكرەمو كوڕەكەی بەدەست لاسایی قەمچی راوەشاندنیان دەكردەوەو هاواریان دەكرد "هێ.. هێ..." منداڵەكانی دی سەرگەرمی پێشبڕكێیەكە بوونو بە دوای عەرەبانەكاندا غاریان دەداو منداڵێك كە كەوتبوو خەریك بوو لە دوای عەرەبانەكانەوە دەگریا.

كوڕم لە ژیانا تەماشاكەر مەبە

تازە خەریك بوو فێری پاسكیل دەبوو... چونكە نایتوانی سەنگی خۆی رابگرێ، هەمیشە بە زەویدا دەكەوت، هەركە دەشكەوت دەستوپێی برینداردەبوو، و ئازاری دەگەیشتێ. منداڵەكە گوێی بە ئازاری ئەژنۆو باسكی نادا، بەڵام كە منداڵەكان گاڵتەیان پێ دەكرد سات بە سات زاتی خۆی لە دەست دەداو بە خۆی دەگوت: "تۆ بڵێی فێری پاسكیل ببم؟" ئەو خۆی لە نێو ئەو منداڵانەدا كە لە نێو تەپو تۆزداو بە پاسكیلی كرێو بێ ئیستاپ خۆیان فێر دەكرد، لە هەموویان بە كەمتر دەزانی، هەستی بە جۆرە بێ متمانەییەك دەكرد. ماتو خەمبار لە كاتێكدا كە دەستو پێی ئازاریان پێ گەیی بوو، پانتۆڵەكەی لە سەر ئەژنۆیەوە درابوو، قۆڵی كراسەكەی هەڵدڕابوو بۆ ماڵێ گەڕایەوە. دایكی بە توڕەییەوە هاواری كرد:

- دیسان پاسكیل؟ هەر رۆژەی شوێنێكی جلەكانت دەدڕێت. لە دەستت بێزار بووم، رۆژێكیش مێشكت داغان دەكەیت. ئەوساكە لە دەستت رزگار دەبم.

منداڵەكە گوتی: -ئیدی سواری پاسكیل نابم.

دایكی گوتی: سوپاس بۆ خوا كە ئاقیبەت ئەقڵت هاتەوە بەر.

منداڵەكە مات بوو، بەڵام نایتوانی ئەو كەسەرانەی دڵی فەرامۆش بكات.

دایكی دیسانەوە پرسی: -هەر چەندم پێ گوتیت نەمتوانی حاڵیت بكەم كە سواری ئەو شڕە پاسكیلە مەبە، چویت هەموو پارەكانت كردە مشتی ئەو پاسكیلچییە كەچەڵەوە!... باشە... چۆن بوو كە ئیدی ناتەوێ سواری پاسكیل ببی؟

منداڵەكە گوتی: پێم وایە ناتوانم فێر ببم... منداڵەكان پێم پێ دەكەنن، گاڵتەم پێ دەكەن، من ئیدی ناچمە لای ئەوان.

دایكەكە گوتی: كارێكی چاك دەكەیت.. بە پارەكەت خواردن بۆ خۆت بكڕە، نوقوڵ، نۆك... ئاخری شوێنێكی خۆت سەقەت دەكرد، باش بوو، وەرە ماچت بكەم.

عەسر كاتێ كە باوكەكە گەڕایەوە، دایكەكە گوتی:

– ئاگات لێیە؟... كوڕەكەت ئیدی سواری پاسكیل نابێ.

باوكەكە پرسی: بۆ؟

گوایە منداڵان پێی پێ دەكەنن، كاتێ كە دەكەوێ گاڵتەی پێ دەكەن،

باوكەكە گوتی: ئاوها؟.... هەر لەبەر ئەمە؟

– بەڵێ.... هەموویان پێم پێ دەكەنن.. كاتێ كە دەكەوم فیكە دەكێشن هۆیها دەكەن... خەریكە دەترسم كە ئیدی سواری پاسكیل بم.

باوكەكە كە بێ باوەڕی و بەزینی لە سیمای منداڵەكەیدا دەبینی.

گوتی: حەز بەم كارەت ناكەم. ئەم كارە جۆرە ترسنۆكییەكە، بەم كارە دەگوترێ بەزین و هەڵاتن. ترسنۆكی.

– بۆچی هەڵاتن؟

– ها... بۆ؟

– من كە ترسنۆك نیم... هێندە كەوتم هەموو دەست و پام ئازاریان گەیشتێ، بەڵام هیچ نەگریام. بەسەر سەردا كەوتم و نەگریام، من لە كەوتن ناترسم...

– لە كەوتن ناترسیت، بەڵام لە پێكەنین و گاڵتەی منداڵان دەترسیت و وازت لە پاسكیل سواری هێناو هەڵاتیت؟ كوڕەكەم... ئەمە جۆرە ترسانێكە، جۆرە هەڵاتنێكە... ئەمەش خراپترین شتە.

منداڵەكە خەریك بوو لە مەبەستی بابی حاڵی دەبوو، بەڵام زاتی ڕووبەڕووبوونەوەی پێكەنین و تەوسی منداڵانی لە خۆیدا نابینی.

باوكەكە گوتی: – هەموو كارێك لە هەوڵەوە وایە.. وەستاترین بەرگ دروو لە هەوڵەوە دەرزی گرتن شارەزا نەبووە، باشترین مەلەوانی دنیا وەختێ یەكەم جار ویستویەتی بچێتە نێو ئاوەوە ڕەنگە ترسابێ. زۆر نمونەی تری لەم بابەتە هەیە.

باوكەكە، ماوەیەك دیقەتی دەموچاوی منداڵەكەی دا تا ببینێ كە قسەكانی كاریان تێ كردووە یان نا، ئەوجا گوتی:

– سبەینێ یەكەم كارت ئەمە بێ بچیتەوە لای هەمان پاسكیل چی... وەرە... ئەمەش پارە... بزانە، منداڵان پێت پێ دەكەنن، گاڵتەت پێ دەكەن، هۆیهات لێ دەكەن، بەڵام بە هیچ جۆرێ گوێیان مەدەرێ و لە قینی ئەوان فێری پاسكیل ببە. هەموو كارێك بەو جۆرەیە.. هەموو كارێك لە هەوڵەوە زەحمەت دێتە پێش چاو... حاڵی عەرزم بوویت؟ 3– 4 ڕۆژ پێت پێ دەكەنن، 4–5 ڕۆژ فیكە دەكێشن، دوایی چی؟ خۆ ژیان تەنیا پاسكیل نییە، ڕەنگە گەلێ كاری ترت بێتە پێش.. تەنیا هەوڵ بدە گاڵتە و شۆخی ئەوان نەت ترسێنێ... هەوڵ بدە.

دایکەکە گوتی: – شتی چاك فێری منداڵەکە دەکەی!..

باوکەکە منداڵەکەی کردە باوەشی، لە کاتێکدا کە دەستی بەسەریدا دەهێنا گوتی: –گوێ بگرە!.. دایکی منیش وەکو دایکی تۆ بوو. منی زۆر خۆشەویست، بیری هەر لە لای من بوو ئاخر تاقانەی ئەو خێزانە بووم، دەترسا شتێکم بەسەر بێ، هەمیشە دەیگوت: "مەچۆ سەر درەختان دەکەوی، مەچۆ نێو ئاوەوە دەخنکێی، هێندەی گوتەوە تا منی وەکو تەماشاکەرێك پەروەردە کرد. بەلام کورم تەماشاکەری لە ژیاندا کارێکی گەلێ خراپە.. لە ژیاندا بنیادەمێکی شکست خواردوو هەزار جاران لە یەکێکی تەماشاکەر چاکترە. لە دنیای بوکسێندا، بوکس وەشێنێکی مام ناوەنجی بە باشترە لەوەی کە تەماشاکەرێکی باشی بوکسێن بیت.

کوڕەکە لە بیری ئەو منداڵانەدا بوو کە گاڵتەیان پێ کردبوو. باوکی گوتی: –نەیەڵی ئەو منداڵانە بت ترسێنن کوڕم؟

من شۆڕشم ناوێ، هەڵوژەم دەوێ

منداڵەکە گوتی: –من ناڕۆم بۆ لای دکتۆر!

بابی گوتی: –بۆچی؟

منداڵەکە گوتی: – لە دەرزی دەترسم.

باوکی گوتی: – بزانە کوڕی نازدارم! باش گوێ لە قسەکانم بگرە، تۆ نەخۆشیت، بۆ ئەوەی چا ببیتەوە، پێویستە بۆ لای دکتۆر بچیت، دکتۆر چارەسەرت بکات و بزانێ چیتە... دەبێ راچێتەت بۆ بنووسێت.

منداڵەکە گوتی: –من دەرمان ناخۆم، دەرمان تاڵە.

دایکی گوتی: –کەواتە لە نێو جێدا بکەوە تا بمریت!

باوکی گوتی: –هەندێ کەس وێڕای ئەوەی گەورەشن، دەترسن بچنە لای دکتۆر، دەزانن کە نەخۆشن بەلام دەترسن بزانن کە چ نەخۆشییەکیانە. خۆیان لەگەڵ نەخۆشییەکەدا دەسازێنن، بەلام بۆ لای دکتۆر ناچن، نابێ لە دکتۆر، لە شرینقەو لە ناوی نەخۆشییەکە بترسین. ئێمە ئەگەر نەخۆشی لە نێو نەبەین، ئەو ئێمە لە نێو دەبات. منداڵەکە گوتی: – من ناتوانم نەخۆشی لە نێو بەرم!

باوکەکە دەستی بەسەر نێوچەوانی منداڵەکەیدا هێناو گوتی:

– تۆ دەڵێی لە نێو ئاگردایت.

منداڵەکە گوتی: – من دەرمان ناخۆم

www.pertwk.com

دایکی گوتی: –دەرد بخۆی.
باوکی گوتی: –بزانە کوڕی شیرینم! منجڕ مەبە، منجڕی کارێکی خراپە، ئەگەر بۆ لای دکتۆر نەچیت نەخۆشییەکەت زیاد دەکات... هەموو شتێ لە سەرەتاوە بچووك دیارە بەڵام رۆژ بە رۆژ گەورەتر دەبێ، گەشە دەکات. ئەگەر روباری بچکۆلە نەبن روباری گەورە دروست نابن، ئەگەر روباری گەورە یەك نەگرن، دەریای گەورە دروست نابن. درۆی بچکۆلە رێ بۆ کاری خەراپ خۆش دەکاتو کارە خراپە بچووکەکان دوایی دەبن بە کاری خراپی گەورە.
منداڵەکە گوتی: –من بۆ لای دکتور ناچم، من هەڵوژەم دەوێ.
باوکی گوتی: – بەم زستانە هەڵوژە کوانێ؟!
دایکی گوتی: –ئەگەر بۆ لای دکتور بچیت هەڵوژەت بۆ دەکڕم.
منداڵەکە گوتی: –نە بۆ لای دکتۆر دەچم! نە هەڵوژەم دەوێ.
باوکی گوتی: پێویستە ئازا بیت. ئەگەر شرینقە لە خۆ بدەی یان دەرمان بخۆیت مانای وایە بەسەر ترسدا زاڵ دەبیت، بەڵام ئەگەر ئەم کارە نەکەیت هەمیشە هەر نەخۆش دەبیت، ئێستا بڵێ بزانم تۆ لایەنگری خۆتی یان لایەنگری نەخۆشی؟
منداڵەکە گوتی: –من لایەنگری هەڵوژەم
دایکی تورە بوو گوتی: خەتای خۆتە کە رووت بەم منداڵە داوە... لە بری ئەم چەنەبازییە بیکە باوەشت با بڕۆین بۆ لای دکتور، دەگری بە ڤیروسیا.
منداڵەکە دەستی بە گریان کرد: من بۆ لای دکتور ناڕۆم.
باوکی گوتی: –مەگری... گوێ بگرە: تۆ منداڵیتو من و دایکت گەورەین، ئەگەر بمانەوێ بە دوو قۆڵی دەتکەینە باوەشو بۆ لای دکتورت دەبەینو دەرەقەتیشمان نایەی. بەڵام راست نییە بە زۆر کارێکت بەسەردا بسەپێنین کە قازانجەکەی بۆ خۆتە، وانییە؟ من دەمەوێ کە باوەڕمان پێ بکەیت کە ئەگەر بۆ لای دکتۆر بچی قازانجی خۆتە. باشە ئێستا دێی بۆ لای دکتۆر بڕۆین؟
منداڵەکە گوتی: –ناڕۆم!
باوکی نەیتوانی جڵەوی پێکەنینەکەی بگرێ.
منداڵەکە گوتی: –بۆ پێدەکەنی
باوکی گوتی: – وەکو تۆ چۆن لە دکتور دەترسیت، هەندێکیش هەن لە شۆڕش دەترسن. لە بەدبەختی، دەست کورتی، زوڵمو زۆرداریدا دەناڵێننو هاوار دەکەن، بەڵام لە شۆڕش کە دەتوانێ رزگاریان بکات دەترسن، بەوانە پێدەکەنم.
منداڵەکە گوتی: – شۆڕش چییە؟
باوکی بیری کردەوە گوتی: –ئەگەر بتوانی باوەڕ بە من بکەیتو بۆ لای دکتۆر بچیت، ئەمە بۆ تۆ جۆرە شۆڕشێکە.
منداڵەکە لە حاڵێك دا کە بە دەنگی بەرز دەگریا گوتی:
– من شۆڕشم ناوێ... من هەڵوژەم دەوێ.

ئەگەر شەڕ نەبێ ئاشتیش نابێ

منداڵێك بە بابی گوت:

- بابە!.... لە پۆلەکەماندا کوڕێکی بەرەڵڵا هەیە هەمیشە قەڵەمەکەی دەردێنێ و بەپشتی سەرمیا دەکێشێت....
- بۆچی؟
- نازانم... لە پشت منەوە دانیشتووە. باوکی سەرۆکی پۆلیسە لە کاتی دەرسدا هەمیشە قژم دەردێنێ...

دایکی گوتی:

- ئەوە چ منداڵێکە.. چما مامۆستاتان نییە؟ چما نابینێ، ئەگەر نایبینێ بۆ خۆت زمانت نییە شکات بکەی. بڵێ وا نەکات... بڵێ: "مامۆستا گیان ئەم کوڕە تەمێ بکەن، لێم دەدا" منداڵەکە دوو دڵ وەستابوو. باوکی گوتی:
- کوڕم، ئەوە هاوڕێی تۆیە، شکات مەکە... ئەم چەشنە شکاتە یەکەم دەبێتە هۆی ئەوەی کە هەمیشە پشت بە کەسانی دی ببەستیت و باوەڕت بە خۆت نەبێ، دووەم: ئەگەر شکات بکەیت دەڵێن دوو زمانەو، ئەمەش گەلێك خراپە... ئەوسا نێوت دەنێن دوو زمان.
- باشە باشە... لە منداڵەکە بدەن و بێدەنگ بێ...
- باوکەکە تۆزێ بیری کردەوەو گوتی:
- سبەی بڕۆ رێك و رەوان لەگەڵ ئەو هاوڕێیەتدا قسان بکە، پێی بڵێ "بزانە هاوڕێ!... ئێمە هەردووکمان هاوپۆلین و چ دوژمنایەتییەکمان لە نێواندا نییە" بڵێ "ئەو کارەی تۆ دەیکەیت راست نییە... چیدی بەسەرما مەکێشە" ئەگەر قایل نەبوو، جارێکی دیش لێی دایت هەر تووڕە مەبە... هێدی بەو دیسان تێی بگەیەنەوە کە لێت نەدات... ئەگەر ئەمجارەش بە قسەی نەکردیت ئەوا پێش ئەوەی بچنە پۆلەوە بە دەنگی بەرز بڵێ هاوڕێیان!... ئەم برادەرەمان بەبێ هۆ دەکێشێت بەسەرما چەند جارێ پێم گوتووە کە ئەم کارە مەکە، کەچی گوێی نەدامێ، ئەگەر ئەمجارە دووبارەی بکاتەوە لێی دەدەم.

خۆ ئەگەر دەست بەردار نەبوو، ئەوە تۆش بەڕاستی لێی بدە، بەڵام نەك بچیت لێی بدەیت و را بکەیت، چونکە کارێ کە دەستت پێوەدا دەبێ تەواوی بکەیت، هەڵبەتە ئەویش دەتوانی لە تۆ بدات بەڵام مەترسە.. ئەگەر پیاو لە خەبات بترسێ هەرگیز سەرکەوتوو نابێ "بەبێ رەچاو کردنی شەڕ، ئاشتی نابێت". منداڵەکە بە وردی گوێی بۆ قسەکانی بابی شل دەکردو هەوڵی دەدا لە مەبەستەکانی بابی تێ بگات.

باوکەکە گوتی:

- حاڵی بوویت کە دەمەوێ چی بڵێم؟

منداڵەکە گوتی:
- حاڵی بووم، بەڵام ئەگەر نەتوانم لێی بدەم؟
- ئەگەر نەتوانی لێی بدەیت، تێ دەگات کە ئەگەر ئەو لە تۆ بدات تۆش لەو دەدەیت، بەلای کەمەوە تێ دەگات کە بەرگری لە خۆت دەکەیت و لەبەر ئەمە سڵت لێ دەکاتەوە... وانییە! منداڵەکە پێکەنی و باوکی لەسەری رۆیی.
- لەوانەشە بتوانی لێی بدەیت و لەبەر ئەمە رەنگە منداڵەکانی تریش لێت بترسن و شەرت پێ نەفرۆشن و تۆش سوود لەم مەسەلەیە وەربگری تا ئەگەر شتێ بوو دەست نەپارێزی. بەڵام ماڤ ئەوەت نییە شەر بە چ کەسێك بفرۆشیت، بەڵکو ئەگەر یەکێك شەڕی بە یەکێك فرۆشت نەیەڵیت. ئەگەر یەکێك شەڕی فرۆشت و تۆ بینیت و بە بێدەنگی مایتەوە، ئەوا تۆش شەریکی ئەو شەڕ فرۆشەیت... حاڵی بوویت کوڕم؟

منداڵەکە هەوڵی دەدا لە مانای قسەکانی بابی تێ بگات.

ناوکە شێلانە

منداڵێکی بچکۆلانە زۆری لە خۆی دەکرد کە ناوکە شێلانە بە ددان بشکێنێ. باوکی گوتی:
-کوڕم!... ناوکە شێلانە بە ددان ناشکێنرێ.

منداڵەکە دیسان گازی لە ناوکە شێلانەکە گرت، ناوکە شێلانەکە جیڕەی دەهات و ددانی منداڵەکەش جیڕەی دەهات. منداڵەکە دەستی بۆ ددانی برد کە دەیەشا.

باوکی گوتی: - ناوکی شێلانە زۆر قایمە، ددانەکانت خراپ دەبن، منداڵەکە چوو بوو بەقینا، ئیلان و بیلان دەیویست ناوکە شێلانەکە بشکێنێ، ناوکەکەی لەسەر زەوییەکە دانا، بەناو لەپی زۆری لێ کرد، ناوکەکە نەشکا.

منداڵەکە گوتی: -ئەگەر تۆ منجڕیت، ئەوا من لە تۆ منجڕترم. ئەمجارەیان بەردێکی هەڵگرت و ویستی ناوکەکەی پێی بشکێنێ، بەڵام ناوکەکە هەر جارەی بە لایەکدا دەردەپەڕی.

باوکی گوتی: -کوڕم!.. ناوکی شێلانە زۆر قایمە، بەو بەردە بچووکە ناشکێت.

منداڵەکە لە داخا شەقێکی لە ناوکەکە هەڵدا، ناوکەکە لە نزیکی بۆڕی ئاوەکەوە کەوتە سەر زەوی، ئەویش بە تووڕەیی پێی خستە سەر ناوکەکەو بە تەواوی لە ئەرزەکەدا نوقمی کرد. رۆژان تێ پەڕین، منداڵەکە ناوکە شێلانەکەی بیر نەما. رۆژێك کە لەگەڵ منداڵانی گەڕەکەکەیاندا خەریکی وازی کردن بوو باوکی بانگی کردو گوتی: ئەمە چییە کوڕم.

منداڵەکە سەیری ئەو شوێنەی کرد کە باوکی ئیشارەتی بۆ کردبوو. دوو گەڵای سەوزی بچکۆڵە لە ئەرزەکەوە سەریان دەرهێنا بوو، منداڵەکە گوتی:

- ئەمە گیایە.

باوکی گوتی: - نەخێر گیا نییە، ئەمە درەختێکە کە چرۆی کردووە، لەو ناوکەوە هاتووەتە دەرێ کە تۆ نەتتوانی بە ددان یان بە بەرد بیشکێنی.

ناوکە قایمەکە هاتەوە یادی منداڵەکە. ئەو ناوکەی کە نەیتوانی نەبە ددانو نە بە بەرد بیشکێنی. ئێستا چرۆی دەرکردبوو، تا دوایی ببێ بە درەخت، شکۆفە بکاتو شێڵانە بگرێ.

سەری سورما.

باوکی پێی گوتی: - هەمیشە لە کاتی تەنگانەدا ناوکە شێڵانەکەت لە یاد بێ. ناوکێ کە نەتتوانی بە ددان یان بە بەرد بیشکێنی، کاتێ کەوتە سەر زەویەکی لە بارو وەختی هات توێکڵە سفتو قایمەکەی شەقی برد، بە ناخی زەویدا چوو، و سەوز بوو، کوڕی نازدارم! چی ئەم توانایەی بەو ناوکە بەخشی. ناوکەکە ئەو هێزو توانایەی لە ناوەوەی خۆی وەرگرتووە. هەموو شتێك لە ناخی خۆیدا دژی خۆیشی پێیە کە دەتوانێ بیگۆڕێتو شتێکی تری لێ دروست بکات.

منداڵەکە بە وردی گوێی لە باوکی دەگرتو باوکی لە حاڵێکدا کە پێدەکەنی گوتی:

- کوڕم! هەمیشە ناوکە شێڵانەکە بێنەوە یادی خۆتو باوەڕ بە توانای خۆت بکە.

1- شێڵانە: قەیسی.

فریو نەخۆی

منداڵەکە گوتی:

- منیش دێم بۆ لای خاڵم

خاڵی لە زیندان بوو. باوکی گوتی: - باشە. دایکی ئەو خواردنانەی ئامادەکرد کە خاڵە حەزی لێ بوون، لەگەڵ هەنێ جلی شۆراوو پاكو تەمیزدا خستییە ناو جانتایەکی نایلۆنی گوڵدارەوەو لە منداڵەکەی پرسی: - تۆ چی بۆ خاڵت دەبەی؟

منداڵەکە گوتی: مێوژ دەبەم.

باوكو کوڕەکەی کەوتنە رێ. لە رێگا مێوژ، نۆك، جگەرەو هەندێ سەوزەو خواردنیان کڕی.

منداڵەکە گوتی:

- خاڵۆ حەز لە کەرەوزیش دەکات.

کەرەوزیانیش کڕی.

بەردەم زیندان قەرەباڵغ بوو، بۆ دیدەنی ریزیان بەستبوو. ئەوانیش ریزیان گرت، منداڵەکە کە یەکەمجار بوو زیندانی دەبینی بەسەرسامی سەیری هەموو شتێکی دەکرد. هەموو شتێکی بەلاوە تازە بوو. یەکێك لە ئاشنایان کە تازە خەریك بوو لە دیدەنی دەگەڕایەوە بە باوکەکەی گوت: –رەزای ئێوەشم بینی. جووتێ پێلاوی دەویست، گوتی نمرە چل بێ. رەزا ناوی خاڵە بوو. باوکەکە بە منداڵەکەی گوت: – تۆ لێرە دانیشە ئاگاداری شتەکان بە با من بڕۆم جووتێ پێلاو بۆ خاڵت بکڕم.

منداڵەکە لەو شوێنەدا کە بابی بۆی دەست نیشان کردبوو، دانیشت، باوکەکە گوتی: – ئاگاداربە نەیەڵی دز شتەکان بدزێ. منداڵەکە گوتی: نایەڵم.

بۆ ئەوەی شتەکان نەدزن بە وردی ئاگاداری دەکردن و دەستێکی لەسەر جانتای جلەکان و دەستەکەی تریشی لەسەر زەمیلە سەوزەکە دانا بوو. چوار چاوو بە ورياييەوە ئاگای لە هەموو کەسێك بوو. باوکی گوتبووی "ئاگاداربە" کەواتە دیار بوو لە نێو ئەم قەرەباڵغییەدا کەسێك دەیتوانی دزی بکات. بەلاّم دیار نەبوو لە نێو ئەم هەموو خەڵکەدا کێ دز بێ، لەم بیرانەدا بوو کە پیرەمێردێکی دەم بە پێکەنین لێی نزیك بووەوەو گوتی: – بچکۆل گیان!... چاوەڕوانی کێی؟

منداڵەکە گوتی: – چاوەڕێی باوکمم.

– تۆ کوڕی کێیت؟
– کوڕی یوسف.
– ئە... ها... بڵێ تۆ کوڕی یوسفی خۆمانی.. ئەی باشە باوکت کوانێ؟
– چووە پێلاو بۆ خاڵم بکڕێ منیش لای شتەکانم
– باشە وریابە لێتی نەدزن.
– منیش لەبەر ئەمە لێرەم... تەماشاکە دەستێکم لەسەر ئەم جانتایەیەو دەستێکم لەسەر ئەویان.
– ئافەرین بۆ تۆ.. ئافەرین.. وریابە.

منداڵەکە گوتی: – ئەمانە بۆ خاڵە رەزان... دەی ناسیت؟

– ئەدی چۆن.

منداڵەکە بە زەردەخەوە سەری لەقاند. پیاوەکە گوتی: "خاڵە رەزات زۆر چاك دەناسم"و لە کاتێکدا کە بە خۆشەویستییەوە دەستی بەسەر منداڵەکەدا دەهێنا، لە تەکیا دانیشت.

منداڵەکە گوتی: – تۆش بۆ لای خاڵەم هاتوویت.

پیاوەکە گوتی: – بەڵێ، جوابی ناردبوو کە بێم.

منداڵەکە گوتی: – تۆش کورت هەیە.

پیاوەکە گوتی: – هەمە.

منداڵەکە گوتی: – دوو ددانم کەوتوون.

پیاوەکە گوتی: – کوا بی بینم.

منداڵەکە دەمی کردەوە پیاوەکە گوتی: منیش سێ ددانم کەوتوون پیاوەکە دەمی کردەوەو جێگای ددانە کەوتووەکانی بە منداڵەکە نیشاندا ئەوجا بە دەم ئەندازە گرتنی جانتاکەوە پرسی: "چیت بۆ خاڵت کڕیوە".

– هەموو شتێ. کەرەوزیشم بۆی کڕیوە، حەزی لێ دەکات.

پیاوەکە گوتی: – دەزانم، دەزانم. خاڵت لە هەموو شتێ پتر حەزی لە سەوزەو کاستەرە کاستەریشت بۆی کڕیوە؟

منداڵەکە گوتی: نە ء. ئەگەر باوکم بێتەوە کاستەریشی بۆ دەکڕین.

پیاوەکە گوتی: – ئەمە نابێ، خاڵت زۆری حەز لە کاستەرە، دەبێ کاستەریش بکڕین.

منداڵەکە گوتی: – منیش حەز لە کاستەر دەکەم.

– کەوایە منیش هەم بۆ تۆو هەم بۆ خاڵت کاستەر دەکڕم. چوار دانە بکڕە، یەکی بۆ خۆت یەکی بۆ خاڵت یەکێ بۆ منو یەکێ بۆ باوکت. پیرەمێرەدەکە (5) لیرەی بە منداڵەکەدا، کاستەر فرۆشێك کە بە عەرەبانە کاستەری دەفرۆشت لەو ناوە بوو. منداڵەکە پارەکەی وەرگرتو بەرەو لای کاستەر فرۆشەکە غاریدا. کاستەرەکانی کڕیو گەڕایەوە. کە گەڕایەوە بینی نە پیرەمێردەکە ماوەو نە شتەکان. دەستی بە گریان کرد.

باوکەکە بینی کوڕەکەی دەگریو کاستەرەکان بە دەستییەوە شل بوونەتەوە، پرسی: چی بووە؟ بۆ دەگریت؟

منداڵەکە شتەکەی بۆ گێڕایەوە. باوکی بە هەراسانی بەڕاستو چەپدا دەیڕوانی، بەڵام کابرا دیار نەبوو.

باوکی گوتی: – مەگری.. چار نییە... خۆت سەلامەت بی.

کاتی دیدەنی، وەختێ کە خاڵە ڕەزا مەسەلەکەی زانی گوتی:

– خوارزا... دەزانی چۆن ماسی دەگرن؟

منداڵەکە گوتی: – نا، نازانم.

خاڵ پێکەنیو گوتی: –چەشەیەك بە سەری قولاپەکەوە دەکەنو هەڵی دەدەنە نێو ئاوەکەوە، ماسی ساویلەکەو خۆش باوەڕ دێتو دەیەوێ چەشەی سەری قولاپەکە بخوات، خێرا قولاپەکە قوت دەدا، ئەوجا لێی گیر دەبێ. خێرا خێرا خۆی تەکان دەدات، تەقەلاّ دەدات، بەلاّم بێ سوودە چونکە قولاپەکەی قوت داوە، خاڵە گیان کاتێ کەسێك نەناسیتو ویستی شتێکت بداتێ، ماسیت بیر بێتەوەو لە خۆت بپرسە کە ئەم کابرایە بۆ ئەم شتە بە من دەدات! ئەم کارە چ سوودێکی بۆ ئەو هەیە، ئەم بیرە دەبێتە هۆی ئەوەی کە قولاپەکە قوت نەدەی، چونکە خوارزای نازدارم لەم دەورو زەمانەیەدا بەبێ سوود کەس شت بە کەس نا بەخشێت.

شوانه بچكۆڵەكە

نووسینی: هواشان

گۆڕینی بۆ فارسی: پرویز دستمالچی

سەرتیپی منداڵەکان

لە سەرەتای دەست پێکردنی چیرۆکەکەدا "های وا" چواردە ساڵانە، شەش ساڵە کە شوانی دەکات. لە سەرەتادا باوکی های وا کە شوانی ئاغا بوو, زۆر جاران "های وا"ی لەگەڵ خۆدا دەبرد، دوای هێرشی ژاپۆنییەکان بۆ سەر چین، باوکی های وا پێوەندی بە ریزی ئەو پارتیزانو پێشمەرگانەوە کرد کە دژی ژاپۆنییەکان دەجەنگین. های وا جێگای بابی گرتەوە. "های وا"ش خەباتی دەکرد. لە گوندەکەیاندا تیپێکی منداڵان بۆ بەرەنگار بوونەوەی ژاپۆنییەکانو لە پێناوی ئازادی وڵاتدا دروست بوو بوو. های وا سەرتیپیان بوو.

های وا هەموو رۆژێك دەچووە سەر گردی "لونگ مێن". لە پاڵ مەر لەوەڕاندنەوە ئێشکیشی دەگرت، لە کاتی ئێشك گرتندا هەمیشە نێزەیەکی پێ بوو کە گوڵینکەیەکی سووری پێوە بوو، دایکی بۆی دروست کردبوو.

شەوێك دایکی گوتی: لە کاتی ئێشك گرتندا ئاگاداربە! ژاپۆنییە دەست درێژەکەرەکان لەو ناوەن، رەنگە لە پڕێکا هێرش بکەن! خۆ لە بیرتە کە جارەکەی پێشوو دانەوێڵەکانیان تاڵان کردینو خانووەکانیان سووتاندین، زۆری نەما بوو کە منیش بسووتێم. ئەو بێ شەرەفانە هەموو ئەو کەسانەیان کوشت کە نەیان توانی بوو لە کاتی خۆیدا رابکەن.

– دایکە تۆ خەمی منت نەبێ! ئاخر من سەرتیپی منداڵەکانم! "های وا" ئەمەی گوتو خەوت.

سبەی بەیانی کە لە خەو هەستا، دایکی بینی کە لەتەك سۆپاکەوە دانیشتووەو دەزوو دەڕێسێ.

- دایکە! بۆ دیسان لێرە بمێنینەوەو دەزوو بڕێسین؟ چاکتر نییە کە خۆمان لە کێوەکاندا حەشار بدەین؟
- کوڕە شیرینەکەم ئەی بە چی بژین؟ تۆ تەنیا ئێشك گرتنەکەت بە چاکی ئەنجام بدەو ئاگاداربە لەگەڵ کەسدا شەڕ نەکەی، من ناڕەحەت نیم کەلە ماڵەوە بمێنمو دەزوو بڕێسم.

های کە خەریك بوو جلەکانی لەبەر دەکرد، بە دەنگی بەرز گوتی:

- سەرتیپی منداڵان هەرگیز شەڕ ناکات! کاتێ کە منداڵ بووم، هەندێ جاران شەڕم دەکرد، بەڵام ئێستا بەینم لەگەڵ ئەو شوانە چکۆلانانەی کە لە دەشتەوە دێن خۆشە. ئێمە هەرگیز شەڕ ناکەین. من فێری سرودی "نێزەی سوور"م کردوون. ئەوەم بۆ باس کردوون کە چۆن "دەستەی پڵنگانی شەوانە"ی ئێمە قەڵای دوژمنیان روخاند. کوڕێکی

شوان که له گوندی "هودچو"وه دههات، پێی گوتم که ئاغاکهی ئهو دهوڵهمهندێکی بهدڕهوشتو بابایهکی خاینه، ژاپۆنییهکان کردوویانه به کوێخای گوند. پێری عهسر ئاغاکهی زۆری لێ کردبوو که به سکی برسی به دهور گوندهکهدا غار بداتو ئهسپی شوانهکانی گرتبوو, و بۆ ژاپۆنییه بێ شهرهفهکانی بردبوو. له راستیدا دوژمن به مهبهستی تالآن کردن نیازی وایه جارێکی دی هێرش بکات.

دایکی "های وا" به تورهیی هاواری کرد: – دهبوایه تۆ به زووترین کات ئهمهت بگوتبا! زوو غاردهو برۆ خهبهر به کوێخا بده!

- ئهم کارهم کرد، ههر دوێنێ عهسر. ههر بهم بۆنهیهوهش کوێخا دهستووری به تهواوی خێزانهکان دا تا گهنمو دانهوێڵهکانیان قایم بکهن.

های وا زۆری شانازی بهو کارهیهوه دهکرد، مهڕهکانی له پهچهکه دهرهێناو له چاو تروکانێکدا ون بوو.

ههموو خهڵکی گوند له ههوڵ و تهقهلادا بوون. خهرمانهکانیان دهکوتا، گهنمهکانیان دههاڕیو ئهوجا به پهله ئاردهکانیان له کیسه دهکرد. تهنانهت منداڵانیش یارمهتی گهورهکانیان دهدا بۆ گهیاندنی دانهوێڵه به کێوهکانو شاردنهوهی. های وا قامچییهکهی باداو تێی چریکاند:

تازه ئهم بێ شهرهفانه لێره بوونو ههموو شتێکیان وێران کرد.

جا چییان نهکرد؟ خواردنهکانیان خواردین، گهنمهکانیان بۆ خۆ بردین، خانووهکانیان سووتاندینو تهنیا سهبیلهکهی باوه گهورهم مابوو ئهویشیان شکاند...

له پڕ دهنگی زهنگێك که بهسهر پێره دار چنارێکی بهردهم گوندهوه ههڵواسرا بوو بهرز بووهوه. کوێخای گوندهکه بوو هاواری دهکرد:

- ئهو بێ شهرهفانه دهیانهوێ بێن! ئهی قارهمانانی بهرگری میللی چهکهکانتان ههڵگرن! مینو نارنجۆکهکانتان بێنن! ههمووتان له سێبهری دار چنارهکه کۆببنهوه! پیرو منداڵ و نهساغهکان بچن بۆ کێوان! خهڕهكو جهنجهڕهکانتان بهجێ بهێڵن، ههر به دهقی خۆیانهوه وازیان لێ بهێننو خۆتان ئامادهی ههرهکهت بکهن!.

له چاو تروکانێکدا ههموو پێشمهرگهکانی بهرگری میللی له سێبهری دار چنارهکهدا کۆبوونهوه، کوێخاش "های وای" بۆ سهر کێوهکان نارد تا ئێشك بگرێ: – تۆ چاو ساغی گوندهکهی! ئاگادار به، نهیهڵی دوژمنان ههستت پێ بکهن، وهره ئهم نارنجۆکهش لهگهڵ خۆتدا بهره!

"های وا" نارنجۆکهکهی خسته باخهڵی و تێی چریکاند: گهر ئهم بێ شهرهفانه دووباره بێن که ههموو شتێ وێران بکهن.. چ شتێکیان لێرهدا دهست دهکهوێ؟ دهکرێین به حهوادا؟ به حهوادا؟

له عهماری شهکردا نارنجۆكو له ژێر زهمینهکاندا مین دهتهقێتهوهو ئهگهر به خهیاڵی جاران برۆن ئهوا دوایان دهبڕێتهوه.

"های وا" بەشادیو بە دەم گۆرانییەوە خۆی گەیاندە گردی "لونگ من" کە کەوتبووە پشت گوندەکەوە.

داری نیشانەی خەتەر

های وا دوای ئەوەی گەیشتە سەر گردەکە قەمچییەکی کرد بە بەر پشتینەکەیداو لە ژێر درەختێکدا خۆی مەڵاسدا. ئەم درەختە چ گەڵایەکی پێوە نەبوو. هەموو گەنمەکان دروێنە کرابوون، هەرزن وەکو زێڕی بێ خەوش دەدرەوشایەوە. بەڵام ئەم درەختە تەنانەت تاقە چرۆیەکیشی دەرنەکردبوو. نە بەری هەتاوی دەگرت نە بەری باران. بەم حاڵەوە "های وا" تەواوی ئەو رۆژە لە ژێر درەختەکەدا مایەوە. لەوێدا خۆی مەڵاس دابوو و بە دەستەکانی سێبەری بۆ چاوەکانی کردبوو و بە وردی دەیڕوانییە دەشتەکە.
روبارێك لە دوورەوە وەکو مارێکی زیوین دەبریقایەوە. لە پشتی رووبارەکەوە هێڵی ئاسن هەبوو. های وا پتر زەینی دایە دەشتەکە. بە درێژایی هێڵی ئاسنەکە هەندێ خاڵی رەشی بەرچاو کەوت. لە دوورەوە وەکو تاشەبەرد دەیان نواند. بابی پێی گوتبوو کە ئەو خاڵانە قوللەو قەڵای دوژمنن. هەر یەکێك لەو قولانە هێندە گەورە بوون کە جێگای ژمارەیەکی زۆر لە ئەندامانی دوژمنی تێدا دەبووەوە. بابی چەندین جار هێرشی بۆ سەر ئەو قولانە کردبوو. "های وا" مەجبوور بوو کە هەمیشە لە گوندا بمێنێتەوە. ئەم مەسەلەیە زۆری ناڕەحەت دەکرد.
لە پشت گردەکەوەو بە دەستی رۆژئاوادا، تاكو تەرا دەنگی تۆپ دەگەییە گوێ.
"دوژمن لە دەوروبەری بنکەکانی ئێمە، لە چیاکانی –تای هانگ–دا سەرگەرمی تالانە. بێ شەرەفانە! هێرشیان بۆ پشتو ناوجەرگەی بنکەی ئێمە کردووە! دەیانەوێ دانەوێڵەی ئێمە بدزن! بەڵام هەرگیز ناگەڕێنەوە! هەموویان لە نێو دەبەین! بەڵام ئێرە هێشتا هەر ئارامە. چ دەنگێك نایەت. کوڕە شوانەکەی گوندی "هودچو" لە کوێیە؟ شوانەکانی دی لە کوێن؟ بۆ نەهاتوون بۆ ئێرە؟!"
"های وا" نانەکەی خواردو لەبەر خۆیەوە هەندێ سرودی گوتەوە. هێشتاش چ دەنگێك لە دەشتەکەوە ناگەییە گوێ.
دیسانەوە خۆی لە ژێر درەختەکەدا ماتداو دەشتەکەی دایە بەر زەین. لە پڕ سەرنجی بە زنجیرە خاڵێکی رەشەوە گیرسایەوە کە لە پشت گردەکانەوە دەخزینە دەرێ.
"ئەمە چی بێت باشە؟!"
"های وا" چاوەکانی هەڵگلۆفت. بە چاکی زنجیرە خاڵە رەشەکەی دەبینی کە وەکو مێروستان بەرەو گردی "لونگ من" دەهاتە پێشەوە.
"باشە کەواتە ئەو بێ شەرەفانە دەیانەوێ لە حەشارگاکانیان بێنە دەرێو بۆ ئێرە بێن! لەولاوە رێچکەیەك... لەم لاوە رێچکەیەکی دیو لەولاشەوە رێچکەیەکی دی!".

"های وا" ناو قەدی درەختەکەی گرتو تا هێزی تێدا بوو بەرەو زەوییەکە رایکێشا.
ئـەم درەختــە، درەخـتی راسـتەقینە نـەبوو، بەڵکــە دارێکــی وشــك بــوو، لــە ســەر گردەکـە چەقاندبوویان. خەڵکی گوند بەو دارەیان دەگوت نیشانەی خەتەر.
سـەر گردەکـە شـوێنێکی چـاك بـوو، بـۆ چـەقاندنی دارەکـە، چـونکە هـەم لـە گونـدەوە چـاك دەبینراو هەم لە گردەکەی رۆژئاواوە. هەر کە دارەکە بکەوتایـە، هـەموو کەسـێك حاڵی دەبوو کە دوژمن نزیك بووەتەوە.
زەنگـی گونـدی "لـونگ مـن" دیسـان دەسـتی بـە لێـدان کـردەوە. خـەڵکی گونـد، چییـان تـوانی لەگەڵ خۆدا هەڵیان گرتو بەرەو چیا رۆیشتن. هەروەها پێشـمەرگەکانی بـەرگری میللـیش بـە خۆیانو چەکەکانیانەوە بەرەو چیا بوونـەوە. هـەموو شـتێك بـە پەلـە ئـەنجام درا. زەنگەکـە لـە لێدان کەوت گوندەکە بە ماتیو چۆڵی مایەوە.

نامەیەکی سێ پەڕ

هـای وا پیـاوێکی بـینی، پیاوێـك کـە چـاوی بـڕی بـووە گردەکـەو بـەرەو ئـەو سـەردەکەوت. خـەڵکانی گونـد بـە دەگمـەن ئـەم باریکـە رێیـەیان بـەکار دەهێنـا. ئـەم رێگایـە تـەنیا بـۆ مـەڕ لەوەڕاندنو دارهێنان بەکار دەهێنرا.
"های وا" بیری کردەوە کە هەبێو نەبێ ئەو پیاوە بابایەکی خایەنە. دەمو دەسـت مـەڕەکانی بەرەو بێشـەکە رانـی، خۆشـی لـە نێـوان دەوەنەکانـەوە خزایـە پـاڵ تـاوێرە بـەردێك و بـە وردی کابرای خستە ژێر نیگا. زامنی نارنجۆکەکـەی هەڵکێشـا. وەختـێ کـە پیاوەکـە گەییـە نزیکـی سەر گردەکە گازی کرد: – های وا! هۆو های وا!
بەڵام های وا وەڵامی نەدایەوە. پیاوەکە دیسان گازی کرد: –های وا! های وا!
های وا دەنگی بـابی ناسـییەوە. بـەڵێ، بـاوکی لـە دەشـت گـەڕابووەوە تفەنگەکەشـی لـە شـانی بوو. های وا بە شادییەکی زۆرەوە هاواری کرد: – باوکە!
- ئەوە لە کوێ خۆت شاردۆتەوە؟
- لێرە، لەم ناوە!

هـای وا لـە حاڵێکـدا کـە گـەڵای وشـکەوە بـووی دنیـا کـەوتبووە سـەر سـەری. لـە نێـوان دەوەنەکانەوە هەستا. وەختێ کە باوکی بەو شێوەیە بینی بە تووڕەییەوە هاواری کرد: – تۆ بەمە دەڵێی ئێشك گرتن؟ بێ شەرەفانە وا خەریکە دێن و تۆش ئەم پەناو ئەو پەنا دەکەی؟

- من دەمێکە بینیومن و دارە کەوتووەکەی نیشاندا.
- تەماشاکە! ئەگەر زۆر وریا نەبم، دەمتوانی نیشانەی خەتەر بدەم؟
- ئەی کەواتە بۆ خۆتت قایم کردووە؟

هـای وا بـە پەسـتییەوە سـەیری کـرد. زامـنی نارنجۆکەکـەی خسـتەوە جێـی خـۆی و بـە ناڕەحەتییەوە گوتی: – لە کوێ بزانم کە کێ دەیەوێ بێت؟ لەوانە بوو لە بری تۆ خایەنێك بهاتبایە! ئەی ئەوساکە چی دەبوو؟

بابی بە پێکەنینەوە گوتی: – زۆر چاکە! بەڵام تۆ چۆن دەتوانی نارنجۆکەکەت هەڵبدەیت لە کاتێکدا لە نێو دەوەنەکانا خۆت شاردۆتەوە؟ چۆن دەتوانی بە پەلە بێیتەوە دەرەوە تاکو بتوانی دژمن دەسگیر بکەی؟ چۆن دەتوانی بە پەلە خۆت بشاریتەوە بێ ئەوەی چ شوێن پێیەك لە دوای خۆتەوە جێ بهێڵی؟ ها؟

هـەردووکیان پێکـەنین. زۆر دۆسـتانە دەسـتی بـە پشـتی کوڕەکەیـدا داو گـوتی: –لـە کـاتی خەبات کردن دژ بەم بێ شـەرەفانە پێویسـتە بیر لـە هـەموو شـتێك بکەیـتەوە. شـتی نیوە چڵ کاڤ نییە.

بـاوکی نامەیـەکی لـە گیرفـانی دەرهێنـا. هـای وا لـە خۆشـیاندا هـاواری کـردو چـاوەکانی بریسکانەوە، نامەیەکی پەڕدار!

ئەوە لە راستیدا نامەیەکی پەڕدار بوو. سێ پەڕە مریشك بە پشتی زەرفەکەیەوە بوو، باوکی ئەم نامەیەی لەلای پێشمەرگەکانی دەشتەوە هێنا بوو. "هـای وا" دەیزانی کـە یـەك پـەڕ بـە واتای "بێ ماتەڵ بوون" دێت دوو پەڕ بە واتای "بە پەلە" دێتو سێ پـەڕ بـە واتـای "زۆر بـە پەلە" دێت. بەم پێیە دەبێت ئەم نامەیە زۆر گـرنگ بێـت. "هـای وا" دەیویسـت زووتـر نامەکە وەربگرێ، بەڵام باوکی لەویش پەلە تری بوو، وەختێ "های وا" دەستی درێژ کرد، گوتی: – خێرا خۆت بگەیەنە بنکەی سەرکردایەتی لە گوندی "زان وانگ" و ئەم نامەیە بدە بە هـاوڕێ "چانگ"ی سەرتیپ.

- هاوڕێ "چانگ"؟! سەرتیپی "پڵینگی شەوانە" نییە؟
- بۆ نە ء، ئەو کەسەیە کە رابەری شەڕەکەی کردو توانیمان بنکەی ئەم بێ شەرەفانە داغان بکەین، وێستگای هێڵی ئاسنەکەیان بسووتێنین.
- چ شـتێکی بەپەلـە لـەم نامەیەدایـە؟ شـەڕێکی دی بـە دەسـتەوەیە؟ بـاوکی سـەری لەقاندو گوتی: – نابێ کەس ئاگای لە نهێنی سوپایی هەبێت.

ئەوجا بە چاو داگرتنـەوە لەسـەری رۆیـی: – بـە هـەر حاڵ گـرنگ ئەمەیـە کـە نهێنـی سـوپایی نابێت گوم بێت، یان بە دەستی دوژمن بکەوێ یان گەییشتنەکەی دوا بکەوێ.

- پێویست ناکات ئەم قسانە بە من بڵێی!

"های وا" تەمەنایەکی سوپایی کردو گوتی: – بە هەر حاڵ وەختێ کە تیپی پڵینگی شەوانە دەستی بە شەڕەکەی کرد، وریا بە.
"های وا" بە فیکەیەك مەڕەکانی کۆکردەوەو قەمچییەکەی بەرەو بابی، درێژ کردو گوتی: – وەرە، ئێستا تۆ مەڕەکان وەردەگریت و ئێشك گرتنەکەش لە ئەستۆی تۆدایە!
بەڵام باوکی وەڵامی دایەوە: – مەڕەکانیش لەگەڵ خۆتا بەرە. دەبێ زۆر وریا بی. دوژمن لە گشت ئەم ناوانەدا هەیە. لە ڕێگای جۆر بە جۆرەوە بەرەو چیا دێن. بردنی نامەکە بۆ ئەوێ. رەنگە زۆر زەحمەت بێ. ئەگەر تووشی ئەوان بوویت، بڵێ شوانیت و لە دەشتەوە دێی.
- "زۆر چاکە! بە دەم مەڕ لەوەڕاندنەوە نامەکە دەبەم".
ئەمە یەکەمین نامە نەبوو دەبوا بۆ ئەوێی بەرێ بەڵام جاران تەنیا نێزەکەی و گوڵینکە سوورەکەی پێ بوو، تا دەیتوانی توند غاری دەدا، بەڵام ئێستا دەبوایە بە دەم مەڕ لەوەراندنەوە نامەکە بەرێ. "های وا" لە خۆی پرسی داخوا کەی دەگاتە جێ.
- دەبێ بۆ سبەینێ پێش رۆژ ئاوا نامەکەیان پێ بگات. سبەینێ! حاڵی بوویت؟
باوکی بە دڵنیاییەوە قسانی دەکرد: – نامەکە گوم نەکەی!
- بۆ گومی دەکەم؟ باوکە، تۆ نیگەران مەبە. ئەگەر خۆم کوشتبێ، لە کاتی خۆیدا دەی گەیەنم!
لەم کاتەدا هارەی دەسترێژی رەشاشەکانی دژمن دەستی پێکرد، گوللەکان بەسەر سەری ئەمانەوە گیزەی دەکرد.
- بێ شەرەفانە، ئێمەیان کردووە بە نیشانە، وا خەریکە دێن، دەبێ بڕۆین.
باوکی ئەمەی گوت و بنە گوزروانێکی لە گیرفانی دەرهێنا.
- ها، ئەمەش بۆ ڕێگات. باش بیر بکەرەوە، بزانە هیچت ناوێ؟
- هەموو شتێك تەواوە.
"های وا" مەڕەکانی دایە پێش، بەڵام بابی دیسانەوە رایگرت: ئەمە چییە؟
ئەوسا کڵاوەکەی، کە تایبەت بوو بە ئەندامانی سوپای سوور، لەسەر داکەند، بەم کڵاوو نارنجۆکەوە هیچ کەسێك باوەڕ ناکات کە تۆ تەنیا شوانێکی سادەیت!
ئەوجا پێکەنی و لەسەری رۆیی: – کاتێ کە دژی دوژمن دەجەنگی پێویستە هێمن و لەسەرخۆ بیت. دەبێ چاوەڕێی گشت رووداوێك ببی. ئەمجارەیان هەروا بە هاسانی ناگەیتە "زان وانگ" مەگەر.....
- تێ گەیشتم چی دەڵێی!
"های وا" ئەمەی گوت و مەردانە کەوتە رێ. باوکی کڵاوو نارنجۆکەکەی ئەوی هەڵگرت و بە پەلە بەرەو لێرەوار رۆیی. ئەوسا تەنیا گوڵینگە سوورەکەی های وا دیار بوو کە ئەویش بە زوویی ون بوو.

دوگی بەرانە پیرەکە

"های وا" مەڕەکانی لە باریکە ڕێگایەکەوە دەبردە خوارێ. لە چیاکانی "لونگ من"ەوە تا " زان وانگ" لە جادەوە پانزە کیلۆمەتەر ڕێگا بوو. بەڵام لە باریکە ڕێگاکانەوە کە "های وا" چەند جارێ لەوە پێش نامەی پێدا بردبوو بۆ مەڵبەندی سەرکردایەتی، تەنیا (10) کیلۆمەتر بوو. لەسەر گردەکەی ڕۆژهەڵاتەوە داری خەتەر دەبینرا. هەتاو لە ئاوا بووندا بوو ڕەنگێکی سووری تۆخی بە هەورەکان بەخشی بوو. دارەکە هەر لە جێی خۆی بوو. نیشانەکە دڵنیایی و هێزی بە های وا دەبەخشی.

"های وا" کە خەریك بوو بە گردەکەدا هەڵدەگەڕا، لە پڕ دارەکە ون بوو.

"بە نەفرەت بن! بێگومان دەبێ ژاپۆنییەکان لەو دیو گردەکەوە بن. خۆ من کەر نیم. ئەگەر لەم ڕێیەوە بڕۆم بێگومان دەکەومە دەستیان!"

بە پەلە مەڕەکانی کۆ کردەوەو بەرەو گردی "داچوانکۆ"دای گەڕاندن.

"ئەگەر نەتوانم لەم باریکە ڕێگایانەوە بڕۆم، پێویستە سوود لە جادەکە وەربگرم. ئەگەر لە دۆڵەکە دەربچم و بەرەو سەرێ بڕۆم. دەکەومە پشت دوژمنەوە، بەم شێوەیە بڕۆن و منیش دوور بە دوور لە پشتیانەوە دێم و بەم جۆرە تووشیان نابین".

"های وا" دوو جاران لە دۆڵەکەوە سەری دەرهێناو لە نزیکی گەلی "داچوانکۆ" بوو کە ڕیزە خەڵك و ئەسپێکی بینی، لەو دیوی گەلییەکەوە بە گردەکەدا هەڵدەگەڕان.

"تۆ بڵێی ئەندامانی سوپای سوور بن؟ ناشێت!"

تەواو گوێ قولاغ بوو، لە دوورەوە ڕەوە ئەسپێکی بینی کە چ بارێکیان بە سەرەوە نەبوو. ئەمە خۆی لە خۆیدا نیشانەیەکی دڵنیایی بوو: ئەو ڕەوە ئەسپە، ژاپۆنییەکان تاڵانیان کردبوو.

"باشە چی بکەم؟ ژاپۆنییەکان لە گردەکانی "لونگ من" لە گردەکانی ڕۆژئاواداو لە گەلی "داچوانکو"دا هەن. چۆن دەتوانم لە دەستیان دەربچم؟".

بەڵام لە دوولاوە، تاشە بەردی گەورەو تیژ هەبوو. نەی دەتوانی بە مەڕەکانەوە بەسەریاندا سەر بکەوێ.

"باشە دەکرێت بەم شێوەیە درێژە بە ڕێگا بدەم؟ بەڵام چ لە نامەی پێشمەرگەکان بکەم؟ فڕێی بدەم؟ نە ء هەرگیز! ئەگەر نامەکە بە دەستی پێشمەرگاکان نەگات، تەواوی نەخشەو پلانەکان دەشێوێ!".

بە پەلە نامەکەی لە ژێر بەردێکدا شاردەوە. دووبارە دەری هێنایەوە "نا، نابێ ئەم کارە بکەم، ئێرە هەر بەردە. کە دنیا تاریك بوو ئیدی بۆم نادۆزرێتەوە".

ژاپۆنییەکان نزیك‌و نزیك تر دەبوونەوەو دەنگی پۆستاڵەکانیان بەرزترو ئاشکراتر دەهاتنە گوێ. "های وا" نەیدەزانی چی بکات. مەڕەکان بێ سڵ کردنەوە ئەملاو ئەولایان دەکرد، گیایان دەخواردو دوگیان با دەدا.

"خۆیەتی، دۆزیمەوە!"

دەم‌و دەست شاخی بەرانە پیرەکەی گرت‌و چەند تیسکە خورییەکی لێ هەڵکەندو بایداو نامەکەی لە ژێر دوگی بەرانەکە، پێ بەست.

"های وا" هەستی کرد کە باری سەر شانی کەمێ سووك بوو. نامەکە دەگاتە جێی مەبەست.

بەرانە پیرەکە، بە ناڕەحەتییەوە دەرپەڕی‌و دوگی دادایەوە. بەم جۆرە نامەکە لە شوێنێکی قایمدا جێگیر بوو. هەر چەندە بەرانە پیرەکە خێراتر دەڕۆیی، نامەکە توندتر دەبوو.

"های وا" ئێستا چ ترسێکی نەبوو. "های وا" قەمچییەکەی باداو یەکڕاست مەڕەکانی بەرەو لای دژمن هاژۆت.

- زەلام کێی؟ بوەستە!

ئەمە دەنگی تێخوڕینی یەکێك لە سەربازە ژاپۆنییەکان بوو کە تفەنگەکەی دەهێنایە سەرپێ. رووی تفەنگەکەی کردە "های وا" و رێگاکەی لێ گرت "باش بوو. دەوەستم. هەلێکی چاکە، ئێستا دەتوانم بە چاکی هێزی دوژمن هەڵسەنگێنم، ژمارەی ئەفسەران، سەربازەکانیان‌و تفەنگەکانیان هەموو شتێك بە هاوڕێ –جانگ–ی سەرتیپ دەڵێم".

"های وا" چاوی لە دوژمن نەدەگواستەوە. مەڕەکانیش وەستان‌و لە دەوری پیرە بەرانەکە خڕ بوو بوونەوە.

بنە گۆزروان

سەربازێکی بەکرێ گیراو، بە جلی رەشەوە سەرکەوت، یەخەی "های وای گرت‌و کەشان کەشان بردی بۆ لای ئەفسەرێکی ژاپۆنی کە جلێکی زەردباوی لەبەردا بوو. ژاپۆنییەکە کە قەمەیەکی بە پشتەوە بوو، لووتێ باریك‌و سمێڵێکی بچووکی هەبوو، هاواری کرد: – تۆ.... جاسوس.... سوپای سوور؟ و بە قینەوە لە "های وا"ی روانی. ددانە زێڕەکانی دەبریقانەوەو لێوە ئەستورەکانیشی ئەم قەڵافەتە دێو ئاساییەی تەواو دەکرد.

بەڵام های وا نە دەترسا. بە ئانقەست سەری داخست بوو و بە دەمی بەشەوە نیگای ئەفسەرە ژاپۆنییەکەی دەکرد، وا خۆی دەنواند کە لە هیچ حاڵی نییە. یەکێك لە سەربازە خۆفرۆشەکان بە قەپۆزە خوارەکەیەوە هاواری کرد:

- ده قسه بکه، هەی حەرام زادەی زۆڵ. جەنابی ئەفسەر دەڵێ کە ئاخۆ تۆ جاسوسی سوپای سووریت؟

ئەوجا قۆناغە تفەنگێکی مەحکەمی بە پشتی "های وا" داکێشا.

"ئەم نامەردە چەپەڵە کە خۆی بە ژاپۆنییەکان فرۆشتووە دەڵێی دڕندەیە. چەند بێ ئابڕوانە مەرایی لەبەر دژمن دەکات!".

های وا زۆری حەز دەکرد ئەم خاینە مەراییکەرە تەمێ خواردوو بکات بەڵام بیری هەر لە لای نامەکە بوو. تۆزێ بیری کردەوەو گوتی: نا! نا من بابایەکی شوانم. ئەفسەرەکە قەمەکەی دەرهێناو بە پشتی ملی "های وا"ی داهێناو بە ساردییەوە گوتی: – تۆ ئەگەر... راست نەڕۆی، سەرت بڕاوە!

کابرای قەپۆز خواریش لاسایی ژاپۆنییەکەی کردەوەو مشتێکی بە "های وا"دا کێشاو هاواری کرد: – ئەگەر دۆغرییەکەی نەڵێی، هەر لێرەدا دەت کوژم!

های وا دیسان گوتی: – من بابایەکی شوانم. شوانێکی گوندی "هود چو".

های وا بە جۆرێ خۆی دەنواند کە گوایە دەیەوێ بگری. بەڵام لە حاڵێکدا کە چاوی هەڵگلوفت، لە نێوان پەنجەکانییەوە ژمارەی ژاپۆنییەکان و چینییە بەکرێ گیراوەکانی حسێب دەکرد. گریانەکەی های وا کابرای سمێڵ چکۆلەی هەڵخەلەتاند. دەستووری دا کە هەموو شوێنێکی های وا بپشکنن. کابرای دەم خوار دەستی بە پشکنینی های وا کرد. تەنانەت ژێر پینەی جلەکانی "های وا"ش گەڕا، پێڵاوەکانی پێ داکەند. تاقە شتێ کە دۆزییەوە بنە گۆزروانێك بوو کە باوکی پێی دابوو. دەم خوار هەر کە بنە گۆزروانەکەی بینی دەمی ئاوی کردو ویستی بیخوات، ئەفسەرەکە لە دەستی سەند.

- ئەمە... چ باش ... بۆ خواردن!

کابرای ژاپۆنی بە لوتە باریکەکەی، بنە گۆزروانەکەی بۆن کردو دەستی بە خواردنی کرد.

- زۆر باش،زۆر باش!

بە مڵچە مڵچەوە گوتی: –ئەم.... لە چیا، زۆر باش،زۆر باش! سوپای ژاپۆن... هەمووی... گرت!.

کابرای دەم خوار بە مەراییەوە گوتی: – بەڵام لە چیادا بنە گوزروان ناڕوێت! تاڵانەکەمان لە کوێوە دەست پێ بکەین؟ بێگومان ئەم جۆرە شتانە لە دەشتدا زۆرە. بەڵام "های وا" زوو هاتە وەڵام: – ئەم بنە گوزروانە زۆر بە تامە. من هەر چەند مەڕەکانم بێنم بۆ چیا، بنە گۆزروان دەخۆم.

قسەکانی های وا کردیانە کارێ کە ئەوان وا بزانن کە بەڕاستی شوانەو لە دەشتەوە دێت. بنە گوزروانە کە ئیشتیای ئەفسەرەکەی کردەوە. پەیتا پەیتا لێوی دەلستەوە، ئەوجا چاوە بچووك و تووڕەکانی تروکاندو لە حاڵێکدا کە ددانە زێڕەکانی نیشان دەدا پرسی: – تۆ، کار... چی؟

های وا دەمو دەست لە مەبەستی کابرای ژاپۆنی حاڵی بوو. وەڵامی دایەوە: – کاری من، شوانییە.

- تۆ، تەسکەرەکەت نیشان بدە!
- من چواردە ساڵانم، تەسکەرەم نادرێتیێ؟ ئەگەر باوەڕ بە من ناکەیت بچۆ بۆ گوندی "هود چو"و لە کوێخای گوند بپرسە. ئەم مەڕانەش هی ئەون.

بەڵام کابرای ژاپۆنی هەرگیز دەرفەتی ئەم کارانەی نەبوو. تەنیا دەیویست تاڵانەکانی لەو دەورووبەرەوە دەست پێ بکات. لە کاتێکدا هێشتا پاشماوەی بنە گوزروانەکەی "های وا"ی بە دەمەوە بوو پرسی:

- ئەمە، لە وێ بوو؟

های وا وەڵامی دایەوە: – بێگومان یەك دنیای لێیە. تۆ هەر ئەوەندە خۆت بگەیەنە گوندی "هود چو" کوێخای گوند یەك دنیای هەیە.

- لەوێ، ئەمە؟

کابرای ژاپۆنی ئەمەی گوتو دووبارە ئیشارەتی بۆ پاشماوەی بنە گوزروانەکە کرد: – تۆ، ئەمە, سوپای ژاپۆنی دەدا؟

ددانە زێڕەکانی لەبەر تیشکی هەتاوەکەدا دەبریقانەوە. های وا گوتی:

- حاڵی بووم، هەر کاتێ گەڕایتەوە، من یەك سەبەتە لەمەت دەدەمێ.

بە هەردوو دەستی بازنەیەکی گەورەی کێشا تا گەورەیی سەبەتەکە نیشان بدات، بەڵام لە دڵی خۆیدا گوتی: – "تۆ هەرگیز بە زیندوویەتی ناگەڕێیتەوە. تۆ دەکەویتە داوی ئێمەوەو دەبێ لەوێ کاڵەك بە ئەژنۆ بشکێنی!"

های وا لە کانگای دڵەوەو بە دەنگی بەرز پێکەنی.

ئەفسەرەکەش پێکەنی.

- تۆ، باش، کوڕ! باش کوڕ بۆ سوپای ژاپۆنی! تۆ ئێستا ڕۆییشتن!.

های وا بە شادییەوە لە کاتێکدا کە مەڕەکانی دا بووە پێش کەوتە ڕێگا.

مەڕەکانی های وا

باشترین کار بۆ های وا کە بتوانیٚ لەویٚ دوور بکەویٚتەوە غاردان بوو.
بەڵام زاتی ئەم کارەی نەبوو. بۆیە تەنیا تۆزیٚ خیٚرا دەڕۆیی.
- بوەستە! بوەستە!
دەم خـوار بـە راکـردن شـویٚنی کـەوت، کۆمـەڵیٚك سـەربازی بـەکریٚ گیراویـش دوای کـەوتن. وەختیٚ کە گەینە های وا، میٚگەلە مەڕەکەیان راگرت و دەستیان بە مەڕ گرتن کرد. هـای وا بـە ناڕەحەتییەوە هاواری کرد: – ئەوە چی دەکەن؟!
دەم خـوار بە پیٚکەنینـەوە وەڵامـی دایـەوە: – تـۆ لـە ئیٚمـە دەپرسـیت کـە چـی دەکـەین؟! ئـەی نابینی سوپای ژاپۆن بۆ نیوەڕۆژە هیچی نییە؟ مەڕەکانی تـۆش بەشـی چـەند ژەمـە خـواردنیٚ دەکەن!
قەمچییەکەی لە دەستی های وا راپسکاندو دیسان مەڕەکانی بۆ نیٚو دۆڵەکە گیٚڕایەوە. هـای وا بە تەواوی ئەبڵەق بوو بوو:
"نامەکە! ژاپۆنییەکان نامەکە دەدۆزنەوە!"
چووە پیٚشەوەو لە حاڵیٚکدا کە دەیویست قەمچییەکە لە دەسـتی دەم خوار دەربیٚنیٚ، هـاواری کرد: – ئەوە تۆ نیازی چیت هەیە؟
ئەوجا دەستی بە گریان کرد: – مەڕەکان هی ئاغان، هی کویٚخـای گونـدن! خیٚـرا قەمچییەکەم بدەوە!
- فیٚڵبازی حەرام زادە! دەتەویٚ هەڵمان بخەڵەتیٚنیٚ؟!
یـەکیٚك لـە خۆفرۆشـەکان هـاواری کـرد: –هـەر ئیٚسـتا بگـەڕیٚوە بـۆ گونـدو بلـیٚ سـوپای ژاپـۆن مەڕەکانیان بردیت. تۆ هەقت نەبیٚ. دەی بڕۆ دەی!
دەم خوار دەیویست لە بری ترساندن، قەناعەتی پیٚ بکات. چونکە دەترسا کە نـەبادا هـای وا گازی لیٚ بگریٚ یان بەردیٚکی پیٚدا بکیٚشیٚت.
- من ناڕۆم. قەمچییەکەشم بدەوە!
های وا دیسان هەوڵی دا قەمچییەکەی وەربگریٚتـەوە. قـەپیٚکی قایمی بە دەسـتی دەم خـواردا کرد.
- مەڕەکان هی ئاغان. ئەگەر ئیٚوە مەڕەکان بەرن، ئەو من پارچە پارچە دەکات.
خۆفرۆشـەکان هـەر میٚشـیش میوانیـان نـەبوو، چـونکە ئاغاکـەی هـای وا خـاوەنی گونـدی "هودچو"ش وەکو ئەوان بابایەکی خایەن و خۆفرۆش بوو، کڕنۆشـی بـۆ ژاپۆنییـەکان دەبـرد. خـۆ پارچـە پارچـە کردنـی شـوانیٚکی بچـکۆلە بـەلای ئەوانـەوە چ بایـەخیٚکی نـەبوو. بۆیـە بـە قسەکانی "های وا" پیٚدەکەنین: – ها... ها... ها...
خۆفرۆشە جل رەشەکان بە پشتیٚنە قایشەکانیان مەڕەکانیان دایەپیٚش.

"های وا" له حاڵێکدا که توند قەمچییەکەی گرتبوو، تا هێزی تێدا بوو خۆی بە دەم خواردا کێشا.

- ون بە لەبەر چاوم! ئەگەر تووڕەم بکەیت دەتکوژم!

دەم خوار هەناسەیەکی هەڵکێشاو لە حاڵێکدا کە بە تفەنگەکەی هەڕەشەی لە "های وا" دەکرد، کوتای بەزەویدا. ئەوجا مەڕەکانی دایە پێش و بردنی. وەکو ئەوەی مەڕەکان هی باوکی بن.

"های وا" لەسەر زەوی کەوتبوو. هەر چەند بۆ مەڕەکانی نیگەران بوو، بەڵام پتر خەمی نامەکەی بوو. شریخەی قامچییەکەی دەم خوار وەکو گوللە لەگوێی "های وا"دا دەنگی دەدایەوە. تەواوی نەخشەکانی هەڵوەشایەوە. شریخەی قەمچییەکە کزەی لە جەرگی هەڵدەستان.

"های وا، های وا! تۆ چۆن ڕێ بە ژاپۆنییەکان دەدەی نامەکە بدۆزنەوە! مەگەر تۆ سەرتیپی منداڵەکان نیت؟"

های وا چیدی نەگریا. خەمەکانی فەرامۆش کردو گوڕی دایەخۆ. ددانەکانی جیڕ کردنەوە، هەستایە سەر پێ و کەوتە تاقیبی ژاپۆنی و بە کرێ گیراوەکانیان. لەگەڵ هەموو هەنگاوێکدا بە وردی چاوی بە زەوییەکەدا دەگێڕا تا ئەگەر نامەکە کەوتبێ هەڵی بگرێتەوە. لەبەر خۆیەوە بیری لەوە دەکردەوە کە نامەکە هەڵبگرێ و لە هەلێکی گونجاودا بە بێ ئەوەی بیڵێ ئەوان هەستی پێ بکەن یەکسەر بۆ "زان وانگ"ی بەرێ. بەڵام نامەکە لەو ناوە نەبوو. نا چووە ئەقڵەوە کە کەوتبێتە سەر زەوی. های وا بیری لەو سێ گرێ توندە دەکردەوە کە لە نامەکەی دابوو. "دۆزینەوەی نامەکە لەسەر زەوی خەیاڵ پڵاوە".

های وا پێی هەڵگرت.

"نابێ بە هیچ جۆرێك لە نامەکە جیا ببێتەوە! هەرگیز نابێ ژاپۆنییەکان بیدۆزنەوە! دەبێ بە هەر نرخێ بووە نامەکە بە دەست بێنم!".

له گوندێکی زۆزان دا

دەم خوار دەست بەجێ هەستی کرد کە های وا تاقیبیان دەکات. بە توڕەییەوە هاواری کرد:

- ئەگەر گۆڕت گوم نەکەیت، تۆش لەگەڵ مەڕەکانت دا سوور دەکەم!

یەکێك لە سەربازە خۆفرۆشەکان بە هێمنی پێکەنی:

- لێی گەڕێ بابێت. تکا لە ئەفسەرەکانی سوپاکەمان دەکەین کە پارچە ئێسقانێکی بۆ تامی دەم بدەنێ! ها... ها... ها...

خۆفرۆشەکانی تریش ئەم قسەیەیان بەلاوە خۆش بوو، ژاپۆنییەکانیش بە دەنگی بەرز پێکەنین.

چاوانی های وا، لە رقاندا سوور هەڵگەڕابوون.

"دەیانەوێ هەموو مەڕەکان بخۆن! بەڕاستی هەمووی دەخۆن؟!"

های وا دوو فیکەی قایمی کێشا. مەڕەکان یەکڕاست بەرەو لای ئەو بە غاردان گەڕانەوە. "های وا" بەرەو دۆڵی "داچوانکو"دا گەڕاو مەڕەکانیش بە غاردان دوای کەوتن. بەرانە پیرەکە بە دوای "های وا"دا غاری دەداو هەموو مەڕەکانیش بە دوای بەرانە پیرەکەدا، سەربازە بەکرێ گیراوەکانیش بە دوای مێگەلەکەدا.

های وا نیازی وابوو بەرانە پیرەکە لە مێگەلەکە دابڕێ. ئەگەر گشت مەڕەکانی دی سەر بڕن قیروسا.

- غاردە ئەی بەرانی پیر! خێرا تر، خێرا ترا ئاخ، چەند خۆش دەبوو، ئەگەر لەبەر مەڕەکان نەگەڕێتەوە. من دەزانم ئەی پیرە گیان، تۆ بۆ مەڕەکان نیگەرانیت. منیش وەکو تۆ نیگەرانم. بەڵام قەیناکە رابکە! تا دەتوانی خێرا تر رابکە! کە ئێمە بگەینە "زان وانگ" برادەرەکانی خۆمان تۆڵەمان لە مانە دەکەنەوە.

لەم دەمەدا سەربازەکان بڕیاریان دا کە های وا بگرن، چونکە هەنگاوەکانی ئەوان گەورەتر بوو، دەم خوار توانی های وا بگرێت:

- ڕێ بکە تۆ دەتەوێ مەڕەکان بۆ لای ئەفسەرەکان بەری!

ئەمەی گوت و شەقێکی لە های وا هەڵدا.

- زۆر چاکە! دەبێ ئیدی کارمان بۆ بکات و پێویست ناکات ئێمە ئارەق بڕێژین.

دڵی "های وا" هەم لە خۆشیداو هەم لە ترساندا خەریك بوو لە لێدان بوەستێ: "زۆر باش بوو. ئەمە هەلێکی چاکە بۆ من!" بەڵام بە دەنگی بەرز هاواری کرد:

- نا، من ئەم کارە ناکەم!

های وا وا خۆی دەنواند کە گوایە تەنیا بە زۆر ناچار بە بردنی مەڕەکان دەبێت. لە کاتێکدا کە سەربازە خۆفرۆشەکان دارکاریان دەکرد، هێدی هێدی لەگەڵ ئەواندا بە کێوەکەدا هەڵگەڕا.

- تۆ... سوپای ژاپۆنی... برد! حاڵی بوویت؟

سمێڵ چکۆلە لە خۆشیاندا حاڵی نەبوو. لە کاتی قسە کردندا هەمیشە دانە زێڕەکانی دەردەخست. "های وا" گوتی: حاڵی بووم.

کەچی هەرگیز گوێی لەو نەدەگرت، چونکە بیری لە نەخشەکەی خۆی دەکردەوە. بەم زووانە دەگەنە لوتکەی کێوەکە. دنیا خەریکە تاریك دەبێ، نامەکە هەڵدەگرێو خۆی لە نێو چیاکاندا دەشارێتەوە. هەرگیز تەسلیمی دژمن نابێت!

هەر زوو گەیشتنە گوندێکی بچکۆلە. ژاپۆنی و بەکرێ گیراوەکانیان لەوێ لایانداو وەستان. "های وا"و مەڕەکانیشی وەستان. لەم گوندەدا 6-7 ماڵ دەژیان. تەواوی دەرگاکان داخرابوو. دژمن بۆ تاڵان کردن دەرگاکانیان دەشکاندو دەچوونە نێو خانووەکانەوە. تەواوی خانووەکان خاڵی بوون. تەنانەت تاقە مەنجەڵێك لەسەر کوانوو نەبوو. لە گشت خانووەکاندا تەنانەت دەنگە برنجێ پەیدا نابوو. هەموو شتێکیان لە کێوان شاردبووەوە. تاقە شتێ کە بە جێیان هێشتبوو کاو چیلکەی وشك بوو. ژاپۆنییەکان ئاگریان لە کاو چیلکەکان بەردا، دەرگاو پەنجەرەی خانووەکانیان شکاندو خستیاننە ئاگرەوە. روناکی ئاگر گردەکەی رۆشن کردبووەوە. لەم کاتەدا، لە پشت گردەکەی رۆژئاواو خوارووەوەش بڵێسەی ئاگر بەرز بووەوە. ژاپۆنییەکان زۆر خۆشحاڵ بوونو گۆرانیان دەگوت. لە رۆژئاواو خوارووشەوە ئەم دەنگە دەبیسترا. ژاپۆنییەکان بەم رێگایە یەکتریان ئاگادار دەکرد. لە خۆشیاندا سەردەکەوتنو ئاڵا بچکۆلەو رەنگاو رەنگەکانیان با دەداو بەو تاریکە شەوە هاواریان دەکرد. "لەبەر ئەمەی دژمن سێ گردی گرتووەو سبەینێ دەست بە تاڵان دەکەن".

ژاپۆنییەکان لە خۆشی و کەیفی خۆیاندا "های وا"یان بیر نەمابوو ئەمەش بۆ ئەو هەلێکی چاك بوو. ئەنجام بەرانە پیرەکەی پەیدا کرد.

بەرانە پیرەکە

هەرکە "های وا" بەرانەکەی گرت، سمێڵ بچکۆلە بە توڕەییەوە نەڕاندی:

- هەی گەوج!

های وا کە زۆر ترسابوو، ئاوڕی دایەوە، دیسان گوێی گرت: هەی گەوج!

بەڵام کابرای ژاپۆنی لەگەڵ زەلامەکانی خۆی بوو نەوەك های وا.

هاواری دەکرد:

- میشی! میشی!

بێگومان مانای نان خواردن بوو، چونکە ژاپۆنی و بەکرێ گیراوەکانیان پەلاماری مەڕەکانیاندا.

"های وا" بەقینەوە سەیری ژاپۆنییەکانی دەکرد. سەرگەرمی گرتنی مەڕەکان بوون و هەر ئاوڕیان لەم نادایەوە. یەکێکیان پاشوی مەڕێکی گرتبوو و رای دەکێشا. یەکێکی تر قەمەکەی دەرهێنا بوو و بەوپەڕی خەمساردییەوە سەری مەڕێکی دەبڕی. دەم خوار ماوەیەك سەیری دەوروبەری خۆی کردو ئەوجا بە شاخی بەرانەکەوە نووسا.

"های وا" دەلەرزی و فرمێسك زایی بووە چاوانی، "نامە بەنرخەکەم چی بەسەر دێ؟ ئایا ئیدی هەموو شتێك تەواو, و دەزانن من کێم؟".

ساتێکی ناسك بوو. های وا رەق راوەستا بوو: "ئەگەر ئەمانە بزانن من کێم... دەبێ نامەکە هەڵگرم و دەم و دەست رابکەم. ئەگەر ئابلۆقەیان دام، نامەکە دەخۆم. بە گوللەش ناتوانن دەمم پێ بکەنەوە".

دەم خوار هەر بەو دەقەوە شاخی بەرانە پیرەکەی گرتبوو و رای دەکێشا بەڵام بەرانەکە هەر لە شوێنی خۆی ناجۆڵا. دەم و چاوی دەم خوار شەلاڵی ئارەقە بوو بوو. بەرانە پیرەکە لاقەکانی بڵاوکردبووەو لە عەردەکەی چەقاند بوو. ژاپۆنییەکان گاڵتەیان بە دەم خوار دەکرد. هەر چەند شێت ئاسا بە شاخی بەرانەکەوە نووسا بوو. بەڵام هەر دەرەقەتی ناهات. دەموچاوی سوور هەڵگەڕابوو، هاواری کرد:

- بەچی پێدەکەنن؟ ئەمە بە تەنیا سی کیلۆ گۆشتی دەبێ. چ گیاندارێکی جوانە, وەرن برادەران وەرن یارمەتیم بدەن!

بەڵام کەس لە جێی خۆی نەجووڵاو لە بری یارمەتی دانی دەستیان بە گاڵتە پێکردنی کرد:

- کەس گۆشتی ئەو پیرە بەرانەی بۆ ناخورێ! بیبەرەوە بۆ دایکت!

دڵی های وا بە جۆرێ لێی دەدا خەریك بوو بتەقێ. ئەویش دوا بە دوای قسەکانی ئەوان گوتی:

- بەڵێ گۆشتی ناخورێ. دەم خوار بە تووڕەییەوە شەقێکی بە پیرە بەرانەکەدا ماڵیو بە "های وا"ی گوت:

- ئەمە بەرەوە بۆ دایکت!

بەرانە پیرەکەی بەرەڵڵا کردو کەوتە غاردان بە دوای مەڕی دیدا... های وا هەناسەیەکی هەڵکێشا، بەڵام هێشتا ئارام نەبوو بووەوە. سەراپای بەدەنی نیشتبووە سەر ئارەقەیەکی سارد، لە دڵی خۆیدا دەیگوت: "بە ئارەزووی خۆتان گاڵتەم پێ بکەن. من هیچتان پێ ناڵێم بەڵام رۆژێ دێ ئەم درکەتان لە ژێر پێ دەربکەم. مەڕەکانم بۆ دەرناکرێ. باشترا شەو، نامەکە دەبەمو رادەکەم.

مەڕەکان! لەو لاوە بە قەمەی سەربازانی ژاپۆنی کەوڵ دەکران. کۆمەڵێك سکی مەڕەکانیان هەڵدەدڕی.خوێن لەسەرو سکی مەڕەکانەوە دەڕۆیی. های وا لە دڵی خۆیدا دەیگوت: "دەڵێی گورگنو نێچیری خۆیان دەست کەوتووە". لە ژیانیا یەکجار گەلە گورگێکی بینی بوو کە پەلاماری رانە مەڕیان دابوو. رژا بوونە سەر مەڕەکانو راکێشو بکێش بەرەو لێرەوارو بێشەیان دەبرد تا لەوێو دوور لە خەڵکی پارچە پارچەیان بکەنو بیان خۆن. بەڵام ئەم ژاپۆنییانە لەو گورگانەش دڕندەترن. ئەم گورگە دوو پایانە مەڕەکان بە بەر چاوی خەڵکییەوە پارچە پارچە دەکەن... تەنیا چەند سەرێك لە مەڕەکان مابوو.

بەرانە پیرەکە قەپۆزی لە های وا هەڵدەسوو و دەیباڕاند. چاوی پڕ لە فرمێسك بوو. های وا جگە لەوەی ئاگاداری بێو بیلاوێنێ چ کارێکی دی لە دەسەڵاتدا نەبوو. بەرانە پیرەکە دەیڕوانییە مێگەلەکەو ئەو قەمانەی لە خوێنا دەبریقانەوە، دیسان ئاوڕی لە های وا دایەوە.

های وا بە ئاسپایی و بە چپە بە بەرانەکەی گوت:

- ئەی پیرە بەرانە نازدارەکەم! من دەبێ تۆ بە جێ بهێڵم. دەبێ بە تەنیا نامەکە بگەیەنمە جێی مەبەست!

کاتێ کە های وا بەرانەکەی دەلاواند، فرمێسك لە چاوانی هاتنە خوارەوە. ئەوجا بە وریاییەوە دوگی بەرانەکەی هەڵدایەوە، نامەکە لە جێی خۆی بوو.

- بەم زووانە دەردی ئەم دڕندانە دەرمان دەکەین.

"های وا" ئەمەی گوتو بە خۆشەویستییەوە دەستی بەسەر بەرانەکەدا هێنا. دەیویست نامەکە دەربێنێ کەچی دەم خوار گەییشتە سەریو پرسی:

- لەم ناوەدا کانی هەیە؟

های وا لە کاتێکدا وا خۆی دەنواند کە دەیەوێ بەرانەکە بلاوێنێ وەڵامی دایەوە:

- ئەگەر ئەم گوندە، کانی لێ بوایە خەڵکەکە چۆڵیان ناکرد!

هەڵبەتە ئەو ناوە کانی لێ بوو. کانییەکە لە پشتی گوندەوە بوو و های وا زۆر جاران لەوێ مەڕەکانی ئاودەدان.

"بەڵام هەرگیز بە دژمنی نیشان نادەم!"

خۆفرۆشەکان بە دوای مەنجەڵێك دا دەگەڕان. بەڵام پەیدایان ناکرد. های وا بە خۆی گوت:

- "ئەوان بەبێ ئاوو مەنجەڵ ناتوانن خواردنەکەیان دروست بکەن".

قەتی بە خەیاڵدا ناهات کە مەڕەکان هەر بەو خوێنەوە پارچە پارچە دەکەن و و دوای برژاندن دەیخۆن.

لەبەر بۆنی ئەو ناوە نارەحەت دەبوو. دوای ئەو هەموو زەحمەتە کە بە بەخێوکردنی مەڕەکانەوە کێشابووی. ئێستا هەموو شتێك تەواو بوو بە بەرچاوی خۆیەوە مەڕەکانیان کوشت و خواردیان! وەکو گورگ، گورگی هار قەپاڵیان لە رانە خوێناوییەکەی مەڕەکان دەداو چەوری بە دەم و دەستیانەوە دەچۆڕایەوە. دەم خوار دوای تێر خواردن پارچە ئێسقانێکی دەکرِاندەوە، دەمی بە دەست پاك دەکردەوەو ئێسقانەکەی بە ئاسماندا توڕدا:

- وەرە ئێرە بچکۆل شتێك بە تۆش دەدەین!

های وا کە لە سەرماندا هەڵدەلەرزی، بە ساردییەوە وەڵامی دایەوە: ناخۆم.

گەڕایەوەو خۆی بە بەرانەکەوە سەر گەرم کرد.

- کەوایە! ناخۆی! وەرە ئێرە. هەی مشکە تۆپیو، ئەمجارەیان لە دەستم دەرناچیت! دەستی بە دارکاری کردنی "های وا" کرد. کاتێ های وا هاتەوە سەرخۆ تەنیا ئەوەندەی لە دەست هات لە جێیەك دابنیشێت و تەماشا بکات کە چۆن دوژمن بە گۆشتی مەڕەکانی ئەو سکی خۆیان تێر دەکەن.

هەڵاتن

ژاپۆنییەکان دوای ئەوەی تاتوانیان تێیان تراند. پاشماوەی خواردنەکانیان کردە توێشەبەرەوەو لە پشتیان بەست. دوای ئەوەی مر بوون بۆ خەوتن روویان کردە گوند. تەنیا دەم خوار لەگەڵیانا نەڕۆیی. بە "های وا"ی گوت کە پاشماوەی مەڕەکان بکاتە نێو ئەو حەسارەی پشت گوندەکەوە.

"های وا" دوای ئەوەی هەموو مەڕەکانی کردە حەسارەکەوە، دەرگاکەی داخست و بەردێکی نایە پشت دەرگاکە. ئەوجا هەندێ کای دۆزییەوەو لە نێو حەسارەکەدا هەڵی رشت.

دەم خوار پرسی:

- دەتەوێ چ بکەیت؟

- دەمەوێ بخەوم.
- تۆ دەبێ بڕۆی بۆ گوندو لەوێ بخەوی.

بەم قسەیە، تەواوی نەخشەکانی "های وا"ی هەڵوەشاندەوە. های وا پرسی:

- بەڵام کێ ئاگاداری مەڕەکان دەکات؟ پڕ ئەم ناوە گورگە!

دەم خوار بە توورەییەوە گوتی:

- بەڵام... بەڵام... تۆ هەی زۆڵی حەرام زادە، من بە تۆ هەڵناخەڵەتێم. تۆ دەتەوێ هەڵبێی، وانییە؟ یاڵڵا وەرە بزانم!

های وای دایە پێش خۆی و بۆ گوندەکەی برد. دەم خوار "هایوا"ی بردە ماڵێکی یەک ژوورییەوە. ناو ژوورەکە کاڕێژ کرا بوو. ژاپۆنی و بەکرێ گیراوەکانیان لە حاڵێکدا کە تفەنگەکانیان بە باوەشیانەوە بوو لەسەر کایەکە راکشا بوون. "های وا"یان خزاندە گۆشەیەکی تەنگی پاڵ دیوارەکەوە.

هەر زوو دەنگی پرخە پرخیان بەرز بووەوە. جگە لە ئێشک گرێك کە بە چاوی خەواڵووە لەبەر دەرگاوە دەیڕوانییە ئەملاو ئەولا. ئیدی چ کەسێك بەخەبەر نەبوو. های وا نایتوانی بخەوێ. مەسەلەی هەڵاتن بە رۆژەوە کارێکی مەحاڵ بوو. "پێویستە تا دنیا تاریکە هەڵێم. بەڵام چۆن؟ لێرەوە ناتوانم رەت ببم. ناش بێ نامە پەرداەکەیان بکەوێتە دەست!"

های وا چاوەکانی هەڵگلۆفت و تەماشایەکی دەرگای کرد. مانگ بەسەر گردەکەوە بوو. تریفەکەی هەموو لایەکی روناك کردبووەوە. "دیارە زۆر درەنگە".

ئێشگ گرەکە وەکو مانگا ناو دەرگاکەی گرتبوو و بە لاقەکانی رێگای دەرچوونی بەستبوو.

های وا چاوەکانی نایە سەر یەك و گوێی لە پرمە پرمی ئەسپەکان و خشەخشی پۆش و پەڵاشی نێو تەویلەکەی پشت حەوشەوە گرت. "دەبێ لێرەش ئێشك گرێك هەبێ."

لە پڕ های وا لەوپەڕی گوندەوە دەنگێکی بیست:

- کێ لەوێیە؟

وەڵام درایەوە:

- مەیتەر!

"کەواتە لەوێش ئێشك گر هەیە!"

های وا زۆر نیگەران بوو. چۆن رابکات؟

لە دوورەوە دەنگی قوقوی کەڵەشێرێك دەگەییە گوێ. بەم زووانە دنیا روونـاك دەبێتـەوە. "های وا" نەیدەتوانی چیدی دەستەو ئەژنۆ دانیشێت و ماتەڵ بێ. هەستا.

ئێشك گری بەر دەرگاکە، لە گۆشەیەکدا کزکۆڵەی کردبوو. سەری بەسەر سینگیدا شۆڕ بوو بووەوەو تفەنگەکەی لەسەر ئەژنۆی بوو. ژاپۆنییەکان کە تێرو پڕیان خواردبوو، هەموو لاڵ و پاڵ بەسەر یەکدا کەوتبوون دەستی دەم خوار لە نێوان سەری دوو کەسی دیدا بوو. پێ دەچوو چ رێگایەکی هەڵاتن نەبێت. بەڵام های وا نا ئومێد نەبوو. هەستایە سەر پێ، بە ئەسپایی و بە نووکی پێ دەستی دەم خواری لابرد. ئەوجا لەسەر پێی چەپ وەستاو بە پێی

راستی پێشی لادایه لاوه. دوا کۆسپ لە ڕێگایدا ئەفسەرە سمێڵ بچووکەکە بوو کە پرخە پرخی بوو. لەسەر گازی پشت خەوتبوو و دەستو لاقی لێ بڵاوکردبووەوە.

دنیا بەرەو ڕووناك بوونەوە دەچوو. سمێڵ چکۆڵە هەر پرخەی دەهات. لە کاتی پرخە پرخدا پەڕەی لووتی دەکرایەوە. تۆزێ خۆڵی لە عەردەکە کۆکردەوەو بە سمێڵی ئەویا کرد. کابرای ژاپۆنی لە پرخە کەوت. دووجاران بە توندی پژمی و گیانی لەرزی. بەڵام بێدار نەبووەوە. لوتی هەڵگڵۆفت و کەوتە سەر تەنیشت و دووبارە دەستی بە پرخە پرخ کردەوە. ئیدی ڕێ بۆ "های وا" کرایەوە. هەستی دەکرد کە بارێکی قورسی لەسەر شان لاچووە. بەسەر ژاپۆنییەکەدا بازیداو بەرەو دەرگاکە خۆی کوتا، ئێشك گرەکە هێشتا هەر خەوتبوو.

"های وا" بە سڵ کردنەوە لە خانووەکە دەرچوو، تانزیکی نیوەی ڕێگا ڕۆیی بوو، یەکێك گازی کرد: کێ لەوێیە؟ "های وا" ئەو وەڵامەی شەوێی بیر کەوتەوەو بە پەلە وەڵامی دایەوە: مەیتەری ئەسپەکان. ئێشك گرەکە قەناعەتی کرد. های وا بەرەو تەویلەی ئەسپەکان ڕۆیی. واتە هەمان کاری کرد کەمەیتەرە ڕاستییەکە دەی کرد.

بەسەر دیوارێکی داروخاودا بازیداو بەرەو حەساری مەڕەکان ڕۆیی. مەڕەکان بە باعە باع قەپۆزی ساردیان لە های وا هەڵدەسوو. کاتی ئالیك دانیان بوو، و بێ تاقەت بوون. "های وا" ماوەی نەبوو فریایان بکەوێ. دەمو دەست بەرانە پیرەکەی گرت و نامەکەی دەرهێنا. دەنگی زەنگوڵە زەردەکەی بەرانە پیرەکەشی خەفە کرد. دوای شەش ساڵ لەوەڕاندن و بەخێو کردنی مەڕەکانی. ئێستا دەبوایە بە ناچاری لێیان جیا بێتەوە. ئەمە کارێکی ئەستەم و ناخۆش بوو بەڵام چ دەکرێ؟ نامەکەی خستە نێو گیرفانی و دۆخینەکەی توند کردەوەو بە پەلە بەرەو گردەکەی پشت گوندەکە هەڕای کرد.

ئاڵای سپی

های وا، بەرەو دۆڵێکی تەنگ غاری دەدا. هەر کە گەییە دوو ڕیانێك لە دوورەوە دەنگی زەلامێکی بیست و کەمێ هێواش بووەوە. های وا نەیتوانی لێی حاڵی ببێ کە چی دەڵێت، بەڵام ئاڵایەکی سپی بچکۆلەی بینی کە لە پشت گردێکەوە دەجووڵا.

"کێ ئاڵای سپی بۆ ئەو تەکان دەدات، یەکەمجار لەسەر سەری و ئەوجا بەملاو بەولادا؟"

"های وا" نەیزانی کابرا چی دەڵێ، بەڵام وای هەست دەکرد کە ئەم دەنگە لە دەنگی نیشانەی خەتەرەکەی دوێنێ شەو دەچێ. لەبەر خۆیەوە بیری کردەوە کە هەبێ و نەبێ ئەمە یەکێکە لەو ژاپۆنییە بێ ئابڕوانەی کە دوێنێ شەو ئاگری لەو ناوە بەردا.

تەکان دانی ئاڵاکە تەواو بوو، ئەوجا شتێك کە تەنیا لە تفەنگ دەچوو، بۆ ئاسمان بەرز بووەوە.

های وا، چ ترسێکی نەبوو. دەیتوانی خۆی بخزێنێتە پەنای تاشە بەردەکانی ئەمبەرو ئەوبەری ڕێگاکەو خۆی لە گوللەی دژمن بپارێزێ. بەلاَم درێژەی بە ڕێکردن نەدا. لەوانەیە سەربازەکانی دیش لەم نزیکانە بن! تەقەیەك دەتوانێ هەموویان خەبەر بکاتەوەو بواری هەڵاتنی لێ ببڕێ.

های وا کراسە سپییەکەی داکەندو یەکەمجار بەسەر سەریا بایداو ئەوجا بەملاو بەولایدا. واتە هەمان کاری کرد کە ئەو پیاوە کردبووی.

ژاپۆنییەکە چەکەکەی داگرتو دووبارە ئاڵاکەی هەڵبڕی. واتە ئەوی "های وا"ی بە دۆست زانیوە. "های وا"ش دووبارە کراسەکەی بادا. ئەوجا لە گردەکە دوور کەوتەوەو دەستی بە غاردان کرد.

بایەکە بە بناگوێدا گیڤەی دەکرد. باڵندەکان لەسەر درەختەکانەوە جیکەجیکیان دەکرد.

"های وا" زۆر لە باڵندەکان خۆشحاڵ تر بوو. ئەوەندە شاد بوو وای دەزانی باڵی لێ رووەوەو هاوڕێ لەگەڵ بایەکەدا دەفڕێ! لەم تاشە بەردەوە بۆ ئەو تاشە بەرد بازی دەدا، لەم دۆڵەوە بۆ ئەو گرد هەڵدەگەڕاو لەم گردەوە بۆ ئەو دۆڵ دادەگەڕا.

های وا بە هەناسە بڕکێ لەسەر تاوێرێك دانیشت. لەبەر خۆیەوە بیری دەکردەوە:"ئیدی پێویست ناکات بەو خێراییە رابکات" چونکە گردی "زان وانگ" تەواو بەرانبەری بوو. گوندەکەش ڕێك لە پشت ئەم گردەوە بوو. لە پڕ نامەکەی بیر کەوتەوە" "بەم زووانە دەیگەیەنمە جێ!"

بێ ئەوەی ئارەقەکەی بسڕێ بە شادییەوە دەستی بە گیرفانیا کرد تا جارێکی دی نامەکە سەح بکاتەوە.

لە پڕ ئازای گیانی کەوتە لەرزین:

- "کوا نامەکە؟"

جارێکی دی گیرفانی گەڕا، نامە نەبوو. هەستا کراسەکەی داکەندەوەو هەمووی گەڕا. تەواوی ژێرو ژووری بەردەکان گەڕا. بەلاَم بێهودە بوو نامەکە هەر نەبوو.

تەزوویەکی ساردی پێدا هات. دڵنیایەکە نامەکەی خستبووە گیرفانی، گیرفانی نەش دڕا بوو. "ئەی گوایە چی بەسەر هات؟!"

"های وا" بێ ئەوەی بیر بکاتەوە، دەمو دەست لە گردەکەوە چووە خوارێ، چاوی لە زەوی هەڵنابڕی. بەلاَم نامەکە لەو ناوە نەبوو، نە لە دۆڵەکەداو نە لە پەنا بەردەکانا. های وا زۆر نیگەران بوو، های وا گشت خەتەرێکی خستە لاوەو یەکڕاست بەرەو گەلییەکە کەوتە رێ.

لە پڕ ڕاما. نامەکە لەوێ بوو، ڕێك لەو شوێنەی کە کراسەکەی بادا بوو. لە خۆشیاندا هاواری کردو خۆی بەسەر نامەکەدا دا. ئەوجا ڕوانییە دەوروبەری خۆی. لە دوورەوە هەندێ زەلامی تفەنگ بە شانی بینی. هەموو تفەنگەکان نێزەیان پێوە بوو.

"وا دیاره دژمن هێزی خۆی کۆ دەکاتەوە."

های وا دیسان دیل دەبێ

"های وا" نامەکەی لە گیرفانی شاردبووەوە، لە پڕ لە پشتەوە دەنگێکی بیست.
خاوەنی دەنگەکە دەم خوار بوو کە خۆی بەسەر "های وا"دادا و هاواری کرد: هەی چەپەڵ، رادەکەی؟ دەتکوژم!
ئیدی بۆ هەڵاتن درەنگ بوو بوو. بۆیە های وا بە ئارامی گوتی: کێ فێرار دەکات؟ بە دوای مەڕەکانمدا دەگەڕام.
- کام مەڕ؟ کێ بەتۆی گوتووە ئەم کارە بکەیت؟ مەڕەکان لە کوێن؟ ها؟
لە رقاندا نەڕاندی و کۆڵەمستێکی بەناوسکی "های وا"دا دا. های وا دانیشتو دەستی بە سکییەوە گرت:
- هێشتاهیچیانم نەدۆزیوەتەوە.
سکی های وا زۆر ژانی دەکرد. ئارەقەش بەنێو چەوانەییەوە دەچۆڕا. بە دوو دڵییەوە دەستی بەسەر گیرفانەکەیدا هێنا تا لە مانی نامەکە دڵنیا بێت. های وا گوتی:
- ئەمڕۆکە بەیانی زوو چوومە حەساری مەڕەکانو بینیم کە دەرگای حەسارەکە کراوەیە. هەموو شوێنێك بۆ مەڕەکانم گەڕام. ئەگەر بم دۆزینایەتەوە ئیدی بەدوایاندا ناگەڕام.
دەم خوار نەڕاندی:
- تۆ درۆ دەکەی. تۆ دەتویست هەڵبێی. تۆ... دەتکوژم! دیسان دەستی بە دارکاری کردنی های وا کرد. دەتکوت لە رەشکەکا دەدات. بەڵام های وا رەشکە کانەبوو. بۆیە لە تاو ئازار هاواری دەکرد. دەستی بە سکییەوە گرتو هاواری کرد:
- ئاخر بۆ دەبێ هەڵبێم؟ ئەگەر هەڵبهاتمایە ناگەڕامەوە. بەڵام باشتر کە تۆ وا دارکاریم دەکەیت! مەڕەکان هی ئاغام. خاوەنی گوندی "چوا" بوون. ئێستاش زۆریان سەر بڕانو ئەوانی تریان گووم بوون. ئایا من دەتوانم جارێکی دی بچمەوە لای؟ نەخێر ناتوانم بگەڕێمەوە. چاکتر وایە هەر لێرەدا بمکوژیت.
لە کاتێکدا کە درۆی بۆ دەم خوار دەهۆنییەوە، بەردەوامیش ناڵە ناڵی دەکرد. ئاقیبەت لەسەر زەوییەکە دانیشتو بە شێوەیەکی خەمگین دەستی بەگریان کرد. هەردوو دەستی بە دەموچاوییەوە گرتبوو, و سەری داخستبوو بە ئانیشکیشی گیرفانەکەی توند دەکرد تا نەبادا نامەکە بکەوێ. "هەرگیز نابێ نامەکە بکەوێتە دەستی دژمن. ئەگەر دەم خوار نامەکە

بدۆزێتەوە ئیدی کار لە کار دەترازێت!" بەڵام دەم خوار هەرگیز بیری لەوە نەکردەوە کەگێرفانەکانی بگەڕێ. های وا بە تەواوی دەم خواری تەفرەدا بوو.

ژاپۆنییەکان دەیانویست هێرش بکەنو بە دوای ڕێنوێنێکدا دەگەڕان. دەم خوار یەخەی "های وا"ی گرتو گوتی:

- بەسە ئیتر، بی بڕەوەو چیدی ناڵە ناڵ مەکە! هەستە ڕێگا بە سوپای ژاپۆنی نیشان بدە! ئەگەر نەیبڕیتەوە بە قوربانی گوللەیەکت دەکەم!

های وا گرینوك نەبوو. دوای چەند هەنگاوێ ئیدی لەگریان کەوت، لەحاڵێکدا کە دەیڕوانییە دەم خوار گوتی:

- ئەفسەر! لە ئەفسەرە ژاپۆنییەکان بپرسە کە ئایا من دەتوانم لەگەڵ ئێوەدا بێم؟ من ئیدی ناتوانم بۆ ماڵ بگەڕێمەوە. دەم خوار لە ژێر لێوەوە گوتی:

- تۆ دەتەوێ سکی خۆت تێر بکەیو هیچی دی! تۆ دەتەوێ لەگەڵ ئێمەدا بێی؟ تۆ هەر کە تفەنگێك هەڵگری. دەکەویتو دەمری!

های واتا توانی بە غەمگینییەوە تێی ڕوانی. ئەوجا بە پاڕانەوەوە گوتی:

- ئەفسەر گیان. ڕزگارم بکە! تەنیا یەك شت بە ئاغام بڵێ پێی بڵێ کە دەرم نەکات.

دەم خوار تاقەتی نەبوو لەم بارەیەوە لەگەڵ های وا قسان بکات.

"های وا"ی تورڕدایە ناو حەساری مەڕەکان. لەم کاتەدا چەند سەربازێکی بەکرێ گیراو هاتنە ئەوێ. کە دەم خواریان بینی گازیان کرد:

- هێی! ئەوە لە کوێ دۆزیتەوە؟ ئەم حەرام زادەیە بۆ کوێ هەڵاتبوو؟ پێویستە هەر ئێستا بڕۆی بۆ لای ئەفسەرە ژاپۆنییەکەو هەموو شتێکی پێ بڵێی. هەموو ئامادەی هێرشن!

دەم خوار دەیویست وەڵامیان بداتەوە کە لەم کاتەدا دەنگی شاور لە گوندەوە بەرز بووەوە. هێزەکانی دژمن لەوێدا کۆبووبوونەوە. سەبارە بەکرێ گیراوەکان تفەنگەکانیان بە شاناداوبەرەو شوێنی کۆبوونەوەکە ڕۆیشتن, دەم خوار نەڕاندی:

- هەر ئێستا مەڕەکان بێنە دەرێ. ئەگەر جارێکی دی هەڵبێی دەتکوژم! ئەویش کڵاوەکەی ڕێکخستو ڕۆیی، های وا بە تاقی تەنیا لە نێو حەسارەکە مایەوە. هەڵاتن کارێکی ئاقڵانە نەبوو. بۆیە بڕیاریدا کە دیسان نامەکە بشارێتەوە. "سمێڵ بچکۆلە جارێکی دی دەم کوژێت!" های وا ئەمەی بە خۆی گوتو دووبارە نامەکەی بە بن دوگی بەرانە پیرەکەوە بەستو یەکڕاست مەڕەکانی بۆ شوێنی کۆبوونەوەکە ڕانی.

سەربازانی دژمن بەملاو بەولادا پیاسەیان دەکرد، نێزەی تفەنگەکانیان لەبەر تیشکی هەتاودا دەبریقایەوە. هەموو لە های وا رامابوون. دەم خوار لەبەردەم سمێڵ بچکۆلەدا وەستا بوو. دەستی بەسەر شمشێرەکەیەوە بوو. ژاپۆنییەکە خەریکی جنێودان بوو بە دەم خوار. کە "های وا"ی بینی لێی ڕاما. های وا لەبەر خۆیەوە بیری دەکردەوە: "ئێستا منیش دارکاری دەکات". ڕوانییە دەم خوارو چووە ژێری: "ئەگەر ئەمجارە لێم بدەی، بێگومان بە قەستی کوشت لێم دەدەیت. بەڵام لەگەڵ ئەمانەشدا نامەکە هەر دەگەیەنمە جێ!".

گردی "زان وانگ"

ئیدی ماوەی دارکاری کردن یان پشکنینی گیرفانەکانی های وا نەمابوو. بۆیە کابرای ژاپۆنی وەکو سەگ هاواری کرد:

- بۆ گردی زان وانگ، بکەوە پێشمان! دەی خێرا!

دڵی های وا کە بە توندی لێی دەدا گوتی:

- من رێگاکە شارەزام. لەم لایەوەیە!

کابرای ژاپۆنی شمشێرەکەی هەڵتەکاندو سەربازانی دژمن هەرەکەتیان کرد. های وا کەوتە نێوانیانەوەو مەڕەکانیش لە پێشیانەوە دەڕۆییشتن. لە پێش هەموویانەوە بە کریَ گیراوەکان دەڕۆیین و لە دوای هەمووشیانەوە ژاپۆنییەکان بە سواری ئەسپ دەهاتن.

"ئێوە دەبێ فەرماندەی چانگ تێك و پێك بشكێنن!" های وای لە دڵی خۆیدا دەیگوت: "ئومێدەوارم کە ئەوان ئێوە تەفرو تونا بکەن، ئەگینا چ ئومێدێك بەم نامەیە نابێ!"

سمێڵ بچکۆلە هەمیشە پرسیاری گردەکەو رێگاوبانەکانی لە "های وا" دەکرد یا دەستووری دەدای کە مەڕەکان خێرا تر لێ بخوڕێ. هاواری دەکرد:

- خێراتر، خێراتر!

های وا کە بینی مەڕەکان دوگیان بۆ پشقل کردن هەڵبڕیوە، زۆر نیگەران بوو "ئەگەر بەرانە پیرەکەش وا بکات, ئەوا نامەکە دەبینن". لە راستیشدا بەرانەکە دەیویست دوگی هەڵبڕێ. های وا دەمو دەست بەردێکی هەڵگرت و هاویشتییە بەرانەکە. بەرانە پیرەکە لە ترساندا دوگی دادایەوەو تاتوانی خێرا تر رای کرد. های وا قەمچییەکەشی بادا. سمێڵ بچکۆلە بە تەواوی هاتبووە سەر زەوق. هاواری کرد:

- زۆر چاکە, زۆر چاکە, خێراتر!

های وا پەیتا پەیتا بەردی دەهاویشت و قەمچییەکەی با دەدا. بۆیە بەرانە بێ چارەکە ناچار بوو دوگ هەڵنەبڕێ. بەو چەشنە رۆیین تاگەیینە بناری گردی "زان وانگ". "گردی زان وانگ! چ مەیدانێکی جەنگە! لێرەدا ژاپۆنییەکان دەکەونە تەڵەوە، ئەندامانی ئێمە بێگومان لە پشت گردەکەوە کەمینیان داناوە."

"های وا" بەدوای داری نیشانەی خەتەری سەر گردەکەدا دەگەڕا، دارەکە لەوێ بوو، بەڵام هەر کە ژاپۆنییەکان لەگردەکەی بەرانبەرەوە دابەزین دارەکە نەما، "سەرتیپەکەمان، دژمنی بینیبوو!"

بەلام ژاپۆنییەکان، بە ئاسوودەیی لە نێو دۆڵەکەدا پشوویان دەدا، ئەفسەرە ژاپۆنییەکە لەسەر زەوییەکە دانیشتبوو و جگەرەی دەکێشا. ئەوانی تریش پاشماوەی گۆشتی مەڕەکانیان دەخوارد. سەربازە بەکرێ گیراوەکانیش کە نە جگەرەیان دەکێشاو نە خواردنیان دەخوارد، وردە وردە بەگردەکەدا هەڵدەگەڕان. هەموویان لە باریکە ڕێگایەکەوە سەر دەکەوتن!. "های وا" لە دژمن دوور کەوتەوە. چونکە "نابوو دەستگیر ببێ، ئەگینا چ کەسێك نامەکە بگەیەنێتە جێگای مەبەست؟" مەڕەکانی بەرەڵلا کرد تا بلەوەڕێنو لەبەر خۆیەوە بیری دەکردەوە "چەند باش دەبوو، ئەگەر سەرتیپی –چانگ– هەر ئێستا دەست بە شەڕ بکات. چونکە کە تەقە دەستی پێ بکردایە ئەو دەیتوانی هەڵێو خۆی لە پەنا تاوێرەکاندا بشارێتەوە. چ پێویستیشی ناکرد سەرتیپی چانگ بۆ ئەو ناڕەحەت بێ. خۆزگەی دەخواست کە بوونی مەڕەکان نەبنە بەرهەڵست بۆ سەرتیپی –چانگ–. تەنیا کە دژمن بشکێت، ئەوسا دەکرێ نامەکە بگاتە جێ".

بەلام چ تەقەیەك لەسەر گردەکەوە نەکرا، نزیکەی نیوەی بەکرێ گیراوەکان چووبوونە سەرەوە. "بۆ هیچ نەبوو؟!" های وا خەریك بوو نا ئومێدی پەیدا بکات کە لە پڕ، لەگەڵ تەقینەوەیەکی گەورەدا دووکەڵێکی چڕ بە ئاسماندا چوو. بەکرێ گیراوەکان قاچیان لەسەر مینێك دانابوو.

تازە جەزای خیانەتیان دەدایەوە. تەنیا ژمارەیەکی کەمیان لە ناو دووکەڵەکەوە هاتنە دەرێو بە پەلە پڕوزێ دەیانویست خۆیان بدەنە پاڵ تاشە بەردەکان.

ئیدی تەقینەوە سەری کرایەوە. تەواوی دۆڵەکە دەلەرزی. بەکرێ گیراوەکان کەوتبوونە مەیدانێکی مینەوە کە سەرتیپی "چانگ" نابوونییەوە.

دەم خوار یەکەم کەس بوو کە گەڕایەوە. هاواری دەکرد:

- ئاه، خوایە! ئاه، خوایە! سەرم، سەرم!

های وا پێی دەکەنی. خوێن لە دەمو لووتی دەم خوارەوە دەڕۆیی. یان پارچە مینی بەرکەوتبوو. یان لە کاتی هەڵاتندا سەری بەر تاشە بەرد کەوتبوو، کابرای ژاپۆنی بێ ئەوەی بۆ دەم خوارو بەکرێ گیراوەکانی دی ناڕەحەت بێ، باریکە رێیەکی نیشان "های وا"داو دەستووری دا:

- تۆ... هەوەڵ جا بڕۆ... ڕێ بدۆزەرەوە! سوپای ژاپۆن لە دوای تۆوە دێت. حاڵی بوویت؟.

ڕێگا مالرو

های وا تۆزێك لێی ڕاما. ئەوجا بۆ پرسیار کردن چوو بۆ لای دەم خوار. دەم خوار لەسەر زەوی دانیشتبوو. خەریك بوو بەسارغییەك سەری دەپێچا:

- ئەفسەرە ژاپۆنییەکە گوتی: – کە تۆ لەگەڵ مەڕەکانتدا ڕێیەك بدۆزیتەوە.

های وا گوتی:

- من ئەم کارە ناکەم! من بە نێو میندا ڕەت نابم! نەخێر من ئەم کارە ناکەم!

سمێل چکۆلە هاواری کرد:

- هەی کەر پیاو"

شیرەکەی هەڵکێشا:

- دەبێ ڕێیەك.... بدۆزیتەوە!

دەم خوار پشتگیری قسەکەی ئەفسەر ژاپۆنییەکەی کرد:

- هەی چەپەڵ! هەر دەبێ بڕۆی،من تاقەتم نییە خۆم بکەم بە خۆراکی مین!

های وا تەماشایەکی ژاپۆنییەکانی کرد. هەموو شمشێرەکانیان هەڵکێشابوو. تەماشایەکی دەوروبەری خۆی کرد. ڕووی تەواوی تفەنگەکان لەو بوو. "ئەگەر من بکوژن، ئەوسا مەڕەکان بەرەو مەیدانی مینەکان دەنێرن".

های وا تەماشای گردی "زان وانگ"ی کرد: مەیدانێکی گەورەی مین! دەمێ بوو بۆ دژمنیان نابووەوە. های وا سوور بوو لەسەر ئەوەی کە دەبێ نامەکە لە مەترسی مین بپارێزێ. ئەو وەکو سەرتیپی منداڵان نابوو پێ بەو مینانەدا بنێ کە پێشمەرگەکان دژی ژاپۆنییەکان نابوویانەوە. چونکە نەیدەتوانی نامەکە بگەیەنێتە جێگا.

های وا لەوە پێش مەڕی لەگردی زان وانگ لەوەڕاند بوو و چەند جارێکیش لە هەمان ڕێگاوە نامەو پەیامی بردبوو. هەموو پێچ و پەناکانی ڕێگای مالرو شارەزا بوو، دەیتوانی بە شەویش بیدۆزێتەوەو پێی دا بڕوات. بەڵام ئەمڕۆکە ئەم باریکە ڕێیەی زۆر لە لا درێژ بوو بوو.

ئەفسەرە ژاپۆنییەکە فەرمانیدا، سەربازەکانی تفەنگیان هێنایە سەرپێ و ئامادەی تەقە کردن بوون. پیرە بەرانەکە سەری تەکان دەداو زەنگۆڵەکەی ملی دەزرینگایەوە. های وا لە دڵی خۆیدا دەیگوت: "زۆر چاکە. دەڕۆم. ئەگەر خۆم لەگەڵ مەڕەکاندا بڕۆم گەلێك چاکترە لەوەی ئەم بێ ئابڕوانە بیانخەنە ناو مەیدانی مینەکانەوە. دەزانم حەز دەکەن بەچاوی خۆیان

بمبینن کە چۆن مین بە ئاسماندا هەڵم دەدا. بەڵام دڵنیا بن کە ئەم ئاواتەتان دەبەنە گۆڕەوە! من پێ نانەمە سەر مینەکان بەڵام ئێوە بەم زووانە کاڵەك بە ئەژنۆتان دەشکێنن؟"
های وا پیرە بەرانی دایە پێش خۆیو قەمچییەکەی خستە کار.

- یاڵا، هەموو بەدوای بەرانە پیرەکەدا! لە یەکدی جودا نەبنەوە! نەوەستن! ئەم ناوە یەك پارچە مینە. لە پاڵ تاوێرەکاندا، لە نێو گیایەکاندا، لەسەر دارو درەختەکان، لە هەموو شوێنێ مین هەیە. نەچن بەملاو بەولادا! دوای بەرانە پیرەکە بکەونو هەقتان نەبێ.

کوێستانی چڕی "تایهانگ" سەری لە ئاسمان دەسوو. دەتگوت گردی "زان وانگ"ی لە ئامێز گرتووە. های وا کە بە بەردەوامی قەمچییەکەی بادەدا. خێرا خێرا دەچووە پێشێ:

- خێرا ترا! خێرا ترا!

سمیڵ چکۆلە دەستی لە های وا هەڵناگرت. های وا کە ئاوڕی دایەوە بینی ئەسپەکان تەنانەت بەبێ باریش زۆر دوا کەوتوون. بەدوای ئەسپەکانەوە سەربازانی رەش پۆشی بەکرێگیراو بە لەتر دانەوە سەر دەکەوتن،ئەوجا لەدوای ئەوانەوە ژاپۆنییەکان دەهاتن. ئەفسەرەکە دوا کەوتووەکانی هان دەدا. سمیڵ بچکۆلە لە حاڵێکدا کە شمشێرەکەی بادەدا بە هەناسە بڕکێ هاواری دەکرد:

- خێرا ترا! خێرا ترا!

های وا لەبەر خۆیەوە بیری دەکردەوە کە : "ئەم پەلە پەلەیان بێهودەیە. هاکا رێگای بەرو دوایان لێ گیراو تەفروتونا کران" زۆری حەز دەکرد کە بپرسێت: "بۆ هێندەتان پەلەیە؟"

های وا زۆر شارەزایانە بە نێو تاشە بەردەکاندا دەڕۆیی. کاتێ کە مەڕەکان گەیینە بێشەیەکی بچووك، وەستان.

"لە کام رێگاوە" لە باریکە رێگاکەوە یان لە رێگای مالرو- وە؟" پەڕینەوە لەم رێگایەوە مەحاڵ بوو.

های وا ئیدی ژاپۆنییەکانی نابینی. لەبەر خۆیەوە بە دژمنی دەگوت:

- "ئێستا ئەگەر پیاون بە دوای مندا بێن!" ئێستا مەڕەکان کەوتبوونە سەر رێگای "مالرو". سوپای دژمن لە بێشەکەدا ون دەبوونو دەردەکەوتنەوە.

های وا دەنگی دەم خواری دەبیست کە هاواری دەکرد:

ئەم رێیە هەڵەیە. بگەڕێوە بە رێگا راستەکەدا بڕۆ!

های وا وەڵامی دایەوە کە:

- ئەم رێگایە باشە! ئەمە قەدبڕە. یاڵا سەرکەون!
- ئەسپەکانیش دەتوانن لەم رێگایەوە سەر بکەون!

های وا گوتی:

- ئیدی چۆن! بە ئاسانیش

قەمچییەکەی بادا. های وا بە ئاسانی بەسەر تاوێرەکاندا سەردەکەوت, هێندە خێرا دەڕۆیی دەتگوت بە راستە شەقامدا دەڕوات. لەم کاتەدا ژاپۆنییەکان تەواو دوا کەوتبوون. بەکرێ گیراوەکان هاواریان کرد:

- راوەستە. ئەسپەکانمان ناتوانن سەر بکەون! بووەستە!

های وا ئەسپەکانی بینی کە لە پاڵ تاشە بەردەکاندا وەستان.

- هەر ئەوەندە خۆتان بگەیەننە ئەم سەرە, ئیدی ئاسانە، ئیرە دەشتە. ئەسپەکانتان بۆ ئێرە بێنن!

ژاپۆنییەکان ئەسپەکانیان رادەکێشا. بەڵام ئەسپەکان جەنەیان دەبەست. ئەنجام رەق راوەستان. های وا بەشادییەوە گۆرانی دەچڕی:

- ئەگەر ئەسپێکت بینی خەریکە جەنە دەبەستێ خێرا کلکی بنوشتێنەوە! هێی... بجوڵێن. هێی خێراکەن، بجوڵێن!

بە راکێش راکێش و پاڵ نان ئەسپەکانیان تا سەرەوە هێنا. های وا لە تاوێرێکەوە بۆ تاوێرێکی دی سەردەکەوت. تا دەهات رێگاکە تەنگ ترو سەخت تر دەبوو. زەلامەکانی دژمن دەبوایە دوای هەر هەنگاوێك بووەستن و پشوو تازە بکەنەوە. زوو بەزوو لە چاو ون بوون، های وا گەییبووە ناوەندی گردەکە کە سمێڵ بچکۆلە فەرمانی دایێ کە بوەستێ و چاوەڕوان بکات. های وا وا خۆی دەنواند کە گوێی لێ نییەو پەلەتری کرد.

"سەرتیپی، تیپی منداڵانی دژ بە ژاپۆن، هەرگیز فەرمانەکانی دژمن ئەنجام نادات!"

های وا بە پەلە بەرەو سەرێ غاری دەدا، دەم خوار هاواری کرد:

- بووەستە! بووەستە! ئەگینا دەکوژرێی!

بەڵام های وا بە پەلەتر رۆیی. ژاپۆنییەکان دەستیان بە تەقان کرد، گوللەکان بە گیزە گیزە بە تەکیدا رەت دەبوون و بە تاوێرەکانەوە دەگیرسانەوە، های وا خێراتر غاری دەدا. لەگەڵ مەڕەکانی دا بەدوی پەنایەك دا دەگەڕا. گوللەکان نزیك و نزیکتر دەبوون. گوێی لە دەستڕێژی بوو. کەوت. بەسەر گیایەکاندا، تا توانی رووەو سەر گردەکە هاواری کرد:

- ژاپۆنییەکان خەریکە دێن! تەقەکەن! خێرا کەن!

های وا بریندار دەبێ

تەقە لەسەر گردەکەوە دەستی پێ کرد. یەکەمجار یەکێك و دوایی یەکێکی تر. های وا هەر هەستا و بە پەلە بەرەو سەر گردەکە غاریدا.
دوای چەند هەنگاوێ لە پڕ لارە لاری پێ کەوت، هاوارێکی کردو بە زەویدا کەوت.
لەم کاتەدا، پێشمەرگەیەکی لقی هەشتی سوپای سوور کە جلی خاکی لەبەر بوو، لەسەر گردەکەوە خۆی گەیاندە های وا. های وای دا بە کۆڵیا و بردییە ئەولای گردەکەو هاواری کرد:

- شوانە بچکۆلەکە بریندار بووە!

پێشمەرگەیەکی تری سوپای سوور کە دەمانچەیەکی بەدەستەوە بوو لە تەك های وا دانیشت و پرسی:

- ئەمە های وا نییە؟ شوانە بچکۆلەی گوندی "لونگ من"؟ کە هەمیشە هەواڵی بۆ دەهێناین؟ چۆن کەوتۆتە دەست دژمن؟

های وا چاوەکانی هەڵێناو فرمێسك لە چاوی هاتنە خوارێ، ئەم پیاوەی کە لە تەك های وا بوو هاوڕێ "چانگ"ی سەرتیپ بوو، های وا بە شادییەوە دەیویست کە بیبەن بۆ لای بەرانە پیرەکە، بەڵام نایتوانی لە جێی خۆی بجوڵێ.

- بەرانە پیرەکە... بدۆزنەوە... نامەیەکی سێ پەڕ!

"چانگ" لە کاتێکدا کە برینەکانی "های وا"ی دەرمان دەکرد پرسی:

- بەرانی پیر چییە؟ کوا نامە؟
- بەرانە پیرەکە... دوگی... لە ژێر نامە... نە ء... نامەکە لە ژێر... بەڵام های وا ئیدی بورایەوە. نەی بینی کە چۆن ژاپۆنییەکان لەو دەشتەدا بوون بە خۆراکی ئاگر. کاتێ کە بە هۆش هاتەوە هەستی بە ئازارێکی کوشندە دەکرد. لەسەر تەختێکی نەرم و گەرم راکشێنرابوو. بەتانییەکی سووری نەرمیانیش بەسەردا دابوو.

تیشکی هەتاو کە لە پەنجەرەکەوە لە بەتانیە سوورەکەی دەدا روناکییەکی جوانی پێ بەخشی بوو. کۆمەڵێك قوتووە خواردنی چاك لە تەك های وا دانرابوون. هاوڕێ "چانگ" لەتەکی دانیشتبوو، تەماشای دەکرد، زەردەخەنە دەیگرت:

- ئێستا باشتریت؟ هێشتا ئازارت هەیە؟

های وا ئازارەکانی فەرامۆش کردو پرسی:

- من لە کوێم؟ ئەم شتانە هی کێن؟
- ئەمانە هەمووی هی تۆن.

ئایا "چانگ" هەڵی خەڵەتاندووە؟ های وا تاکو ئێستا هەرگیز خواردنی قوتووی نەدی بوو.

"نا، ئەمانە هی من نین". هاوڕێ چانگ پێکەنی:

- نامەکەی کە دوێنێ بۆت هێنام، فەرامۆشت کردووە؟ هەواڵەکەی باوکت، کە ژاپۆنییەکان لە گوندی "تیان چو" لە سەربازگەکانی خۆیان دەرچوون و بۆ تالان کردن بۆ ناوچە شاخاوییەکان چوون و ئەمەی کە چەند کەسێك لە سەربازە بەکرێ گیراوەکان لە گوندا ماونەتەوە؟ باوکت داوای لە ئێمە کردبوو تا هێزی بۆ بنێرین. لەبەر ئەوە دوێنێ شەو هێزی "پڵینگی شەوانە"و چەند لقێکمان بۆ چیاکان نارد. ئێمە لە سەرەتادا دژمنان ئابڵوقەداو ئەوجا لە دەرەوەی گوند، لەگەڵیاندا کەوتینە شەڕ. لەم کاتەدا لقەکەی بابی تۆش لە گوندەوە هێرشیان کردە سەر دژمن. بە هاوکاری و یەکێتی توانیمان دژمن تەفرو تونا بکەین‌و هەموو شتەکانیان بگرین.

های وا پرسی:

- ئەی سمێڵ بچکۆلە؟
- کێ؟
- ئەو ژاپۆنییەی کە لەگەڵ دەم خوارو داروەستەکەیدا هاتبوون بۆ گردی "زان وانگ"!
- مەبەستت هێزەکانی دژمنە کە بۆ تالان کردن هاتبوون بۆ شاخەکان؟

هاوڕێ "چانگ" پێکەنی:

- کاتێ کە بینیان بنکەکانیان لە خەتەردایە، پاشەکشەیان کرد.... بەم جۆرە کەوتنە داوی هێزەکانی تری ئێمەوەو تەفرو تونا بوون... ئەگەر نامەکەی تۆ نەگەییشتایە، لەوانە نەبوو ئەم سەرکەوتنە بەدەست بێنین‌و ئەگەر ئەم سەرکەوتنەشمان بە دەست نەهێنایە ئەوا ئەم دەستکەوتانەمان نەدەبوو.

هاوڕێ "چانگ" بە دڵسۆزییەوە دەستێکی بەسەری "های وا"دا هێناو گوتی:

- لە راستیدا تۆ پێشمەرگەیەکی بچکۆلەی سوپای سووری. پاڵەوانێکی بچکۆلەی! ئەم قوتووە خواردنانەش، سەرکردایەتی بۆ تۆی کردووە بە دیاری.
- های وا سوور بووەوە:
- تفەنگیشمان گرتووە؟
- تەماشای ئەوی بکە!

هاوڕێ چانگ بە دەست ئیشارەتی بۆ سوچێکی ژوورەکە کرد. یەك دنیا تفەنگی نوێی ژاپۆنی لەوێ هەڵچنرابوو.

- من دەمەوێ یەکێك لەوانەم هەبێ! تفەنگێکم بدەنێ!

"های وا" بەتانییەکەی لەسەرخۆی لادا، ویستی دەست درێژی بکات، لە تاو ئازار بە دەنگی بەرز هاواری کردو.................

سەرگەڵو /1985/3/18

شێرو مشك

(كە پەردە لادەبرێ، دیمەنی دارستانێك دەبینرێ، لە دەوروبەری شانۆكەدا، دیمەنی درەختان بەرچاو دەكەون، وەرز، وەرزی بەهارە، گوڵو گیای خۆڕسك دەبینرێ. گوتیار "راوی" لە سەنتی راستەوە وەژوور دەكەوێ".

گوتیار/ هەبوو نەبوو، یەكێ هەبوو یەكێ نەبوو. دەگێڕنەوە لەساڵو رۆژگارانی كۆندا، لە دارستانێكی سەوزو دڵگیردا شێرێك هەبوو، گیانلەبەرانی دارستانەكە بە پاشای دارستانیان دەزانی. هەڵبەتە لەبەر تواناو هەیبەتی خۆی بە پاشایان دەزانی. بۆیە هەمیشە هەوڵیاندەدا كارێ نەكەن كە تورە ببێ. مشكێكی چكۆلەی زیتو زرینگش لە هەمان دارستاندا دەژیا. ئەم مشكە زۆری حەز لە راوە پەپولە بوو. كە بەهار دەهات، پەپولان دەكەوتنە فڕینو ئەم گوڵو ئەو گوڵیان دەكرد، ئیدی مشكە چكۆلە لە خۆشیاندا جێی بەخۆی نەدەگرتو دووی پەپولان دەكەوت. هەندێ جار بۆی رێدەكەوت كە پەپولەیەكیش بگرێ. ئەزقەزا لە بەهارە رۆژێكی سازگاردا جەنابی مشك بە قەستی راوە پەپولە، بەنێو پیرە دارستان كەوت.

((گوتیار، وەدەردەكەوێ. پەپولە وەژوور دەكەوێ. بەدەم نەرمە گۆرانییەوە لەسەر گیایەك دەنیشێتەوە))

پەپولە/ پەپولان جوانو قەشەنگن، جوانو قەشەنگن

باڵیـــــــــان نەخشـــــــــینو رەنگـــــــــاو رەنگـــــــــن

بەه بەه لەو دارستانە جوانە

یەكپارچە گوڵو گوڵزارە

هەوای خۆشەو فێنكی گیانە.

دەكرێ بە سەعاتان لێرەدا گەشتوگوزار بكرێو لەزەت لە جوانی گوڵان بدینی "كە دەبینێ شێر لە غوڕابی خەودایە، خۆی كەنار دەگرێ" ئۆو، جەنابی شێریش لێرەیە، بەڕاستی چاكی هەڵبژاردووە، چ خەوێكی لێكەوتووە! لە تۆ وایە چەندین هەفتەیە نەخەوتووە، "دەنگی جوڵەیەك دێت" دەڵێی یەكێك بۆ ئێرە دێ. دەبێ ئاگام لە خۆ بێ "خۆی لە پاڵ لقێكدا مت دەكات، مشك وەژوور دەكەوێ" ئەمڕۆژانە بڕ بڕ تووشی راوچییانی پەپولان دەبی.

مشك/ "دەوەستێ، هەناسەیەكی قووڵ هەڵدەكێشێت". ئەمڕۆ لە رۆژە خۆشەكانە. تۆزێ ئیسراحەت دەكەمو پاشی دەچمە راوە پەپولان. "پاڵ دەدات بە درەختێكەوە. كە دەیەوێ

ئیسراحەت بکات، چاوی بە پەپولەیەك دەکەوێ" وەی وەی، ئەمە یەکێکیان لێرەیە، چەند جوانیشە، نابێ بێڵم لە دەستم دەرباز بێ.
"هێدی هێدی لە پەپولەکە نزیك دەبێتەوە، لێ هەر کە دەستی بۆ دەبات، پەپولەکە هەڵدەفڕێ.
پەپولە/ ئۆو "پێدەکەنێ"
مشك/ ئەه، فری. "هەمدیس بە ئەسپایی بەرەو پەپولەکە دەچێ"
پەپولەکە هەمدیس هەڵدەفڕێو ئەمجارەیان لەسەر کلکی شێرەکە دەنیشێتەوە. مشکەکە بێ ئەوەی بە شێرەکە بزانێ بازێك دەداتە سەر کلکی شێرەکە، پەپولەکە ئەمجارەش هەڵدەفڕێ و لە شوێنێکی دی دەنیشێتەوە.
پەپولە/ "بەپێکەنینەوە" ئەهای ئەوە چ دەکەی، وریابە. "تا مشکەکە فریا دەکەوێ شێرەکە رادەپەڕێو بە تورەیی سەر هەڵدەبڕێ تا بزانێ چ گیانلەبەرێك ئەم ناماقوڵییەی کردووە، چاوی بە مشکەکە دەکەوێ. مشکەکە کە دەستەپاچە بووە، نازانێ چ بکات. شێرەکە لە چاو تروکانێکدا مشکەکە دەگرێ.
شێر/ ئەی مشکی شەیتان ئەو چ دەکەی لێرە؟
مشك/ ئاهە ئاه خنکام. بێ زەحمەت بەرم بدەو با بڕۆم. تکا دەکەم بەرەڵلام بکە.
شێرە/ بەرەڵلات بکەم بڕۆی ها؟ "پێدەکەنێ" بووی بەو پیاوەی کە گاڵتە لەگەڵ مندا بکەی؟ "پێدەکەنێو دەبۆڵێنێ" هەر ئێستا چارت دەکەم. "پێدەکەنێو لە جێی خۆی رەق رادەوەستێ".
گوتیار/ "وەژوور دەکەوێ" بەڵێ منداڵان رەنگە نەزانن کە مشکی بێ یەغباڵ لە نێو چنگی بەهێزی شێرەکەدا چ حاڵێکی شڕی هەبوو. بەڵام بەو حاڵەشەوە هەوڵیدەدا هێدی بێتو نەپەشۆکێو کارێکی وەها نەکات کە شێرەکە لەوەی پتر تورە بکات. بۆیە لە کاتێکا کە هەوڵی دەدا جڵەوی خۆی لە دەست نەدا، کەوتە گفتوگۆ دەگەڵ شێرەکەدا "گوتیار وەدەردەکەوێ، روناکی دەکەوێتە سەر شێرو مشکەکە".
مشك/ جەنابی شێر، دەزانم کەکارێکی نابەجێم کردو بوومە مایەی تورە بوونی جەنابتان، زۆرم لەمەڕ گەورەیی ئێوە بیستووەو ئیدی لە کۆنەوە گوتوویانە، بەخشندەیی هی گەورانە. تکاتان لێدەکەم بە گەورەیی خۆتان لە گوناحم خۆش بن. باوەڕبکە من نەمویست بێ ئەدەبیتان لە روودا بکەم، جا بەڵکو ئێستا پەنجەی موبارەکتان تۆزێ شل بکەن تا مەرەخەس ببم، جا قوربان بەڵێنتان وێدەدەم کە هەرگیز ئەم چاکەیەی ئێوە لە بیر ناکەم. کێ چوزانێ، ئەمە دنیایە رەنگە رۆژێك بێت کە مشکێکی بچووکی وەکو من بتوانێ خزمەتێك بە جەنابتان بکات.
شێر/ "پێدەکەنێ" ئەوە چ دەڵێی مشکی چکۆلە، تۆ ئێستا های لە ناو چنگی منداو دەتوانم بتکەم بەیەك پاروو. هەر چەندە ئەوەندە بچووکی کە هیچ دادێکی من نادەیت.
مشك/ دروستە، فەرمایشتی جەنابتە.
شێر/ "پێدەکەنێ" بەڵام شتێکی خۆشت گوت. تۆ دەتوانی چ یارمەتیو خزمەتێکی من بکەی مشکی چکۆڵە، ئاخر من پاشای دارستانم. بەهێزو بە چنگم، مشکێکی بێدەسەڵاتی وەکو تۆ لە حیساباتی مندا جێت نییە.

مشك/ راست دەفەرموی جەنابی شێر بمبورە.
شێر/ بەلاّم وێڕای ئەو بێ ئەدەبییەی دەرهەق بەمن کردت، دلّم بە حالّت دەسووتێ.
مشك/ بەلّێ جەنابی شێر
شێر/ چونکە مشکێکی بە ئەدەبی، ئەمجارە دەتبوورمو لە گوناحت خۆش دەبم.
مشك/ زۆر مەمنون جەنابی شێر. ئەمە لە گەورەیی خۆتانە.
شێر/ دەبڕۆ دەی، جارێکی دی لەم ناوە نەت بینم. نە خەلّەتابی کەسێك ئەزیەت بدەی ها.
مشك/ وەبان چاو جەنابی شێر. بێگومان. "شێرەکە، مشکەکە بەرەلّلا دەکات، مشکەکە کەمێك دێتە پاشێو سوپاسی دەکات" مەمنونم جەنابی شێر، هەرگیز ئەم لوتفەی ئێوە لەبیر ناکەم "وەدەر دەکەوێ".
شێر/ "باوێشکێك دەدات، تۆزێك دەجولّێو دووبارە دەیەوێ بخەوێتەوە". "گوتیارەکە، وەژوور دەکەوێ. روناکی لەسەر شێرەکە نامێنێ".
گوتیار/ بەلّێ مندالّینە، ماوەیەك بەسەر ئەم واریقاتەدا بوری، شێرو مشك هەریەکەیان سەرگەرمی خۆیان بوون، بەلاّم بە رێکەوتی رۆژگار دوو نێچیرڤان رێیان کەوتە ئەو دارستانە، و هەرزوو پەیان بەوە برد کە شوێنێکی چاکیان بۆ راووشکار دۆزیوەتەوە. ((گوتیار, وەدەردەکەوێ)).
((دوو نێچیرڤان بەتفەنگ و تۆڕەوەو بەدەم گفتوگۆوە وەژوور دەکەون, دەوەستن و تەمەشای دەوروبەران دەکەن.))
نێچیرڤانی یەکەم/ دارستانێکی پڕ بەرەکەتە.
نێچیرڤانی دووەم/ بەلّێ تا حەز بکەی ((تفەنگەکەی لەعاردی دادەنێ)) دانیشەبا هەناسەیە تازە بکەینەوە.
نێچیرڤانی 1/ باشە "ئەویش تفاقەکەی لە عاردی دادەنێ" چە دارستانێکی خۆشە.
نێچیرڤانی 2/ بەلّێ وایە. دەلّێی تا ئێستا نەهاتویە ئێرە؟
نێچیرڤانی 1/ بیرم نایە هاتبم، "دەروانێتە دەوروبەری"
نێچیرڤانی 2/ لێرە هەموو جۆرە نێچیرێك پەیدا دەبێ، چ بۆ خواردنو چ بۆ فروشتن بە باقی گیانداران.
نێچیرڤانی 1/ بەڕاستتە؟ ئادەی بۆم باس بکە.
نێچیرڤانی 2/ بیستوتە؟ گوایە لەم رۆژانەدا لێرە "کەرە کێوییە"ێکیان راو کردووە کە دەلّێن زۆر دەگمەنە.
نێچیرڤانی 1/ بە راستتە؟.
نێچیرڤانی 2/ بەلّێ، وەکو دەلّێن کابرای نێچیرڤان بە پارەیەکی باش فرۆشتویەتی.
نێچیرڤانی 1 / ئەوەیە شانس. .
نێچیرڤانی 2/ خۆ لەم دەوروبەرانە شێرو پلّنگو سمۆرەشیان دیتوە. .
نێچیرڤانی 1/ لەوەی باشتر دەبێ، خوا لە زارت بنۆڕێ. "هانام وە دەمت"..
نێچیرڤانی 2/ ئەگەر شانسمان بیکات، نانمان دەکەوێتە رۆنەوە. .

نێچیرڤانی 1/ دەڵێم چۆنە هێواش هێواش دەست بەکار بین.
نێچیرڤانی 2/ باشە.
نێچیرڤانی 1/ "دەڕوانێتە دەوروبەر" بەڕای من ئەوێندەر بۆ تۆر نانەوە جێیەکی باشە. تۆ چ دەڵێی؟.
نێچیرڤانی 2/ بەڵێ، شوێنێکی باشە.
نێچیرڤانی 1/ کەواتە وەرە یارمەتیم بدە، با تۆڕەکە بکەینەوە، "هەردووکیان دەچن تۆڕەکە هەڵدەخەن".
نێچیرڤانی 2/ لەو گەڵاو گوڵانەی بەسەردا بکە تا نەبینرێ.
نێچیرڤانی 1/ دەزانم.
نێچیرڤانی 2/ با چەشەکانیش لەسەر ڕێیەکە دا بنەین "دەڕوات‌و دەست بە چەشە دانان دەکات" با بزانین چی بەگیر دێنین؟.
نێچیرڤانی 1/ ئەمە دوا تۆڕمان بوو کە لەم دارستانەمان دانا، وایە؟.
نێچیرڤانی 2/ بەڵێ وایە، چەشەکانیش تەواو بوو.
نێچیرڤانی 1/ چاکە، با ئێستا لێرە دوور بکەوینەوە. .
نێچیرڤانی 2/ باشە با بڕۆین. شتەکانت لە بیر نەچێت.
نێچیرڤانی 1/ نەء "شتەکانی هەڵدەگرێ" با لێرەوە بڕۆین‌و سەرێکی تەڵەکانی دوێنێمان بدەین.
نێچیرڤانی 2/ دەی با بڕۆین "وەدەر دەکەون. مۆسیقا"..
"گوتیارەکە وە ژوور دەکەوێ"
گوتیار/ بەڵێ منداڵینە، وەکو بینیتان نێچیرڤانەکان تۆڕەکانیان نایەوەو ڕۆییشتن. بەڵام هێشتا زۆر بەسەر ڕۆییشتنی واندا نەبوری بوو کە جەنابی شێر لە خەو رابوو، هەستی کرد سکی کەوتۆتە قوڕە قوڕو برسییەتی. بۆیە هەستاو کەوتە گەڕان تا پاروە خواردنێك بە چنگ بێنێ.
"گوتیار، وەدەردەکەوێ". "شێرەکە وەژوور دەکەوێ".
شێر/ من شێرێکی پڕ زۆرم، پیاوێکی مەغرورم، لە بێشەلانان بۆ خواردن دەگەڕێم، "دەوەستێ" بۆنی گۆشتی تازە دێت. دەڵێی لەم ناوەیە؟ بەڵێ، دروستە.... "شێرەکە هەر کە هەنگاوێکی دیکە دەنێ، دەکەوێتە ناو تۆڕەکەوە، تۆڕەکە دێتەوە یەك‌و شێرەکە گیرۆدە دەبێ، دەنگی لێدان دێت، شێرەکە هەرچی دەکات‌و دەکۆشێت، ناتوانێ خۆی دەرباز بکات. شێرەکە شەکەت‌و داماو ڕەق دەوەستێ".
گوتیار/ "وەژوور دەکەوێ" بەڵێ منداڵینە، شێرەکە خراپ تووش بوو بوو، هەرچی هەوڵیدا تا خۆی ڕزگار بکات، لێ بێفایدە بوو. بەندەکانی تۆڕەکە زیاترو زیاتر لە دەست‌و پێی دەئالان‌و پتر تورەیان دەکرد، ئەنجام ماندوو بوو و زانی کە هیچی لە دەست نایەت، ئەو هەموو هێزو توانایە لێرەدا بەکاری نەدەهات. بەڵام گوێ لە مشکی چکۆڵە بگرە، لە کاتێکا کەلە نێو دارستانەکەدا سەرگەرمی گەمەی خۆی بوو، لە پڕ هەستی کرد سەدای نەعرەتەی شێری دێتە گوێ، لە دڵی

خۆیدا گوتی با بڕۆم بزانم، لەوەیە جەنابی شێر شتێکی لێ قەومابێ "گوتیارەکە وەدەردەکەوێ"
"شێرەکە دەکەوێتە بەر روناکی، گیرۆدە بووەو مشکێك بە دەم گۆرانییەوە وەژوور دەکەوێ"
مشك/ پەپولان جوانو قەشەنگن، باڵیان نەخشینو رەنگاو رەنگن،
"چاوی بە شێر دەکەوێ" جەنابی شێر ناکا بەم جۆرە گیرۆدە بووبی! چی بووە، چیتان لێ قەوماوە، بۆچی دەنێو ئەم تۆڕەی لوول بوویت؟
شێر/ ئەمە تۆی مشکی چکۆلە؟ مەگەر نابینی کەوتوومە تۆڕەوەو گیرۆدە بووم بەم چەشانە خەڵەتام. کاتێکم بە خۆ زانی کە کەوتمە تۆڕەکەوەو ئێستاش نازانم چم بەسەر دێ.
مشك/ بەلێ، خراپ تووش بوویت، با بزانم چ کارێك دەکرێ "سەیری دەکات".
شێر/ هەر چەند پتر هەوڵ بدەم، ئەم تۆڕە لەعنەتییە زیاتر لە دەستو پێم دەئاڵێ.
مشك/ کەواتە هیچ هەوڵێك مەدە، ئێستا کارێکت بۆ دەکەم.
شێر/ مشکی چکۆڵە تۆ دەتوانی چ کارێك بۆ من بکەی. لاکەوە لێرەو سەر مەخە سەرم، زۆر پەرێشانم.
مشك/ قوربان جەنابی شێر، بێگومان لە یادتان ماوە کە چاکەیەکی گەورەتان دەرهەق بە من کرد، هەقتان لەسەرمە. من ئەو چاکەیە هەرگیز لە بیر ناکەم.
شێر/ نازانم مەبەستت چییە؟
مشك/ دەمەوێ بڵێم ئێوە لە کاتێکا دەتانتوانی من بکەن بە پارویەکی خۆتان، کەچی لێم بوردیو ئازادت کردم.
شێر/ ئا... بیرم کەوتەوە.
مشك/ دەی سا دەمەوێ ئەو چاکەیەتان بدەمەوە.
شێر/ "پۆز خەنێکی کرد" چۆن دەیدەیەوە"
مشك/ ئێستا بە چاوی خۆت دەیبینی، تۆ مەجوڵێ، هەر ئێستا.
"مشکەکە کەوتە قرتاندی بەندەکان، دەنگی مۆسیقا، ئەوان لە جێی خۆ دەوەستن. گوتیار وەژوور دەکەوێ."
گوتیار/ بەلێ منداڵینە. مشکی چکۆلە بە ددانە تیژەکانی کەوتە قرتاندنی داوەکان، دوای چەند دەقیقەیەك داوەکانی یەك یەك قرتاند و جەنابی شێر بە تەکانێك لە نێو تۆڕەکە وەدەرکەوت.
"گوتیار، وەدەردەکەوێ"
مشك/ هەنووکە هەستەو وەرە دەرێ. "مشکەکە دەچێ لە دواترەوە دەوەستێ. شێرەکە بە کاوەخۆ هەڵدەستێو لە تۆڕەکە دێتە دەرێ"
شێر/ ئۆخەی ئیسراحەتم کرد. مشکی چکۆڵە بەڕاستی نازانم چۆن سوپاست بکەم. تۆ گیانی منت رزگار کرد.
مشك/ سەروەری قوربان، کارێکی گەورەم نەکردووە، بەڵام تەنیا ئەمەت لە بیر بێ کە من ئەگەرچی بە کەلەش بچوکم، بەڵام ددانەکانم زۆر تیژو بڕندەن.
شێر/ مەمنونم مشکی چکۆلە، مەمنونم.

مشك/ ئۆ خەريك بوو لە يادمان بچێت، وا چاكە زووتر لێرە بڕۆين چونكە نێچيرڤانەكان هەر ساتێ پەيدا ببن و بگەنە سەرمان.

"شێرو مشكەكە بە دەم گۆرانييەوە وەدەردەكەون".

دۆستايەتی

"بەشێك لە لێڕەوارێك, چەند بنچكێك، دار گوێزێكی بتەوی زەلام و گوڵو گیاكە نیشانەی چڕی دارستانەكەیە. دەنگی باڵندان دێت. وەرز، وەرزی بەهارە, گوتیار، وەژوور دەكەوێ".

گوتیار/ منداڵینە سلاو. حاڵتان چۆنە، بەخێرهاتن بۆ ئەم شانۆیەی ئێمە، ئەم سەربورەی كە بۆ ئەنگۆی دەگێڕمەوە، یەكێكە لەو هەزاران سەربورەی كە لەم لێرو دارستانەدا رووی داوە. لەم دارستانە سەوزو دوورە دەستەدا، كە هەموو جۆرە گیانلەبەرێكی تێدا پەیدا دەبێت. لە پڵنگو چەقەڵەوە بیگرە تا دەكاتە پەپولەو سۆنەو مراوی. هەروەها هەموو جۆرە گیایەكی تێدا پەیدا دەبێ، لەوانە دار گوێزێكی زەلامی گەورەی بە تەمەن كە هەموو ساڵێك دنیایە بەری دەدا. رۆژێك قەلەڕەشێكی كە لەم نزیكانە هێلانەی هەبوو، هاتو لە بنی دار گوێزەكەدا نیشتەوە، دیقەتیدا كە گوێزە گەییوەكان رژاونەتە بنی درەختەكە. "گوتیارەكە، وەدەردەكەوێ. قەلەكە وەژوور دەكەوێو گوێزەكان سەرنجی رادەكێشن".

قەل/ بڕوانە ئەم گوێزە نایابانە، تازەو گەییو! وا چاكە هەندێكی لە بن عاردی بنەمو بۆ زستان كە رێگەوبانان دەگیرێو گوێزو ئازوقە كەم دەبن، هەڵی بگرم... و هەنگینێ دەریان بێنمەوەو بۆ خۆ بیخۆم. بنی ئەم بنچكە باشە، دار گوێزەكەش نیشانەیەكی چاكەو لێم گوم نابێ "دەكەوێتە چاڵ هەڵكەندن، مشكێك وەژوور دەكەوێ، قەلەڕەشەكە هەستی پێدەكات. مشكەكە دەیەوێ هەڵێ".

قەلەڕەش/ سلاو جەنابی مشك, وا بزانم لەم دەوروبەرە ژننەگی دەكەیت، وایە.

مشك/ وایە.

قەلەڕەش/ ئەوەش دەزانم كە تۆ لە من دەترسیت. "هەڵوەستەیەك" بەلام چت خەم نەبێ، من نانی خۆم خواردووەو پێویستم بە خواردنی مشكێكی وەكو تۆ نییە، كەواتە هەقە لە من نەترسیت.

مشك/ چ دەكەی لەم ناوە؟

قەلەڕەش/ چەند دانە گوێزم بۆ زستان شاردەوە. دەبێ كار قایم بێن.

مشك/ بەڕاستی ئاقڵو دوور بینی. دەزانی ئێوەی قەلەڕەشیش لەم رووەوە لە ئێمەی مشك دەچن. ئێمەش شت لە ژێر عاردی دەشارینەوە تا لە زستاندا پەكمان نەكەوێو بێ خواردن نەمێنینەوە.

قەلەڕەش/ باشە بۆ نایەیتە پێشترەوە تا زیاتر یەكدی بناسین.

مشك/ ئاخر تۆ قەلەڕەشیتو قەلانیش لە كۆنەوە دژمنی جماعەتی مشكان بوون.

قەلەڕەش/ بەلام دەكرێ ئەم دژمنایەتییە بكەین بە دۆستایەتی، وانییە؟

مشك/ "بە تێفكرینەوە دەڕوانێتە قەلەكە، ئەوجا بە پێكەنینەوە" هەڵبەتە دۆستایەتی لە دژمنایەتی چاترە. بەلام پێم ناڵێی چۆن متمانە بە دۆستایەتی تۆ بكەم؟

قەلەڕەش/ گوێ بگرە مشكی ئازیز، حەز دەكەم لەگەڵ یەكدیدا راستگۆبین، چۆنە؟
مشك/ باشە.
قەلەڕەش/ من ئەگەر تەماح لە خواردنی تۆ بكەم، لە چنگێ پێستو ئێسك زیاترم پێ نابڕێ.
مشك/ مەبەستت. مەبەستت بڵێ.
قەلەڕەش/ مەبەستم ئەمەیە كە لەو رووەوە بێ خەمو خاترجەم بە.
مشك/ زۆر چاكە من متمانە بە تۆ دەكەم "دەست دەدەنە دەستی یەكدی" بەڵام پێم بڵێ بزانم ئێمە چۆن دەتوانین كۆمەكی یەكدی بكەین؟
قەلەڕەش/ كەواتە گوێ بگرە بزانە چ دەڵێم، من دەتوانم بفڕمو دەنوكێكی چاكیشم هەیە. تۆش مشكێكی چابوكو چالاكیو ددانی تیژت هەنو رێگە باریكو گەورەكان باش دەناسیت, وا نییەن؟
مشك/ وایە.
قەلەڕەش/ بۆ نموونە دەتوانین هەر لێرەوە دەست پێ بكەین. من دەچمە سەر ئەم دارەو، بە دەنووك گوێزە گەییوەكان دەخەمە خوارەوە. تۆش زەوییەكە هەڵدڕە تا گوێزەكان بۆ زستانمان بشارینەوە.
مشك/ تەگبیرێكی چاكە. كەواتە دەست پێ بكە. من ئامادەم.
گوتیار/ بەڵێ منداڵینە، قەلەڕەشو مشك دەمێك بوو گەیی بوونە ئەم ئەنجامەی كە بە هاریكاری یەكدی دەتوانن ئاسانتر گیروگرفتان چارەسەر بكەن، هەر واش–ی لێهات. زۆر بە زوویی بوون بە دۆستی یەكدیو زۆر شتان لە یەكدییەوە فێر بوون. تا رۆژێكیان "روناكی لەسەر گوتیار لا دەبرێ".
"قەلەڕەشو مشك بە دوو قۆڵی لە دارستانەكەدا پیاسەی دەكەن".
مشك/ دەزانی دۆستی ئازیز، ئێروكانە ماڵی یەكێك لە هاوڕێ هەرە باشەكانی من بوو. ماوەیەكە لێرە رۆییوە، زۆری بیر دەكەم، بەڵام چ بكەم كە رێگا دوورەو تەنیایی–ش گەلەك ئەستەمو زەحمەتە، ماوەیەكی دیكە دنیاش سارد دەبێو ئیدی زەحمەت تر دەبێ، ئەو دۆستەی من كیسەڵێكی میهرەبانو زەحمەتكێشە. زۆری یارمەتی مندا.
قەلەڕەش/ تۆش مشكێكی وەفاداری. ئەگەر بە راستتەو بیری دەكەیت من ئامادەم تۆ ببەم بۆ لای دۆستەكەت.
مشك/ بەڕاستی ئەم كارە دەكەیت، نازانم چۆن سوپاسی مەحەبەتی تۆ بكەم.
قەلەڕەش/ شایەنی نییە، ئەمە ئەركو واجبی دۆستایەتی منە.
مشك/ بەڵام تۆ بڵێ بزانم چۆن ئەم كارە دەكەی؟
قەلەڕەش/ كارێكی قورسو زەحمەت نییە. دەتخەمە سەرپشتی خۆمو بە ئاسماندا هەڵدەفڕم.
مشك/ چەند خۆشە، دیارە لەو ئاسمانەوە زۆر شتی جوان دەبینرێ. وانییە.

قەلەڕەش/ راستە، زۆر شتی جوان دەبینریٚ، روبار وەکو باریکە هیٚلٚیٚك دیٚتە بەرچاوان. بنیادەمان وەکو خالٚیٚکی بچووك بچووك دەبینریٚن، دارستان وەکو پارچە مەخمەلیٚکی سەوز دیٚتە بەرچاو، تەنانەت دەکریٚ بچینە سەرووی هەوران.

مشك/ یەکیٚك لە حەزەکانی من فڕین بووە، هەندیٚ جار لە خەونمدا لە ئاسمان بوومو ویٚلٚی دووی هەستارە یان هەور بووم. نوکە پیٚدەچیٚت ئەم حەزەم بیٚتە دی.

قەلەڕەش: بەلٚیٚ. کەواتە کارەکانت بکە، سباهی سپیٚدە زوو دەکەوینەڕیٚ. چۆنە.

مشك/ زۆر چاکە. "روناکی لەسەر ئەو دووە لا دەچیٚت. دەنگی مۆسیقا. گوتیار وەژوور دەکەویٚ".

گوتیار/ بەلٚیٚ منداڵینە، ئەو شەو مشك بە شادی دیداری دۆستەکەیو بەتاسەی سەفەریٚکی خۆشەوە خەوت، سباهی زوو لەگەلٚ گزنگی هەتاودا رۆیی و قەلەڕەشەکەی گاز کردو کەوتنەڕیٚ. دیمەنیٚکی جوان بوو، بە تایبەتی بۆ مشکەکە، زۆر شتی بینی و زەوق و لەزەتیٚکی زۆری بینی، قەلەڕەشەکەش، بە هەمان سەنتدا رۆیی کە مشکەکە پیٚی دەگوت. نزیکەی نیوەڕوانیٚ بوو کە گەیینە ئەو دەڤەرەی کە مالٚی کیسەلٚەکەی لیٚ بوو. "گوتیار وەدەر دەکەویٚ. مشکەکە و قەلەڕەشەکە لەسەر شانۆن".

مشك/ زۆرت لیٚ مەمنونم, دەزانم کە ماندوو بوویت، بەلاٚم ئیدی گەییشتین، ئەها، ئەمە نیشانەکەیەتی.

قەلەڕەش/ چ شویٚنیٚکی باشە.

مشك/ قەلەڕەشی ئازیز تۆ کەمیٚك ئیسراحەت بکە،من دەگەڕیٚم تا کیسەلٚەکە بدۆزمەوە، نابیٚ زۆر دوور کەوتبیٚتەوە.

قەلەڕەش/ چاکە، من لیٚرە چاوەنۆڕ دەکەم.

مشك/ کیسەلٚی میهرەبان، ئەهای کیسەلٚی میهرەبان، لە کویٚی. "هەلٚوەستەیەك" "بەم لادا دەڕوات" من مشکم مشك، دۆستی دیٚرینت "کیسەلٚ لە پشت بنچکیٚکەوە دیٚتە دەریٚو مشکەکە دەبینیٚو بە روویدا پیٚدەکەنیٚ، بەلاٚم لە پڕ چاوی بە قەلەڕەش دەکەویٚو پاشەوپاش دەگەڕیٚتەوەو سەری دەباتە نیٚو قاوغەکەی خۆی".

مشك/ "هەستی پیٚدەکات" دۆستی ئازیز، خەمت نابیٚو مەترسە، ئەم قەلەڕەشە دۆستی منەو ئەز بە کۆمەکی وی ئەم ریٚگا دوورەم بڕیوەو هاتووم بۆ لای تۆ، خەیالٚت ئاسوودەو رەحەت بیٚ.

کیسەلٚ/ "سەری دەردیٚنیٚو دەڕوات" زۆر بەخیٚرهاتن، زۆر بە دیدارتان خۆشحالٚم.

مشك/ ئەم قەلەڕەشە دۆستی منە، حەز دەکەم یەکدی بناسن.

قەلەڕەش/ سلاٚو. شویٚنیٚکی خۆشت هەیە. جەنابی مشك زۆری ستایش کردویت.

کیسەلٚ/ زۆر بەخیٚرهاتن، بەڕاستی کاریٚکی چاکتان کردووە. مشکی ئازیز زۆر مەمنونم کە منتان لە یادو بیر بووە.

مشك/ ببورە, بیرم کردیت دۆستی ئازیز.

قەلەڕەش/ منیش کە ئیٚوە، هەردووکتانم ناسی، زۆر خۆشحالٚم.

www.pertwk.com

کیسەڵ/ زۆر مەمنون قەلەڕەشی ئازیز، من دەزانم لە ڕێیەکی دوورەوە هاتوون. بێگومان دەبێ زۆر ماندوو بووبن.

قەلەڕەش/ لە یەك روبارو لەیەك دەشت پتر نەبوو. ئێمەی باڵداران عادەتمانە.

مشك/ بەڵام تۆ منیشت بە کۆڵەوە بوو.

کیسەڵ/ راستە، ئێستا شتێکتان بۆ دێنم بیخۆن، تا ماندووییتان بحەسێتەوە. "بڕێك خواردەمەنی دێنێ".

مشك/ کیسەڵی میهرەبان، پێدەچێت ئێرە شوێنێکی پڕ پیتو بەرەکەت بێ.

کیسەڵ/ بەڵێ، لە خوا بەزیاد بێ.

قەلەڕەش/ وا دیارە دۆستو ئاشنای باشت لێرە هەن.

کیسەڵ/ لە رووی خۆتان نەبێ، دۆستو دراوسێی چاکم هەن.

"دەنگێك دەبیسترێ". فریاکەون خۆتان بشارنەوە.

"ئاسکێك، شپرزەو بە هانکەهانك وەژووردەکەوێ، نیگەرانو سەرگەردان بە دووی پەنایەکدا دەگەڕێ".

کیسەل/ ئەهای ئاسکی خاڵ خاڵ، زووکە هەرە پشت ئەو درەختە خۆت وەشێرە. "ئاسکەکە دەڕواتو خۆی دەشارێتەوە". "هەڵوەستەیەك". چ شتێك روونادات. کیسەڵەکە بە ئەسپایی دێتە دەرێو دەڕوانێتە دەوروبەر".

کیسەڵ/ دۆستان وەرنە دەرێ "مشكو قەلەڕەشو ئاسك دێنە دەرێ" ئەم بەشەی دارستانەکە تەواو ئەمینە. تائێستا راوچییەك پێی تێ نەناوە.

قەلەڕەش/ بەڵام هەرچییەك بڵێی لە ئادەمیزاد دەوەشێتەوە. شتی وای دروست کردووەو کاری وا دەکات کە ئێمە ئەقڵمان پێیدا ناشکێ.

مشك/ راستە. من جارێکیان لە ئاغافلان لە بن عاردیدا تووشیان بووم. لە قسەکانیانداوا دەردەکەوت کە کانیان کەشف کردووە.

قەلەڕەش/ من لە ئاسماندا باڵندەی کانزایی زۆر گەورە دەبینم کە زۆر بە خێرایی دەفڕن. ئادەمیزادیش لێیان دەخوڕێ.

ئاسك/ راست دەکەن، دەبێ زۆر ئاگامان لە خۆ بێ، خۆ داوو تەڵەی وایان داهێناوە زۆر بە زەحمەت هەستی پێدەکرێ.

کیسەڵ/ خۆ هیچ–ت لێنە هاتووە؟

قەلەڕەش/ سەلامەتی؟

ئاسك/ بەڵێ سەلامەتم، بەڵام زۆرم غاردا، ماندوو بووم.

مشك/ ماندوویەتیت دەردەچێ، بەس نییە شوکر سەلامەتی.

کیسەل/ دەی سا بۆمان بگێڕەوە بزانم چی بوو.

ئاسك/ لە کەناری رووبارەکە بووم دەمویست ئاو بخۆمەوە کە لە پڕ سەیرم کرد تەنافێك لە تەنیشت لاقی راستمەوە لەسەر عاردەکەیە کە ئاوڕم دایەوە. راوچییەکەم بینی کە خەریك بوو بۆ لای من دەهات. منیش هەر هێندەم پێ کرا، تا هێز لە لاقمدا بوو پێم وەغارێوە نا.

کیسەڵ:/ "قاپە ئاوێکی لە بەردەم دادەنێ" وەرە بخۆوە ماندوویيت دەر دەکات.

قەلەڕەش/ تۆزێکی بەسەردا بڕوات، ئیدی لە دۆزینەوەت نا ئومێد دەبن و دەڕۆن.

مشك/ راست دەکات، ئیدی پێی ناوێ بترسیت.

کیسەڵ/ هەر بە یەکجاری لێرە وەمێنەو لەگەڵ ئێمەدا بژی.

ئاسك/ زۆرتان لێ مەمنوم. ئاخر

کیسەڵ/ ئاخرو ماخری ناوێ. شوێنێکی گەورەو باشە. "گیانلەبەرەکان لە شوێنی خۆ دەوەستن، روناکییان لەسەر لا دەچێت. دەنگی مۆسیقا. گوتیار وەژوور دەکەوێ".

گوتیار/ بەڵێ منداڵینە، ئاسکەکە قەبوڵی کرد کە لەگەڵ ئەو گیانلەبەرانەدا لەوێ بژی، رۆژگارو شەوگاران تێ دەپەڕیێو بەرە بەرە دۆستایەتییەکی تەواویان لە بەیندا پەیدا بوو. بەڵام چونکە رووداوو کارەسات–ش لە کەمیندایە، نیوەڕوانێك کە قەلەڕەش و مشك و کیسەڵ چاوەڕنۆڕ بوون تا ئاسکەکە بگەڕێتەوەو پێکەوە نان بخۆن، ئاسکەکە نەهاتەوە. پاش ماوەیەك چاوەڕانی بڕیاریاندا کە قەلەڕەش بڕوات و بەڵکو سۆراخێکی ئاسکەکە بکات و هەواڵێکی بێنێتەوە ((گوتیار وە دەردەکەوێ, شانۆکە تاریك دەبێت)). ((کە شانۆکە رووناك دەبێتەوە. مشك و کیسەڵ لەسەر شانۆنە)).

کیسەڵ/ بۆ هیچت نەخوارد مشکی ئازیز؟ برسیت نییە؟

مشك/ دڵم نایبا دۆستی ئازیز ((هەڵوەستە)) باوەڕ بکە ئاگام لە خۆم نییە. قەلەڕەش هەر نەهاتەوە, سەعاتێ پترە کە رۆییشتوە.

کیسەڵ/ ئێستا دەگەڕێتەوە.

مشك/ ئەویش شتێکی لێ نەقەومابێ؟

کیسەڵ/ بیری خراپ مەکەوە "هەڵوەستە) گوێت لە دەنگێ نەبوو؟

مشك/ با، وەك بڵێی لەم لایەوە بوو. "دەڕۆن بەرەو ئەولایە. قەلەڕەشەکە لەوێندەرەوە بە دیار دەکەوێ"

کیسەڵ/ چەند دوا کەوتی؟

مشك/ ئەوە چییە، دەڵێی بریندار بوویت؟

قەلەڕەش/ چ نییە، چاك دەبێتەوە. دەبێ بیرێ لە ئاسك بکەینەوە.

مشك/ چی؟ هیچی لێ قەوماوە؟

کیسەڵ/ بۆمانی باس بکە بزانین چت دی؟

قەلەڕەش/ باشە, هەر ئێستا بۆتانی دەگێڕمەوە. کاتێ گەییمە ئەوسەری دارستانەکە سەیرم کرد ئاسکی خاڵ خاڵ لە پشت دەوەنێکەوە لە هەوڵ و تەقەلادایە، کە چوومە خوارترەوە سەیرم کرد لاقێکی بە تەڵەوە بووە، هەروەها کە ویستم نزیکتر ببمەوەو یارمەتییەکی بدەم، لە پڕ یەکێك لە

راوچییەکان فیشەکێکی پێوە نامو بەر سوچێکی ئەم باڵەم کەوت. ئیدی نەوەستامو بە هەر حاڵێ بوو خۆم گەیاندەوە ئێرە. "کیسەڵ دەڕوات شتێ دێنێو لە زامی قەلەڕەشەکەی دەنێ".

مشك/ ئێمە زۆر خەممان بوو

کیسەڵ/ شوکر زامەکەت قوڵ نییە.

مشك/ دەتوانی بفڕی؟

قەلەڕەش/ پێم وایە بتوانم، "باڵەکانی تەکان دەدات" بەڵێ دەتوانم.

مشك/ کەواتە وا چاکە زووتر بکەوینە ڕێو فریای ئاسکی خاڵ خاڵ بکەوینو ڕزگاری بکەین.

کیسەڵ/ بەڵێ با بڕۆین. قەلەڕەش تۆ پێشمان بکەوەو ڕێمان پێ نیشان بدە.

مشك/ ئەمن پێشنیازێکم هەیە.

قەلەڕەش/ چییە؟

مشك/ دەڵێم چۆنە کیسەڵ لێرە بمێنێ تا ئێمە دەگەڕێنەوە.

کیسەڵ/ چی، من بمێنمەوە؟

مشك/ ئاخر وا دیارە ڕاوچییەکان لەو دەوروبەرە بن "هەڵوەستە" ئەگەر لە ناغافڵا بێن بەسەرا، ئێمە دەتوانین بەپەلە خۆمان بشارینەوە، بەڵام ئەم کارە بۆ کیسەڵ زەحمەتە.

قەلەڕەش/ ڕاست دەکەی، باشە بە خۆت چ دەڵێی؟

کیسەڵ/ قسەکەتان دروستە. بەڵام منیش بە تەنێ بێ تاقەت دەبم، حەز دەکەم لەگەڵ ئێوەدا بێم. بەڵکو بتوانم یارمەتییەکتان بدەم.

مشك/ مادامێکی وایە بڕۆ با بڕۆین "شانۆ تاریك دەبێ، دەنگی مۆسیقا" "گوتیار، وەژوور دەکەوێ".

گوتیار/ بەڵێ منداڵینە، قەلەڕەش و مشك و کیسەڵ خێرا خۆیان گەیاندە ئاسکی خاڵ خاڵ، ئاسکەکە کە زۆر ترسا بوو، بە دیتنی دۆستەکانی خۆشحاڵ بوو، و ورەی بەرز بووەوە، بەڵام بەر لە هەر شتێك بە دۆستەکانی گوت کە ڕاوچییەکان لەو نزیکانەنو دەبێ زۆر وریا بن، "گوتیار، وەدەر دەکەوێ –شانۆ ڕووناك دەبێتەوە. مشکەکە بە دیار دەکەوێ کە خەریکی قرتاندنی داوی تۆڕەکەیە، قەلەرەشو کیسەڵەکە ل دوو لاوە ئێشك دەگرن".

قەلەڕەش/ خێراکەن، وا یەکێك بەرەو ئێرە دێت "لاقی ئاسکەکە بەرەڵڵا دەبێت".

مشك/ تەواو بوو. چ داوێکی قایم بوو!

کیسەڵ/ باشە با بڕۆین.

"ئاسك، مشك، قەلەڕەشو پاشان کیسەڵەکە وەدەردەکەون. دەنگی مۆسیقا، ڕاوچییەك وەژوور دەکەوێو بەرەو لای داوەکە "تۆڕ" دەچێت. زۆری پێ سەیر دەبێ، بە تورەیی کڵاوەکەی بەعاریدا دەدات".

سیٚ ماسی

دیمەن: بنکی گۆلاوێك، چەند داوە قەوزەیەك تاوێرێکی گەورە بە دەستەچەیدا. پارچەیەك لە رەگی درەختێکی گەورە، گڵ و قوڕاوی بنی گۆلاوەکە. دەنگی مۆسیقای دیٚ. شانۆکە بەرە بەرە روناك دەبێتەوە.

بەیانییە، سیٚ ماسی لە گۆلاوەکەدا دەبینرێن. یەکێکیان سپی و ئەویتریان خاڵدارەو سێیەمیان کەوەییە. گوتیار، لەلای راستەوە وەژوور دەکەویٚ، جل و بەرگەکەی وەکو هی حیکایەتخوانانی کۆنە، رووخۆش و دەم گەرمە.

گوتیار/ منداڵینە سڵاو. زۆر بەخێرهاتن, یەکیٚ بوو یەکیٚ نەبوو. دەگێڕنەوە دەڵێن لە گۆلاوێکی ئەمن و ئارامدا سیٚ ماسی دەژیان. یەکێکیان سپی بوو، ئەویتریان خاڵدارو سێیەمیان کەوەیی بوو. رەنگە کەس بە تەواوی نەزانیٚ کە ئەو ماسییانە چۆن و چەند وەخت بوو کە لەو گۆلاوەدا پێکەوە دەژیان، رۆژان و شەوانیان بەبیٚ سەریەشەو بە ئاسایی لیٚ دەڕۆیی. ئەوانیش بۆ خۆیان هۆگری یەکدی بوو بوون ئەگەرچی هەر یەکێك لەو سیٚ ماسییە تایبەتمەندی خۆیان هەبوو، و لێکدی جودا دەکردنەوە، بۆ وێنە ماسییە سپییەکە، ماسیەکی بە هۆش و گۆش زیرەك بوو و لە نێو ئەم گولاوە بچووکەدا زۆر شت فێر بوو بوو و هەوڵی دەدا وەختی خۆی بە فیڕۆ نەدات. ماسییە خاڵدارەکە کەمیٚ لاسار بوو، بەڵام ئەگەر کار بهاتبایە سەر راستی و دڵی بەکارێکەوەبا ئەقڵ و هۆشێکی باشی هەبوو. بەڵام ماسییە کەوەکە زۆر تەمەڵ و تەوەزەل بوو. لاسارو کەمتەرخەم بوو. دۆستەکانی هەر چەندە ئامۆژگاریان دەکرد، لەم گوێیەوە دەهات و لەو گوێیەوە دەردەچوو. بەمجۆرە رۆژان دەهاتن و دەچوون تاوەکو "گوتیار وە دەردەکەویٚ" "ماسییە سپی خەریکی گواستنەوەی سەدەفێکە، ماسییە خاڵدارەکە لێی دەچێتە پێشیٚ".

ماسییە خاڵدار/ بەیانیت باش، ئەوە چت دۆزیتەوە؟

ماسییە سپی/ بەیانیت باش، ببینە چم دۆزیوەتەوە. پاشماوەی سەدەفە، زۆر قایمە.

ماسییە خاڵدار/ چۆن گەییوەتە ئێرە؟

ماسییە سپی/ پێدەچێت سێڵاوەکەی چەند رۆژی رابردوو لەگەڵ خۆی هێنابی.

ماسییە خاڵدار/ دیسان هەورە. دوور نییە باران بباریٚ و لافاو هەستیٚ هەنگینیٚ منیش دەگەڕێم و یەکێك دەدۆزمەوە.

ماسییە سپی/ بەڵیٚ، دوور نییە، دەبیٚ خۆمان حازر بکەین.

ماسییە خاڵدار/ هیچ حەزم لە باران نییە. چونکە قوڕاو ئاوماڵکەو زڕو زبڵان هەموو دێنە خواریٚ و دەرژێنە گۆلەکەوە.

ماسییە سپی/ بەڵام ئەگەر باران نەبارێ، چ گۆلاوێك نامێنێ. چونكە ئاوەكان بەرە بەرە دەبنە هەڵمو منو تۆش وێڵو سەرگەردان ماتەڵ دەبین. دەزانی ئەو سەدەفانە بە پرژە ئاوی ناو خۆیان مرواری گران بەها پەروەردە دەكەن كە هەم جوانن و هەم پڕ بەها.

ماسییە خاڵدار/ تۆ ئەمانە لە كوێ دەزانی.

ماسییە سپی/ جارێك ماسییەكی دەریایی بۆی باسكردم. لەوەیە پێت سەیر بێ كە شتی زۆر دەربارەی ئەم سەدەفە بچووكە فێر ببی؟ ئەوە كەوە ماسی دۆستمان لە كوێیە؟

ماسییە خاڵدار/ هێشتا نەم دیتوە "كەوە ماسی دێتە نزیكەوە".

ماسییە كەوە/ سڵاو، بەیانیتان باش.

ماسییەكان/ سڵاو، بەیانیت باش.

ماسییەكەوە/ ئێوە بەم بەیانییە زووە سەرقاڵی چین؟

ماسییە سپی/ زۆریش زوو نییە. بڕوانە ئاسمان بزانە خور لە كوێیە؟

ماسییە خاڵدار/ ماسییە سپی، پارچە سەدەفێكی دۆزیتەوە و خەریك بوو بۆی باس دەكردم كە سەدەف چ گیانلەبەرێكی سەیرن. خەریك بوو هەندێ شتی لەمەڕ ژیانی سەدەفان بۆ باسدەكردم.

ماسییە كەوە/ "باوێشك دەدات" خەویكی باشم لێ كەوتبوو"كێشمانی خۆی دەدات" هیچ شتێك لە خەو باشتر نییە, بۆچی وا لەشم كوتراوە "ئاماژە بۆلای تاوێرەكە دەكات" چ زڕو زبلێك لەوێندەر نیشتووە.

ماسییە سپی/ ڕاست دەكەی. دەڵێم چۆنە پیاسەیەك بكەین؟

ماسییە كەوە/ باشە بابڕۆین "گوتیار, وەژوور دەكەوێ"

گوتیار/ ماسییەكان پیاسەیەكی نێو گۆلاوەكەیان كردو تۆزێ خواردنیان خوارد. ئەوجا سەرقاڵی گەمان بوون. هێندە سەرگەرم بوون نەیانزانی چەندە ئاگایان لە دەوروبەری خۆیان بڕاوە.

"لە كاتێكدا ماسییەكان خەریكی چاو شاركێو خۆ شاردنەوەن، لەگەڵ مۆسیقادا یەكێكیان چاوی دەگرێو دووەكەی دی خۆ دەشارنەوە".

ماسییەكەوە/ "دەستی خستوونەتە سەرچاوانی" زۆرچاكە، من چاوم گرتووە.

حازرن؟ هاتم.

ماسییە خاڵدار/ نە ء، تۆزێ بوەستە.

ماسییە سپی/ تەمەشا نەكەی ها.

ماسییە كەوە/ "دەكەوێتە گەڕان" ئێستا دەڵێم لە كوێ خۆتان مات داوە.

ماسییە سپی/ "بە ئەسپایی خۆی دەگەیەنێتە نزیكی ڕەگەدارەكە"

هاتم، هاتم

ماسییە كەوە/ ها.. سەرم لێ شێوا.. نەم دی لە كوێوە خۆت گەیاند. باشە خاڵدار– تۆ لە كوێی؟

ماسییە خاڵدار/ بە ئەسپایی نزیك دەبێتەوە" هاتم، هاتم "لە كاتێكدا ماسیەكان سەرقاڵی گەمەی خۆیانن، دور ڕاوچی بە دەم قسانەوە لە ڕەخی گۆلاوەكە نزیك دەبنەوە، ڕاوچییەكان لە كەنارێكی

بـەرزی گۆلاوەکـەدا وەسـتاون. ماسـییە سـپیە پێیـان دەحەسـێت، ئـەوجا هەرسـێکیان رەق رادەوەستن".

راوچی 1/ چۆنە چەند دەققەیەك دانیشین و ماندوویەتیمان بحەسێتەوە؟

راوچی 2/ چاکە، دەمێکە بەڕێوەین.

راوچی1/ شوێنێکی خۆشە، بێدەنگ و دوورە دەستە.

راوچی2/ بیرم نایەت رێم کەتبێتە ئێرە.

راوچی1/ بە زۆری بەو بەری کەنارەکەدا دەڕۆییشتین، ئەوڕۆ قەدبڕ لێماندا.

راوچی2/ هەفتەی رابردوو بۆ راو چوو بوومە ئەوبەری روبار چەند نێچیرێکی باشم بەنسیب بوو، بەڵام ئاسکێك بە تەواوی گێژی کردم. هەتا توانیم بە دویدا غارمدا، ئاقیبەت خۆی بە دەستەوە نەداو نەدا. بە تەواوی ماندووی کردم. باوەڕدەکەی ئێستاش هەر چاوم لە دوایەتی؟

راوچی1/ خـۆت نارەحـەت مەکـە "پێدەکـەنیٚ" سروشـت پـڕە لـە نێچیر، دەروات، دەگەڕێتـەوە، قەڵەوتر دەبیٚ و ئاقیبەت هەر بەنسیبی خۆت دەبێت "هەردووکیان پێدەکەنن"

راوچی 2/ مەیلت لە سەبیلێك هەیە؟ ماندوویەتی دەردەکات.

راوچی 1/ تێی بکە "دەڕوانێتە دەوروبەر. سەرنجی گۆلەکەو ماسییەکان دەدات"

راوچی 2/ "کیسەو سەبیلەکەی دەردێنیٚ و خەریکی داگیراندنی دەبیٚ"

راوچی 1/ دەڵێم لەگەڵ راوە ماسییدا چۆنی؟ لەمڕۆ بەدواوە وەرز وەرزی ماسی گرتنـە، تۆڕەکـەت بخە ئاوەکەوەو پاش تۆزیٚ هەڵی بکێشە, چ دەڵێی؟

راوچی2/ "سـەبیلەکە دەدا بە هاوڕێکـەی" پێشـینان گرتویانـە ماسـی هـەر کـاتیٚ لـە ئـاو دەربێنی تازەیە. نە خوازەڵلا ماسی بە تامی ئەم ناوانەش.

راوچی1/ راوە ماسی لەزەتێکی دیکەی هەیە.

راوچی2/ دەڵێم چۆنە ئەمجارە تۆڕ بێنین و راوە ماسییەکی باش بکەین؟

راوچی 1/ خستمتە سـەر کەڵکەڵـەو ئـارەزووی ماسـی. دەکـەم، "هـەردووکیان پێدەکـەنن" حـەیفیٚ تۆڕو قولاپمان پیٚ نییە، دەنا هەر ئێستا دەسـت بـەکار دەبووین. تـۆ تەماشـایەکی ئـەم گۆڵـە بکـە، لێرەوە پێیا بڕۆ.

راوچی 2/ دوێـنیٚ ژنەکـەم باسـی کـرد، کـە گوایـە موختـارو زاواکـەی ماسـییەکی دوو مـەترییان گرتووە.

راوچی 1/ کەواتە کەیفیان کۆکە.

راوچی2/ چۆنە هێواش هێواش بکەوینە ریٚ.

راوچی1/ باشە، تا دنیا گەرم تری نەکردووە دەبیٚ خۆمان بگەیەنینە بناری کێوی.

راوچی 2/ بەڵام ئێرە نیشانە بکەو لە بیرت نەچیٚ "هەڵدەستن و کۆڵـەکانیان هەڵـدەگرن و لـە قـەراخ گۆلەکە هەلوەستەیەك دەکەن و پاشان دەڕۆن".

"دەنگی مۆسیقا. روناکی لەسەر راوچییەکان لا دەبریٚ"

"شانۆ: گۆلاو ماسییەکان"

ماسییه كەوه/ دەڵێی ماندوو بوون؟

ماسییه خاڵدار/ كەمێك

ماسییه كەوه/ چۆنه یارییەكی دی بكەین؟

ماسییه خاڵدار/ چ یارییەك؟

ماسییه كەوه/ یارییەكی دی، "هەڵوەستەیەك" تۆ بیڵێ، "هەڵوەستەیەك" منش لەم یارییه بێ تاقەت بووم.

ماسییه خاڵدار/ "هەڵوەسته دەكات. چاوەنۆڕی كاردانەوەی ماسییه كەوه دەكات"

كەوه ماسی/ چۆنه یاری "حەبلانێ" بكەین.

ماسییه خاڵدار/ یان جۆلانێ؟

كەوه ماسی/ یان حەمامۆك؟

ماسییه خاڵدار/ "وازییەك تازه بێ تازه"

كەوه ماسی/ دەتەوێ بە درێژایی گۆلاوەكەدا پێشبڕكێی چوون و هاتنەوه بكەین "زۆری پێ خۆش دەبێت".

ماسییه خاڵدار/ باشه.

كەوه ماسی/ یان بچینه سەری ئاوەكەو بڵقەكان بتەقێنین.

ماسییه خاڵدار/ با له ماسییه سپیش بپرسین.

كەوه ماسی/ ئەوه به راست كوا؟ بیرم چوو بوو.

ماسییه خاڵدار/ تۆزێ لەمەپێش لەلای ئەو قەوزانه بوو

"بانگی دەكات" ماسییه سپی له كوێی"

ماسییه سپی/ "دێته نزیكەوه" منت گاز كرد؟

كەوه ماسی/ كێوه چوویت؟ له نیوەی وازییەكەدا رۆییشتی.

ماسییه سپی/ بۆ هیچ كوێ نەچووم, لەم دەوروبەره بووم.

ماسییه خاڵدار/ پێی بڵێ.

كەوه ماسی/ لێبڕاوین وازییەكی تازه بكەین. تۆ چ دەڵێی؟

ماسییه سپی/ خراپ نییه، بەڵام وەخت زۆره بۆ وازی. دەمویست شتێكتان لێ بپرسم "هەڵوەستەیەك" ئەرێ كەوه ماسی تۆ هەستت به شتێك نەكرد؟

كەوه ماسی/ شتی چی؟

ماسییه سپی/ ئەو مرۆڤانەت بینی؟

كەوه ماسی/ كامانه "هەڵوەستەیەك" ئەها . بیرم كەوتەوه. بۆ؟

ماسییه سپی/ گوێت تێوه بوو باسی چییان دەكرد؟

كەوه ماسی/ راستت دەوێ نه ء سەرگەرمی وازییەكه بووم.

ماسییه سپی/ ئەدی تۆ ماسییه خاڵدار؟

ماسییه خاڵدار/ مەبەستت ئەو دوو راوچییه یه كه تۆزێ لەمەوبەر هاتنه دیار گۆلاوەكه.

ماسییه سپی/ بەڵێ.

ماسییه خاڵدار/ "له فکران رادەچێ" هەندێ قسانیان کرد، بەڵام به تەواوی له بیرم نەماوه. باسی راوو نێچیرو ئەم شتانەیان دەکرد.

ماسییه سپی/ دروسته، ئەو قسانه ناڕەحەتیان کردووم.

کەوه ماسی/ دیسان دەتەوێ بەو بیانوانه خۆت له یاری ئەمڕۆش بدزیتەوه؟

ماسییه سپی/ گوێ بگرن دۆستان "هەڵوەستەیەك" ئێمه ماوەیەکه به یەکەوەین. له خەم و شایدا یارو خەمخۆری یەکدی بووین. خۆشبەختانه تا ئەمڕۆ چ خەتەرێك هەڕەشەی لێنەدەکردین. بەڵام ئەمجارەیان مەسەلەکه جیاوازه، ئەو قسانەی من گوێم لێ بوون هی ئەوەن تەگبیرێکی حاڵی خۆمان بکەین. ناکرێ دەستەو ئەژنۆ دانیشین.

کەوه ماسی/ چ شتێ روویداوه؟

ماسییه سپی/ چ شتێ رووی نەداوه، بەڵام پێش باران کەپنەك. ئەگەر گوێتان له قسەی ئەو دوو کەسه بگرتبایه ئەوجا بۆتان به دیار دەکەوت که رەنگه له یەکەمین دەرفەتدا بێن و قسەی خۆیان بێننه دی.

کەوه ماسی/ چما چ قەسەیەکیان کرد تا بیهێننه دی.

ماسییه خاڵدار/ دوربینی شتێکی باشه، بەڵام منیش به دووری دەزانم. بۆ خۆیان هەندێ قسانیان کردو هەستان و رۆییشتن.

کەوه ماسی/ بێگومان ئێستا هەر بیریشیان نەماوه.

ماسییه سپی/ خۆ لەوانەشه بیریان مابێ، بەڵام من پێم سەیره ماسی له راوچی سڵ نەکات.

کەوه ماسی/ زۆریش دڵی خۆت تەنگ مەکه.

ماسییه سپی/ مەسەله دڵ تەنگ کردن یان رەشبینی نییه، مەسەلەکه ئەوەیه که من و ئێوەش ئەم رووداوه به زەنگی خەتەر بزانین.

ماسییه خاڵدار/ بەرای تۆ ئێستا چ بکەین؟

کەوه ماسی/ چما دەبێ کارێ بکەین؟

ماسییه سپی/ "ماسییەکان چاوەنۆڕی قسەی ماسییه سپی دەکەن" من پێم وایه چاکتره لێره بڕۆین.

کەوه ماسی/ بڕۆین؟

ماسییه خاڵدار/ بۆ کوێ بڕۆین؟

ماسییه سپی/ شوێنەکه گرینگ نییه، گرینگ ئەمەیه که...

کەوه ماسی/ یانی ئێره... "ماسییه خاڵدار نیگایەکی پرسیار ئامێزی ئەو دەکات، قسەکەی قووت دەداتەوه"

ماسییه سپی/ ئەو جووته راوچییه، دێنه راوی ئێمه.

کەوه ماسی/ ئەی بابا. به رادەیەش نییه.

ماسییه خاڵدار/ ئێمه بەم گۆلاوه راهاتووین. چۆن دەتوانین لێره بڕۆین.

ماسییه سپی/ من بڕیاری خۆم داوه. لەو جوگەلە باریکەوه بۆی دەردەچین و دەڕۆین، ئەگەر ئێوەش بێن زۆر چاکتره. "هەڵوەستەیەك دەكات و سەیری ئەوانی دی دەكات"

ماسییه خاڵدار/ ئەو جۆگەیه ئاوی کەمه.

ماسییه سپی/ چاوەنۆڕ دەکەین و لەگەڵ یەکەم باراندا ئاوی جۆگەلەکە زیاد دەکات و خۆمان دەدەینه دەم ئاوەڕۆیەکەوەو ملی ڕێگا دەگرین و دەڕۆین.

کەوه ماسی/ ئەو جۆگەلەیه دەگاته کوێ؟

ماسییه سپی/ جارێك باڵندەیەك گێڕایەوه کە ئەو جۆگەلەیه دەچێتەوه سەر جویبارێکی گەورەو جۆێبارەکەش دەچێتەوه سەر روبارێك و رووبارەکەش دەرژێته دەریاوه.

کەوه ماسی/ باشه بیرت له تەنگوچەڵەمەی ڕێگه کردۆتەوه؟

ماسییه سپی/ ئێستا وەختی ئەوه نییه. گرینگ ئەوەیه کە نەکەوینه چنگی ئەو ڕاوچییانه.

ماسییه خاڵدار/ کەواته تۆ به ڕاستی بڕیاری خۆت داوه؟

ماسییه سپی/ "به زەردەخەنه" بەڵێ، چی بێ لە ئێوه نهێنی، ئەوه ماوەیەکه هەست دەکەم ئەم گۆلاوه بچووکه، نامگرێته خۆی. ئیدی بەلامەوه زەحمەته له گۆلاوێکی بچووکدا بیم و بچم، یان خۆم به گەمەو وازی بێهودەوه خەریك بکەم. لەلایەکی ترەوه هەر خۆی له خۆیدا سەیران و سەفەرێکه شتی تازەش له ڕێگەدا زۆرن.

کەوه ماسی/ بەڵام ئێمه تا ئێستا له روباردا یان له دەریادا نەژیاوین.

ماسییه خاڵدار/ بەڕای تۆ دروسته بێ بوار خۆ به ئاویدا بدەین؟

ماسییه سپی/ نازانم مەبەستت چییه، ئیدی ئاو ئاوه، له جێیه زۆرترو له جێیه کەمتر. دەزانن دڵم ئارەزووی دەریای هەیه. چما نەت بیستووه کە گوتویانه.

هەر کەسێ له ژیانیا دەریای نەدیوه

نەزنەگی کردووه، نه هیچ فامیوه.

"هەڵوەستەیەك" باشه ئێوه چ دەڵێن؟ یا ئەم گۆلاوەش بۆ ئەو ڕاوچییانه بمێنێ و هەر که هاتن دەست له گونان شۆڕتر بگەڕێنەوه "دەڕواننه یەکدی".

ماسییه خاڵدار/ نابێ قسەی ئەو ڕاوچیانه بەجدی بگیرێ، لەوەشه هەر که لێره دوور کەوتبنەوه له بیریان کردبێ.

کەوه ماسی/ ئەم گۆلاوه چاکه بەجێ بهێڵین و خۆمان بدەینه دەم خەتەری جویبارو رووبارانەوه؟

ماسییه سپی/ به هەر حاڵ بڕیار به دەست خۆتانه، بەڵام من حەز ناکەم هەڵەیەك بکەم کە نەتوانم تۆڵەی بکەمەوه "دەنگی هەوره تریشقەو بروسکه دێت و پاشان باران وردە وردە دادەکات و بەره بەره توندتر دەبێت" ئەوه بارانیش دەستی پێکرد، کەواته فرسەته "ماسییه سپی، دۆستانه دەڕوات بۆ لای دوو ماسییەکەی دی خوا حافیزییان لێدەکات، کە دەگاته لێواری جۆگەلە کە دیسان هەڵوەستەیەك دەگات" به هیوای دیدار. "وەدەردەکەوێ".

"دەنگی مۆسیقا، دوو ماسییەکە دەڕواننه یەکدی، شانۆ تاریك دەبێت".

"دیمەن گۆلاوەکەیە. کەوە ماسی و ماسییە خاڵدار سەرگەرمی یارین، بەیانییە، دەنگی مۆسیقا دێ"

ماسییە خاڵدار/ کەوە ماسی دەڵێم تۆ بیری لێ بکەوە، لە نێو دەریایەکی گەورەدا مەلە بکەین و لە پڕ ببینی نە هەنگێکی گەورەش خەریکە شان بە شانی تۆ دەڕوات "قاقا پێدەکەنێ".

کەوە ماسی/ ئەرێ بەڕاست دەشێت ختوکەی بدەی؟

ماسییە خاڵدار/ چۆن دەوێری؟ ئەو نەهەنگێکی زەبەلاحە.

کەوە ماسی/ یانی چەند گەورەیە.

ماسییە خاڵدار/ زۆر، ماسییە سپی زۆر شتی دەربارە دەزانین، دەیگوت هەندێکیان بە ئەندازەی یەك کەشتییە.

کەوە ماسی/ دەڵێم ئەوە چەند رۆژە ئەو دۆستەمان رۆییوەو هیچ هەواڵێکی نازانین. چ دەنگ و باسێکی ئەو راوچییانەش نەبوو، پێت وانییە ئەو دۆستەمان بگەڕێتەوە لای ئێمە.

ماسییە خاڵدار/ نازانم، بەڵام ئەوەندە دەزانم کە دۆستێکی چاك بوو. "دەنگێ دێ، راوچییەکان وەژوور دەکەون. هەردووکیان بە متمانەوە بە دیار گۆلاوەکەوە دەوەستن، گوتیارن وەژوور دەکەوێ".

گوتیار/ رێك لەو دەمەیدا کە ماسییەکان سەرگەرمی گفتوگۆ بوون، راوچییەکان پەیدا بوون، دەمو دەست تۆڕەکانیان خستە ئاوەکەوە.

ماسییەکان خراپ غافڵگیر بوو بوون. بەر لەوەی فریای خۆیان بکەون، راوچییەکان تۆڕی خۆیان هەڵدا بوو.

راوچی1/ "بە دەم تۆڕ هەڵدانەوە" زۆر چاکە ئەمەش تۆڕ.

راوچی 2/ ئەمەش چەشە "هەندێ شت هەڵدەداتە ئاوەکەوە".

کەوە ماسی/ "سەرسامە" ماسییە خاڵدار لە کوێی، وەرە کەوتینە داوەوە.

ماسییە خاڵدار/ راستە، خۆیانن، ئێستا چ بکەین "هەڵوەستەیەك" بە راستی ماسییە سپی راستی کرد.

کەوە ماسی/ ئێستا چ بکەین؟ هەر ئێستا دەگیرێین.

ماسییە خاڵدار/ هەوڵ بدە کەوە ماسی، بە خۆڕایی خۆت مەشلەژێنە. هەوڵ بدە بە هەر شێوەیەك بووە خۆت رزگار بکەی، منیش هەولی خۆم دەدەم. "لەگەڵ خۆیدا" دەبێ تا درەنگ نەبووە بیر لە چارەیەك بکەمەوە. "بۆ ساتێك لە فکران رادەچێت و پاشان دێتەوە سەر خۆی".

خۆم دەکەم بە مردوو و هێدی هێدی بەرەو رێژگەی جۆگەلەکە دەچم، تەنێ ئەم کارەم بە بیردا دێت، هیوادارم کەوە ماسی-ش چارەیەکی خۆی بکات.

گوتیار/ بەڵێ، ماسییە خاڵدار، خۆی کرد بە مردوو، هاتە سەر ئاوەکەو هێدی هێدی بەرەو رێژگەی جۆگەلەکە داکشا، بەڵام راوچییەکان پێیان زانی.

راوچی1/ "دادەنەوێتەوە. نیگایەکی ماسییەکە دەکات" دەڵێی مردووە، بووە بە داری رەق.

راوچی2/ لافاوەکە کوشتوویەتی.

راوچی1/ تۆڕەکە بگوازەوە بۆ قولایی ئاوەکە.

راوچی2/ باشە "تۆڕەکە دەجولێنیٚ".

راوچی1/ وا چاکە تۆڕەکە بە تەکانو یەك کەرەت دەربێنین. چۆنە؟

راوچی2/ باشە، حازری؟ "لە کاتی هەڵکێشانی تۆڕەکەدا هەردووکیان رەق راوەستان".

گوتیار/ ماسییە خاڵدار وەکو چۆن خۆی کردبوو بە مردوو هەر بەو دەقەوە خۆی گەیاندە رێژگەی جۆگەلەکەو خۆی هەڵداو بە تەواوی خۆی رزگار کرد. بەڵام گویٚ بگرە بزانن کەوە ماسی کە هەرگیز ئەقڵی لە خەسارەکانی خۆی وەرنەگرتبوو، کەوتە پەلە پروزیٚ ویٚلٚو سەرگەردان چەپو راستی کرد، هەورازو نشێوی کردو لە ئەنجامدا گیرۆدە بوو.

"روناکی لەسەر گوتیار لا دەچێت. کەوە ماسی دەبینین کە شڵەژاوەو بەم لاو بەولادا دەڕوات، لە پرێکا تۆڕەکە رادەکێشریٚو کەوە ماسی دەکەوێتە داوەوە، دەنگی قاقای راوچییەکان بەرز دەبێتەوە. روناکی لەسەر شانۆو دیمەنەکە لا دەچێت، دەنگی مۆسیقا".

"دیمەن: بەشێك لە دەریا"

گوتیار/ بەڵیٚ دۆستان ماوەیەکی زۆر بەسەر ئەو رۆژانەدا بوری، مانگانو بگرە ساڵانیش تێپەڕین تا رۆژێك لە گۆشەیەکی دەریایەکی گەورەدا شتێکی سەیر روویدا، "گوتیار وەدەردەکەویٚ"

"چەند ماسییەك خەریکی مەلەن. ماسییە سپی بە پەلە وەژوور دەکەویٚ".

ماسییە سپی/ سڵاو، سەبرکەن، سەبرکەن، دەتانەویٚ لێرەوە برۆن؟

یەکێك لە ماسییەکان/ بەڵیٚ.

ماسییە سپی/ حەز دەکەم لێرەوە نەڕۆن رێگەکەتان بگۆڕن.

یەکێك لە ماسییەکان/ بۆ، هیچ بووە.

ماسییە سپی/ من وا لەوێندەرەوە دێم، کەشتییەکی گەورەی راو لەویٚ لەنگەری خستووەو بە چاوی خۆم دیتم کە چۆن تۆرە گەورەکانیان هاویشتە دەریاکەوە، تا ئێستا تۆری وەهام نەدیووە.

یەکێك لە ماسییەکان/ "دێتە بەرەوە" ببوورە، تۆ لەبەر چاوم غەریب نیت "دوای تۆزێك، پاش ئەوەی یەکتر دەناسنەوە، یەکدی لە ئامێز دەگرن" سپی ماسی، ئەمە تۆی دۆستی دێرین. .

ماسییە سپی/ خاڵدار، تۆ لە کویٚو ئێرە لە کویٚ؟ باباش تەمەشات بکەم.

ماسییە خاڵدار/ چەند خۆشحاڵم، چاوم روون، خەریکە لە خۆشیا باڵدەگرم. .

ماسییە سپی/ منیش، چەندم حەز دەکرد جارێکی دی یەکتر بدینین. .

ماسییە خاڵدار/ سوپاس بۆ خوا، سوپاس بو خوا.

ماسییە سپی/ سوپاس... پاش ئەوەی لە گۆلاوەکە لێکدی جیا بووینەوە، بە درێژایی رێگا هەر بیرم لای ئێوە بوو لە دڵی خۆدا دەم گوت، ئاخۆ جارێکی دی یەکدی دەبینینەوە. .

ماسییەخاڵدار/ منیش نیگەرانی تۆ بووم، بەڵام یەك دنیا بە بینینەوەت خۆشحاڵم. .

ماسییە سپی/ ئیٚ، دە بۆم باس بکە بزانم چۆن گەییشتیە ئێرە؟ ئەدی کەوە ماسیت لەگەڵ نییە.

ماسییه خاڵدار/ "هەڵوەستەیەك" حیكایەتەكەی دوورو درێژە. ماوەیەك دوای تۆ راوچییەكان هاتن. من لە دوا ساتەكاندا توانیم خۆم نەجات بدەم. بەڵام كەوە ماسی نەیتوانی خۆی لەو تالوكەیە رزگار بكات و منیش نەمتوانی هیچی بۆ بكەم. "هەڵوەستە، خەمبارە"..

ماسییه سپی/ بەداخەوەم.

ماسییه خاڵدار/ پاشان دوای گەڕانێكی زۆر، ئەوەتا ماوەیەكە گەییومەتە ئەم دەریایەو لێرە دەژیم. ئەمانەش كە دەیان بینی بێچووی منن.

ماسییه سپی/ زۆر بە دیدارتان شادم. "بێچووەكان بۆی دەگرژێنەوە".

ماسییه خاڵدار/ تۆ بۆم باس بكە ماسییە سپی.تۆ هەمیشە قسەو حیكایەتی خۆش خۆشت لە كن هەن. چۆنی لێرەوە سەرت دەرهێنا . .

ماسییه سپی/ ئەوی راستی بێ بە خۆیشم بە تەواوی نازانم، پاش ئەوەی لە گۆلاوەكەی وەدەركەوتم، جۆگاو جۆگا هاتم و گەییمە روبار، لە دەرێی گۆلاوەكە هەر چیم دەبینی پێم سەیرو جوان بوون. رووبار، بە پێچ و دورە بە دەشت و ئاوەدانیاندا رەت دەبوو و بەبێ دریغی هەمووی پاراو دەكرد. من جووتیارانێكم دەبینین كە بە چ شەوق و زەوقێكەوە زەویو زاری خۆیان دەكێڵا. لە شوێنێك كۆمەڵێك پیاوم بینی كە بە دڵ و گیان پردێكیان رۆدەنایەوە كە لافاو بردبووی. گیانلەبەرانم بینی كە لە دووری چەندین كیلۆمەترەوە دەهاتن تا لە روباری ئاو بخۆنەوە. لە شوێنێكیشدا خەڵكی دوو گوندان لەسەر ئاوی رووبارەكە لێیان بوو بوو بە شەڕ، لە جێیەكی دیكەش دایكێكم بینی كە منداڵە چكۆڵەكەی خۆی لە ئاوی رووبارەكەدا دەشت، لە شوێنێكی دی شاعیرێك شیعری بۆ خەڵكی دەخوێندەوە كە هەندێكیم لەبیر ماوە.

با ئاوی لێڵ نەكەین، رەنگە كۆترێ لە خوارێ ڕا ئاوێ بخواتەوە یا لەوەیە لە بێشەیەكی دورا، رەشۆڵەیەك خۆی بشوات یان لە ئاواییدا گۆزەیەك پڕ بكرێ.

با ئاوی لێڵ نەكەین. رەنگە ئەم ئاوە زوڵاڵە بچێتە پای چنارێ، تا خەمی دڵێك بشواتەوە. لەوەیە دەستی قەڵەندەرێك نانێكی وشك لە ئاوێ هەڵكێشێ، خەڵكی، كە لە ئاوازی ئاو تێدەگەن.

لێخنیان نەكرد، با ئێمەش چاو لەوان بكەین.

ماسییه خاڵدار/ شیعرێكی جوانە.

ماسییه سپی/ پاشان گەییمە دەریا. دەریا بەو هەموو هەیبەتەوە، بەو هەموو شتە جوانانەیەوە، جانەوەرانی رەنگاوڕەنگ، هەڵكشان و داكشانی ئاو، شەپۆلانی گەورە، كە شتیان و رووداوی جۆراوجۆر. جارێكیان تۆفان هەستاو بووە باعیسی غەرق بوونی كەشتییەك، من بە چاوی خۆم هەوڵ و تەقەللای مەرگ و ژیانم تێدا بینی. "هەڵوەستەیەك بە زەردەخەنەوە" ئێستاش ئەوە ماوەیەكە لەم دەریایەدا دەژیم. لە نزیكی هۆو بەردە،.

ماسییه خاڵدار/ ئەورۆ چ رۆژگارێكی خۆش بوو. سوپاس بۆ تۆ خوایە، بریا بكرایە جارێكی دی پێكەوە بژین. .

ماسییه سپی/ كارێكی زۆر زەحمەت نییە.

ماسییە خاڵدار/ یانی تۆش حەز دەکەی؟.

ماسییە سپی/ هەڵبەتە حەز دەکەم، دەڵێم چۆنە بێیت و بچینە پەنای ئەو بەردە، شوێنێکی زۆر چاك و لەبارە، لەوەیە بە قەد ئەو بەشەی کە ئاوی گەرمی پێدا دەڕوات باش نەبێ بەڵام دڵنیام بە دڵت دەبێ.

ماسییە خاڵدار/ من رازیم "روو دەکاتە هاوڕێکانی" ئەنگۆ چ دەڵێن؟.

ماسییەکان/ ئێمەش رازین.

ماسییە سپی/ کەواتە ماتەڵی چین، با بڕۆین.

"مۆسیقا، شانۆ تاریك دەبێت".

دێو و ئاوایی

دەورەکان:
گوتیار
نێرە دێو
دێڵە دێو
پیاوێك و ژنێك لە پەنجەرەوە
دوو پیاوی دێهاتی
دوو ژنی دێهاتی
جەنگ
جەهل
مەرگ
تەماعکاری.

لای راستی شانۆ بیابانێکە کە کەلاوەو شوێنەواری کۆنە دیوارە، لەلای راستو لە قوڵایی شانۆدا کە نزیکەی 1 لەسەر سێی فەزای شانۆکە دەگرێتەوە و دیوارێکی قەڵا ئاسا کێشراوەو دەرگایەکی مەحکەمی هەیە، لەو لای دیوارەکەوە دیمەنی ئاواییەکی رێكو پێکە بە چەند پەنجەرەیەکەوە. کات نیوەشەوەو ئاوایی لە خەودایە. لە دوورەوە دەنگی ناسازی پێچکەی گالیسکەیەك دێت کە رادەکێشرێ، لەگەڵ هانکە هانکدا. نێرەدێو و دێڵەدێو لەلای چەپەوە وەژوور دەکەون. نێرەکە گالیسکەکە رادەکێشێتو دێڵەکە لە دوای نێرەکەوە دەوێستێ. ئارەقەی هەنیەی دەسرێ . گالیسکەکە لەلایەکەوە دادەنێ و نیگای دەوروبەری دەکات. کێشمانێکی خۆی دەداتو ماندوویەتی خۆی دەردەکات، دێڵە دیچوەکەش بە کنوکۆوە دەڕوانێتە دەوروبەر. گوتیار، وەژوور دەکەوێ.

گوتیار/ هەبوو نەبوو یەکێ هەبوو لە زەمانی کۆنداو لە شوێنێکی نە زۆر دوور و نە زۆر نزیکدا، دێوێك لەگەڵ ژنەکەیدا دەژیا. پێیان دەگوتن نێرە دێوو دێڵە دێو، واتە ژنو مێردی یەکدی بوون ئەمانە هەر چەند وەختێ جارێك سەفەریان دەکردو لە رێگادا شتی زۆر رووی دەدا، ئەم رووداوەی کە هەنووکە دەیبینن یەکێکە لەو هەزاران رووداوانە کە ئەوان ناویانەتەوە، یان با بڵێین یەکێکە لەو کەتنانەی ئەوان کردوویانە. دەیسا با رووداوەکە بدینین:

نێرەدێو/ رێیەکی زۆرمان بڕیوە نا؟

دێڵە دێو/ ئەرێ وەڵڵا، چاوم تاریك بوو، هەر بڕۆ هەر بڕۆ و مەگەجێ، بە تەواوی ماندوو بووین.

نێرە دێو/ بەڵام ئیدی خەیاڵت رەحەت بێ، گەییشتین. وا چاکە نیگایەکی دەوروبەرمان بکەین.

دێڵە دێو/ باشە "بەدەم نیگاکردنی دەوروبەرەوە" دەڵێم تۆ تەمەشا لەم سەرزەمینەدا، چەندیٚ زەوی‌و ئاوایی هەن. "بەدەست ئیشارەت دەکات" ئەم هەمووە "پێدەکەنیٚ. بە نێرەدێو" ئەگەر ئەمانە هەمووی هی ئێمە بوایەن چەند باش دەبوو

"پێدەکەنی"

نێرەدێو/ "لە کەناری دیوارە رووخاوەکە دەوەستێت" ئێرە سەر دەمانێك ئاوەدان بووە، تۆ تەماشای ئێرە بکە.

دێڵە دێو/ لەوانەیە. بەڵام من هیچم بیر نایەت.

نێرە دێو/ چۆن هیچت بیر نایەت. باش بیربکەوە. دیارە لە بیرت چووە.

دێڵە دێو/ دەشێت، هیچم بیر نایەت.

نێرە دێو/ ئێرە، هاوکارانی خودی ئێمە وایان بەسەر هێناوە، چاك لە بیرمە ساڵێك بوو بیٚ بارانی.

دێڵە دێو/ راوەستە، دەقیقەیەك، وەك بڵێی خەریکە هەندیٚ شتم بیر دەکەونەوە.

نێرەدێو/ "ئیشارەت بۆ ئاواییەکە دەکات" تەنیٚ ئەم ئاواییە بە سەلامەتی دەرچوو "یەکێك لە پەنجەرەکان رووناکم دەبێتەوە، کە سێك لە پەنجەرەکەوە سەر دەکێشێت. دوای تۆزێك پەنجەرەکانی دیکەش بەرە بەرە روناك دەبنەوە".

دێڵە دێو/ ئاواییەکی رێك‌و پێکە، چراکانیان رۆشنە، دیارە کە بە خەبەرن.

نێرەدێو/ دروستە، "نێرە دێو بەرەو دەرگا دەچێت تەمەشایەکی دەکات" ئەمەش دەرگای باخەکەیانە. .

دێڵە دێو/ دیارە دەبیٚ ئاواییەکی باش بێت.

نێرەدێو/ هەر وایە، من ئاگادارم کە چەند ماڵن، کاروباریان رێك‌و پێك و بە حیساب‌و کیتابە.

دێڵە دێو/ کەواتە کاروباریان بە حیساب‌و کیتابە "دێتە جۆش‌و شادو خۆشحاڵ دەبێت".

نێرەدێو/ چییە؟ خۆشحاڵ دێیتە بەرچاو "هەڵوەستەیەك" ئەڵێم ئەگەر ئاواییەکانی دیکەش چاو لەمان بکەن، ئەوسا ئاوایی باش و خۆش لە دنیادا چەند زۆر دەبوو.

دێڵە دێو/ دروستە، بەڵام ئێمە چمان داوە لەم قسانە.

نێرەدێو/ واشە، گرینگ ئەمەیە کە لە هەر شوێنێك شتێکی باش هەبیٚ ئێمە دەمانەویٚ "هەردووکیان پێدەکەنن‌و دەڕواننە پەنجەرەکان".

دێڵە دێو/ دەڵێم، چۆنە ئەوزاری گالیسەکە پەیدا بکەین؟

نێرەدێو/ تۆ خۆت ماندوو مەکە. ئەم کارانە لە ئەستۆی خانەخوێیە، بە کوێرایی چاویانەوە دەبیٚ ئەنجامی بدەن، تۆ لە بیری خۆماندا بە.

دێڵە دێو/ کەواتە چ بکەین؟

نێرەدێو/ ئێستا پێت دەڵێم. "بەرەو دەرگا دەچێت‌و دەکەوێتە لە دەرکەدان.

هەڵوەستەیەك دەکات. گوێی بە دەرگاکەوە دەنیٚ، دیسان لە دەرگا دەدات. چەند کەسێکی خەڵکی ئاوایی دێنە پشت دیوارەکەوە".

دێڵە دێو/ دەڵێی گوێیان لیٚ نییە.

نێرەدێو/ بێگومان سەرقاڵی کەیفی خۆیانن.
دێڵە دێو/ لەوەشە بە جۆرێ خەوتبن کە بەو دەنگانە بێدار نەبنەوە.
نێرە دێو/ "دادەنەوێتەوە، بەردێك هەڵدەگرێ‌و دەکەوێتە دەرگالێدان"
دیارە لە دڵی خۆیاندا دەڵێن بەم درەنگە شەوە وەختی میوان و میواندار نییە. "چ وەلامێك نییە".
دێڵە دێو/ دەزانی چییە، کەسانێك کە بزانن بەمجۆرە ئاوایی دروست بکەن، دەشزانن چۆن دەرگا دابخەن.
نێرەدێو/ ئامان لە دەستی شارەزایی خەڵکی. ئەگەر هەموو خەڵکی کەڕو کوێرو نەفامو نەشارەزا بن، کاری ئێمە زۆر ئاسانترە. .
دێڵە دێو/ دڵ لە دڵ مەدە. خەیاڵیان خاوە، ئێمە دەست بەردار نابین.
نێرەدێو/ وایە، ئەگەر ئەوان بەمجۆرە دەرگایان داخستووە، ئێمەش دەزانین چۆنی دەکەینەوە.
دێڵە دێو/ هێندە لە دەرگا دەدەین تا خەو لە چاویان حەرام دەبێ.
"ئیدی بە توندی دەکەونە دەرگا لێدان، دێڵە دێوەش هێندە دەجوڵێ کە زەنگوڵەکانی قەدو کەمەری دەکەونە لێدان".
"گوتیار وەژوور دەکەوێ. دێوەکان لە جێی خۆ دەوەستن، هەنووکە روناکی لەسەر گوتیارە.".
گوتیار/ بەلام خەڵکی ئاوایی کە لە دەنگە دەنگی لێدانی دەرگاو زەنگۆڵەکان هاتبوونە دەرێ هەر کە دیتیان دوو دێو بەعارەبانەیەکەوە لە پشتی دیواری ئاواییەکەیانەوە وەستاون، تەماشای کێۆنەکانیان کردەوە، و لەو رێگایانەوە کە خۆیان دەیانزانی کەوتنە چاودێری دێوەکان "گوتیار وەدەردەکەوێ، نێرەدێو پاش ماوەیەك ماندوو دەبێت، دێڵە دێوەش ماندوو دەبێ‌و بە دوو قۆڵی دەچنە نك گالیسکەکە".
نێرەدێو/ چ ماسییەکی سەرکێش کەوتۆتە تۆڕەکەمانەوە، دەیبینی؟.
دێڵە دێو/ گوێیان لێیە، بەلام نایکەنەوە، ئێستا چ بکەین؟
نێرەدێو/ راستە، زۆر باشیش گوێیان لێیە. ئەمانە با چوّتە کەوڵیانەوەو لە دڵی خۆیاندا دەڵێن کە ئێمە هەقی خۆمانە بە مەیلو ئارەزووی خۆمان بژین.
دێڵە دێو/ دەڵێم خۆ دەرگای دەشتیان لێ نەگرتووین. ئێمە ماندووین، وەرە با لێرەدا بۆ خۆمان لێی بخەوین.
نێرەدێو/ ئەوە چە دەڵێی، هەر خۆت نیو سەعاتی دی دەکەوییە پرتەو بۆڵە کە شوێنەکەم ناڕەحەتەو ناتوانم بخەوم، خۆ ئێمە بۆ خەو نەهاتوین بۆ ئێرە، مەبەستێکی دیکەمان هەیە. ئێرە جێی خەونییە، دەشت شوێنی خشۆکانو مشكو جرجانە، من فێری دۆشەکی نەرمو قەرەوێڵەی سپرینگم، ئێستا بێم حەیای خۆم بەرم؟ ئاخر خەڵکی چیمان پێ دەڵێن؟.
دێڵە دێو/ چ کەسێك لێرە نییە تا ئێمە ببینێ؟
نێرە دێو/ با کەسیش نەبێ. چما نازانی ئێمە دێوین. قەت ئەمە لە بیری خۆت دەرمەکە. ئێمە وەختێ ئیسراحەت دەکەین کە دەبێ لە کەماڵی ئاسایشدابین. دەنگی ئاوازان بێت، کە نیزەکان

حیکایەتمان بۆ بگێڕنەوە. غوڵامانی ئەڵقە لە گوێ لە جامی زێڕدا شەرابمان بۆ بێنن. ئەوە تۆ چ دەڵێی؟ مەگەر خۆت هەموو ئەوانەت ناوێ؟.

دێڵە دێو/ قسەکانی تۆ راستن، بەڵام لەگەڵ نەبوونیدا چ دەکرێ؟ ئەمانە لەو کەسانە نین کە هەرچی دڵمان بیەوێ بماندەنێ، هەر لە دەرگا نەکردنەوەکەیان را دیارە.

نێرەدێو/ وەك بڵێی بیرو خەیاڵت پەرتو بڵاوە "دەست دەنێتە ناو قەدی خۆیو بزەیەکی نا ئومێدانە دەکەوێتە سەر لێوی" کەواتە حسێبی ئەو هەموو شتە زۆرو زەبەندانەی لەم ماڵانەو لەم ئاواییەدا هەن چی لێ دێ؟.

دێڵە دێو/ چوزانم "بۆ ساتێك چاو لە چاوی یەکدی دەبڕن"

نێرە دێو/ کەواتە ئەگەر وایە چ کۆسپێك لە رێی ئێمەدا نییە. ئەگەر ئەوان زەحمەتیان کێشاوە. ئێمەش زەحمەتی خۆمان دەکێشین، کاری ئەم دنیایە بردنەوەو دۆڕاندنە، کاریش هی ئەو کەسەیە کە تەواوی دەکات، خۆ ئەوەشت بیستووە هەر کارێك تەنیا یەك رێی هەیە.

دێڵە دێو/ رێیەکەی چییە؟

نێرەدێو/ من رێگەکەی بەڵەدم.

"نێرەدێو دەکەوێتە حیلاندنو فیکەکێشانو سمکۆڵان. بە دەم نەرە نەرو سمکۆڵانەوە گوریسێك لە نێو قەدی خۆی دەکاتەوەو دەکەوێتە بادانی. گوریسەکە هێند بە توندی با دەخوات پریشکی ئاگری لێ دەکەوێتەوەو خامۆش دەبێت. دەنگی بانگی کەڵەباب دێت. دێوەکە هەڵوەستەیەك دەکاتو دووبارە دەست پێدەکاتەوە هەوڵ دەدا زەوییەکی هەموارو لەبار بۆ بەردەوامی کارەکەی خۆی بدۆزێتەوە. دوو جاران بانگی کەڵەباب دەبیسترێ، دەنەڕێنێ".

نێرەدێو/ نەخەون ها. لەگەڵ ئێوەمە ها.

"دیسان دەست پێدەکاتەوە، وەکو جوانەگای بەهار دەکەوێتە نەعرەتە کێشان. سەری بەرەو زەوی دێنێ، وا خۆی دەنوێنێ کە تەقڵە لێدەدات، بە شاخە بچوکەکانی هەڕەشە دەکات کە من وەکو گای کێوی وامو دوچاری شەڕم دەکەن".

دێڵە دێو// "تەمەشای دەکات، بە دڵ پێدەکەنی" زۆر چاکە، زۆر چاکە، گیانەکەمی.

"خەڵکی ئاوایی لە پەنجەرەکانەوەو ئەو چوار نەفەرەی کە لە حەوشی پشت دەرگاکەوەن، خەریکی تەمەشاکرنی رەفتاری دێوەکانن. نێرە دێوەکە هەر کە چاوی بە وان دەکەوێت، دەست لە کارەکانی هەڵدەگرێ. هەنگاوێك دەچێتە پێشێ. سەری سڵاویان بۆ دەلەقێنێو بە نەوازشێکی لیبۆکان ئاساوە سەرفرو دێنێ"

نێرە دێو/ چۆنە؟ پێتان خۆشە؟

یەکێك لە پەنجەرەکەوە/ ئەمەش بۆ خۆی جۆرە کارێکە.

ژنێك لە پەنجەرەوە/ بەڵام بەم درەنگە شەوانە کە خەڵکی دەیانەوێ بخەون، ئەگەر تا سبەینێ لەسەر ئەم کارە بەردەوام بێ مەعنای نییە.

نێرە دێو/ "بە دێڵە دێو" نەمگوت پێیان خۆش دەبێ؟.

دێڵە دێو/ "بە پێکەنین هانی دەدا" زۆر چاکم بوو. بە راستی چاکم بوو.

نێره دێو/ حەیفێ کە ئێرە ساف نییە، تۆزێ ناوەختیشەو ناتوانم بۆتان بڕەقسم. زۆری نەماوە ڕۆژ ببێتەوە. "بەدێڵە دێو" ئەوان سەمای منیان نەدیتوە "پێدەکەنێ و بۆ ئەوەی بیانهێنێتە سەر هەوەس، کەمەری ناقۆڵای کە زەنگۆڵەی دنیای پێوە بەستووە دەجولێنێ و زەنگۆڵەکان دەنگیان لێوە دێت".

پیاوە دێهاتییەک1/ وەکو دیارە تۆ لە تاریکییدا باشتر دەڕەقسی.

ژنە دێهاتییەک1/ بەڵام تۆ مەبەستت لەم کارانە چییە؟

پیاوە دێهاتی 2/ بەم شەوە کەس داوای ئەم ڕەفتارانەی لێنە کردووی.

ژنە دێهاتی 2/ ئەم گەمانە چین؟

پیاوێك لە پەنجەرەکەوە/ پێت وایە خەڵکی بەم گەمانە فریو بدەی؟

ژنێك لە پەنجەرەوە/ بۆچی ئەم گەمانە نابەی بۆ شارەکەی خۆتان و لە وێندەر پیشانیان بدەی؟

ژنە دێهاتی2/ لەوەی پتر زەحمەت مەکێشە تا ئێرە بەسە.

نێرە پیاو/ "بەدێڵە دێو" ئەو سەبەتەیەم وێدە "ئاماژە بۆ گالیسکەکە دەکات" دەمویست ئەوەشتان پێ بڵێم کە بە دەستی بە تاڵ نەهاتووین و شتی چاك چاکمان پێیە. "دێڵە دێو سەبەتەکان دێنێ و یەك یەك دەیان داتە دەستی دێڵە دێو".

نێرە دێو/ چکلێتی چاك و بە تام و بادەم لە نێو قوتووی جواندا، ئەسپاپی گەمەی تازە، شتی جوان و نوێ، تەماشا بکەن "پیشانیان دەدات".

پیاوە دێهاتی 1/ دەزانین کە دەوڵەمەندو داران.

پیاوە دێهاتی 2/ بەڵام سەبارەت بە شتە تازەو پێشکەوتووەکانتان، پیاو لە کارو کردەوەکانی ئێوەوە کە بەم درەنگە شەوە دەتانەوێ بەزۆر، بچنە ماڵی خەڵکەوە، دەکرێ زۆر شت تێ بگەین.

ژنە دێهاتی1/ پێویست ناکات ئەو کاڵایەنەتان پێشانی ئێمە بدەن.

دێڵە دێو/ "قوتویەك دەردێنێ" تەماشا بکەن، باش تەماشا بکەن. ئێوە نازانن کە ئەم شتانە چەند گرینگن بۆ پەروەردە کردنی منداڵان و چەند کار دەکاتە سەریان و پاشان دەبن بە پیاوانی بە توانا و هزرڤان بۆ وڵاتی خۆتان و تەنانەت بۆ هەموو دنیاش.

نێرەدێو/ دروستە، ئێمە بە خۆیشمان لەم شتانە دەدەینە منداڵەکانمان.

ژنە دێهاتی2/ لەوە دەچێت ئێمە ئەوشۆ گیرۆدەی ئەو دێوانە بووبین کە لە چیرۆك داستاناندا باس دەکرێن.

پیاوە دێهاتی1/ دروستە، جارێ دەرگاکان توند بکەن و وریا بن منداڵەکان بە ئەسپاپ وازییەکانی ئەمانە تەفرە نەخۆن و بۆ هیچ کوێ نەڕۆن.

پیاوە دێهاتی2/ "بەدێوەکان" دەزانن چییە، ئەم قسانە ناچی بە گوێی ئێمەدا، ئێمە دەتانناسین و جێی خەڵکانی وەکو ئێوە لە ماڵ و ئاواییەکەماندا ناکەینەوە.

ژنە دێهاتی1/ منداڵانی ئێمە لەسەرو سەکوتی ئەنگۆ دەترسن، ڕێی خۆتان بگرن و بڕۆن.

ژنە دێهاتی2/ بڕۆن بە سەلامەت، خەریکە ڕۆژ دەبێتەوە. "پەنجەرەکان دادەخەن و چراکان دەکوژێننەوە، دەچنەوە ماڵەکانیان، ئاوایی تاریك دەبێت" نێرەدێوە کە بەرەو لای دێڵە دێوەکە

دەڕوات کە بە چینچکانەوە دانیشتووەو سەرگەرمی ئەو شتانەیە کە لایەوە دانراون، نازانیٚ چ بلٚیٚ. لە بن لیٚوانەوە دەپرتیٚنیٚ.
دیٚلە دیٚو/ "دلٚی دەداتەوە" دیٚوی ئازیزم نارەحەت مەبە. دەمزانی کە بەو رەفتارو کارانە هیچ بە هیچ ناکریٚ، بەلاٚم قەیدی نییە.
نیٚرە دیٚو/ باشە. .
دیٚلە دیٚو/ بەلاٚم شتیٚکی دی، بۆ بە خۆڕایی خۆت ریسواو سوک دەکەی؟
ئەمانە ئامادەنین پیٚشوازیمان لیٚ بکەن، ئاخر ئەمانە کەمیان بە دەست ئیٚمەوە نەکیٚشاوە.
نیٚرە دیٚو/ ئەگەر کار وا بڕوات بازاڕی ئیٚمە رۆژ بە رۆژ کەساد تر دەبیٚت. .
دیٚلە دیٚو/ دوور نییە دوای سەعاتیٚکی دی بیٚنو بلٚیٚن بۆچی لە پشت دیواری ئاوایی ئیٚمەوە لاتان داوەو هەوارتان خستووە.
نیٚرە دیٚو/ حەدیان چییە.
دیٚلە دیٚو/ دەلٚیٚم وەرە تا زووە واز لەم باغو ئاواییە بیٚننو بڕۆن، با بمیٚنیٚ بۆ جاریٚکی دی.
نیٚرە دیٚو/ جاریٚکی دی کەیە.
دیٚلە دیٚو/ دەرفەتیٚکی دی، دزیٚ دز بیٚ هەڕەشەو زۆرە، ئیٚستا با بڕۆینە ئەو بەر هەواکەی خۆشە، بارگەی خۆمانی لیٚدەخەین، گۆشتی قوتوی حازرو ئامادەمان هەیە، تا حەز بکەی خواردنەوەمان هەیە, ئیدی چیت گەرەکە "بۆن بەزەوییەکەوە دەکات" ئەلٚلاٚ لەو بۆنە خۆشە.
نیٚرە دیٚو/ بەلاٚم من جگە لە درکو دالٚ چ شتیٚکی دی لیٚرەدا نابینم. .
دیٚلە دیٚو/ قەیدی نییە، بە خۆڕایی خۆت سەخلٚەت مەکە. شەویٚك هەر شەویٚکە.
نیٚرە دیٚو/ تۆڕەم، ناتوانم قەناعەت بە خۆم بکەم.
دیٚلە دیٚو/ خۆت نارەحەت مەکە، دەتەویٚ بۆت ببم بە شابانۆی بیابانو گۆرانی شەوت بۆ بلٚیٚم؟ بیٚگومان مانگیش هەلٚدیٚو بە دیار دەکەویٚت.
نیٚرە دیٚو/ "زەردەخەنەیەکی تەوسامیٚز" حەواست بلاٚوە. مانگ بە ئاسمانەوەیە. ئیٚمە لەسەر زەوی پڕ دڕکو دالٚین، لەسەر زەویدا دەبیٚ شتی زەمینی بە دەست بهیٚنریٚ. مانگ و گۆرانی شەو چ دادیٚکی ئیٚمە دەدات. .
دیٚلە دیٚو/ بۆ دادمان نادات؟
نیٚرە دیٚو/ ئەوەت لە بیر بیٚ کە من و تۆ لە میٚژە وازمان لەم جۆرە شتانە هیٚناوە. تەنیا عەودالٚی ئەو شتانەین کە فایدەی حازرو ئامادەیان هەیە. لەم باغو ئاواییەی کە پڕن لە شتی باش پتر چیت دەویٚ. "شتیٚکی بە بیردا دیٚت" ئەریٚ دەستە کلیلە جۆراوجۆرەکەت هیٚناوە؟.
دیٚلە دیٚو/ بیرم نییە. دەبیٚ سەیریٚك بکەم. "لە کاتیٚکدا لە نیٚو یەکیٚك لە سەبەتەکاندا بە دووی شتیٚکدا دەگەڕیٚ" بەڕاستی ئیٚمە بۆ ئەم چەند ساتە کورتەی تەمەنمان چ هەولٚو تەقەلایەکی سەیرو سەمەرە دەدەین، زنەگی پڕ زەحمەتو هەراو هەنگامەی ئیٚمە هەندیٚ جار خۆشمان دەترسیٚنیٚ.

نێره دێو/ فەلسەفە ڕێسی مەکە، ئێمە فەلسەفەمان بۆ خەڵکانی دیکە دەوێ، ئەویش بۆ ئەوەی کە لە ڕێگەی فەلسەفەوە ڕام و گوێڕایەڵیان بکەین.
دێڵە دێو/ ئەدی ئاسودەیی؟ نابێ ئاسوودەییمان بۆ خەڵکی دیکەش بوێ.
نێره دێو/ "پەستە" تۆ بۆ خۆت مشەماکان داگرەو بخەوە، هەقت بەسەر هیچەوە نەبێ.
دێڵە دێو/ "بەرەو گالیسەکە دەچێت، بە دووی شتێکدا دەگەڕێ" مشەماکان نا دۆزمەوە.
نێره دێو/ "بە تەنێ دەڕوات و خەت و نیشانە دەکێشێت" ئێمە لە هەموو شوێنێك دا ژیانمان لە خەڵکی تاڵ کردووە، بەڵام ویستن بەڵگەو دەلیلی ناوێ، ئیدی ژیانیش هەر مەرگە، بەڵام ئەوەی کە گرینگە قۆناغ و ڕۆژگارێکە کە تێی داین و ئەویش جورئەت و قەراری دەوێ هەر شتێکت ویست دەبێ بە دوویدا بچیت "بەرەو گالیسکەکە دەڕوات".
دێڵە دێو/ دەتەوێ چ کارێك بکەی؟
نێره دێو/ تۆ هەقت نەبێ، بۆ خۆت تەماشا بکە.
"چەند چیلکەیەك لە گالیسکەکە دادەگرێ. بە بەرد دەکەوێتە ئاگر کردنەوە، بەردێکی دی لە زەوی هەڵدەکەنێ، چیلکەکان ئاگر تێ بەردەدا. هەڵدەستێ و چیلکەکان بە گڕەکانەوە بەرەو باغەکەو ئەو چڵ و لقە درەختانە تووڕ دەدات کە لە دیواری باخەکەوە هاتوون بەم دیودا، چەند سێوێك دەکەوێتە زەوی، دێوەکە بە تامەزرۆییەکی سەیرەوە هەڵیدەگرێ و بۆ دەمی دەبات، هەندێ جار بە دێڵە دێویشی نیشان دەدا. ئەویش دەهاڕوژێ و بە هەڵبەزو دابەز دەکەوێتە دوی سێوەکان. هەردووکیان وەکو جووتە سەگێك کە بەردیان تێ دەگیرێ و لە حەژمەتاندا قەپ بە بەردەکاندا دەکەن، ماندوو دەبن. تۆزێ هێور دەبنەوە. نێره دێو سەیرێکی دەوروبەر دەکات، ئەوجا دەڕوانێتە دێڵە دێوەکە، هەڵوەستەیەکی بێدەنگی".
دێڵە دێو/ چ هەواڵێك نییە، خەیاڵیان نییە دەرگامان لێ بکەنەوە.
نێره دێو/ شارەزان، بە خۆڕایی هێزی خۆیان بە فیرۆ نادەن. .
دێڵە دێو/ وەکو چڵی دار حەیزەران دەچەمێنەوە، بەڵام ناشکێن.
نێره دێو/ بەڵام خۆم دەزانم چۆنیان دەشکێنم. "بەرەو پارچە بەردێکی گەورە دەڕوات. دەیەوێ بەزۆر هەڵیکەنێ ئاماژە بۆ دێڵە دێوەش دەکات کە یارمەتی بدات، بەردەکە بەرەو دەرکەی باخەکە هەڵدەدەن. دەوەستن. پشوویەك تازە دەکەنەوە، هەنگاوێ دێنە دواوە، نێره دێو ڕوو لە ئاوایی".
نێره دێو/ چاوچنۆکانە، بێعارانە. منیش دەرگا لە ئەنگۆ دادەخەم و بە هەشتەکەتان لێ دەکەم بە دۆزەخ. "چراکانی ئاوایی هەڵدەبن. چەند پەنجەرەیەك دەکرێنەوە، دیسان دێهاتییەکان پەیدا دەبنەوە".
دێڵە دێو/ ئافەرین. زۆرم پێ خۆش بوو.
پیاوە دێهاتی 1/ بۆ واز ناهێنن؟ ئاخر ئێوە نەخۆشانتان لە خەو کردین، منداڵانتان ترساندین.
ژنە دێهاتی1/ ڕوح و جەستەی ناشیرینی ئەنگۆ لە ئازارو ئەزیەت زیاتر چ کارێکی تریان لێ ناوەشێتەوە؟
پیاوە دێهاتی 2/ لە بری ئەم کارانە بۆ خۆتان چاك ناکەن.

ژنه دێهاتی2/ ئەگەر ئێوە بەڕاستی میوانن‌و مەبەستێکی خراوتان نییە بۆچی دەتانەوێ بەزۆر بچنە ماڵی خەڵکییەوە. "دەنگی لێدانی سنج. وێنەکە بە نەگۆڕی دەمێنێ"

گوتیار/ تا ئێرە هەموو ئاگادار بووین کە دێوەکان پەنایان وەبەر چ کارێك برد، بەڵام بەسەرهاتی ئەوان لێرەدا کۆتایی نایەت، هەوڵ‌و تەقەلای ئەوان بەرە بەرە توڕەییان زیاد دەکات‌و وەکو مەیلەو شێتیان لێ دێت.

نێرە دێوەکە لەلایەکەوە بیری لای ئەوە بوو لە پاڵ ژنەکەیدا بخەوێ‌و ئیسراحەتێك بکات‌و لەلایەکی ترەوە بیری چوونە ناو باخەك لە کەللەی دەرنەدەچوو. دیوەکان بەملاو بەولادا دەچوون‌و لە حەژمەتاندا پاژنەی پێی خۆیان دەگەست‌و زەنگۆڵەکانی قەدیان لێ دەدا، وایان بیر دەکردەوە کە خەڵکانێك حسێب بۆ دەنگی زەنگۆڵەکان بکات. "گوتیار وەدەردەکەوێ".

دێڵە دێو/ "لەسەر زەوی کەوتووەو ماندوێتی بە سیماو چارەیەوە دیارە"

دەزانم کە منی زۆر خۆش دەوێ، بەڵام بەستەزمانە بەم وەزع‌و حاڵەوە خۆی لە نێو دەبات.

نێرە دێو/ بۆچی وڕێنە دەکەی، چما ئەقڵت لە دەست داوە؟.

دێڵە دێو/ نەخێر ئەقڵم لە دەست نەداوە، بەڵام دەزانم هەموو ئەم کارانەی ئێمە گەوجانەیە، چونکە هەر چیمان هەیە بە جێمان هێشتووەو لە پێناوی نەوسنی‌و تەماحکاری زیاتردا هەوڵ دەدەین، بەلای کەمەوە دەبێ بە زەییەکمان بە خۆماندا بێتەوە.

نێرە دێو/ بە چەنەبازییەوە گرتوتە. لەبری ئەم قسانە هەستە شتێکم بۆ حازر بکە دەیاڵڵا.

دێڵە دێو/ دیسان چیتە؟

نێرە دێو/ نازانم، وەك بڵێی تەنگەنەفەس بووم، یان شتێك لە ورگمدا گیر بووە، سەریشم دەسوڕێ، بە درێژایی دوێنێ شەو تۆزێ سپیناخ-ی کێویم خواردووە. دەڵێم ناکا ئەمانە بە چاویانەوە کردبم؟.

دێڵە دێو/ تۆ هەمیشە ئەو سەر سوڕانەت لەگەڵ بووە، چاری تۆزێ ئاوی نیلوفەرە.

نێرە دێو/ گوتت ئاوی نیلوفەر؟.

دێڵە دێو/ بەڵێ، دەڵێم چۆنە تۆزێ ئاوی نیلوفەڕیان لێ وەربگرین.

نێرە دێو/ خراو نییە.

دێڵە دێو/ "بەرەو دەرگا دەچێت‌و روو دەکاتە خەڵکی ئاوایی" ئەهای لەگەڵ ئێوەمە ها. ئاوی نیلوفەرتان هەیە؟ تۆزێ ئاوی نیلوفەرمان دەویست؟ "چەند پەنجەرەیەك روناك دەبنەوە".

یەکێك لە خەڵکەکە لە پەنجەرەوە/ دیسان چی بووە؟.

دێڵە دێو/ ئاوی نیلوفەرتان هەیە؟ تۆزێکمان دەویست.

یەکێکی گوند لە پەنجەرەیەکەوە/ وا چاکترە بەبێ ئاوی نیلوفەر بخەون

یەکێکی دی لە پەنجەرەیەکەوە/ تەنگە نەفسییەکەتان هی جرت‌و فرتی خۆڕاییە.

دێڵە دێو/ "بەنێرە دێو" لەوە ناچێت چ شتێك لەمانە هەڵبکرێنرێ، وەکو دەردەکەوێ تا بەیانیش چاوەڕوان بکەین هەر بێ سوودە.

نێره دێو/ دیسان کەوتییە چەنەبازی، ئەگەر ئەم رەنج و زەحمەتکێشانەی من نەبێ تۆ رەحەت و ئاسوودە نابیت، ئەسڵەن تۆ مایەی ئەم هەموو سەریەشەیەی.

دێڵە دێو/ بە خۆڕایی خوێنی خۆت تاڵ مەکە، ئەگەر هەندێ مەنتیقی بێ باشترە. خۆشێت نەبووین تا بە خۆت و خۆڕایی دەست لە ئاسوودەیی خۆمان هەڵگرین. بە خۆت دەزانی کە لەبەر کەمترین ناڕەحەتی دنیا تێك دەدەین و هەموو شوێنان غەرقی ئاوو ئاگران دەکەین، بۆچی هەندێ جار پایەی خۆمان فەرامۆش دەکەیت.

نێره دێو/ هێواشتر قسان بکە، لەوەیە خەڵکی گوێیان لە قسەکانمان بێت.

دێڵە دێو/ مەترسە، چ کەسێك لێرە نییە. مەگەر لە بیرت نییە کە هێزێکی زۆرمان لەوبەری ئۆقیانووسەکانەوە خەریکی کۆکردنەوەی رژاو پڕاوەکانی ئێمەن، فەقیرانە بەوپەڕی دڵسۆزییەوە گیانیان لە پێناوی ئێمەدا لە سینی دڵسۆزی داناوە. بێ ئەوەی پرسیارێك بکەن یان بە تەمای شتێکی ئەوتۆ بن.

نێره دێو/ مەبەستت چییە، منیش قەناعەتم وایە کە ئەوانە سەربازی باشن، چ ئەوان و چ خەڵکانی دی کە بە دڵ و گیان خەریکی کۆکردنەوەی باجن بۆ ئێمە .

دێڵە دێو/ چ مەبەستێکم نەبوو. تەنیا لە بیری ئەوەدا بووم کە ئێستا بەم شەوە خەڵکی لە خەوی خۆشدان و چەندین ئاوایی ئارام و خۆش لەم دنیایەدا هەن، کەچی ناڕەحەتی و نیگەرانی ئێمە ئەوە نییە کە چ بەردێکمان لەبەر پێی بەندەیەکی خودا لا نەداوە، بەڵکو زۆر کەسیشمان ناڕەحەت کردووە، هەر بیرش ناکەینەوە کە بۆ ئەمە دەکەین؟

دێهاتییەك/ وا چاکە بەر لەوەی سەر لە نوێ بڕیار بدەن کە هەراو هەنگامە بنەنەوە، بۆ خۆتان بخەون.یان ملی رێ بگرن و برۆن.

دێهاتییەکی دی/ بەڵێ، بەسە، ئێمە شەڕمان لەگەڵ کەسدا نییە. زەرەرمان بۆ کەسیش نابێ.

نێره دێو/ عوزر لە قەباحەت خراتر "بە دەست ئیشارەت بۆ بیابان دەکات" کەواتە ئەم رێگە دوورو درێژەی کە بڕیمان، و ئەم عەرەبانە فریشقەیەی رامان کێشاوە، لەسەر حیسابی کێ بێ.

دێهاتی 1/ ئێمە چ حیسابێکمان لەگەڵ ئێوەدا نییە، چ کەسێکیش دەعوەتی نەکردوون.

نێره دێو/ ئەو قسانە بە گوێم دا ناچێت و بۆ دوا جار پێتان دەڵێم کارێکی وەهامەکەن بە جۆرێکی دی رەفتارتان لەگەڵ بکەین. .

دێڵە دێو/ ئێمە داوای شتێکی گەورەمان لێ نەکردوون کە بەو جۆرە خۆتان سەخڵەت دەکەن.

نێره دێو/ دەزانن چییە... ئێوە نابێ بەم وەزع و حاڵەوە بمێنن. ئێمە دەکوژین، دەبڕین، هەموو شتێك وێران دەکەین. حاڵی بوون.

پیاوێکی دێهاتی 1/ بەڕاستی قسەیەکی ناهەقە.

ژنە دیهاتی 2/ بەڕاستی جماعەتی دێوان نا حاڵی و بێ مەنتیقن.

نێره دێو/ "بە دێڵە دێو" گوێت لێیە چ دەڵێن، ئەمانە، ئەم هیچ و پوچانە. .

دێڵە دێو/ دڵ لە دڵ مەدە "بە خەڵکی ئاوایی" راست دەکات ئێوە چۆن دڵتان دێت بەمجۆرە بەگژ ئەم بەستەزمانەدا بچنەوە.

نێرە دێو/ تۆ پێیان بڵێ.
دێڵە دێو/ چونکە ئێمە قسە ناکەین هیچ ناڵێین ئەمانە یەکجارەکیان کردووە، خەریکن دیقی پێ دەکەن هەی نەدیو بدیانە.
نێرە دێو/ ئەوانە تورەیان کردوم.
دێڵە دێو/ ئەگەر دەرگاکان بکەنەوە چ دەبێ... ئێوە چۆن روح تەسلیم بە عزرائیل دەکەن؟
نێرە دێو/ خۆم دەرەقەت تان دێم.
دێڵە دێو/ دەم مەخە دەمی ئەو ناحاڵیانە دێوی ئازیزم، کەس دڵی بە ئێمە ناسوتێ خۆمان نەبێ.
نێرە دێو/ منیش ئیدی دڵم بە کەس ناسوتێ.
دێڵە دێو/ باشە باش، (کەمێ دەنگی نرم دەکات" بەڵام ئێمە بە جۆرێ دنیامان لە خۆمان و لە خەڵکی تاریك کردووە کە خۆیشمان چاومان نابینێ و هەرچی هەوڵیش دەدەین بە هیچ کوێرا ناگەین.
نێرە دێو/ مەبەستت چییە؟.
دێڵە دێو/ مەبەستم ئەمەیە وێڕای ئەوەی کە هەمانە ، نە دڵمان تێر دەبێ و نە چاومان تێر دەبێ و وەکو ئەوەی هیچمان نەبێ هەر لە هەوڵ و تەقەلای زیاتردایین و دەڵێی بووین بە گۆڕستان و هەرچییەکی تێ دەرێژن هەر پڕ نابن.
نێرە دێو/ دیسان چیتە. کتوپڕ کەوتییە ورینە؟.
دێڵە دێو/ بۆ؟ هەر لەبەر ئەوەی ئەم قسانە دەکەم؟
نێرە دێو/ تۆ ئەوشۆ شتێکت لێ دێ. دەبزرکێنێ و قسەی بێ سەروبەر دەکەی.
دێڵە دێو/ ئەم قسانە بێ سەرو بەر نین دێوی ئازیزم
نێرە دێو/ من ئەم شتانەم بە گوێدا ناچێ. ئێمە هەر دەبێ بچینە ئەم ئاواییەوە.
دێڵە دێو/ ئاخر چۆن؟
نێرە دێو/ ئاخرو ماخری ناوێ، تا ئێستا دیوتە ئێمەمانان شتێکمان بوێ و خەڵکی نەیدەن.
دێڵە دێو/ راستە ئەمە پێچەوانەی مەرامی ئێمەیە، بەڵام ئەوە عەرزو ئەوە گەز، جارێکی دی دووبارەی دەکەمەوە کە هەر کارێك رێ و جێی خۆی هەیە.
نێرە دێو/ یانی چی رێ و جێی خۆی هەیە، چما ئێستا عەیبی چییە؟.
دێڵە دێو/ عەیبەکەی ئەوەیە کە ئەم گرێیە ئێستا ناکرێتەوە، با ئێستا بڕۆین، جارێکی دی بێینەوە.
نێرە دێو/ "قاقا لێدەدات و ددانەکانی دەردەخات" جارێکی تری چی ژنەکە، تۆ خۆت پێ بچووکە.
دێڵە دێو/ بەڵام بەم درەنگە شەوە؟
نێرە دێو/ دەزانی چییە، تۆ بێ ئەقڵی بە خۆڕایی قسەی زیاد مەکە. .
دێڵە دێو/ یانی هیچ نەڵێم، ها؟ ئاوات دەوێ.

نێره دێو/ نه ء هیچ مەڵێ، قسەکانی تۆ پەرێشانم دەکات. من پیاوم و دەبێ کاری خۆم بکەم.
"بەرەو لای گالیسکەکە دەڕوات و لە پشت گالیسکەکەوە سەندووقێکی هەندێ گەورە دێنێ"..
دێڵە دێو/ دیسان چ بیرێك لە کەللەی داویت؟
نێره دێو/ ئێستا وەختی کارە، ئیدی وەختی خەو نەماو دەبێ خۆمان بنوێنین. ئەمانە بە تەنێ بە گیریان هێناوین، خەرواریك کورتە بالاٌ بە خۆڕایی لەو سەندووقەدا نەخەوتوون. ئێستا حاڵییان دەکەم. تۆش هەستە بڕۆ بەرەو ئۆقیانووس و لەوێ "جەنگ"و "تەماح" گاز بکە بابێن.
دێڵە دێو/ باشە "بەرەو کۆتایی شانۆکە دەچێ و بانگ دەکات" جەنگی جەنگی، تەماح، تەماح هۆوو "دێڵە دێو دەگەڕێتەوە" بانگم کردن، هەر ئێستا پەیدا دەبن.
"لەم کاتەدا جەنگ بە شێوەو روخسارێکی تایبەتییەوە، پەڵە خوێن بە جلەکانییەوە دەست بە چەك دێت و وەکو رێزو قەدرزانی کلاٌوەکەی دادەگرێ".
جەنگ/ قوربان لە خزمەت دام، هەر کە جوابت نارد وێڕای ئەوەی لە جێیەکی حەساسدا بووم، خۆم گەیاندە حزورتان. "تەماح، بە پەلەو بە ورگی زلەوەو بە سەرو قژی لوول و بژەوە لەلای چەپی شانۆکەوە وەژوور دەکەوێ".
تەماح/ سلاٌوی دڵسۆزانەی بەندەی تەماح لە ئێوەی سەروەران.
نێره دێو/ خۆشحاڵ بووم, کەواتە هاتن، چاوەنۆڕتان بووم
"پێدەکەنێ"
دێڵە دێو/ نەمگوت مایەی نیگەرانی نییە.
نێره دێو/ تاقەتی درێژدادڕیم نییە، هەر وەختیشمان نییە "سەیری ئاسمان دەکات" با یەکسەر بچینە سەر باسەکەمان "ئاواییەکەیان نیشان دەدات". تەماشایەکی ئەمانە بکەن، بزانن چۆن ئەمانە ئێمەیان خستۆتە ئەزیەتەوە.
جەنگ/ هەر خەمتان نەبێ قوربان منی نۆکەرتان لێرەیەو بفەرموون چ بووە؟
تەماح/ قوربان هەرچییەکتان دەوێ ئێمە لە خزمەتتانداین، هیچ بووە؟
نێره دێو/ جا دەتانەوێ چ ببێ؟ ئێمە لەم بیابانەداو بەم وەزع و حاڵەوەین کەچی ئەو باخ و ئاواییە خۆشە لەوێیەو دەرگایان لە رووماندا داخستووە.
دێڵە دێو/ ئەگەر کەمەر بەندەکانمان بکەینەوەو بە سەریاندا بدەین، دەبن بەمارو بەرەو خۆمان دەگەڕێنەوە.
نێره دێو/ تا زووە دەبێ دەست بەکار بن، حاڵی هەن؟
جەنگ/ "دەست بە سکی خۆیدا دێنێ" قوربان نەبێ بە بێ ئەدەبی لە روتاندا، خۆ شوکر ئێوە کەمتان باغ و کۆشك و سەیرانگەو شوێنی خۆشتان نییە. "روو دەکاتە تەماح و پێدەکەنێ".
نێره دێو/ "پێدەکەنێ" بەلاٌم هەبوون رێگە لە ویستن ناگرێ.
تەماح/ "بە پێکەنینەوە" کە قسەیەکی جوانە، لە راستیدا وایە.
دێڵە دێو/ تیرەی دێوان تەبیعەتیان وایە کە تا گیان لە لەشیاندایە هەموو شتێکیان هەر بۆ خۆیان دەوێ.

تەماح/ لە دوا ئەنجامدا ئەگەر هەموو دنیاش بخەینە سەر ئەو باخ و کۆشکانە، هێشتا هەر کەمە.
"نێرە دێو و دێڵە دێویش بە پێکەنینەوە پشتیوانی ئەو قسەیە دەکەن".
نێرە دێو/ ئافەرین "دەست دەخاتە سەر شانی جەنگ" دۆستانی ئێمە مەسەلەکان لە ئێمە باشتر دەزانن، تۆش لە کوشتن و بڕینی دژمنانی ئێمەدا وەستای.
جەنگ/ قوربان، پەروەردەی دەستی ئێوەم. ئایا دەستووراتی ئێوە بە بێ ئامادەبوونی بەندە چ پێشکەوتنێکی بەخۆوە دیتوە، لە کام شەڕی سەدان ساڵی بەر لە ئێستادا گیانم لەسەر لەپم نەبووە، سەربازەکانمان کە هەمیشە سەرفراز بوون بۆ فیداکردنی گیانی ئازیزو نازەنینی خۆیان ئامادەو لەسەر پێ بوونەو هیچ درێغییەکیان نەکردووە.
نێرە دێو/ قسەی تۆیە.
دێڵە دێو/ "پشتیوانی دەکات" ئێمە لە ئەنگۆ رازینە. زۆر بە چاکی ئەرکی خۆتان ئەنجام داوە.
نێرە دێو/ بەڵام ئێستا کاتی ئەم قسانە نییە. خێراکەن، خۆشی و شادی ئەم خەڵکە بکەن بە شەڕو شێوەن. ئاگرێکی شەڕ بە جۆرێ هەڵگیرسێنن کە خۆشمان بێینە جۆش "بە قاقا پێدەکەنێ، جەنگ و تەماح-ش پێدەکەنن".
دێڵە دێو/ "بە خەڵکی ئاوایی" دەبینن کە کارەکە خەریکە دەگاتە کوێ لە بیرتان بێ کە خەتای ئێوە بوو کە هەمووماننتان خستە ئەم زەحمەتەوە.
نێرە دێو/ وازیان لێ بێنە -ئیدی قسەی چ دەکەی "لەگەڵ جەنگدا بۆ لای گالیسکەکە دەڕۆن، نێرە دێو سەندقێك لە نێو گالیسکەکە هەڵدەگرێ، تۆزێ بەسەر دەستییەوە رایدەکرێ و پاشان بە پێکەنینەوە دەیداتە دەستی جەنگ، جەنگ زۆر بە ئەسپایی لەسەر عاردی دادەنێ، بە هێواشی دەرکەکەی لا دەبات، چەندین پیاویژیگەی دارین لە شێوەی سەربازدا لە سەندووقەکە دەردێنێ و لەسەر عاردەکە ریزیان دەکات".
جەنگ/ "بە نێرەدێوو دێڵە دێو" قوربان ئامادەن، هەر ئەوەندە ماوە فوویان پێدا بکرێ.
تەماح/ هەناسەی گەرمی ئەنگۆ دەیانخاتە جوڵە.
نێرە دێو/ "ئیشارەت بۆ دێڵە دێو دەکات، لە تەنیشت یەکەوە چوك دادەن، بە هەناسەی دەنگدارەوە فوو دەکەنە پیاویژیگەکانەوە "قاقا لێدەدەن" پیاویژیگەکان، پەیکەرەکان بن بەسەرباز، دەور دەوری ئێوەیە. رۆژ رۆژی جوامێری ئەنگۆیە. شەڕ دەستی پێکردووە "هەڵدەستن و هەنگاوێك بۆ پاشەوە دەچن".
جەنگ/ سەربازانی فیداکارو بە غیرەت، ئێمە حاڵی حازر لە وەزعو حاڵێکی یەکجار ناسك و چارەنووسسازو خەتەرداین شەرەف و ئابڕووی ئێمە بەندە بە فیداکاری ئێوەی سەربازانی دلێرەوە.
تەماح/ هەڕنەپێش بۆ فەتح، ئەمڕۆ رۆژێکە هەرگیز لەمێژوودا فەرامۆش ناکرێ. "دەنگی تەپڵ، هەراو هەنگامەی مەیدانی شەڕ".
دێڵە دێو/ بەم درەنگەشەوە لە ئیسراحەت بووین. دەترسم دێوی ئازیزم دووچاری نەخۆشییەکی شوم بووبێ.

نێره دێو/ "به دێڵه دێو" حەز دەکەی یان نا، ئەم دیمەنەت پێ خۆشه؟ "به جەنگ" ئەم سەربازانه دەڵێی دەرگای باخەکەیان کردووه به نیشانه؟

جەنگ/ بەڵێ قوربان، بۆ ئەوەی له وێوه بچنه ناو ئاوایی، بەڵام زۆر قایمیان کردووه.

دێڵه دێو/ دێوی ئازیزم له حاڵێکدام نه بۆنی خوێن دێ نه بۆنی هیچ شتێکی دی، بەڵام لەوێدا کوندێك له خۆڕا لەسەر بەردەکان هەڵنیشتووەو تەماشای ئێمه دەکات.

نێره دێو/ لێگەڕێ با بێ، چ دەبێ؟ "هەڵوەستەیەك" ئەم تەماحه له کوێیه؟ ئەهای تەماح له کوێی؟

تەماح/ "دێته پێشێ" له خزمەتتدام قوربان. سەیری ئەم دیمەنه جوانەم دەکرد.

نێرەدێو/ چۆنه؟ دیاره دەبێ زۆر جوان بێ؟ "له خۆشیاندا دەرەقسێ"

تەماح/ هەڵبەته جوانه، من عاشقی بووم. "له ئاواییەوه هەندێ شت دەگرنه سەربازەکان"

نێره دێو/ وا چاکه بڕۆی‌و بەڵێنی بەخشینی میدال‌و خەڵات به سەربازەکانمان بدەیت. بڕۆو هانیان بده که چاك بجەنگن، خۆت دەزانی که دەبێ چ بکەی "هەردووکیان به نائومێدی پێدەکەنن"

تەماح/ به سەرچاو قوربان، هەر چۆنێ ئێوه بتانەوێ "بەرەو لای سەربازەکان‌و جەنگ دەڕوات‌و دەستەکانی دەجوڵێنێ‌و لەبەر خۆوه شتان دەڵێ".

"دیمەنی شەڕو هەراو زەنا بەردەوامه. پاشان جەنگ به نارەحەتی‌و هەناسه بڕکێ دێت بۆ لای نێره دێو".

جەنگ/ قوربان، نازانم بۆچی سەربازەکان ئەوەنده گۆڕاون، هیچ ئارەزوویەکی شەڕیان پێوه دیار نییه، ورەیان باش نییه.

نێره دێو/ یانی یاخی دەبن؟ تەماحم نارد تا ڕێکیان بخات‌و تەماحیان بخاتەبەر، ئەگەر دەزانی هیچی له دەست نایەت به خۆت تەمبێیان بکه، ماتەڵی چیت، وەختەکه به فیڕۆ مەده.

جەنگ/ بەچاوان قوربان، هەر ئێستا بەڵام

نێره دێو/ بەڵامی ناوێ، بڕۆ "جەنگ دەڕوات" شتێکی عەجایەبه، ئەم سەربازانه وا نەبوون، ناکا پیلانێکیان له من کردبێ "به دێڵه دێو" تۆ هەست به چ دەکەی؟ .

دێڵه دێو/ نازانم چی بووه، ڕەنگه ماندوو بن‌و خەویان بێت.

نێره دێو/ ماندووی چی، ئەوانه نابێ ماندوو بن.

دێڵه دێو/ من وای دەبینم که له ناچاریداو چونکه ناتوانن سەرپێچی حوکمی تۆ بکەن، لەو دیووه هەڵدێن.

نێره دێو/ ئاخر بۆچی؟ ئەم کاره چ پێشینەیەکی نەبووه؟.

دێڵه دێو/ دێوی ئازیزم پێم گوتیت ئەمشەو وازبێنه، وازت نەهێنا، بەڵام قەیدی نییه، سەبر دەکەین با بزانین چۆن دەبێ.

تەماح/ "به هانکه هانك دێته بەرەوه" قوربان سەربازەکان نازانم چییانه، هەرچییەکیان پێ دەڵێم به گوێیاندا ناچێت، دەڵێن ئێمه شەڕ کردنمان نایەت، له پێناوی چیداو بۆ کێ شەڕ بکەین؟

نێره دێو/ یانی ئێستا کارێك ناکەن.

تەماح/ نەخێر، تەنانەت خەریك بوو دەست بنەنە یەخەی ئێمە.

نێره دێو/ برۆ بەڵێنیان بدەیە، پەیمانی چاکو بەڵێنی چەور، برۆ ماتەڵ مەبە. "دەڕوات"..

دێڵە دێو/ من وا هەست دەکەم ئەوانە ئاستی فامیدەییان چۆتە سەرێ.

نێره دێو/ دەتوانی چ بکەین، ئەوانە دەستی ئێمەیان خوێندۆتەوە. دوور نییە ئەم بێ مروەتە ناشیرینانە هەر لێرەدا منو تۆش بکوژن.

نێره دێو/ بەڵام ئەمەیان مەحاڵە. چما نازانی ئێمە دێوین.

دێڵە دێو/ دێوی ئازیزم من دەمێکە هەستم بەمە کردووە، بەڵام هیچم بە تۆ نەگوت، ئێمە ئێستا بە تەنیاین، کەسمان بە دەورەوە نەماوە، رۆژگار گۆڕاوە.

نێره دێو/ کەواتە دوو روویت کرد، ها؟ یان هۆیەکی دیکەی هەیە. .

دێڵە دێو/ بە خۆڕایی خۆت سەغڵەتو نا رەحەت نەکەی، وا چاکە باوەڕ بە حەقیقەت بکەی.

نێره دێو/ ئەی پەتیارە، وا دیارە تۆ سەرچاوەی هەموو ئەو شتانەی، تامی دەمم ناخۆشە، بێگومان مەعجونەکەم بە هەڵە خواردووە، ناکا شووشە مەعجونەکانت تێکەڵ کردبێ و دەرخواردی منت دابێ لەبەر ئەوەی کە هەناسەم لە کار کەوتبێ. جاران هەر کە فویەکم دەکرد هەموو سەربازەکانم دەخستە رێ کەچی ئێستا دەڵێی فووم لە کار کەوتووەو سەربازەکانیش فێری سەر پێچی بوون. .

دێڵە دێو/ هەرچی دەڵێی بیڵێ، بەڵام هیچ قسەیەك لەم قسانەت حەقیقەت نییە، بە خۆڕاییش بەینی خۆمان تێك مەدە. ئێمە هیچمان لێنە هاتووە، سەربازەکان گۆڕاون.

پیاوە دێهاتی1/ "لە یەکێك لە پەنجەرەکانەوە شتێکیان تێدەگرێ، دێڵە دێوو نێره دێو دێنەوە سەرخۆ" دروستە، ئەمانە چاوو گوێیان کراوەتەوە.

ژنە دێهاتی 1/ ئەوانە ئیدی لەوە بێزار بوون کە لە پێناوی ئێوەدا ئەو هەموو کوشتو کوشتارە بکەن.

پیاوە دێهاتی2/ ئاخر بە چ ئەقڵێکەوە ئەوانە لە پێناوی ئێوەی دێوی بیابانیدا گیانی خۆیان بە فیڕۆ بدەن.

ژنە دێهاتی 2/ لەو رۆژە بترسن کە چاوو گوێی خەڵکی بکرێتەوە.

نێره دێو/ بەسە، نامەوێ چیتر دەنگتان بژنەوم. تەماح لە کوێیە؟ "بە دێڵە دێو" خێرا گازی بکە.

دێڵە دێو/ ئەهای تەماح لە کوێی ، خێرا وەرە خزمەتی جەنابی دێو

تەماح/ "دیچێ و ئیکلامێك دەکات" فەرموو قوربان، لەوێندەر لە ناو جەرگەی مەیدانی شەڕدا سەرقاڵ بووم چەناگەم شکا، قوربانو وابزانم بێفایدەیە.

نێرەیە دێو/ ئەدی بە تۆم نەگوت "جڵەوی خۆی دەگرێ، بە دەنگێکی دۆستانەتر لەسەری دەڕوات" من پێم گوتیت تەنانەت ئەگەر پێویست بوو،دەتوانرێ چاو لە هەندێ بەرژەوەندیمان بپۆشین، سەربازەکان هەرچی کەموکوڕییەکیان هەیە بۆیان جێبەجێ بکەن، کارێ بکە کە رازی

بن و نەکەونە سەر ڕێگەی سەرپێچی و یاغی بوون، ناشێت تۆش بۆ مەرامی خۆت بە کارت هێنابن؟

تەماح/ قوربان چۆنتان دەستوور فەرموو وام ئەنجامدا.

نێرە دێو/ باشە، باشە، بڕۆو بەردەوام بە "بە نە بە دڵی دەڕوات- نێرە دێو بە دێڵە دێو" پێم وایە کاتی ئەوە هاتووە کە دۆستانی دیکەمان ئاگادار بکەین، وا نییە؟.

دێڵە دێو/ بیرێکی خراو نییە "بەرەو گالیسکەکە دەڕوات، هەندێ دەنگ دەردێنێ، نەزانی، مەرگی، نەزانی، مەرگی، نەزانی مەرگی، هەڵوەستەیەک"

نەزان/ سڵاو قوربان،من نەزانم چ فەرمایشتێکتان هەیە؟ هەر ئەمرێکتان لە مەڕ بێ مێشکی و گەوجی خەڵکانەوە هەیە بفەرموون، تا ئەنجامی بدەم، من ئەو کەسەم کە چاک و خراو لە یەک تەرازوودا دادەنێم و خراو بە چاک و چاك بە خراو پیشان دەدەم و خۆم بە هەموو ئاگرێك دادەدەم و هەموویان ناچاری ملکەچی و گوێ رایەڵی دەکەم.

نێرە دێو/ لە وەختی خۆیدا گەییشتی. بڕۆ وا دیارە ئەو ناوەندە زۆر پێویستی بە تۆیە. بڕۆ و بزانم چ کارێك دەکەی "نەزان دەڕوات. لەلای گالیسکەکەوە مەرگ دێتە پێشێ و دەموچاوی هەر دەڵێی ئێسکە پەیکەرە. عەبایەکی تۆخ و کلاوێکی لە ڕەنگی عەباکەی لەبەرە، داردەستێکی درێژیش بە دەستێکییەوەیە".

نێرە دێو/ بەخێرهاتی دۆستی ئازیزمان، چەند شوێنی بە تاڵت بە ئێرەوە دیارە، چاوەڕوانی تۆ بووین.

مەرگ/ من لە خزمەتام قوربان، بە خۆتان باش ئاگادارن کە منیش سەرم قاڵە، بەڕاستی دەرفەتی ئیسراحەت زۆر کەمە، کاریش دوایی نایەت، نەخوازەڵلا ئەم کارەی ئێمەش.

نێرە دێو/ "پێدەکەنێ" ڕاستە، هەق بەتۆیە. بەڵام لە دەرفەتێکی دیکەدا دادەنیشین و پێکەوە گفتوگۆو دەردە دڵ دەکەین، بەڵام هەنوکە کاتی کارو فیداکارییە دەزانی چ خەبەرە؟ واچاکە زووتر بچیتە مەیدان و ئەوەی دەیزانی بینوێنی، بڕۆ بزانم چ دەکەی؟

مەرگ/ بەڵێ قوربان، پاشان دێمەوە خزمەتتان "دەڕوات".

دێڵە دێو/ "بەرەو گالیسکەکە دەچێت. ئاو دەخواتەوە، نارەحەت دێتە بەرچاو، بە نێرە دێو" ئاو دەخۆیەوە؟

نیرە دێو/ نە ء، مێشکم خراپ بووە، هەموو جۆرە بیرێکی تاڵ و بێهودە بە کەللەم دادێ و دەچێتە دەرێ.

دێڵە دێو/ ئێ بیرمەکەوە.

نێرە دێو/ ئاخر بە دەستی خۆم نییە. چۆنە جەنگ بانگ بکەی و پرسیاری وەزع و حاڵی لێ بکەین و هەندێ نەخشەشم بە بیردا هاتووە دەمەوێ لە گەڵیا باسی بکەم. یەکێك لەو بیرانە ئەوەیە کە هەموو زەلامۆکەکان پێکەوە بخەینە گەڕ، پاشان.

دێڵە دێو/ من حاڵم باش نییە، دڵم تێك هەڵدێ و سەرم دەسووڕێ، ئەگەر کارێکت هەیە، وا چاکە بە خۆت گازی بکەی.

نێره دێو/ دیسان چیته، تۆ هەمیشه لە کاتی راوا.... "بە پەستی بەملاو بەولادا دەڕوات. دێڵە دێو بەبێ تاقەتی سەیرێکی پاشەوەو سەیرێکی ئاوایی دەکات، هەندێ شت لە ئاواییەوە بەسەرو رووبدا دەڕێژرێ، لە نزیکی گالیسکەکە دادەنیشێت" ئەهای جەنگ، ئەهای لە کوێی "هەڵوەستە" بۆ وەڵام نادەیەوە هەی نەحەلەتی "بەرەو لای گالیسکەکە دەڕوات، بە دووی شتێکدا دەگەڕێ. نایدۆزێتەوە. دەگەڕێتەوە. تەماح لە کاتێکدا کە خۆی کۆ دەکاتەوە لە حاڵی هەڵاتندا دەبینرێ، نێره دێو دەبینێ، بەڵام بەلەز رەت دەبێت و لەسەر شانۆ دەچێتە دەرێ". ئەهای بوەستە بزانم "نێره دێو بۆ ساتێك سەیری دەکات و دیسان سەرگەرمی گالیسەکە کە دەبێت، ئاوڕ لە دێڵە دێو دەداتەوە" بینیت، خەریك بوو هەڵدەهات.

دێڵە دێو/ بەڵێ دیتم خەریك بوو هەڵدەهات "بە تەوسەوە پێدەکەنێ. لەم کاتەدا نەزان وەژوور دەکەوێ و تەماشایەکی دەوروبەری دەکات و دەچێتە دەرێ". هێی، ئەم یەکەش. "جەنگ-ش بە شەپرێوی وەژوور دەکەوێ و لەو سەرەوە دەچێتە دەرێ".

نێره دێو/ هێی بوەستە بزانم دەتەوێ کێوە بچیت. ئەدی تەگبیری ئەمانە چییە "هەندێ شتان بە تورەیی لە گالیسکەکەوە دەڕێژێتە دەرێ، رەفتارو کرداری بەرە بەرە شێوەی شێتان دەگرێتە خۆ، بەلەقە بەر دەبێتە سەندوقەکان. هەڵبەزو دابەز دەکات و زەنگۆڵەکانی دەزرنگێنەوە، بوتڵێك لە گالیسکەکە دەردێنێ و بینی پێوە دەنێ" ئەمانە هەموویان هەڵاتن، دڵم لە قەڵافاتی ئەم زەلامۆکانە تێك هەڵدێ "لاقی هەڵدەبڕێ و پێی لەسەر سەری یەکێکیان دادەنێ، بە دێڵە دێو" دەڵێم ناکات من گوناحێکم کردبێ و ئەمە سزاکەی بێ "پێدەکەنێ" وەك بڵێی بەرە بەرە هەموو شتەکان ئارام ببنەوە، دێڵە دێو ئەوە تۆ لە کوێی، خەوتوی یان بە خەبەری، خۆ هێشتا رۆژ نەبووەتەوە؟ "مات و ماندوو لە تەنیشت ژنەکەیەوە لەسەر عاردی دادەنیشێت" دەنگی هەناسەت دەژنەوم. چ زوو خەوت لێکەوت. "باوێشك دەدات، کێشمانێکی خۆی دەدات، مەرگ بە هەمان سیماو قەڵافاتەوە وەژوور دەکەوێ، نیگایەکی دەوروبەری خۆی دەکات، لەولاوە دەوەستێ، نەزان-ش دێت و هێواش هێواش وەدەردەکەوێ، مەرگ دێتە دیار نێره دێو و دێڵە دێو، حازرو چاپوك هەندێ هەوڵ دەدات. دەنگی مۆسیقا- شانۆ تاریك دەبێت".

گوتیار/ "بەیانی کە هەتاو هەڵهات و هەموو شوێنێکی روناك کردەوە، خەڵکی ئاوایی دەرگاکانیان کردەوە، کە تۆزێ گەڕان لە رەخی کەندێکی پیسدا کەلاکی دوو دێویان بینی کە بەتەنیشت یەکەوە کەوتبوون و تۆپی بوون. وەدەر دەکەوێ".

سەرچاوە:

مجموعه نمایشنامه

دوستی، سەماهی، غول و ابادی.

شیروموش.

منصور خلج

چاپ اول 1370

مرکز هنرهای نمایشی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

لە جیاتی پێشەکی

حەمە کەریم عارف

((1))

وشەو بەرد، ئەو دوو شتە گرنگە بوون کە مرۆڤی کۆن لە پاش خۆی بە جێیهێشتن‌و بوونە یارمەتیدەر بۆ ناسین‌و دۆزینەوەی شارستانیەتی مرۆڤ و دیاریکردنی قۆناغە هەوەڵینەکانی هزری تیرەی بەشەر. جا ئەگەر بەرد لە بەردەم فاکتەرو هۆکارە سروشتییەکاندا خۆی نەگرتبیٚ‌و زۆربەی فەوتابیٚ‌و ڕێژەیەکی زۆر کەمی مابێتەوە بۆ ئەوەی ببیٚ بە گەواهی موعجیزەکاری ئاوەزی بەشەری‌و داهێنانەکانی، ئەوا وشە لە ویژدانی مێژوودا بە زندوویەتی ماوەتەوە تا ببیٚ بە کلیلی کردنەوەی دەرگای هەقیقەتەکان‌و گەورەترین سەرچاوەی تیشکدانەوەی هەست‌و هزر لە بەرە بەیانی مێژووەوە تاکو ئەمڕۆ، بۆیە هیچ سەیر نییە کە وشەی ئەفسانە لەلای گریکەکان (Myth) یان (Mythos) مانای وشەی درکێنراوی گەیاندووە، دیارە (درکێنراو) لێرەدا هەموو درکێنراوو درکاندێکی ئاسایی ناگرێتەوە، بەڵکو لەم بوارەدا شێوەو مەبەستی هەرە تایبەتی هەبووە، هەم وشەکە وشەیەکی جادووییەو هەم ئەرکەکەشی ئەرکێکی جادووییە. کەواتە ئەفسانە هەموو وشەیەکی درکێنراو نییە.

بەڵکو وشەیەکە هەست‌و سۆز تیایدا زاڵە بەسەر ئەقڵ‌و ئاوەزدا، وشەیەکە پڕە لەو وێنانەی کە دەچنەوە سەر کانگەی لاشعوری دەستەجەمی، چونکە ئەگەر ئەم وشە جادووییانە، وشەی سەرڤەو ناچیزە بوایەن، لە ویژدانی مرۆڤدا نەدەمانەوەو پشتاوپشت بۆ مرۆڤ نەدەمانەوەو شێوەو فۆرمی ئەفسانەیی جیاوازیان وەرنەدەگرت. بە هەر حاڵ مرۆڤایەتی قەرزارباری وشەیەو بە تایبەتی ئەم وشە جادوییانە هەر لە هەوەڵین قۆناغەکانی شارستانیەتی مرۆڤەوە، لەگەڵ مرۆڤدا هاتووەو هونەرمەندان لە چاخە جۆراوجۆرەکاندا وەکو سەرچاوەی ئیلهام‌و سەرۆی داهێنانە هونەری‌و ئەدەبییەکانی خۆیان تەمەشایان کردووەو مامەڵەیان لەتەکدا کراوە. هزرڤانانیش لە دێرزەمانەوە کەوتوونەتە پرس‌و جۆ دەربارەی بایەخ‌و ڕۆڵی ئەفسانە لە مێژووی هزری بەشەریدا. وا دیارە ئەفسانە لە جەوهەرو کرۆکی خۆیدا، وێڕای جیاوازی فۆرم‌و شێوەی، بینای هزرو بیری بەشەری لە هەر شوێن‌و کات‌و سەردەمێکدا کەشف دەکات‌و بەرجەستەی دەکات، هەڵبەتە بەرجەستە کردنێکی ئەفسانەیی نەك ئاسایی.

((2))

www.pertwk.com

ئەفسانە جۆرە چیرۆکێکی هەرە تایبەتییەو بە ئاسانی لەگەڵ جۆری خوراف یا جادوییدا تێکەڵاو نابێ. ئەفسانە حیکایەتێکە گوایە رووداوی زۆر کۆن دەگێڕێتەوە، دیاردە گەردوونیو لە دەسەڵات بەدەرەکان شرۆڤە دەکاتو هۆی سەرهەڵدانیان لێك دەداتەوە. بەڵام ئەمە بەو مانایە نییە هەر حیکایەتێك لە رەگو ریشەو بنجو بناوانی شتان گەڕا ئەوە ئەفسانەیە، چونکە پێویستە ئەفسانە پاشخانێکی مێژوویی هەبێ، واتە دەبێ قارەمانە سەرەکییەکانی لە زومرەی خوداوەندان بن. ئەگەر حیکایەتێك خوداوەندو نیمچە خوداوەندانی تێدا نەبێ، ئەوا لە خانەی ئەفسانەدا جێی نابێتەوەو دەچێتە خانەی جۆرە چیرۆكو حیکایەتێکی میللی دیکەوە.

بە هەر حاڵ ئەفسانە وەکو گوزارشتێکی رەمزی پەیوەستە بە مێژووی ناوچەیی تیرەو تایفەو گەلانەوە، هەر بۆیەش ئەفسانە لە گەلێکەوە بۆ گەلێکی دیکە جیاواز بووە، هەڵبەتە ئەمە یەکێکە لەو رایانەی دەربارەی ئەفسانە گوتراوەو دەگوترێ. دیارە زۆر راوبۆچوونی دیکەش هەن یەکێك لەوانە ئەوەیە کە بنجو بناوانی ئەفسانە بریتییە لە وردبوونەوە لە سیستەمی گەردوونو لە دروست بوونی مرۆڤ و ئەمەش بابەتێك بووە هەر لە کۆنی کۆنەوە مرۆڤی مژۆل کردووەو بووە بە کەڵکەڵەو خولیای مرۆڤ و دەیان پرسیاری لەلا دروست کردووە وەکو: من کێم؟ لە کوێوە هاتوومو ئەم گەردوونە چۆن دروست بووە؟ بوونەوەران بۆ بەم شێوەیەن؟

هەڵبەتە ئەم جۆرە رامانو تێفکرینو کەڵکەڵەیە رەگی دەچێتەوە سەر فەلسەفە، بۆیە هەوادارانی ئەم بۆچوونە پێیان وایە: ئەفسانە دەکاتە هەوەڵین قۆناغی تێفکرینو هزرینی فەلسەفی. ئەم هەوەڵین قۆناغی فەلسەفییەش، وەکو قۆناغەکانی دیکەی فەلسەفە، لە ئەنجامی رامانو هزرین لە دیاردەکانی گەردوونو پەیوەندی ئەم دیاردانە بە ژیانی مرۆڤەوە لەسەر رووی زەوی، دروست دەبیو هەڵدەقوڵێ. رامان، سەرسامی لێدەکەوێتەوە، سەرسامی پرسیاری لێدەکەوێتەوەو پرسیاریش وێڵی دوای وەڵام دەبیو تا وەڵام نەدۆزرێتەوە دەروونی مرۆڤ کەوی نابێو ناحەوێتەوە. جا مرۆڤی کۆن کە لە ئەفسانەکانی سەرەتای خۆیدا خوداوەندانو ململانێی نێوان خوداوەندانی وێنەگرتووە، ئەمەی تەنیا لەبەر خاتری بایەخدان بە خوداوەندان نەکردووە، بەڵکو بۆیە ئەمەی کردووە چونکە خوداوەندانی بە سەرچاوەی دیاردەو رووداوە گەردوونییەکانو رێکخەری ئەو دیاردە گەردوونیانە زانیوە. مرۆڤ کە پرسیاری سەرچاوەی ئەو دیاردە گەردوونیانەی کردووە کە خێریان بۆ هێناوە وەکو بارانو کشتوکاڵو روناکیو هەروەها کە پرسیاری سەرچاوەی دیاردە گەردوونییە شەڕانییەکانی وەکو هەورە تریشقەو قاتو قڕیو بوومەلەرزەی کردووە، هەر هەموو ئەم دیاردانەی، بە خێرو شەڕیانەوە، بە هێزی غەیبانییەوە بە ستوەتەوە، واتە ئەو هێزانە زاڵن بەسەر ئەو دیاردانەوەو ململانێی توند لە نێو ئەو هێزانەدا هەیەو زۆر جار ئەم ململانێیانە بە جۆرە هاوسەنگییەك لە نێوان خێرو شەڕدا دەشکێتەوە.

کەواتە ئەفسانە بەم پێیە هۆیەکە لەو هۆیانەی مرۆڤ ویستویەتی لە رێگەیەوە جۆرە شەقڵێکی هزری بە ئەزموونی خۆی ببەخشێتو ترسو نیگەرانی لە خۆی بڕەوێنێتەوە.

((3))

دیاره راوبۆچوونی جیاواز لەمەڕ ئەفسانەو سەرهەڵدانی ئەفسانە هەن، بۆ نموونە ماکس مولەر کە دیارترین زمانەوانی سەدەی نۆزدەیەمە پێی وایە ئەفسانە نەخۆشییەکی زمانەوانییە، مرۆڤی سەرەتایی لە ڕێگەی ئەفسانەوە دەدوا نەك لە ڕێگەی زمانەوە، چونکە هێشتا توانای ئەوەی پەیدا نەکردبوو زمان بۆ دەربڕینی حەزو ئارەزووە پەنهان و نادیارەکانی خۆی بەکار بێنێ، بۆیە وای هاتۆتە بەرچاو کە تیشکی خۆر قامکی خواوەندەو هەوری باران ئامێز گوانی پڕ شیری چێڵە. بەم پێیەو لە ڕوانگەی ئەمانەوە ئەفسانە دەکاتە قۆناغێکی پاشکەوتووی هزرو فیکری مرۆڤانی. ئەمەش ئەوە دەگەیەنێ کە گاڤێ مرۆڤ توانای پەیدا کردو توانی ڕاستەوخۆ زمان بەکاربێنێ بۆ دەربڕینی هەستی خۆی دەرهەق بە گەردوون و ئەو شتانەی مامەڵەیان لە تەکدا دەکات، ئیدی ئەفسانە بایەخ و ئەرکی خۆی لە دەستدا.

جیمس فریزر-یش کە ڕابەری قوتابخانەی تطوریة-یە لە ماکس مولەر پتر دەست دادەگرێت و پێی وایە تیرەی بەشەر لە گەشتی پەرەسەندنی شارستانی خۆیدا بە سێ قوناغاندا تێپەڕیوە: 1- قۆناغی سیحرو جادوو، 2- قۆناغی ئایین، 3- قۆناغی زانست. بەم پێیە ئەفسانە پەیوەستە بە قۆناغی جادووەوە. جادوش نمایشێکی ڕەمزی جۆرە سرووتێکی تایبەتیە کە مرۆڤی سەرەتایی بۆ دوور خستنەوەی شەڕ لە خۆی و لە جەماعەتەکەی و بۆ وەدەستهێنانی خێر بۆ خۆی و بۆ جەماعەتەکەی ئەنجامی داوەو پاشان و لە قۆناغێکی دواتردا ئەم نمایشەی گێڕاوەتەوەو ئەفسانەی لێکەوتووەتەوە.

مالینوفسکی ڕێبەری قوتابخانەی وەزیفی، بە پێچەوانەی فریزر-ەوە پێی وایە جادوو بەند نییە بە قۆناغێکی سەرەتایی و هۆڤیانەی شارستانیەتەوە، بەڵکو جادوو ئاوێتەو تێکەڵاوی چەلەنگی و چالاکییە ڕوحی و هزرییەکانی دیکەیە کە دەکاتە ئایین و زانست. جادووش ئەرکی خۆی هەیەو پێداویستییەکی سایکۆلۆژی مرۆڤ پاراو دەکات، وەکو چۆن ئایین ئەرکی خۆی لە ژیانی شارستانیدا هەیە، واتە ئەفسانە تەنیا گوزارشت نییە لە قۆناغی پاشکەوتنی هزری کە قۆناغی جادووە، بەڵکو پەیوەستە بە هەموو ئەو چالاکی و چەلەنگییە فیکری و کۆمەڵایەتیانەی شان بە شانی دێن.

بە هەر حاڵ ناکرێ هەر هەموو ڕاوبۆچوونە جیاوازو ناکۆکەکان لەمەڕ ئەفسانە بخەینە ڕوو، بەڵکو دەکرێت وەکو ئەنجامگیرییەکی گشتی بگوترێت ئەفسانە هەوڵێکی مرۆڤانییە بۆ حاڵی بوون لە سیستەمی گەردوون.

پاشان کە توێژەران دەرکیان بەوە کرد کە ئەفسانە گەلێك مانای پەنهانی لە ڕازو ڕەمز پێچراوەی تێکچڕژاوی لە خۆ گرتووە، کەتنە بایەخدان و هەوڵدان بۆ دۆزینەوەو کەشفکردنی ئەم ڕەمزە ئەفسانەییانە، کە پاش توێژینەوەی قووڵ و ورد بۆیان دەرکەوت کە ئەفسانە تەنیا خەیاڵ نییە، یان خەیاڵی بێ جڵەو نییە، بەڵکو گەلێك فاکتەرێن دەروونی و شارستانی ئاڵۆز ڕۆڵی تێدا دەگێڕن، بۆیە قوتابخانە سایکۆلۆژییەکانیش کەوتنە شرۆڤەو تەفسیری خۆیان بۆ ئەفسانە، ئەفسانەش وەکو خەون، بەرجەستە بوونی هاندەرەکانی ناخن. مادامێکی خەون ڕەنگدانەوەی کێشە کۆمەڵایەتی و دەروونییەکانی مرۆڤ بێ، کەواتە ئەفسانەش لە ڕوانگەی قوتابخانەی

شیکاری دەروونییەوە، لە سەرووی هەموویانەوە فرۆید، هاوتای خەونە، ئەگەرچی رەگەزی تەئلیفی تێدا رێكو پێكترە.
زندوویەتی ئەفسانە لەوەدایە کە وەکو رەمزێکی جەماعی لە ویژدانی کۆمەڵدا گیرساوەتەوەو مرۆڤ هەمیشەو بەردەوام بەشێك لە خودی خۆی تێدا دەبینێتەوە.
کەواتە ئەفسانە حیکایەتێکی بە ئانقەست دروستکراو نییە، بەڵکو لە ئەقڵو ئاوەزی مرۆڤدا دەژیو دەکرێت وەکو دەقێك لە میانەیەوە بینای ئەقڵی بە شەری کەشفبکرێ.
هەڵبەتە لیفی شتراوس-ی پێشەنگی تەفسیری شارستانیانەی ئەفسانە، رای تایبەتی لەسەر ئەفسانە هەیەو وەکو دەقێکی زمانەوانی لێی دەڕوانێو پێی وایە هزری سەرەتایی قۆناغێك لە قۆناغەکانی پەرەسەندن نانوێنێ، بەڵکو لۆجیکی هزری تیرەی بەشەر لە هەموو زەمانو شوێنێکدا دەنوێنێو دەگەیەنێو بیری سەرەتایی لەلای لیفی شتراوس هێڵە بنەڕەتییەکانی فیکری بەشەری شارستانی-مان پێشکەش دەکاتو، هەروەها رای وایە کە پەیوەندی نێوان شێوەکانی گوزارشتو شارستانیەتی کۆمەڵگە بەر لە هەر پەیوەندییەکی دیکە، پەیوەندییەکی بینائییە. بێگومان میتۆدی رێچکەی بینائی لە شیکردنەوەی ئەفسانەدا وەکو رێچکەی سایکۆلۆژی، رواڵەت دەبەزێنێ بۆ ناوەوە تا لەوێوە جۆری گشتی رەفتارو هزرین هەڵێنجێ، ئیدی کار گەییە ئەوەی ئەفسانە وەها هەڵسەنگێنرێ کە بینای هزری مرۆڤانیو تایبەتمەندییەکانی کەشف دەکات. هەڵبەتە ئەم بۆچوونو رایانەی لیفی شتراوس-ش دوا بۆچوون نینو نابنو وەکو هەر راوبۆچوونێکی دی رەخنەو تەنانەت رەتکردنەوەش هەڵدەگرن، واتە بۆچوونەکانی لیفی شتراوس لە ئیرادو رەخنە بەدەرنین. یەکێك لەو ئیرادانە ئەوەیە کە کاتێ ئەفسانە شیدەکاتەوەو دەیەوێت ناکۆکییەکانی ناو دەقەکان دەربخاتو بەمەبەستی لابردنی ئەو ناکۆکیو نا تەباییانە چارەسەرێکی مامناوەندی پێشکەش بکات، ئەوا بەم کردارە شیلەی ئەفسانەکە دەگرێو توڕی دەداتو شێوە هونەریو ئەرکە ئەستاتیکییەکەی ئەفسانە لە خودی ئەفسانەکە دادەبڕێت. دیارە ئەمەش کارێکی یەجگار خراوە، چونکە ئەرکی ئەستاتیکی بەلای کەمەوە هەستکردن بە یەکێتی بوون دەخولقێنێ، پەیوەندی روحی لە نێوان مرۆڤو گەردووندا تازە دەکاتەوە هەڵبەتە ئەم بۆچوونە بە قازانجی رایەکانی (کاسیرر)دا دەشکێتەوە کە پێناسەی ئەفسانەی بەوە کردووە کە دەکاتە یەکێتی فۆرمی بینائی روحی مرۆڤانی، هەر بۆیەش داوای یەکێتیی تەفسیری ئەفسانەی کردووە، ئەو تەفسیرەی لە چوارچێوەی یەکێتی ئەرکو یەکێتیی ژینگەی شارستانیو یەکێتیی فۆرمو بینادا دەیخاتە بەر وردبینیو لێکدانەوەو شرۆڤەوە.

((4))

مرۆڤ کە شتی بینیوە هەستی پێکردووە، بەڵام ئەم هەستکردنە بە تەنیا سوکنایی پێنەبەخشیوەو عەودالی مانا بووە، بۆیە لە قۆناغی حسییەوە چووە بۆ قۆناغی مەعنەوی، لە گشتەوە بۆ تایبەت، لە شتی روونو دیارەوە بۆ شتی ئاوس بە ناوەڕۆکی پەنهان... مرۆڤ بوونە وەرێکی فیکردارە، لە جیهانێکی تەژی سۆزو ترسو ئارمانجو وەهمو خەیاڵاندا دەژی. ئیدی ئەو

جیهانە دەیجوڵێنیٚ و ناچاری دەکات لە قاڵبی زمانەوانیدا خۆی پەروەردە بکات و خۆی بگێڕێتەوە، جا ئەم پرۆسەی خۆ پەروەردەکردن و خۆ گێڕانەوەیە، لە وێنەی هونەری، لە رەمزی ئەفسانەیی و سرووتی ئاییندیا بەرجەستە بووەو خۆی نواندووە. ئەم دەستکەوتانەش پێکەوە تۆڕی رەمزان پێکدێنیٚ، جا ئەم حەقیقەتە جیهانی مرۆڤ لە جیهانی حەیوان جودا دەکاتەوە. حەیوان زۆر زاتیانە تەعبیر لە خۆی دەکات، بەلاّم مرۆڤ لە میانەی بابەتەوە گوزارشت لە خۆی دەکات. واتە لە میانەی وێنەو رەمزێن بەرجەستەوە. جا بەم پێیە دەکرێت بگوتریٚ مرۆڤ نەك هەر حەیوانێکی ئەقڵدارە، بەڵکو حەیوانێکی رەمزسازیشەو ئەقڵی بەشەری بە سروشتی خۆی پێویستی بە رەمزانە، چونکە ئەو رەمزو رەمزسازییە، ژیانی مرۆڤ دەوڵەمەند دەکات و گوڕو تینی پەرەسەندن و تازەبوونەوەی دەداتیٚ.. بۆیە ئەفسانە زادەی زانیارێن مرۆڤانییەو هەر توێژەرێك بیەویٚ دەلالەتی رەمزی ئەفسانەیی کەشف بکات، دەبیٚ ئەو زانیاریانە دەربکات تەنیا لە رێگەی شرۆڤەو شەرحی ئەرکی رەمزەوە تەفسیری رەمز بکات.

بە هەر حالْ ئەفسانە بە هێزترین بەڵگەی بلیمەتی مرۆڤە. ئەو مرۆڤەی توانی گەردوون شەق بکات، بەوپەڕی ئازادییەوە موناقەشەی بکات، لە قوولایی هەستی خۆیشیدا هەست بە یەکێتیی گەردوون و کەون بکات.

بۆ زانیاری زیاتر بڕوانە:

1- مضمون الاسطورة في الفكر العربي، د. خليل احمد خليل ط 1- 1973

2- مغامرة العقل الاولي/ فراس السواح ط4- 1985

3- الموسوعة الصغيرة (54) – 1979 الاسطورة/ د. نبيلة ابراهيم

www.pertwk.com

چەند چیرۆكێك
لە ئەفسانەی یۆنانییەوە

(1)

شاری تەروادە و لایومیدون پاشا

لیو، لە نێو حەوشەدا تۆپێكی بە دەستەوە بوو، تۆپەكەی هەڵدایە حەواو دەیگرتەوە، لیای خوشكی سەیری دەكردو دایكیشی كتێبی دەخوێندەوە. لیو، رووی كردە خوشكەكەی و گوتی:

– ئەگەر بتوانی تۆپەكەم لێ بگریتەوە، بیست لیرەت دەدەمێ.

دایكی سەری لەسەر كتێبەكە هەڵبڕی و گوتی: ئەدی ئەگەر بیست لیرەت نەبێ چ دەكەی؟.

– بەڵام من دڵنیام كە "لیا" ناتوانێ تۆپەكە بگرێتەوە و لێم بسەنێ"!

– ئەدی ئەگەر بە رێكەوت لێتی بسەنێ چ دەكەیت؟ هەنگینێ دەبێ وەكو لایومیدون بكەیت.

– دایكە، لایومیدون كێ بوو؟

– پاشا بوو.

– چی دەكرد؟

– پاشایەك بوو گفتی دەداو، قسەی خۆی نەدەبردە سەر.

– سەربوری لایومیدونم بۆ باس ناكەیت؟

پاشان دایكی، بۆی باسكرد:

لە عەیامو زەمانی زۆر كۆندا لە كیشوەری ئاسیادا، لە نزیكی دەریادا، شارێك هەبوو پێی دەگوترا تەراودە، پاشای تەراودە نێوی ئیلوس بوو. ئەم پاشایە لە بەرزترین شوێنی شاردا كوشك و بارەگای بۆ شازادان و ماڵ و خانووی بۆ سەربازان و پەرستگەی بۆ خەڵكی تەراودە دروست كردبوو.

گەڕەكێك لەم شارەدا بوو، نێوی ئیلیون بوو، ماڵەكانی ئەم گەڕەكە لە هی گەڕەكەكانی دی گەورەترو جوانتر بوون، شەقامەكانی بەرین تر بوو، پاشای تەراودە كوڕێكی هەبوو نێوی شازادە لایومیدون بوو. لایومیدون كوڕێكی جوان و بەهێز بوو بەڵام نەیدەتوانی قسەی خۆی بباتە سەر،

بێ بەڵێن بوو.
رۆژێك ئیلوس مردو لایومیدون بوو بە پاشای تەراودە. لایومیدون بیری كردەوە: ئەگەر شورایەك بە دەوری ئیلیون دا بكێشرێ ماڵ و كۆشك و پەرستگەكان، سەلامەترو ئەمینتر دەبن، ئەوسا دژمنان ناتوانن بێنە شارەوە، مەگەر شوراكە بروخێنن.
لایومیدون، كە بە چاكی بیری كردەوە، دوو خواوەندی كۆشك و بارەگاكەی خۆی، كە یەكەمیان ئەپولوی خواوەندی هەتاو و دووەمیان پوسیدونی خواوەندی ئاوو دەریا بوو، گاز كردو گوتی: ئەی خواوەندان گوێ بگرن، حەز دەكەم شورایەك بە دەوری ئیلیوندا دروست بكرێ. دیوارەكە دەبێ بەرزو بڵند بێ تا دژمنان نەتوانن بەسەریدا ئامدیو بین، جا ئێوە دەتوانن دروستی بكەن؟
هەردوو خواوەندەكە وەڵامیان دایەوە: بە دڵ و بە گیان دروستی دەكەین، بەڵام كە دیوارەكە تەواو بوو، دەبێ هەقدەستەكەمان بدەیتێ.
لایو گوتی: دڵنیا بن دەتاندەمێ و پارەیەكی باشیشتان دەدەمێ، من نامەوێ بە خۆڕایی كار بكەن.
خواوەندەكان جل و بەرگی بەنایان لەبەر كردو دەستیان بە كاركردن كرد. هەر كاریان كرد و كاریان كرد. پاش یەك ساڵ كار كردن دیوارێكی بەرزو مكومیان بە چوار دەوری ئیلیوندا دروست كرد. ئەو جا هاتنە نك پاشاو گوتیان: كارەكەمان تەواو كردو دیوارەكەمان دروست كرد.
– دیوارەكە تەواو بوو؟
– بەڵێ تەواو بوو تەنانەت لەسەر دیوارەكە قوللەشمان دروست كردووە. هێندە بەرز و مكومە، كە دژمنان بە هیچ جۆرێ ناتوانن. بیروخێنن.
– زۆر چاكە، سوپاستان دەكەم.
بەڵام كاتێ كە داوای پارەیان كرد، لایومیدون كە هیچ كاتێ لەسەر قەول و قەراری خۆی نەبووە، ویستی پەلپ و بیانووان بدۆزێتەوە. لە ئەنجامدا پێی گوتن كە پارەی نییە.
لیو، لە دایكی پرسی: جا پارەی هەبوو یان نەی بوو؟
– ڕەنگە نەی بووبێ، بەڵام نەدەبوو قەولیان بداتێ.
كاتێ ئەپولۆ و پوسیدون پێیان داگرت و سوور بوون لەسەر داوای هەقدەستی خۆیان، لایومیدون ی پاشای تەراودە تورە بوو، بەبێ نەزاكەتی دەریكردن. واتە پێی گوتن: ئەگەر نەڕۆن، دەستو پێتان دەبەستم و وەكوو كۆیلە لە دوورگەیەكی دوورە دەستدا دەتان فرۆشم، بەر لەوەی ئەم كارەش بكەم بە شمشێر گوێتان دەبڕم تا لە تاو ئازار هاوار بكەن. كەواتە تا زووە لێرە وەدەركەون!
ئەپولۆو پوسیدون، بە توورەییەكی زۆرەوە ملی ڕێیان گرتو ڕۆیشتن، پوسیدونی خواوەندی دەریا، دەستووری بە دەریادا تا بێتە سەر زەوی، ئاو مەزراو كێڵگەی گەنمانی گرت. شەقامو مەیدانەكان بوون بە رووبار و دەریاچە. ماڵەكان پڕ بوون لە ئاو. منداڵان لە سەرماو لە برسێتی دا دەگریان، چونكە هیچ شتێكیان نەبوو بۆ لەبەر كردنو بۆ خواردن. لایومیدون، كەلەگەڵ منداڵەكانی دا هاتبووە بەرزترین ژووری كۆشكی پاشایەتی، لە ترۆپكی قەڵاوە، بە نائومێدی

پوسیدونی بانگ دەکرد:

– پوسیدون، پوسیدون، پوسیدون، رزگارم بکە.

بەڵام پوسیدون، دەنگ و رەنگی نەبوو، دەریاش هەر لە پێشڕەوی خۆیدا بوو و ماڵ و مەزرایانی غەرق دەکرد.

– پوسیدون، پوسیدون، رزگارم بکە. ئەهای پوسیدون هەرچیت بوێ دەتدەمێ!

لەو کاتەدا، کە پاشا لەگەڵ پریام و هیسیونەی کوڕ و کچیدا، لە ترۆپکی قەڵاکەدا بوو، پیرەمێردێك پەیدا بوو، ردێنێکی درێژو چەرمووی هەبوو، شەنەیەکی سێ لقی بە دەستەوە بوو. ئەو پیاوە پوسیدونی خواوەندی دەریا بوو.

پاشا دەپاڕایەوە:

– چیت دەوێ لەبری ئەوەی کە هەر هەموومان رزگار بکەی؟ ئێمە برسین و هەموو شتێکمان کەوتۆتە ژێر ئاوەوە.

پوسیدون گوتی: من دەتوانم دەستور بە دەریا بدەم کە بکشێتەوە. پاشا بەڵێنی دایێ: ئەگەر ئاوەکە بگەڕێتەوە نێو دەریا، هەر چییەکت بوێ ئەنجامی دەدەم!

– دەتەوێ باوەڕ بە قسەی تۆ بکەم؟ تۆ جارێك درۆیانت کرد و ئیدی باوەڕت پێناکەم! تا سەعاتێکی دیکە ئاوەکە دەگەڕێتەوە نێو دەریا تۆ دەبێ لە ماوەی دوو سەعاتدا هیسونەی کیژت ببەیت و بە پەتێك لەسەر تاوێرێکی رەخی رووبارەکەدا بیبەستیەوە و بە تەنێ لەوێندەری بە جێ بهێڵی تا یەکێك لە جووتە ئەژدیهاکانی من بێن بیخۆن.

– هیسیونە؟ چی؟ هیسیونە دەڵێی؟ ناتوانم کیژەکەمت بدەمێ! داوای شتێکی دیکە بکە پوسیدون!

– ئەگەر لە ماوەی دوو سەعاتدا هیسیونە بە تاوێرێکی رەخی دەریاوە نەبەستی، ئاوەکە دووبارە دێتەوە و ماڵ و مەزراکانتان غەرق دەکات و ئەوساکە هەمووتان دەمرن.

پوسیدون، ئەو قسەیەی کرد و غەیب بوو. ئاو، لە ماڵ و مەزراکانەوە گەڕایەوە. پیاوو ژن و منداڵان هەموو لە خۆشیدا هاواریان دەکرد. هەموو لەسەربانان هاتنە خوارەوە و گەڕانەوە ماڵەکانیان. پادشا نە قسەی دەکرد و نە لە جێی خۆی دەجوڵا.

تەنانەت وەڵامی پرسیاری هیسیونەشی نەدەدایەوە کە لە نزیکییەوە بوو

– بابە بۆ دەبێ بمرم؟ بۆچی پوسیدون دەیەوێ من بمرم؟

مۆڵەتی سەعاتەکە تەواو بوو. ئاو گەڕابووەوە دەریا. خانوو و ماڵەکان خەریك بوو وشك دەبوونەوە. سەعاتێکی دیکەش تێ پەڕی. ئاوەکە بە کاوەخۆ دووبارە کەوتەوە هەستان. پیاوان و ژنان بەترسەوە هاواریان دەکرد. هیسیونە لە پەنجەرەکەوە سەری کێشایە دەرێ. بینی ئاوەکە لە حاڵی هەستاندایە.

– بابە پێویستە بچم بۆ رەخی دەریا، ئەگەر ئەمە نەکەم هەموو خەڵکی تەراوەدە دەمرن. بابە تۆ خەمی منت نەبێ. من ناترسم.

هیسیونە، بابی ماچ کرد. پریامی براشی کە زۆری خۆش دەویست، ماچ کرد و بەرەو رەخی

دەریـا وەڕێ کـەوت. لافـاوی ئـاو کشـایەوەو نیشـتەوە. کـە گەییـە ڕەخـی دەریـا . بـە یـەکێك لـە تاوێرەکانـەوە بەسـترایەوە. ئـەو جـا هـەموو ئەوانـەی لـە گەڵیـدا چـوو بـوون، ناردنییـەوە بـۆ مـاڵی خۆیان و بە خۆیشی لەوێندەر چاوەڕوان بوو.

لەم کاتەدا لە کۆشکی پاشادا هەمووان دەگریان. تەنانەت لایومیدونی پاشای تەراودەش دەگریـا . پریـامی کـوڕی پاشـاش دەگریـا . دۆسـتان و خزمـەتکاران کـە خوویـان بـە هیسـیونەوە گرتبـوو، دەگریان. لەنکاو لەنێو هەراو هوریای گریانەوە دەنگێکی هەورە تریشقە ئاسا هاتە گوێ.

– پاشـا کـوا؟ پاشـا کـوا؟ هـەموو ئاوڕیـان بـۆ لای دەنگەکـە دایـەوە. پیـاوێکی کەتـەیان بینی کـە کەوڵی شێری لەبەر کردبوو و دارعەسایەکی گەورەی گرێ گرێی بە دەستەوە بوو. بێدەنگی باڵی بەسەر هەموو لایەکدا کێشا. هەر هەمووان تەنانەت ئەوانەش کە تا ئەوسا دێویان نەبینی بوو. بـە کـەوڵی شـێرەکەو دار عەساکەدا حاڵی بـوون کـە ئـەو پیـاوە هەرقڵـە. هـەرقڵ بـە هـەنگاوی قـورس دەهاتە پێشێ و خەڵکەکە ڕێیان بۆ دەکردەوە. کەگەییە بەردەم شا گوتی:

– ئەگەر هیسیونەی کیژت نەجات بدەم چیم دەدەیێ؟

پاشا وەلامی دایەوە: یەك سەندوق زێڕت دەدەمێ.

هەرقڵ سەندوقە زێڕی ناوێ. خەڵکی بەهێز و توانا پێویستی بە سەروەت و سامان نییە.

لایومیدون، وەلامی دایەوە: چەکی جوان و کوتاڵی نایابت دەدەمێ.

– چەکی من کوتەك و جل و بەرگم کەوڵی ئەو شێرەیە کە کوشتومە.

– کەواتە بە خۆت سەرپشك بە و چیت دەوێ داوا بکە؟ هەرچییەك داوا بکەی دەتدەمێ.

– ئەگـەر جـوانترین ئەسـپم بـدەیێ، واتـە ئـەو ئەسـپە ڕەسـەنە جاویدانانـەی کـە لەلایـەن زیوسـی خواوەندی پیاوان و خواوەندانەوە، پێت بەخشراون، ئەو ئەسپەم بدە پێ هیسیونە ڕزگار دەکەم.

– ئەسپەکانت دەدەمێ.

هـەرقڵ چ قسـەیەکی نـەکرد. بـە هـەنگاوی قورسـەوە بـەرەو ڕەخـی دەریـا ڕۆیـی. لـەنێو ئاوەکـەدا، ئـەژدیها خـەریك بـوو شـازادە خـانم هـەڵ بلووشـێ، سـەوز و ڕەش، پێـی زەرد و چـاوانی سـوورو ئاگرین، زاری تەواو کردبووەوە و کەفێکی ڕەشی لێوە دەردەهات. هیسیونە چاوانی نوقاندبوو تا ئەژدیهاکە نەیبنێ، هەرقڵ خۆی گەیاندە هیسیونە، هـەر کـە ئەژدیهاکـە بـە تـەواوی نزیـك بووەوە، هەرقڵ خۆی هاویشتە سەری و بەدەم نەعرەتەوەو بەهەموو هێزو توانایەوە بەر بووە سەرو چاوو پشتی. ئەژدیهاکە دەی هاڕاند، کلکی لە عاردی دەدا. ئاوەکەی بـە هـەر چـوار لادا دەپڕژاند، زاری بۆ وەزەن دەکردەوە، پێیەکانی بۆ چنگ لێدان دەکردەوە. بەلام لـە ژێـر ئـەو هـەموو هێـزەی هـەرقڵ دا، بـەرە بـەرە، تـۆپی. سـێلاوی خـوێنێکی ڕەش لـە زامەکانییـەوە هەسـتا. ئـاوی ئـەو دەوروبـەرە ڕەشو تاریك بوو. ئەنجام جوڵەی لەبەر بڕاو تۆپی. وەکو بۆقێکی پیس، کەوتە سەر ئاو.

ئەوجا هەرقڵ، ئەو پەتانەی کردەوە کە شازادە خانمیـان پـێ بەسـتبووەوە و پێکـەوە چـون بـۆ لای پاشا.

– ئەوە کیژەکەت لایومیدون، کوا ئەسپەکانم بدەیێ.

لیا، کە بە وردی گوێی دەگرت، گـوتی: مـن دەڵێم ئەسپەکانی نـاداتێ، لیـو پرسـی: دەیـداتێ یـان

نایداتیٚ؟

پاشا گوتی: سبەینیٚ ئەسپەکانت دەدەمیٚ.

ڕۆژیٚ دوایی هەرقڵ گەڕایەوە و گوتی: لایومیدون، ئەسپەکانم نادەییٚ؟

پاشا، هەرقڵی برد بۆ تەویلەی ئەسپەکان و گوتی: ئەوە ئەسپەکانمە هەر کامیانت دەویٚ هەڵی بژێرە.

هەرقڵ، سەیری هەر هەموو ئەسپەکانی پاشای کرد، بەڵام ئەو ئەسپانەی ئەو بۆیان دەگەڕا دیار نەبوون، چونکە لایومیدون شەویٚ، بە دزییەوە ئەسپە باشەکانی ناردبوونە دەرەوە.

– من داوای ئەو ئەسپانەم لێکردبووی کە زیوس بە دیاری بۆی ناردبوویت، بە خۆشیت بەڵێنیت دامیٚ ئێستاش بۆت نییە پەشیمان ببیتەوە. بنێرە با بیان هێنن.

لایومیدون، کە ئەسپەکانی بۆ مێرگێکی دوور ناردبوو، وەڵامی دایەوە: من ناتوانم ئەو ئەسپانەت بدەمیٚ، چونکە نەم ماون.

هەرقڵ بە تووڕەیی هاواری کرد: لایومیدون، تۆ منت فریودا، بەڵام ئاگادار بە، وای بە حاڵی ئەو کەسەی بیٚ قەول بیٚ، درەنگ یان زوو ئاکامەکەی وەردەگریٚ، من خەڵکیت لیٚ دەکەم و هەموو خەڵکەکەت یەخسیر دەکەم.

هەرقڵ، لە تەویلەکان وەدەرکەوت، لە کۆشکەکە وەدەرکەوت، لە تەراودە چووە دەریٚ. چووە لای دۆستەکانی و حاڵ و حیکایەتی فریوکاری پاشای بۆ گێڕانەوە.

پاش ماوەیەك لەگەڵ دۆستەکانی دا گەڕایەوە بۆ تەراودە بۆ شەڕی پاشای شار.

لایومیدون، بەوکارە نالەبارەی خۆی خۆشحاڵ بوو، وایدەزانی هەمیشە سود لە تەڵەکەبازی وەردەگریٚ! هەرقڵ ڕۆیی و ئەسپەکان بۆ ئەم مایەوە!

لەنکاودا سەربازێك، نارەحەت و شڵەژاو، وەژوور کەوت و گوتی: ئەوا دەستەیەك لە دژمنان بەرێبەری هەرقل بەرەو تەراودە دێن.

پاشا گوتی: باوەڕناکەم ژمارەیان زۆر بیٚ، هەر دەیانکەین بە پۆڕی خوراو. ئەوەی لەبیر چوو بوو کە هەرقل بە تاقی تەنیٚ بە ئەندازەی یەك لەشکر بەهێز بوو، پاشا مەتاڵ و کڵاوخودی هەڵگرت و بۆ شەڕ وەدەرکەوت.

خەڵکی تەراودە، لەسەر دیوارەکانی شارەوە بەرد و تیریان دەهاویشتە هێرش هێنان. بەڵام هەرقل بەگورزێك دەروازەی شاری شکاند و تلامونی دۆستی کە پاشای سالامیس بوو وەناو شار کەوت. پاش ئەوەی سەربازانی نۆبەتچی کوشتن، هەرقلیش وەناو شارکەوت. هەرقل بە دووی لایومیدون دا دەگەڕا، کە دۆزییەوە دەڵەکی داو بەعاریدادا و چۆکی خستە سەر سینەی و گوتی: لایومیدون، ئێستا ئەسپەکانم دەدەیتیٚ؟

– سوێندت بۆ دەخۆم. دەت دەمیٚ، هەرچیت بۆی دەتدەمیٚ. بەڵام مەمکوژە.

– سوێندێکی دیکەش بخۆ، هەر سوێند بخۆ، بەڵام من ئەمجارە بە جۆریٚ پێستت دەگروم کە ئیدی نەتوانی سوێند بخۆی، پاشای بیٚ ئەدەب و خوێڕی.

ئەوجا لایومیدون ی کرد بەقوربانی کوتەکێك، ئەوجا چوو بە دووی هیسیونەدا، کە دۆزییەوە بە

دیاریی دای بە تلامیونی پاشای سالامیس.
بەڵام هیسیونە کە بینی هەموو خەڵکی تەراودە ئەسیر بوون، دەستی بەگریان کرد و گوتی:
– هەرقل، بۆ رزگارت کردم؟ بۆچی ئەژدیهاکەت کوشتو نەت هێشت بم خوات؟ دەبوایە وازبێنی من بمرم، تا شارەکەم وێران نەبێ.
هەرقل وەڵامی دایەوە: لایومیدونی بابت تەراودەی بە وێران بوون گەیاند. بەڵام چونکە تۆ کیژێکی چاك و ئازایت، دەمەوێ دیارییەکت بدەمێ. یەکێك لە ئەسیرەکانی تەراودە هەڵبژێرە و هەرچییەکت دەربارەی دەوێ بۆتی بکەم.
هیسیونە، پریامی برای لەنێو زیندانییەکاندا بینی، ئەوی لە یەخسیری و زیندان رزگار کرد، ئەوسا بەرەو سالامیس رۆیی. شووی بە تلامون کرد و بوو بە شابانۆی سالامیس.
لیو پرسی: پاشان چی بوو..
– پاشان پریام بوو بە پاشای تەراودە
لیا، پرسی: ئەدی پاشان.
– پاشان حیکایەتێکی دیکەتان بۆ دەگێڕمەوە، بەڵام رۆژێکی دی.

"2 "

شازادە پاریس وورچ

هەبوو نەبوو پاشایەك هەبوو نێوی پریام بوو، ئەم پیاوە حوکمڕانی شاری تەراودەی دەکرد. کاتێ کە پریام پاشا بچووك بوو، هەرقل شاری تەرەوادەی گەمارۆ داو شازادە پریامی دە زیندانێ نا. بەڵام پاشان لە بەرخاتری شازادە خانم هیسیونە، پریام لە زیندان بەربوو و ئیدی لەوساوە بوو بەپاشای تەراودە.
پریام، لە زەمانی پاشایەتی خۆیدا شازادە خانمێکی بەنێوی هکوبا خواست، ئەم ژنە منداڵێکی زۆری بوو، ئەوەندە زۆر بوون ناتوانم نێوی هەموویان بڵێم، پەنجا منداڵ بوون.
لیا گوتی: زۆر بوون!
– منداڵەکانی پریام پاشا هەموو بە هێز و داروبار و جوان بوون، پاریس لەهەر هەموویان جوانتر بوو، پاریس لە کۆشکی پاشایەتی داو دەگەل داکو بابو براکانیدا نەدەژیا.
لیو و لیا پرسیان: بۆ!
– چونکە بەرلەوەی شازادە پاریس لە دایك ببێ، دایکی "دۆتمێر هکوبا" خەونێکی سەیری دیتبوو. شەوێك کە خەوتبوو هەستی کرد مەشخەڵێکی گەورەی ئاگر لە ناخ و هەناویدا هەموو شتێکی دەسووتاند، ئاگرەکە بەرە بەرە گەورەتر دەبوو و بەرەو دیواری تەراودە دەڕۆیی وشاری دەسوتاند، بەترسەوە لەخەو راپەڕی. پاشای گاز کرد و خەونەکەی خۆی بۆ گێڕایەوە.

پریام شا، بە کەمێك دوو دڵیەوە گوتی: خەونێکی سەیرە. دەبێ زانایانی تەراودە ئاگادار بکەین و بزانین بۆچون و لێکدانەوەیان لەمەڕ ئەم خەونە چییە؟

کە رۆژ بووەوە، پریام جلە تونیکەکانی خۆی لەبەرکرد.

لیا پرسی: تونیك؟

– بەڵێ تونیك جۆرە کراسێك بوو کە جاران لەبەریان دەکرد. بەهەر حاڵ تونیکە سپیەکەی و عەباکەی لەبەر کردو دار عاسای پاشایەتی هەڵگرت و چوو بۆ لای زانایان تا لە حاڵ و حیکایەتی خەونەکە ئاگاداریان بکات.

گەورە گەورەکان یەك یەك هاتن. زۆر پیر بوون. هەموو سەرو ردێنیان سپی بوو. چوونە هۆڵێکی گەورەوە. لەوێندەر پاشاو شابانۆ چاوەنۆڕیان بوون. بە شێوەیەکی بازنەیی لەسەر کورسی جوان دانیشتن. شابانۆ، کە لەنزیکی پاشا دانیشتبوو، دەستی بە گێڕانەوەی خەونەکەی کرد. ردێن سپیان بە کرِی گوێیان گرت، کاتێ شابانۆ هکوبا قسەکەی تەواو کرد. پیرترینیان بەدەم سەر دانەواندنەوە هەستاو گوتی: شابانۆ خەونەکەی تۆ، خەونێکی ناخۆشە، ئەو منداڵەی کە دەتبێ، دەبێتە باعیسی هەڵایسانی ئاگرێکی گەورە کە تەراودە دەسوتێنێ. من وای بۆ دەچم، ئەوانی دیکەش هەستان، سەریان دانەواندو گوتیان، شابانۆ، خەونەکەت خەونێکی ناخۆشە، ئەومنداڵەی کە دەتبێ دەبێتە باعیسی هەڵایسانی ئاگرێکی گەورەو تەراودە دەسوتێنێ، ئێمەش وای دەبینین.

ئەوجا ردێن سپیان یەك یەك هەستان و لە کۆشکی پاشا وەدەرکەوتن.

شاو شابانۆ بەتەنێ لە هۆڵەکەدا مانەوە و هکوبا گریا. پاشاش غەمگین بوو، لێ هەوڵی دەدا دڵی هاوسەرە بێچارەکەی بداتەوە.

ئەنجام نیازی خۆی پێگوت:

– ئێمە منداڵی زۆرمان هەن، دەتوانین چاوپۆشی لەمە بکەین کە بەرێوەیە، ئەگەر راست بێ و لەبەر خاتری ئەو دەبێ تەراودە بسوتێ، ئەوا هیچ راست نییە لەلای خۆمان گلی بدەینەوە.

– ئەدی ئەگەر زانایان بە هەڵەداچووبن؟ ئەگەر خەونەکەم وا دەرنەچوو و شتێکی دیکە دەرچوو؟

–زانایان هیچ کاتێ هەڵە ناکەن، بینیت هەموویان هەر هەموویان قسەیان کرد. نە، ناتوانین لای خۆمان گلی بدەینەوە، کە لە دایك بوو دەیبەین بۆ بێشەیەکی دوور و فڕێی دەدەین. بەمجۆرە تەراودە رزگار دەکەین.

– بەڵام ساوایەکی بەستەزمان بەتەنێ لە بێشەدا چ بکات؟ بێگومان دەمرێ، ئێمە دەبینە باعیسی مەرگی ئەو.

ئەوجا پریام شا بۆ شابانۆ هکوبای روونکردەوە کە پاشا دەبێ بیر لە وڵاتەکەی بکاتەوە ئەوجا بیر لە منداڵەکانی بکاتەوە.

– هەر پاشایەك یەك دنیا ئەرکی دەستۆیە، یەکێك لە ئەرکەکانی ئەوەیە کە وڵاتەکەی لە دەستدرێژی دژمنان بپارێزێ. بێ غیرەتییە ئەگەر من جورئەتی رزگارکردنی شارەکەمم نەبێ، ئەگەر ئەمە بە مەرگی منداڵەکەشم بێتەدی.

شابانۆی بەلەنگاز قەناعەتی کرد. کە پاریس لە دایك بوو، لەنێو سەبەتەیەکی دانا کە بەتایبەتی بۆ ئەوی دروستکردبوو، بە دەسرازەیەکی گوڵدوزی کراو لەنێو بەتانییەکی خوری نەرم و گەرمدا پێچایەوە. چەند جارێکی ماچ کرد و مات و غەمگین بۆ هۆدەکەی خۆی گەڕایەوە.

پریام شا، شازادەی ساوای وەرگرت و یەکێکی بە دووی شوانێکدا نارد کە نێوی ئیژلایوس بوو.

شا گوتی: ئیژیلایوس، ئەمە منداڵێکە کە دەبێ بمرێ، بیبە بۆ کێوی ئیداو دوور لە ماڵان و شار بە تەنێ لە سەرلوتکەی کێوەکە فڕێی بدە.

ئیژلایوس، بەدەم کڕنۆشەوە وەڵامی دایەوە: گەورەم، فەرمانت بەسەر سەر.

ئەوسا منداڵەکەی وەرگرت و دوور لەهەموو ماڵەکان وشار، بردی بۆ لوتکەی ئیداو لەوێندەر فڕێی دا. ئەوسا بۆ کوختەکەی خۆی کە لەدامێنی کێوەکەدابوو گەڕایەوە.

لێ شتێکی عەجیب روویدا، هەموو بەیانییەك ورچێك بە بەر کوختەکەی ئیژیلایوس دا ڕەت دەبوو، دەچوو بۆ کێوەکە و شەوێ دەگەڕایەوە. ئەو ورچە کە وەکو مرۆڤ باش و ئارام بوو، بۆچی دەچووە لوتکەی ئەو کێوە؟ ئیژیلایوس بۆ ئەوەی بزانێ ورچەکە لەو سەرە چ دەکات، هێواش هێواش دووی کەوت و ورچەکەی بینی وەختێ گەییە لوتکەی کێوەکە، لە قولێنەکەی پاریسی ساوا نزیك بووەوە، بەسەریدا هەڵتروشکا و تێر شیری دایێ و گەڕایەوە. ئیژیلایوس، بەسەرسامی بۆ ماڵ گەڕایەوە و هەموو شتێکی بۆ ژنەکەی باس کرد و گێڕایەوە. ژنەکەی گوتی: ئەمە موجیزاتە، مانای وایە خواوەندان شازادەی چکۆڵەیان خۆش دەوێت، ئێمە نابێ بێڵین بمرێ. ئیژیلایوس گوتی: هەق بە تۆیە. من دەچم دەیهێنمەوە.

گەڕایەوە بۆ کێوی و منداڵەکەی بە قولێنەکەوە هێنایەوە، هەرگیز بە خەیاڵیاندا نەهاتبوو کە منداڵێکی ئاوها جوان و نازدار کە شازادەش بێ، هەڵبگرنەوە و بە خێوی بکەن.

لیا، پرسی: باشە چییان لێکرد و قسەی زاناکان بە کوێ گەیی؟

– دێینە سەر ئەوەش.

شازادە پاریس، لە ماڵی ئیژیلایوس دا گەورە بوو، وای دەزانی ئەو ژن و مێردە بەراستی داك و بابین و بە دایکەو بابە گازی دەکردن، کە تۆزێ هەراش بوو کەوتە شوانی. هەمیشە لەگەڵ منداڵانی دیدا لەسەر شوانی لێی دەبوو بەشەڕو بەزم. هەمیشە لە گەمەی "غاردان و بازدان"دا براوە بوو، هەرکاتێ گەمەی دەفر هاویشتنیان دەکرد، لە هەموو هاوەڵەکانی دەبردەوە، خوڵاسە بوو بە بەهێزترین و جوانترین شوان.

لە کێوی ئیدادا کیژێك هەبوو بەنێوی ئوینونە، هێندە جوان بوو کە ئەپولوی خواوەندی هەتاو، دیارییەکی دابویێ، تا بەر لە هەر رووداوێك لەو رووداوە ئاگادار ببێ و پێی بزانێ.

رۆژێك بەیانی زوو ئوینونە بۆ چنینی وەنەوشە و گوڵە مینا بەو میرگوزارەدا ڕەت بوو کە پاریس و ڕانەکەی لەوێندەر بوون. جلکێکی سپی لەبەر بوو، تاجە گوڵینەی وەنەوشە بە قژو دەست و کەمەرییەوە بوو، کە بە مێرگوزارەکەدا ڕەت دەبوو، بەدەم گوڵ چنینەوە گۆرانی دەگوت.

کە پاریس، کیژۆڵەکەی بینی بەوێدا ڕەت دەبێ، بە شمشاڵ ئاوازێکی لێدا کە ئیژیلایوس فێری کردبوو. هەر کە ئوینونە لێی نزیك بووەوە دەستی لە ئاواز لێدان هەڵگرت و بەرەو پیری چوو تا

قسەی دەگەڵ بکات. ئۆینونەش دڵی چووە سەر شمشاڵ و ئاوازی شوانە و بە میهرەبانییەوە دەگەڵی ئاخافت. پاشان دوو بە دوو بەرەو کانی ئاوی چوون و ئاوی ساف و زوڵاڵیان بە دەستان خواردەوە.

لەو رۆژە بەدواوە ئۆینونە هەموو رۆژێ دەچو بۆ ئەو مێرگوزارە و لە نزیکی کانییەکە یان لە سێبەری درەختێك دا دادەنیشت و گوێی لە ئاوازی شمشاڵ دەگرت. یان لە گەڵ شوانەدا گۆرانی دەگوت. باڵندەکان دە هاتنە دەرووبەریان و دەیانخوێند. هەندێ جار ئۆینونە گوڵی بۆ تاجە گوڵینەکەی دەچنی و پاریسش بە نێو مێرگوزارەکە دەکەوت و بۆ گوڵە وەنەوشە دەگەڕا.

بەیانییەکی بەهاری کە باڵندە و مەلان دەیانخوێند و گوڵان لە شەونمدا دەدرەوشانەوە و چیمەن لەبەر بادا شەپۆلی دەدا، پاریس و ئۆینونە زەماوەندیان کرد. وەکو هەمیشە لە گەڵ ئەودا چوو بۆ ژێر درەختێکی گەورە و بە چەقۆکەی لەسەر قەدی درەختەکە هەندێ وشەی نووسی تا ئۆینونە بیانخوێنێتەوە. لەوێندەر نووسرابوو، زەمانێ پاریس دەتوانێ بەبێ ئۆینونە هەڵبکا و بژی کەئاوی ئەگزانتو دووبارە بگەڕێتەوە بۆ نێو کانییەکە و سەر بەرەو ژوور بڕوات.

لێو گوتی: ئەگزانتۆ؟

– بەڵێ. ئەگزانتۆ رووبارێك بوو لەو نزیکانە.

لیو پرسی: مانای نووسینەکەی پاریس چی بوو؟

– ئاوی رووبار هەمیشە سەر بەرەو خوار دەڕوات، واتە لە چیاوە لەو شوێنەوە کە هەڵدەقوڵێ و دەست پێدەکات بەرەو خوار بەرەو دەریا دەڕوات، ئاوی روبار هەرگیز بە هەوراز و سەربەرە و ژووردا ناڕوات.

لیو گوتی: نە.

– یانی پاریس دەیویست بڵێ کە هەرگیز ناتوانێ بەبێ ئۆینونە بژی. چونکە هەرگیز ئاوی رووباری ئەگزانتۆ بۆ سەرچاوەی خۆی ناگەڕێتەوە. حاڵی بووی؟

– بەڵێ حاڵی بووم. تەواوی بکە.

رۆژگار دەڕۆیی و پاریس و ئۆینونە هەمیشە پێکەوە بوون و یەکتریان خۆش دەویست.

لیو گوتی: پێم وایە کۆتایی ئەم حیکایەتە هەندێ غەمگین دەبێ.

– بەڵێ، کەمێك.

– مەزەندەم بۆی چوو بوو. بەڵام بۆ چ کەسێك غەمگین دەبێ؟ بۆ ئۆینونە؟

– پێم وایە. بەڵام ئەمڕۆ ناتوانم حیکایەتەکەتان بۆ تەواو بکەم. چونکە زۆر درێژە. سبەینێ تەواوی دەکەم.

"3"

حیکایەتی پاریس و ئوینونە و سێوی زێڕین

لیو و لیا گوتیان: حیکایەتەکەی ئوینونە تەواو ناکەی؟

– ئوینونە وپاریس بوون بە ژن و مێرد. بە خۆشی دەژیان. هیچ خۆزیایەکیان نەبوو ئەوە نەبێ کە ژیانیان بەو جۆرە بەردەوام بێ. بەڵام ڕۆژێك لە ئۆڵەمپدا، واتە لەمەڵبەندی خواوەندی یوناندا، قەرەباڵغی و هەراو هەنگامەیەك پەیدا بوو کە ئەو سەری دیار نەبێ.

تیتس کە یەکێك بوو لە خواوەند بانۆکانی دەریا و لەگەڵ پلیوسی "پاشای فتیا"دا زەماوەندی دەکرد و هەموو خواوەندان بۆ زەماوەندەکە هاتبون و دیارییان دەگەڵ خۆدا هێنابوو.

هفایستوس، کە خواوەندی ئاگر بوو دەیتوانی جوانترین خشڵی هەموو دنیا دروست بکات، قەڵغان و رمێکی دا بە پلیوس. پالاس ئاتنای خواوەندی جەنگ و حیکمەت کڵاو خودێك و نێزەیەکی بە دیاری بۆ هێنابوو. پوسیدونی خواوەندی دەریا و ئەسپ، دو ئەسپی بە هەیبەتی جادویی کە مردنیان نەبوو لەگەڵ خۆدا هێنابوو. ئافرودوتی خواوەندی ئەشق و جوانی دەستێك جلکی سەیر و زۆر جوانی پێشکەش بە تیتیس کرد.

لیو پرسی: تیتیس کێ بوو؟ ژن بوو؟

– بەڵێ.

– یانی خواوەندیش بوو؟

– بەڵێ.

– ئەدی ئەو کابرایەی کە نێزە و ئەسپیان بۆ دێنا خواوەند نەبوو؟

– نە، مرۆڤ بوو. تیتس حەزی نەدەکرد کەشوو بە ئادەمیزادێك بکات و هیچ خواوەندێکیش قایل نەبوو بیخوازێ. چونکە خواوەندان دەیانزانی ئەو منداڵەی کە لە تیتس ببێ لە بابی بە هێز تر دەبێ، خواوەندان نەیاندەویست منداڵەکانیان لە خۆیان بەهێزو تواناتر بێ. بەڵام ئادەمیزاد بەپێچەوانەوە حەز دەکەن منداڵیان لە خۆیان بە تواناتر بێ. بۆیە تیتیس ناچار بوو شوو بە ئادەمیزادێك بکات کە نێوی پلیوس بوو پاشای فتیا بوو و ئەو منداڵەی کە لە پلیوس بوو، لە خودی پلیوس و هەموو ئادەمیزادێکی دی بەهێزتر بوو.

– ناوی منداڵەکەی چی بوو؟

– نێوی ئاشیل بوو. بەڵام ئێستا دێینەوە سەر بەزمی زەماوەندەکە و دیارییەکان.

بەهار، دەم بە خەندە و پڕ لە گوڵ و گوڵزار هات. هاوین بە قەرتاڵەی گەورەی پڕ لە میوەی بۆن خۆش و هێشوی زێڕین، پایز بە هێشوە ترێ و سێوە لاسورەی کێوییەوە، بە دوای یەکدیدا

هاتن. لاوانی دەنگ خۆش گۆرانیان بە تیتس و پلیوس دا هەڵدا. پەنجا کیژ "ریزە" خوشکانی تیتس، دەستی یەکتریان گرتبوو و لەسەر لمی پرشنگدار دا دەرەقسین و هەڵدەپەڕین.

خێر ون، یەکێك بوو لە خواوەندانی ئەسپ شێوە، هاتبووە زەماوەندەکە دەربارەی "ئاشیل" ئەو منداڵەی کە لە تیتس دەبوو، وەکو قارەمانێکی قژ زەرد کە هەموو دنیای بە ئازایەتی خۆی سەرسام دەکرد، قسەی کرد. پاشان گانیمیدی خۆشەویستی زیوس، لە کوپەی زێڕان، هەنگوین و شەربەتی بۆ خواوەندان تێکرد. پاشان خواوەندان شادو خۆشحاڵ، هەموو دەستیان بە خواردن و خواردنەوە کرد.

ئێروس ی فەرزەندی ئەفرودێتش لەنێو داوەتکراوەکاندا بوو. وەکو دایکی خواوەندی ئەشق و جوانی بوو. منداڵێکی قژ زەردی جوانی زیتەڵ بوو کە سوعبەت و شۆخییانی دەگەڵ هەمووواندا دەکرد و هەمیشە تیروکەوانی پێ بوو. هەر کاتێ ئادەمیزادێك یان خواوەندێك بیویستایە زەماوەند بکات، یەکێك لە تیرەکانی دەهاویشت، تیرەکەی بەر هەر کەسێك بکەوتایە، دەبووایە ببێ بە هاوسەری ئەو کەسەی کە ئێرۆس دەیویست. ئێروس لە شاییەکەدا لە نزیکی بووکێوە دانیشتبوو، دەیڕوانییە دەوروبەر تا کەسێکی دەعوەت نەکراو یان ئاژاوەچی بۆ شاییەکە نەهاتبێ، لەنکاو چاوی بە ئێریس کەوت. جوان دیقەتی دایێ. بەڵێ ئێریس بوو دەیویست شەڕو ئاژاوە بنێتەوە. ئێرۆس نەیدەویست رێگەی ئەو کارانەی بدات، چونکە چەندین جار عەیشو نۆشی لە هەمووان تێك دابوو.

ئێرۆس بیری کردەوە: ئێریس بۆچی هاتووە؟ ئەو تەنیا شەڕ و ئاژاوە نانەوەی گەرەکە. دەیەوێ قسەی ناشیرین بکات و خۆی بنوێنێ و تاخەڵکەکە وەرەز نەکات واز ناهێنێ. کەواتە باشتر وایە لێرەی وەدەرنێم.

ئێروس، بە گورجی و بێئەوەی چ کەسێك بیدینێ، چوو بۆ لای ئێریس.

– بۆچی هاتووی؟ ئێمە هەموومان لێرە خۆشحاڵ و شادین و نامانەوێ شەڕو ئاژاوە بقەومێ. ئەمە جگە لەوەی کە تۆ دەعوەت نەکراوی!

بێ تەربێتییە بۆ شوێنێ بچی کە دەعوەت نەکرابی!

– تۆ من فێری تەربێت دەکەی هەتیوەی بێ ئەقڵ! رێك لەبەر ئەوەی دەعوەتیان نەکردوم ویستم بێم بۆ ئێرە. بەرای تۆ ئەمە بێ تەربێتی نییە کە منیان دەعوەت نەکردووە؟ هەمووان من دەناسن. دەزانی چەندین جار داومن بە شەڕا!

– بەڵێ، بەلام ئەمرۆ باشترە کە لێرە برۆی، تەمەشای ئەوێندەر بکە، لەناو پیاوەکاندا، هۆو دوو منداڵە، کە خەریکن بە یارییەکانیان بە هێمنی وازی دەکەن، بچۆ لای ئەوان، هەرکە هەستیان کرد لێیان نزیك بویەوە، کچەکە یاری لە براکەی دەوێ و براکەی نایەوێ بیداتێ، کچەکە بە زۆر دەیبا، لە ئەنجامدا دەبێ بە شەڕیان و تۆش بۆ خۆت پێیان پێدەکەنی. برو لێرە برۆ. ئەمرۆ وا چاکە تۆ لە ئۆڵەمپ دوور بی.

ئێریس بەدەم بۆڵە بۆڵەوە رۆیی و گوتی: من چ هەقم بەسەر ئەو منداڵانەوەیە کە بۆ خۆ گەمان دەکەن! من دەمەوێ لەو خواوەندانەی کە دەعوەتیان نەکردووم و لە ئێرۆس کە دەریکردووم تۆڵە

بسەنمەوە. بەڵێ تۆڵەی خۆم هەر دەکەمەوە. تۆڵەی خۆم دەستێنم، ڕێیەك هەر دەدەۆزمەوە و تۆڵەی خۆم دەستێنم، ئۆو، زۆر چاکە دۆزیمەوە. با ئەنجامی بدەم. ئیرۆس!

ئیریس، خۆی هەڵدایە باخێکەوە. باخێکی چڕو پڕو بەرەونەق بوو، دارێکی تێدا بوو سێوی زێڕی دەگرت. یەکێك لەو سێوە زێڕانەی کردەوە، شتێکی لەسەر نووسی و بۆ ئۆڵەمپ گەڕایەوە. لەوێندەر زیرەکانە و بێ ئەوەی بێڵێ ئیرۆس بیدینێ، سێوەکەی هەڵدایە سەر مێزەکە و یەکسەر هەڵات.

لیو و لیا پرسییان: بۆ؟

– هەنووکە بۆتان دەردەکەوێ بۆ، کە خواوەندان ئەو سێوەیان لەسەر مێزەکە بینی، و یستیان هەڵی بگرن و نووسینەکەی سەری بخوێننەوە و بزانن چی لەسەر نووسراوە. وەکو منداڵی لاسار و بێ تەربێت یەکتریان دەڵەك دەدا.

– ئەمە چییە؟

– سێوی زێڕینە.

– کێ هێناویەتی؟

– بۆ کێیە؟

– با منیش بیدینم.

– هەوەڵجار، من دەمەوێ بیدینم!

– نا نۆرەی منە!

– نەخێر نۆرەی منە!

خواوەندان، بۆ خۆ خەریکی مشت و مڕ بوون، هانکە هانکیان پێکەوتبوو، هاواریان دەکرد، بەشەڕ دەهاتن، یەکیان دەڵەك دەدا، ئیریسش تۆزێ لەولاترەوە تەماشای دەکر د و کەیفی دەهاتێ.

لیا پرسی: بۆچی؟

– چونکە توانی بووی، نەخشەکەی خۆی ئەنجام بدات، یانی لە ئۆڵەمپدا ئاژاوە بنێتەوە، ئەنجام زیوسی بابی مرۆڤان و خواوەندان سێوەکەی هەڵگرت و نووسینەکەی سەری خوێندەوە.

لیو: چی لەسەر نووسرابوو؟

– نووسرابوو: "پێشکەش بە جوانترین خواوەند بانۆ" کاتێ زیوس نووسینەکەی خوێندەوە. خواوەندانی ژن هەموو بێدەنگ بوون، خواوەندانی پیاویش هەر بێدەنگ بوون. بەلاّم هەر پاش تۆزێك مەگەر خوا بزانێ چ هەراو هەنگامەیەك کەوتە نێو خواوەندانی ژن، خواوەندانی ژن بەتایبەتی سێ جوانترینەکانیان، واتە پالاس ئاتنا، هورای هاوسەری زیوس و ئافرۆدیت، لە هەموویان پتر دەیانقیژاند. ئیریس لە دوورەوە وێستا بوو نیگای دەکردن و لەزەتی لەو ئاژاوەیە دەبینی کە نابویەوە. لەپڕ دەنگێکی هەورە تریشقە ئاسا ئۆڵەمپی هێنایە لەرزە. هەموو بێدەنگ بوون. دەنگی زیوس بوو کە دەیگوت: – جوانترین خواوەند بانۆ ئەم سێوە زێڕینە وەردەگرێ. بەلاّم کێ دەتوانێ لەناو ئەم سێ خواوەند بانۆیەدا، "ئاتینا، هورا، ئافرۆدیت" دا داوەری بکات و

پێمان بڵێ کێهەیان جوانترە؟ ئاشکرایە من ناتوانم و هیچ یەکێك لە خواوەندەکانیش ناتوانن، کەواتە دەبێ داوەرێك هەڵبژێرین کە جاویدان نەبێ.
لیو پرسی: یانی چی جاویدان نەبێ؟
– یانی کەسێك بێت کە چارەنووسی مردن بێ، واتە ئادەمیزاد. چونکە خواوەندان نامرن، بۆیە جاویدانن.
زیوس گوتی: لە دەشتێکدا، لە بناری کێوی ئیدادا، لاوێکی زۆر جوان بەنێوی پاریس هەیە. بەخۆی پێی وایە کوڕی ئێژیلایوسی شوانە، بەڵام لە حەقیقەتدا شازادەیە، کوڕی پریام شای پاشای تەراودەیە، پاریس دەکەین بە داوەری ئەم حاڵە. ئاتینا، ئافرودێت و هورا بچن بۆلای ئەو و هرمیسش لەگەڵیاندا بچێ.
لیا پرسی: هرمیس کێیە؟
– هرمیس خواوەندێك بوو کە باڵی هەبوو و سەروکاری کاروباری خواوەندانی دەکرد. زیوس سێوە زێڕینەکەی دایە دەستی هرمیس، هرمیس هەرسێ خواوەند بانۆکەی بەرەو کێوی ئیدا ڕێنوینی کرد و ئارامی باڵی بەسەر ئۆڵەمپدا کێشا و شایی و زەماوەند بەردەوام بوو.
پاریس، لە ژێر پیرە درەختێك دا لەسەر سەوزە گیا دانیشتبوو، ئوینونەش بۆ گوڵچنین چوو بووە لێڕی. پاریس، چاودێری پەزەکانی دەکرد و بیری لە ئوینونەی ئازیزی دەکردەوە و هەستی بە خۆشحاڵی وئارامی دەکرد. لەم کاتەدا یەکێکی بێگانەی لە بەردەم دا قوت بووەوە، ئەو بێگانەیە هرمیس بوو. سێوێکی زێڕینی بە دەستەوە بوو و لاقی باڵیان پێوە بوو. کاتێ دەگەڵ پاریس قسانی دەکرد، دەتگوت دەمێ ساڵە دەیناسێت.
هرمیس گوتی: پاریس، مەترسە، بۆ ساتێ پەزەکانت بەجێ بێڵە و لەگەڵ مندا وەرە بۆ لای خواوەندەکان کە لە ئاسمانێ ڕا هاتوون بۆ لای تۆ. خۆیان نیشانی تۆ دەدەن تا بزانی کامیان جوانترە. ئەم سێوە بدە بەوەیان کە جوانترە، دیارە ئەو خواوەند بانۆیەش لە تۆ ڕازی دەبێ.
لیو کە پەلەی بوو پرسی: سێوەکەی دایە کێ؟ من دەڵێم بە ئاتینای دا، چونکە پێی جوانتر بوو.
– ئێستا گوێ بگرن، پاریس سەری هەڵبڕی. بە دیتنی ئەو سێ ژنە جوانە سەرسام بوو، تا ئەو ساتە هەرگیز بیری لەوە نەدەکردەوە کە ئەو پیاوێکی ئەوەندە گرنگ و گەورە بێ. بەڵام ئێستا وای هاتە بەر زەین کە کەسێکی دیبە، یانی زرنگترین و بەشانسترین پیاوی دنیایە. لەبەر خۆیەوە بیری کردەوە کە دەبێ زۆر بەختەوەر بێ و ئەم خواوەندە جوانانە هاوڕێ لەگەڵ خواوەندێکی باڵداردا هاتوون بۆ لای ئەو. بەڵام بە پێچەوانەوە، ئیدی لەو ڕۆژەوە سەریەشەکانی پاریسی بەلەنگاز دەستیان پێکرد.
لیو و لیا: بۆچی؟
– سەبر بکەن، هەنووکە پێتان دەڵێم. پاریس بە بێدەنگی دەیڕوانییە ئەوان ئەوجا ئاتینا دەستی گرت و گوتی:
– وەرە کوڕی پریام. وەرە خواوەندی جەنگ و حیکمەت پەسند بکە. تۆ دەبێ بەگری لە تەراودە بکەی. ئەگەر سێوەکە بدەیتە من کارێکی وا دەکەم بگەیە پلەی حیکمەت و فرەزانی. ئەگەر

سێوەکە بدەیتە من، من شارەکەت رزگار دەکەم و دەتکەم بە بەهێزترین جەنگاوەر.
هیرا گوتی: پاریس، سەیری من بکە، من هاوسەری زیوسی بابی خواوەندانم، تۆ شازادە و کوڕە شای، ئەگەر سێوەکە بدەیتە من، من دەتوانم بتگەیەنمە پاشایەتی و بتکەم بە پاشایەکی گەورە. هەموو ئاسیا دێتە ژێر رکێفی تۆوە. فرەزانی و بە هێزی بە چ دەچێت. گرنگ ئەوەیە فەرمانڕەوا بی و فەرمانڕەوایی خەڵکی بکەیت، وڵاتانت هەبێ و بێ ئەندازە دەوڵەمەند و زەنگین بی.
لیو گوتی: پێم وایە هیرا شتێکی دروستی نەگوتبێ.
– منیش پێم وایە.
لیا: منیش پێم وایە.
پاش هیرا، ئافرۆدێت قسەی کرد، ئەی پاریس، تۆ بڕوانە ئافرۆدێت، خواوەندی ئەشق، بەهێزی و فرەزانی بەکەڵکی چی دێ؟ فەرمانڕەوایی و دەوڵەمەندی چییە؟ کوڕی شا، تۆ دەبێ رابوێری، ئەگەر سێوە زێڕینەکە بدەیتە من، بیدەیتە ئافرۆدێت، ئەوا ئافرۆدێت کارێکی وا دەکات جوانترین ئافرەتی دنیا، واتا هێلین ببێ بەهاوسەرت، بۆ خۆت خەنی دەبیت، چونکە هیچ شتێك لەوە خۆشتر نییە کە لەگەڵ ژنێکی جواندا بژی.
– گوتت ببێ بە هاوسەری؟ ئەدی پاریس پێشتر ئوینونەی نەخواستبوو؟
– با بەلام لەو دەوروزەمانەدا پیاوان دەیانتوانی لەیەك هاوسەر پتریان هەبێ. بزەی ئافرۆدێت بەراسی لەبەرچاوی پاریس جوان بوو. ئەنجام ئافرۆدێت گرەوی بردەوە و پاریس سێوە زێڕەکەی دا بەو. هیراو ئاتینا، بۆ ساتێ بە بێدەنگی لێی ورد بوونەوە و بە نیگای رق دایانبێژت، پاشان هەرسێکیان غەیب بوون. هیرمسیش غەیب بوو و هەموویان بۆ ئۆلەمپ گەڕانەوە. کە ئەوان رۆیشتن، ئوینونە بە چەپکە گوڵ و لاولاوەوە بەغار هاتەوە بۆ لای پاریس.
پاریس گوتی: ئوینونە دەزانی کە من کوڕی شای تەروادەم؟ خواوەندبانۆیان ئەمەیان پێ گوتم.
ئوینونە گوتی: من ئەمەم دەزانی.
– ئەدی بۆ پێت نەدەگوتم؟
– چونکە باشتر بوو نەیزانی. بۆ کەسێکی وەکو تۆ باشتر وابوو وەکو شوانێك بژی. ئاوا بەختەوەرتری. کێ دەڵێ لە کۆشك و بارەگای پادشادا بەختەوەر دەبیت و دەتوانی بە خۆشی بژی.
ئوینونە تاجە گوڵینەیەکی نایە سەر سەری پاریس و لە تەنیشتییەوە دانیشت.
– پێم بڵێ ئەو سێ ژنە بۆچی لە ئۆلەمپەوە بۆ ئێرە هاتبوون.
پاریس، حاڵ و حیکایەتەکەی لە نووکەوە بۆ گێڕایەوە. بەلام بۆ ئەوەی ئوینونە زیز نەبێ، هیچی دەربارەی هیلین نەگێڕایەوە.
– ئاتینا، قەولی چی دایتێ؟
– قەولی دامێ کە بە هێز و دانا و فرەزانم بکات.
– ئەدی هیرا بەڵێنی چی داییتێ؟
– بەڵێنی دامێ کە بمکات بە پاشا.

– ئەد ئافرۆدێت؟

پاریس نەیدەویست وەڵام بداتەوە، چونکە قەناعەتی وابوو کە هەڵبژاردنەکەی دروست نەبووە، ئیدی نامەوێ بیر لە قەول و بەڵێنی ئافرۆدێت بکەمەوە. دەمەوێ قەول و بەڵێنەکەی فەرامۆش بکەمو هەمیشە لە گەڵ تۆدا بم.

ئەوسا پاریس و ئوینونە دیسان وەکو جاران لەگەڵ یەکدیدا درێژەیان بە ژیانی خۆدا.

لیو پرسی: بۆ هەمیشە پێکەوە مانەوە؟

– سبەینێ ئەمەت بۆ باس دەکەم. ئەمڕۆ ئیتر بەسە.

"4"

پاریس و جەژن و ئاهەنگەکانی تەراودە

پاش ئەوەی هرمیس وخواوەند بانۆیان بۆ ئۆلەمپ گەڕانەوە، ئوینونە و پاریس وەکو جاران بەیەکەوە درێژەیان بە ژیانی خۆیان دا. لێ پاریس ئیدی وەکو جاران نەبوو. چونکە بۆی بەدیار کەوتبوو کە داك و بابی شوان نەبوون. بەڵکو بابی پریام شاو دایکی هکوبای شابانۆی تەروادە بوون. بۆیەبیری تازە لە کەللەی دا.

بیری دەکردەوە، کە من کوڕە پاشا بم بۆچی دەبێ شوانی بکەم؟ بۆ دەبێ ئوینونە بخوازم و بیکەم بە هاوسەر، نە بەنێو بانگە و نە کەسێك دەیناسێ، ئەگەرچی زۆر جوانیش بێ.

کە بەتەنێ دەبوو هەمیشە بیری لەو شتانە دەکردەوە، لێ کاتێ کە ئوینونە بۆ لای ئەو دەگەڕایەوە و چەپکە گوڵی بۆ دێنا، ئەو دەمە وای بیر دەکردەوە کە تەنێ لەگەڵ ئوینونەدا دەتوانێ بەختەوەر بێ.

ڕۆژێ هەواڵی زانی کە پریام شای تەراودە، کە ئاهەنگێکی پێشبڕکێی ڕاکردن و بازدان و زۆرانی لە نێوان شواناندا سازداوە، هەر هەموو ئەو لاوانەی لە خۆیان ڕادەدیت بۆیان هەبوو بەشداری ئەو ئاهەنگە بکەن، پاریس، بیری کردەوە کە ئەویش بەشداری بکات. – من کوڕی پریامم، نابێ لیاقەت و لێهاتووی و ئازایەتی خۆم پیشانی بابم بدەم؟ من کە باب و داکم شاو شابانۆن، لێرە دانیشم چاودێری پەزان بکەم و لاوانی دێ بڕۆن زۆرانبازی بکەن؟ منیش دەچمە ئەو پێشبڕکێیە، بێ چەند و چۆن دەچم. ئەگەر سەرکەوم، ئوینونە دەبینی خەڵاتی جوان جوانت بۆ دێنمەوە!

ئوینونە بە دەنگی گیراو و غەمگینەوە گوتی: ئەگەر براوە بی، ئیدی گوێ بە من نادەیت و تا ماوەیەکی زۆر بۆ کێوی ئیدا ناگەڕێیتەوە لەوێندەر، لە کۆشکی بابت دا دەمێنییەوە. پاشان بەرەو هلاس دەچی و لەوێندەرەوە دەچیت بۆ ئەسپارتا و پاشان هیلین، واتە جوانترین ژنی دنیا دەبینی و دەیخوازی و دەیکەیت بە هاوسەری خۆت.

پاریس، بەسەرسامی پرسی: ئەم شتانە لە کوێ دەزانی؟

– من ڕووداوانی ئاینده دەبینم، من دەزانم کە تۆ بۆ ئەسپارتا دەچیت و هیلین لەگەڵ خۆتدا دێنی و تەراودە لە ئا گردا غەرق دەبیٚ و دەسووتیٚ.
– من هەرگیز بۆ ئەسپارتە ناچم. من دەمەویٚ بۆ تەراودە بچم، دەمەویٚ بزانم کە ئاخۆ چ کەسێك هەیە لەمن بەهێزتربیٚ؟ دەمەویٚ بەسەر شازادەکاندا سەربکەوم، دەمەویٚ باب و دایك و براکانم بناسم. ئوینونە تکای لێکرد: مەڕۆ! ئەگەر بزانی بەم کارەت چەندە زەرەر بە باب و داك و براکانت دەگەیەنی! لێرە دەمێنییەوە، من دڵنیام بۆ ئەوێندەر ناچیت! و پاشان لە کۆشکی شادا ژیانێکی ڕەحەت و ئاسوودەت دەبێت و سست و خاو دەبیت، لە کاتێکا لێرە بەهێز و چابوکی، ڕاستە تۆ بەسەر شازاداندا سەردەکەوی، بەڵام هێز و چەلەنگیت لە دەست دەدەی.
پاریس، باوەڕی بە قسەکانی ئوینونە نەکرد، وای بیر دەکردەوە: ئاساییە ئەو بەمجۆرە قسان بکات، ئەو شازادە نییە. ئافرەتێکی دێهاتییە و هەموو شتێك لە خەتەردا دەبینیٚ! نابیٚ گویٚ لە قسەکانی بگیردریٚ.
پاریس گوێی بە قسەی ئوینونەدا و چوو بۆ میهرەجانی تەروادە. ئوینونە بە تاقی تەنیٚ لە کێوی ئیدادا مایەوە و گریا. چونکە دەیزانی پاریس ویستی سست دەبیٚ و ناتوانیٚ جڵەوی خۆی بگریٚ و نەچیٚ بۆ هەلاس. درەختەکان کە ئوینونەیان خۆش دەویست، هەوڵیان دەدا بە سێبەرەکانیان و ورشەی گەڵاکانیان دڵخۆشی بدەنەوە. مێرگوزارەکان هەوڵیان دەدا بە گوڵی جوان خۆشحاڵی بکەن. بەڵام نە ورشەی گەڵاو نە جوانی گوڵان سوکناییان بە دڵی ئوینونە نەدەدا و هەر دەگریا و دەگریا.
لیو پرسی: پاریس گەڕایەوە بۆلای؟
– بەڵیٚ گەڕایەوە، بەڵام پاش چەندین ساڵ. تیرێکی ژەهراوی پێکەوتبوو و دەیزانی تەنیٚ ئوینونە دەتوانیٚ ئەم زامەی مالیجە بکات. خۆی گەیاندە سەر کێوی ئیدا، هەستی کرد مێرگ و درەختەکان باسی ئەو ڕۆژگار و ساڵانە دەکەن کە ئەو شوانکارەیەکی سادە و ساکار بوو، کە گەییە بن درەختە پیرەکە، شەکەت و ماندوو کەوتە سەر زەوی و نەیتوانی درێژە بە ڕێی خۆی بدات.
کەسێکی بە دووی ئوینونەدا نارد، ئوینونەش بە پەلە هات بۆ ڕزگار کردنی.
کە گەییە دیار پاریس، زۆر درەنگ بوو بوو، پاریس مرد بوو، جەنازەکەی لەنێو گوڵە مینا و وەنەوشەی سێبەری پیرەدارەکەدا کەوتبوو. ئوینونە کە ئەوی بینی خەمێکی گەورە سەراپای گرت و خۆزی خواست کە ئەو ژی بمریت.
با ئەمە لێرە بە جیٚ بێڵین و بچینە تاقیبی میهرەجانەکەی تەراودە. پریام ڕای گەیاند بوو کە هەر کەسێك دەیەویٚ دەتوانیٚ بەشداری پێشبڕکێیەکە بکات، خەڵکی لە هەموو لایەکەوە بۆ دیتن و بەشداری کردن لە ئاهەنگەدا هاتن، لاوانی بەهێز لە دوور و لە نزیکەوە دەهاتن، زۆریان کەس نەیدەناسین. هەشیان بوو چەندین جار براوە بوو بوون و خەڵکەکە ناویان دێنان و هورایان بۆ دەکێشان: بژی! بژی!
کوڕانی شاش دەیانتوانی بەشداری بکەن و خەڵاتی هەمە جۆر و گرنگ بەدەست بێنن.

پاریس لەگەڵ کەسانی دی دا چووە پێش، گەییە مەیانێکی زۆر گەورە، تەخت و کورسی داریان بە دەوری مەیدانەکەدا دانابوو لەنێو شوێنی تەماشا کەرانەوە، شوێنێکیتایبەتی بۆ پریام شاو هکوبای ژنی، بە گوڵ رازێنرابووەوە و کۆمەڵێك لە شازادەکان بە جلی پۆشتە و پەرداخ و شاهانەوە لەوێندەر بوون.

ئەو شوێنەی کە پاریسی لێ بوو و کورسی تیا نەبوو، خەڵکی بە پێوە وێستا بوون و پێکەوە قسانیان دەکرد. تەماشای شازادەکانیان دەکرد و ناویانیان لە یەکدی دەپرسی:

– ئەو گەنجە گەورەیەی کە بە پێوە و لەنزیکی شا وێستاوە کێیە؟

– ئەوە هکتوری کوڕی شایە، رامکەری ئەسپانە، بە هێزترین جەنگاوەری تەراودەیە.

– ئەدی ئەو پیاوە جوانەی کە زۆر گەنج نییە و لە نزیکی شابانۆوەیە؟

– ئەوە ئانخیسە، پس مامی شایە بە هەرزەکاری سەرپەرشتی گاگەلەکەی شای دەکرد، پاشان خواوەندی جوانی "ئافرۆدیت" ئاشقی بوو.

– بەڵێ راستە، بیستوومە، دەڵێن "ئاینەئاس" ی کوڕی لە ئافرۆدیتە.

– ئەها، ئەوەش "ئاینەئاسە" ئەوەی کە هەنووکە گەڕایەوە و لە گەڵ هکتوردا قسەی کرد.

– چەند جوانە! کوڕی خواوەندی جوانی، دەبێ جوان بێ.

– بێدەنگ، بێدەنگ! ئەو لاوانەی بەشداری پێشبڕکێی یەکەم دەکەن خۆیان دەناسێنن.

کۆمەڵە لاوێك خۆیان بۆ پێشبڕکێی یەکەم کە پێشبڕکێی غاردان بوو، ساز دەکرد.

هەوەڵجار دوو کوڕی شا، پاشان غاردەرێکی نێودار، پاشان لاوانی دی کە کەمتر ناسرابوون، هاتنە بەرەوە، پاشان، لە دوای هەمووانەوە پاریس هات، پاریس جلوبەرگی هەژارانەی لەبەرکردبوو، کراسێکی خوری ئەستووری درێژی تۆخی لەبەر بوو، کە لەنێو کراسی سپی ئەوانی دیکەدا وەکو پەڵەیەکی رەش دەینواند. خەڵکی دەیانگوت: ئەو پیاوە هەژارە کێییە وا زاتی پەیدا کردووە کە لە پێشبڕکێی شازادان دا بەشداری بکات. دەکەوێتە دوای دواوە، ئێستا دەی بینن. دەبوایە کەڵکەڵەی ئەم پێشبڕکێییە لەسەری خۆی دەربکات.

لاوەکان، کراسەکانیان داکەند و لەشی خۆیان بە رووتی و چەوری خستە ئەو گۆڕە.

لیا پرسی: بۆچی بە رووتی و چەوری؟

– یونانییەکان، لە پێشبڕکێی غاردان و زۆرانبازیدا خۆیان رووت دەکردەوە و بۆ ئەوەی بە ئاسانی نەکەونە دەستی حەریفی خۆ و لە دەستیان بخزێن بە دەنی خۆیان چەور دەکرد تا لووس ببێ. کە هەموو لاوەکان، بەبەدەنی رووت و چەورەوە خۆیان ناساند یەکێك لە خەڵکەکە گوتی: بەڕاستی ئەو کوڕە هەژارە کە ئێستا جلەکانی داکەند ناشیرین نییە. با بزانین چ کارێك دەکات.

ئیشارەت درا، غاردەران وەکو تیر بۆی دەرچوون. هەوەڵجار هەموویان پێکەوە بوون، پاشان هەندێك تاویان سەند و هەندێك پاشکەوتن.

لە کۆتایی یەکەم دەورەدا، پاریس، بە گوژمێك، وەکو تیر دەرپەڕی و پێشی دەستەیەك لە غاردەرەکانی دایەوە و هەنگینێ رکەبەری کەوتە نێوان خێراکانەوە. ئێستا یەکێکیان ساتمەی

داو کەوت، یەکێکی دی رووبەرووی لەمپەر بووەوە هاوسەنگی خۆی لە دەستداو کەوت و لە تەپوتۆزدا غەرق بوو. تەنێ سێ کەس مابوونەوە کە ئومێدی بردنەوەیان هەبێ، ترویودسی کوڕی شا، پولیتس و پاریس ئەمانە سێ پەرەسێلکەی باڵدار بوون و زەویان لە دووی خۆیانەوە دەکێلا.

لیا گوتی: بەڵێ، دروستە. کە پەرەسێلکان زۆر بە نزمی دەفڕن، مانای وایە کە باران دەبارێت. لەنکاو و لەنێو دڵەراوکێ و کپی و خامۆشی خەڵکەکەوە، پاریس پێشی دوانەکەی دی دایەوە. ئیشارەت دراو بە براوە دانرا. هەراو زەنا کەوتە مەیدانەکە، چەپڵەلێدان و هاواری خەڵکەکە دەنگی دایەوە:

– بژی، بژی.

– ئەوە کێیە، نێوی چییە؟

– ئەوەیە کە جلی شوانی لەبەربوو!

– بژی شوانە بژی.

– نێوی چییە؟

– کێ دەیناسێت؟

– دەمانەوێ ناوی بزانین! بژی شوانە!

– حەز دەکەین ناوی بزانین.

لەنێو چەپڵەلێدان و ئافەرین و ستایشەوە، پاریس بەرەو لای شا رێنوێنی کرا تا خەلاتەکەی وەربگرێ. ئەسپێکی رەشی جوانی سەراپا بە زێڕو زیو رازاوەی درایێ. پاشا دوای ئەوەی خەلاتەکەی دایە پاریس، لێی پرسی: تۆ کێی؟

– لە کۆتایی یارییەکاندا پێتان دەڵێم. بەر لەوەی کە بزانیت من کێم، پێویستە بزانی کە چ کاروبارێك بەڵەدم.

رۆیی تا خۆی بۆ پێشبرکێی دووەم ئامادە بکات، ئێستا نۆرەی هەڵدانی قورس بوو، ئیدی قورسی بەرد یان ئاسن.

یاریزانەکان، یەك لە دوای یەك قورسەکەیان هەڵدەگرت و بە هەموو هێز و توانای خۆیانەوە هەڵیان دەدا. حەشاماتەکە هاواری دەکرد، ئافەرین! باشە!

بەڵام هەموو حەشاماتەکە دڵیان لای ئەوە بوو کە بزانن ئەو لاوە نەناسراوە چۆن قورسەکەی هەڵدەدا.

پاریس، دوا کەس بوو، کاتێ پاریس قورسەکەی هەڵگرت، حەشاماتەکە کپ و کڕ بوو. پاریس لە حەوادا هەڵی سوڕاند، ئەوجا بە دەستە بەهێزەکەی هەڵیدا، کاتێ قورسی بەردەکە کەوتە سەر زەوی دەنگی دایەوە. لەهەموو قورسە هەڵدراوەکانی دی هێوەتر رۆیی بوو، هێندە دوور کەوتبووەوە کە ئیدی نەدەبینرا. جارێکی دی حەشاماتەکە ستایشی کابرای براوەیان کرد. حەشاماتەکە هێشتا سوور بوون لەسەر ئەوەی ناوی ئەم لاوە بزانن. پاریس بۆ جاری دووەم چوو بۆ لای پاشا تا خەلاتەکەی وەربگرێ. کلاوخودێکی پۆڵاو چەپکێك پەڕی زێڕین و

سەرنێزەیەك بوو.

شا گوتی: ئەی نەناس، نێوی خۆتم پێ بڵێ، چونکە زانیم چ کارێك بەڵەدی.

پاریس وەڵامی داوە: هێشتا هەموو شتێکت نەزانیوە. ئەی پاشا، تەنێ لە پاش تاقیکردنەوەی (بازدان) نێوی خۆم دەڵێم. پاریس، پاش ئەوەی عەرەقەکەی لەشی وشك کردەوە، خۆی شۆرد و لەشی خۆی چەور کرد، ئەوجا تەیار بوو بۆ پازدانێ. لەم میهرەجانەی تەروادەدا باشترین پاریزانی پازدانێ لە هەموو وڵاتە نزیکەکانەوە هاتبوون، یەك بە دوای یەکدا غاریان دەدا، کە دەگەیینە شوێنی دیاریکراو، لەسەر دوو پێیان دەوەستان و بە هەموو هێزێکیانەوە پازیان دەدا. حەشاماتەکە چەپڵەیان بۆ باشترینیان لێ دەدا. هەموو چاوەنۆڕ بوون تا بزانن ئەو کابرا نەناسە چ کارێکی دەکات.

پاریس، پازێکی سەیری هەڵدا: پازێکی خێراو گەورە. بۆڕی هەموو پاریزانەکانی دی دا. بە نێو چەپڵە ڕێزانی خەڵکەکەدا بۆ جاری سێیەم بۆ لای پاشا چوو. پاشا خەڵاتێکی دایێ بریتی بوو لە: کەوانێکی ئێسقان و خورجێکی پڕ لە تیر. ئەوجا بۆ جاری سێیەم لێی پرسی:

– ئەی جەوان! تۆ کێی؟ نێوت چییە؟

پاشان پاریس ئەو پریاسکە بچوکەی کردەوە کە لەگەڵ خۆیدا هێنابووی، پریاسکەکە هەندێ دەسرازەو پەتۆی تێدا بوو کە شابانۆ هکوبا، خستبوونییە نێو ئەو قوڵینەیەوە کە کوڕەکەیان تێنابوو بەرلەوەی لە بێشەو لێڕاندا فرێی بدەن.

پاریس گوتی: ئەی پاشای تەروادە، پریامی مەزن، ئەی شابانۆی تەروادە، هکوبای بەڕێز، من پاریسی کوڕی ئێوەم. ئەو نۆبەدارانەی کە لە نزیکی شا بوون، ڕوویان کردە ئاپوراکەو هاواریان کرد:

– قارەمانی براوەی یارییەکان پاریسە، کوڕی پریامە.

دەم ودەست هاواری شادی لە حەشاماتەکەوە هەستا: بژی پاریسی کوڕی شا!

شا بانۆ بە دەم گریانەوە لە ئامێزی گرت، چونکە پێشتر وایدەزانی کوڕەکەی مردووە.

لیا پرسی: بۆچی دەگریا؟

– چونکە خۆشحاڵ بوو، لە خۆشیاندا دەگریا.

لیو گوتی: بەڵام خۆ هەر ئەو بوو کە منداڵە ساواکەی وەدەرنا.

– ئەدی بیرت نییە چەند بەو کارە نارەحەت و غەمگین بوو؟

– بەڵام ئێستاش نەدەبوو خۆشحاڵ ببێ، چونکە تەراودە دەسووتێ.

– ئێستا بیری لەوە نەدەکردەوە، ڕەنگە بیری چووبێ! ئیدی پاریس لە تەروادەدا مایەوە و چوو تا لەگەڵ باب وداك و براو خوشکەکانی دابێ. چوو تا لە کوشکی شادا بژی. بەڵام ژیانی تازەی وەکو خەون دەهاتە بەرچاو، وای دەهاتە بەرچاو کە لە ئۆلەمپدا و لەماڵی خواوەندانە، هیچ کاتێك کۆشکی ئەوەندە جوان، شازادەی ئەوەندە شیك و جوان و جلوبەرگی ڕێکی نەدیتبوو! زۆر خۆییانە ڕەفتاریان لەگەڵ ئەودا دەکرد. هەموو شتێك بۆ پاریس گۆڕابوو، کۆخەکەی ئیژیلایوس، ئوینونە، پەزان، و مێرگوزاران شتانی زۆر دوور بوون و ئەو نەیتوانی بوو تەسەوریان بکات.

هەندێ جار وەبیری خۆی دێناوە: "ئوینونە کێ بوو؟ شوانکارەیەك بوو، ئەگەر بهاتبایە کۆشکی شا سەرسام دەبوو، بێگومان ئێرەی بە دڵ نە دەبوو. ئەو بێشەو جەنگەڵانی پێ خۆش بوو، ئەگەر لەگەڵ خۆمدا بمهێنابایە لە کۆشکی شادا نەدەمایەوە".

پاریس نەیدەویست جارێکی دی بۆ کێوی ئیدا بگەڕێتەوە وباب و داك و خۆشك و براکانی بەجێبهێڵێ. پاریس بەردەوام قەناعەتی بەخۆی دەکرد کە لە تەروادەدا بمێنێتەوەو بۆ لای ئوینونە نەگەڕێتەوە.

لێ ئوینونە، بەتاقی تەنێ لە کێوی ئیدادا دەگریا و نەیدەتوانی دڵی خۆی بداتەوە.

لیو،کە دڵی بە ئوینونە دەسووتا، گوتی: بەڵام حیکایەتی پاریس چەند بە ناخۆشی تەواو بوو!

– تەواو نەبوو، هێشتا حیکایەتێکی دی ماوە: حیکایەتی پاریس و هیسیونە. دەزانی هیسیونە کێ بوو؟ خوشکی پریام شابو. ئەو کەسەی کە هەرقل لە چنگی ئەژدیها رزگاری کرد و بە هاسەوری دای بە تیلامونی پاشای سالامیس.

– ئەمەشمان بۆ باس دەکەی؟

– ئەمڕۆ نا، رۆژێکی دی.

"5"

حیکایەتی پاریس و هیسیونە

پاریس لە تەروادەداو لە کۆشکەکەی باببیدا دەژیا. هەموو خۆشیان دەویست. هەموو ستایشی جوانی و لێهاتوویيان دەکرد. کە بە شەقامەکاندا رەت دەبوو. خەڵکی دەوەستانو تەماشایان دەکرد و دەیانگوت: چەند جوانە، لە سەرەتاوە مەعلوم بوو، رەفتارو هەڵس و کەوتی وەکو ئەوانی دی نەبوو، وەکو براو خوشکەکانی بە ئەتەکێت نەبوو. خراپ نانی دەخوارد...

لیا گوتی: بێگومان بە دەم نان خواردنەوە دەمی دەکردەوە. ئاخۆ چەند زەحمەتی کێشاوە تا فێر بووە لە کاتی نانخواردندا دەم نەکاتەوە.

لیو گوتی: گرێو دەکەم، کە لەکاتی نانخواردندا، ئێسقانی مریشکی بەدەست دەگرت و دەیخوارد.

– بەداخەوە وایە، بەڵام ئەوی راستی بێ لە زەمانی پاریس دا پاشایانیش ئێسقانی مریشکیان بە دەست دەگرت و دەیانخوارد... چ کارێکی تریان لە دەست دەهات؟، خۆ ئەوان مراك و چەتاڵیان نەبوو. تا ئەوکاتانە کەس کەوچك و چەتاڵی دانەهێنابوو. بە دەست نانیان دەخوارد، بەڵام بە زۆری لەکاتی نانخواردندا خۆیان پاك دەهشت.

پاریس هێدی هێدی فێر بوو کە رەفتاری خۆی باش بکات، ئەگەر جاران دەچووە شوانی، ئێستا خەریکی رم ومەتاڵ بوو، ئەگەر جاران مامۆستایەکی وەکو ئیژیولاسی هەبوو، ئەوا ئێستا

پیاوانی بەهێزترو داناتری تەرواده، تەعلیمیان دەدا و ئەوەیان فێر دەکرد کە شایستەی شازادەیەك بوو.

کە پریامی شای تەرواده، زانی کوڕەکەی تەربێتی شازادان فێر بووه، گازی کرد و گوتی: پاریس، تۆ قسه کردن، چەك بەکار هێنان، ئەسپ سواری باش دەزانی و ئێستا وەختی ئەوەیە کە کارێك بکەی.

پاریسی جوان، وەڵامی دایەوه، فەرمان لە تۆو جێبەجێ کردن لەمن،

– تۆ دەزانی کە هەرقڵ سالانێکی زۆر لە تەروادەدا شەڕی کرد، بابمی کوشت، هیسیونەی خوشکمی بە زۆر برد و کردی بە هاوسەری تیلامونی شای سالامیس.

– ئاگادارم پریامی گەوره.

– هەرقل مردووه، بەڵام تیلامون هێشتا زندووه، کەواته بڕۆ بۆ سالامیس و داوا لە پاشا بکە کە خوشکەکەم وێداتەوه. ئەگەر نەیویست بیداتەوه، لە بری ئەوه زێڕ و زیوت بداتێ یان یەکێك لە جوانترین لاوەکان، کەواته بڕۆ و هەوڵ بدە گوفتار و کردارت شایستەی شازادەیەك بێ.

پاریس بە قسەی کرد، کەشتی و چەك، و زەلامی ئامادە کرد، ئارد، شەراب، گۆشت، چەكو جلی زۆری لە کەشتییەکان بار کرد، ئەوجا بەرەو دوڕگەی سالامیس وەرێکەوت.

پاش ئەوەی لە دەریای ئیجە و دوڕگە پەراگەندەکانی تێپەڕی، گەییە سالامیس. بەڵام بە درێژایی سەفەرەکە، کەشتییەکانی چەندین جار وەستان تا ئاو لەگەڵ خۆدا هەڵگرن. سەوڵ لێدەرو و شازادەکان لەو دەمانەدا کە ئامانەکانیان لەسەرچاوەکان پڕ دەکرد چەند جارێك گوێیان لە دەنگی ژنێك بوو بە نێوی هیلین کە هاوسەری منلایوسی پاشای ئەسپارته بوو. ئەوەی کە هیلینی دیتبوو دەیگوت: " هیچ ژنێك لە دنیادا بەقەد ئەو جوان نییە" ئەوەی کە نەیبینی بوو، پڕ بەدڵ حەزی دەکرد بۆ ئەسپارته بچێ تا بتوانێ بیدینێ.

کە پاریس ئە هەموو ستایشەی هیلینی گوێ لێ دەبوو، قسەکەی ئافرۆدێتی بیر دەکەوتەوه. بەهەر حاڵ گەیینە دورگەی سالامیس. پاریس لە کەشتی دابەزی، ویستی هەوەڵجار و بەر لە هەر شتێك زیارەتی پەرستگەی ئافرۆدێت بکات.

بەرەو پەرستگەکە وەڕێکەوت. بەدەم ڕێوه گوێی لە ئاوازێ بوو گەنجێکی قژ زەرد، کە سازێکی بە دەستەوه بوو، گۆرانی دەگوت. یونانیانی قەدیمی پێیان دەگوت "ئاشق" .

لیو پرسی: گوتت چی؟

– ئاشقا، ئاشقان هەم شاعیر بوون و هەم موسیقازان، خەڵکانی وەکو ئەو ئەمشارو ئەوشاریان دەکرد. بەدەم ساز لێدانەوه گۆرانیشیان دەگوت. ئەو ئاشقانه خەڵکانێك بوون کە شیعری زۆر جوانیان بەگۆرانی دەگوت. داستانی خواوەندان، شازادە وقارەمانیان بە شیعرو ئاوازەوه دەگوت، هەم لەبەر کولبەی هەژاراندا و هەم لەبەر بارەگای پاشایاندا گۆرانی و ئاوازیان دەگوت، خۆشەویستی هەمووان بوون. پاریس کە لەرەخی دەریاوه بەرەو پەرستگەی ئافرۆدێت دەڕۆیی، گوێی لە دەنگی گۆرانی لاوێك بووکە دەیگوت:

" کێ هیلینی، کیژی زیوس، شابانۆی ئەسپارتەی نەدیوه، کێ هێلینی خواوەندی نێو

خواوەندانی ستایش نەکردووە؟ بێگومان ئەوکەسەی کە هیلینی نەدیوە، نازانێ جوانی چییە، ئەو کەسەی کە هیلینی نەدیتووە نازانێ مانای بەختەوەری چییە؟ خۆش بەحاڵی ئەوکەسەی کەتۆی مەبەستە. بەختەوەر دەبێ ئەوپیاوەی تۆ بزەی بەروودا بدەی! دڵی تەڕی شیرینی دەبێت و روحی لەنورا دەدرەوشێتەوە."

پاریس گوێی دەگرت و لە دڵی خۆیدا ئارەزووی دیتنی هیلینی نازداری دەکرد کە ئافرۆدێت قەولی دابوویێ بیکات بە هاوسەری. خۆی بە پەرستگەکەی ئافرودیتداکرد، چەندین دیاری بۆ خواوەند هێنابوو: کاروژۆڵەیەکی سپی، دوو کۆتری رازاوە بە گوڵی روزو شمشاد. دیارییەکانی لەسەر مێزە تایبەتییەکەی پەرستگەکە دانا و وەدەرکەوتو بەرەو کۆشکەکە، واتەبەرەو بارەگای تلامون پاشا رۆیی.

– تیلامون، پاشای سالامیس،من پاریسی کوڕی پریامم و لەلایەن پریامی پاشای تەروادەوە هاتووم.

تیلامون شا، کەلەسەر تەخت و لە تەنیشت شابانۆ هیسیونەوە دانیشتبوو پرسی:

– پریامی پاشای تەروادە چی لەمن دەوێ؟

– دەزانی کە هیسیونەی خوشکی پریام، کاتی خۆی هەرقل رفانی و دای بەتۆ، چونکە پریامی شای تەروادە، لەبری هیسیونە نە زێڕی هەبوو نە زیوو نە جلوبەرگی زێڕدۆزی و نە کەنیزەکی جوان، جا ئێستا هیسیونە بدەوە بە شای تەروادە و ئەگەر نایدەیتەوە لەبری ئەوە زێڕ و زیوو، کەنیزەکی جوانو جلوبەرگی زێڕدۆزی بدە، تا من لەگەڵ خۆمدا بیبەمەوەو بابم خۆشحاڵ بکەم.

تیلامون، ملی بۆ داواکانی پریام نەداو گوتی:

– تۆ زۆر گەنجی، ئەی شازادە، رەنگە بە باشی نەزانی ئەو سەربورە چۆن بوو، هیسیونەی هاوسەری ئازیزم، راستەلەلایەن هەرقلەوە درا بەمن، بەڵام هەرقل بۆیە دای بە من چونکە لەشەڕدا سەرکەوتبوو. ئەوەیان پێ نەگوتووی؟ لایومیدونی بابی باوکت، قەولی بە هەرقل دابوو کە ئەگەر هیسیونە رزگار بکا ئەو دوو ئەسپە سیحراوییەی بداتێ کە زیوس بە دیاری دابووی پێی. بەڵام باپیرت ژیوان بووەوە. ئەوسا هەرقل لە تەروادەدا شەڕی کرد، لایومیدونی کوشت و هیسیونەی بەدیلی گرت و ئەمەش هەقی خۆی بوو، خۆ ئەگەر من بەهاوسەری قەبوڵم نەکردبایە دەبووا کارەکەری بکات. جا بۆیە من هیچ شتێك بە پریام نادەم ئەی شازادەی لاو. بڕۆ و ئەم پەیامەم بە بابت، شای تەروادە رابگەیەنە.

پاریس، ویستی وەڵام بداتەوە، بەڵام لەو کاتەدا شابانۆ هەستاو بە دەنگێکی ناسك گوتی:

– پاریس، برازای خۆشەویستم، لەوەی پتر لە سەری مەڕۆ. من و پریام ئەسیری جەنگ بووین، دەشیا چارەنووسمان لەمە دژوارتر بێ. بەڵام تیلامون داوای لەمن کرد کە شووی پێ بکەم و کردمی بە شابانۆ و من توانیم یەکێك لە دیلەکان کە پریام بوو لە زندان ئازاد بکەم. پریام ناتوانێ داوای هیچ لە تیلامون بکات. بڕۆ ئەی شازادەی گەنج و جوان، بە پریام بڵێ کە خوشکەکەی هەتا هەتایە خۆشی دەوێ.

پاریس لە کۆشکی پاشا ودەرکەوت و بەرەو رەخی دەریا کە کەشتیوانان لەوێندەر چاوەنوڕی

بوون، وەڕێکەوت. لە ڕەخی دەریادا ئاشقە لاوەکە بەدەم سازلێدانەوە، ئەم ئاوازەی دەگوت: " چ کەسێك هیلینی شابانۆی ئەسپارتە، گوڵی جوانیی نەدیتوە؟ هیلین بە بزەی شیرینی، هیلین بەبێ پەچە، کاتێ لەنێو هاودەمانی خۆیدا هەنگاو دەنێ. لەتۆ وایە مانگەو لەنێو ئەستێران دا بە تاقی ئاسمانەوە دەدرەوشێتەوە. هیلین بە قژی وەکو تریفەیەوە، بە چاوانی وەکو دەریایەوە، بە قەد خواوەندان و وەکو ئەوان نەمرو جاویدانە".

پاریس سواری کەشتی بوو، پڕ بەدڵ حەزی دەکرد هیلین ببینێ. پاریس بە هاوڕێیانی گوت: هەنووکە وەختی حەرەکەتە. پەتەکان بکەنەوە و چاڕۆکەکان بەرز بکەنەوە. هاوڕێیان بە گوێی فەرمانەیان کرد، پەتەکانیان کردەوە. بەیداخەکانیان راست کردەوە، چارۆکە سپییەکانیان راکێشایەوە. بایەکی خۆشی هەڵکرد و چارۆکەکان کەوتنە شەکانەوە. ئاوی شین ئاوازی دەریای دەگوت. هەتاو لە ناوەندی ئاسمانێ بوو. ئاو لە پشت سەوڵەکانەوە وەکو زیوی رەوان و زێڕ دەدرەوشایەوە. ئاشقەکە هەر بەو دەقەوە گۆرانی دەگوت و سازی لێدەدا.

– فەرمان بدە ئەی کوڕی پریام، بەرەو کام رەخ، کەشتیانی رەش بە چارۆکەی سپی بگێڕینەوە؟

– بەرەو کەناری هیلاس بگەڕێنەوە. دەبێ لە کەنارەکانی لاکەدایمون، لە ولاتی شامیلایوس و شابانو هیلین لەنگەر بگرین، سەوڵ لێدەران، بە هەموو تواناوە کەوتنە سەوڵ لێدان و بایەکە کەشتییانی رەشی بەرەو لاکەدایمون هێدی هێدی دەبرد. وەکو چۆن کە کەشتییەکان دەچوونە پێشێ و پاریس و خەڵکی تەروادای بەرەو هیلین دەبرد، منیش حیکایەتێکی دیکە دەربارەی منلایوس و خێزانەکەی باس دەکەم.

"6"

حیکایەتی ماڵباتی مینلایوس

لەزەمانی زۆر کۆندا، لە ولاتێکی زۆر کۆندا، دوو برا هەبوون. یەکێکیان نێوی تییست و ئەوی تریان کە زاوای شا بوونێوی ئاتیرە بوو.

ئاتیرە وتییست بەخوێنی سەری یەکدی تینوو بوون. تییست، هاوسەرەکەی ئاتیرای رفاندبوو و ئاتیراش برا خیانەتکارەکەی ترۆ کردبوو و لە ولات وەدەری نابوو. تییست بێ ماڵ و ماڵبات لەم دنیایەدا سەرگەردان بوو بوو. بەلام ئاتیرا هەر بەوەندە سوکنایی دڵی نەدەهات کە براکەی بەسەرگەردانی و دەربەدەری ببینێ. دەیویست تۆڵەیەکی سەختتری لێ بسەنێ.

سێ منداڵی تییست لە کۆشك و بارەگای ئاتیرەدا دەژیان: دوو کوڕ و کیژێکی منداڵ. ئەم مندالانە لەگەڵ منداڵەکانی ئاتیرەدا دەژیان و پێکەوە گەمەو هەڵسوکەوتیان دەکرد. پاش ئەوەی بابیان وەدەرنرا، ئەوان هەر لە کۆشکی پاشایەتیدا مانەوە. ئەمانە هیچیان لەمەڕ خیانەتکاری بابیانەوە نەدەزانی، ئیدی هاپۆ ئاتیرە و ئاگامەمنون و مینلایوس ی ئامۆزایان خۆش دەویست.

ڕۆژێ ئاتیره، هەر پێنج منداڵەکەی بینی کە بۆ خۆ سەرگەرمی گەمە و کایە بوون. بیرێکی زۆر زاڵمانە لەکەللەی دا وئیدی وازی لێنەهێنا. دەیویست گۆشتی منداڵەکانی تییست، دەرخواردی "تییست" بدات. بەڵێ ئەمە جۆرە تۆڵەیەك بوو. یەکێك لە سەربازەکانی گاز کرد و گوتی:

دەمەوێ دوو منداڵە هەراشەکەی تییست بمرن. پاش ئەوەی هەردووکیانت کوشت بیانهێننە نك من. پاشان بچۆ بە دوی تییست ی برام داو بە زمانی منەوە پێی بڵێ کە دەمەوێ مەسڵەتی دەگەڵ بکەم ولەگەڵی ئاشت ببمەوە و دەعوەتی بکە بۆ کۆشکەکەم.

سەربازەکە، هەردوو منداڵە گەورەکەی تیستی کوشت و هێنانییە لای ئاتیرە و شای بێ ڕەحم و بەزەیی هەردوکیانی کوت کوت کرد و میوانییەکی گەورەی سازدا. تییست هاتە کۆشك. ئاتیرە بەدەم ئەم قسانەوە "ئیدی هەموو شتێك سڕایەوە و دەبێ دۆستی یەکدی بین" خوڵکی نان خواردنی کرد.

"تییست"یش باوەڕی کرد و دەعوەتەکەی قەبوڵ کرد. خەڵکێکی زۆر دەعوەت کرابوون.

ئاتیرە، لەسەر مێزەکە کوتە گۆشتی بنیادەمی لەت لەتکرد و خوڵکی میوانەکان و براکەی کرد کە بخۆن. میوانەکان لەو گۆشتەیان هەڵگرت و خواردیان. تییستیش لەو گۆشتەی خوارد. بە ئاسوودەییەوە دەیخوارد. چونکە وای بیردەکردەوە کە بەڕاستی ئەمە میوانداری ئاشتبوونەوەیە و بەم بەخشندەییە خۆشحاڵ بوو.

لێ لەپڕ ڕوانییە دەموچاوی براکەی. براکەی پێدەکەنی. پێکەنینێکی سامناك. خوێن لە دەمارەکانیا وەستا. لە هەموو شتێك حاڵی بوو. دەستی لەخواردن کێشایەوە. پاروەکەی دەمی تفاندەوە. بەدەم هاواری سامناکەوە خۆی بە عاریدادا. دەنگ و حاڵی ترسناك بوو. تووك و نەفرینی دەکرد کە خراترین دەرد و بەڵا بەسەر ماڵ و ماڵباتی ئاتیرەدا ببارێت. بەدەم هاوارەوە، لەسەر عاردەکە تلی دەدا. ئەوجا بەدەم هاوارەوە هەستا. ئەوێندەری بەجێهێشت. دوبارە وەکو سەگێك وێڵ و دەربەدەر بوو. زۆر لە ئاتیرە بەداخ بوو. هەرچی بەڵا هەبوو بۆ ئەوی دەویست.

لێ ئاتیرە، هێشتا هەر ڕازی نەبوو، ڕقی نەدەنیشتەوە. چونکە ڕق وەکو ئاگرێکی نادیارە کە زنەگی دەخوات و هەستی تۆڵەئەستێنی بەهێز دەکات. تەنیا خۆشەویستییە کە بتوانێ دای بمرکێنێتەوە. ئاتیرە هێشتا قایل نەبوو و هێشتا بیری لە تۆڵەیەکی دی دەکردەوە. ژیانێکی نارەحەت و تاریکی هەبوو. ئەنجام توانی براکەی دەستگیر بکات و لە زیندانی باوێ.

منداڵەکەی دیکەی تییست لە ماڵی ئاتیرەدا گەورە دەبوو و ئاتیرە هێشتی کە لەگەڵ منداڵەکانی خۆیدا، واتا لەگەڵ ئاگامەمنون و مینلایوس دا پەروەردە بکرێ. منداڵەکەی تییست نێوی ئاژیست بوو. ئەم منداڵە گەورە و تۆکمە و بە خۆوە بوو نەیدەزانی بابی کێیە. کاتێ ئاژیست باش گەورە بوو، هێز و توانای پەیدا کرد. دەستی شمشێری گرت، ئاتیرە گازی کرد و گوتی:

ئاژیست، تۆ دەزانی کە براکەم چەند خراپەی دەگەڵ کردووم. ئێستا کێ وا لە زیندانە و بە زنجیر بەستراوەتەوە. بەڵام لە گوینە هەڵێ و مانی ئەو بۆ ئێمە ببێ بە خەتەرێکی گەورە. جا بڕۆ و تییست بکوژە. پاشان وەرەوە بۆ لای من، دەچمە پەرستگەکە. دەمەوێ قوربانییەك بە خواوەندان پێشکەش بکەم.

ئاژیست، شمشێرە گەورە و جوانەکەی، کە دیاریی دایکی بوو. هەڵگرت و یەکڕێ بەرەو زیندان چوو. کە چووە نێو زیندانەکەوە بینی کە تییست لە سوچێك دا هەڵتروشکاوە. زنجیری ئەستور لە دەست و پێی دا، قژی بژ و شێواو ئاڵۆزکاو، رەنگی قاوەیی، چاوانی پڕ بریقەی رق و تورەیی.. یەکجار بە زنجیرەکانی نارەحەت بوو.

هەر کە شمشێرەکەی بەدەستی ئاژیستەوە بینی، چارەی گۆڕا. لەپڕ تورەییەکەی رەوییەوە و ماسولکەکانی دەموچاوی خاو بووەوە.

ئاژیست و ێستاو بەبێدەنگی تێی ڕوانی.

– ئەی لاو تۆ کێی؟ ئەم شمشێرە کێ داوییە بە تۆ؟

– ئەمە دایکم وێیی داوم. شمشێرێکی تیژە و هیچ هەڵە ناکات، ئێستا دەزانی.

– گوتت، دایکت؟ ئەدی دایکت لە کێی وەرگرتووە؟

– لە بابم کە من هەرگیز نەمدیتووە.

– بەڵام ئەم شمشێرە هی منە. من بابتم! شەوێك، لە جەنگەڵێکی پیرۆزدا لە پالاس. کە ئاشنایەتیم دەگەڵ دایکت دا پەیدا کرد، ئەو ئەم شمشێرەی لای من دانا. باش سەیر بکە! بڕوانە نزیکی دەسکی شمشێرەکە: گوڵە هەنارێکی لەسەر هەڵکەنراوە: من هەڵم کەندووە. من باوکتم ئێستا حاڵی بووم کە ئاتیرەی برام ویستوویەتی چ بکات، ویستوویەتی کە تۆ بە نەزانستە بابت بکوژی! پاشان پێت بڵێ کە تۆ بابت کوشتووە!

ئاژیست بە بێدەنگی گوێی دەگرت. هێشتا تۆزێ دوو دڵ بوو، بەڵام وێڕای ئەوەش تا رادەیەك قەناعەتی هێنابوو.

– وەرە لای منەوە. ئاژیست کوڕی خۆم! وەرە با دەستەکانت بگرم، بڕوانمە چاوەکانت و نەوازشت بکەم، وەرە با پێکەوە بیر لەتۆڵە بکەینەوە،تۆڵە لە ئاتیرە کە بێ بەزەیی ترین پیاوە.

لیو گوتی: هەق نییە تۆڵە بسەنێتەوە؟

– ئێمە نابێ تۆڵە بسەنینەوە، چونکە ئێمە دەزانین کە تۆڵە سەندنەوە شتێکی زۆر ناشیرینە. بەڵام ئەو سەردەمانە خەڵکی ئەوەیان نەدەزانی. خەڵکی ئەو سەردەمانە لە ئێمە خراپتر بوون. هەموو خەڵکی کەمێك کێوی و هۆڤی بوون. یونیانیانی کۆن کە شارستانیترین خەڵکی دنیا بوون. پێیان وابوو کە تۆڵە شتێکی جوانە.

ئاژیست هەنووکە زۆر شتی بۆ دەردەکەوت! ئەو ساتە زۆرانەی بیر دێناوە کە ئاتیرە بەنەفرەتەوە سەیری کردبوو. گوڵە هەنارەکە بەسەر دەسکی شمشێرەکەوە بوو! تەنێ خاوەنی راستەقینەی شمشێرەکە دەی توانی ئەو نیشانەیە بناسێتەوە.

ئێستا تۆڵەکردنەوە ئاسان بوو. ئاتیرە لە پەرستگەکەدا چاوەنۆڕی ئاژیست و هەواڵی مەرگی تیست بوو. ئاژیست بابی ئازاد کرد و شمشێر بەدەست بەرەو پەرستگەکە رۆیی. لەوێندەر ئاتیرەی بینی کە بەرخی بۆ خواوەندان دەکردنە قوربانی. ئاگامەمنون و مینلایوسش لەوێندەر لە دەف بابیان بوون. ئاژیست لەشا نزیك بووەوە تا قسەی دەگەڵ بکات. بەڵام کە تەواو نزیکی بووەوە. بەر لەوەی ئاتیرە بتوانێ زار هەڵێنێ. شمشێرەکەی کرد بە دڵی دا. شا بێ روح و گیان

کەوتەسەر زەوی. ڕێك بەو زەربەیە کوژرا کە فێری برازاکەی کردبوو. هەراو هەنگامە و هاواری خەڵکی لە پەرستگەکەوە هەستا و زۆر کەسیش بریندار بوون.
بەڵام کە ئاژیست بەدووی پس مامەکانیدا گەڕا، نەی بینین. کێوە چوو بوون؟ لەوەیە خۆیان شارد بووبێتەوە؟
ئاژیست، پرسیاری لە هەموو نۆبەدارەکان کرد. بەڵام هەموو گوتیان کە نەیاندیتوون. تەنێ یەك سەرباز، کە شازادە بچوکەکانی خۆش دەویست دەیتوانی بە ئاژیست بڵێ کە لە کوێ بۆیان بگەڕێ. بەڵام ئەو سەربازە وای نواند کە ون بوون.

"7"

هەردوو شازادە ئاگاممنون و مینلایوس

لە ساڵ و عەیامانی زۆر کۆندا، بەیانییەکی پایز کە هەموو شتێك لە شەونمدا دەدرەوشایەوە، دوو کوڕی لاو مات و بێدەنگ بە ڕێگا سەخت و بەردەڵانەکانی کوێستاندا ڕێیان دەکرد. پێ دەچوو برابن. لە ڕاستیشدا برا بوون. هەر دووکیان قژیان زەرد و جوان بوو، غەمبار و چاو پڕ لە فرمێسك بوون. بە تاقی تەنێ بەرەو چیاو کوێستانان دەچوون. بەڵام وەکو خەڵکی کوێستانان کراسی ئەستووری خورییان لەبەر نەکردبوو. کراسە سپییەکانیان لە ژێردۆزی دا دەبریقایەوە، پێڵاوەکانیان وەکو پێڵاوی پاشایان بە زێڕ ڕازابووەوە، ڕێیەکی زۆریان بڕی، ماندوو بوون. لەنکاو یەکێکیان کە منداڵ تربوو وەستا.
– ئاگا مەمنون، ئیدی ناتوانم ڕێ بکەم، با تۆزێ تەنیا تۆزێ، ئیسراحەت بکەم. شەوو ڕۆژێکە بەڕێوەین، ماندوو برسیم.
ئاگا مەمنونی براگەورە، ڕوانییە دەوروبەر چ کەسێکی لە کوێرە ڕێگاگەی لێرەواردا نەبینی، جگە لە ورشەی گەڵاو پەلکی داران، لەو بەیانییەدا، چیتر نەدەهاتە گوێ.
– نە چ کەسێك دیارە و نە چ دەنگێك دێ. زۆر لە شارەوە دوورین؟ لە ئاژیست دەترسم. بێگومان دوامان دەکەوێ.
– مینلایوس، براکەم، تۆزێکی دی برۆ، یەك تۆزی دی! لێ مینلایوس، کەوت. چاوانی نوقاندن و چ وەڵامێکی نەدایەوە. ئاگامەمنونی برای زۆر ترسا. وایزانی براکەی مردووە. دەبێ فریای بکەوم! دەبێ ڕێی بدەم ئیسراحەت بکات و خواردنی بۆ پەیدا بکەم.
ئاگامەمنون گوێی هەڵخست، لە دوورەوە دەنگێکی ژنەوت، لە دەنگی چێڵان دەچوو.
– بەڵێ دەنگی چێڵە، کەواتە دەبێ شوانکارە و گاوانان لەم دەروبەرە هەبن، ڕزگاربوونمان مسۆگەرە! ئاگامەمنون براکەی جوان داپۆشی، دیسان گوێی هەڵخست. ئەوسا بەتاقی تەنێ ملی ڕێگای گرتەبەر. مینلایۆس بە دەنگێکی کز و بێ توانا لە براکەی پاڕایەوە:

– ئاگامەمنون، مەڕۆ، بە تەنیا جێم مەهێڵە!
– بەجێت ناهێڵم، دەچم کەسێك دەدۆزمەوە کە یارمەتیمان بدات. دەنگی چێڵەکان زۆر دوور نییە، گوێت لێیە؟ دیارە شوانکاران لەوێندەر هەن، لەوەیە ڕێگەمان بدەن کە لەماڵی ئەواندا ئیسراحەتێ بکەین. مەترسە مینلایۆس. زوو دەگەڕێمەوە.
هەوڵی دا هەستێ، بەڵام نەیتوانی. ئاگامەمنون، بەنێو دار و درەختاندا، بەرەو دەنگەکان، بە کێوەکەدا هەڵگەڕا. هەتاو لە لوتکەی کێوەکانەوە دەدروشایەوە. دارستانەکە لەگەڵ شنەبای بەیانیدا دەجولا.
لیو پرسی: چۆن، دەجوڵا؟
– درەختان هەموو بەیانییەك وەکو ئێمە رادەبن، گیاو گوڵ و بنچك و دەوەن و باڵداری بچوك لەزەت لە روناکی و گەرمایی هەتاو دەبینن، لێ ناتوانن بڵێن: ئەی رووناکی، ئەی هەتاو سوپاس بۆ ئێوە! بەڵام بە شێوازێکی دی سڵاو لە سپێدە دەکەن. باڵندان دەخوێنن و دەفڕن. ئەنجام سەرانسەری دارستان لە نێو هەتاودا دەجولێ. هەموو بەیانی و سپێدەیەك ئەم کارە دەکرێ، ئەو سپێدە پایزییەش هەمووان سڵاویان لە هەتاو دەکرد. دەنگی چێڵەکانیش کە ناو بەناو لەگەڵ شنەی شەماڵدا دەهات، لە سڵاوی بەیانی دەچوو، بەڵام ئاگا مەمنون گوێی لەو سڵاوی بەیانییە نەدەبوو، لەزەتی لە کەیف و شادی سپێدە نەدەبینی. ئەو بیری لە بابی دەکردەوە کە بە خیانەت کوژرابوو، بیری لە ئاژیستی هاوڕێی منداڵی دەکردەوە. بیری لە پەرستگەکە دەکردەوە. بیری لەو دیمەنە سامناکە دەکردەوە کە چۆن شمشێرەکە بەدڵی شادا چوو. بیری لە هەراو هەنگامەی نێو پەرستگەکە و لە هاواری "کوڕینە هەڵێن" دەکردەوە.
ئەو ڕۆژە سەربازێك بەرێی کردن و بەخۆی گەڕایەوە. پاش ئەوە خۆیان لە کوێرە ڕێییەکدا بینییەوە. هەر ڕۆیشتن و ڕۆیشتن تا لە شار دوورکەوتنەوە. چونکە ئەو سەربازەی پێی گوتبوون کە تییست ئازادە و خەتەرێکی گەورە هەڕەشە لەمان دەکات.
ئاگامەمنون، بە خەمبارییەوە بەنێو درەختانی شکۆداری پڕ لە ئاواز و فڕینی باڵندانەوە تێدەپەڕی. بەرە بەرە دەنگی حەیوانەکان نزیکتر دەبووەوە. بارەباری پەزان دەهات. بەرخۆڵەیەکی بچوکی سپی. بەغاردان دەرکەوت. کۆختەیەك لەنێو درەخت و چیمەنەکانەوە بە دیارکەوت. ئاگامەمنون کە خۆی دابووە پەنای دار بەڕوویەکی زەلام نیگایەکی کوختەکەی کرد. لەبەردەم کۆختەکەدا، ژنێکی جحێڵ، لای لایەی بۆ منداڵە شیرەخۆرەکەی دەکرد و رای دەژاند. مێردەکەی لەنێو گیایەکەدا مەڕەکانی دەدۆشی، کچێکی منداڵ بە خۆشحاڵی و بەدەم پێکەنینەوە دووی بەرخۆڵەیەك کەوتبوو تا بیگرێ، کچەکە بەدەم راکردنەوە گەییە ئاستی ئەو درەختەی کە ئاگامەمنون خۆی دابووە پاڵی. تۆزێك سەرسام بوو. پاشان بۆلای دایکی غاریدا.
– دایکە، لەوێندەر، لە پشت دار بەڕووەکەوە پاشایەك بە جلوبەرگی زێڕەوە خۆی مات داوە، وەرە سەیری بکە دایکە.
– مەحاڵە! مەگەر خەونی پێوە بدینی! ئاهـ، راستە!
ئاگامەمنون لە پەنای درەختەکە هاتەی دەرێ و بەدەم قسەکردنەوە لەگەڵی بەرەو کوختەکە چوو.

ئەو وەزع و حاڵـە شـوانكارەییە، سـام و تـامی خـۆی هـەبوو! نووكـە ژن و مێـرد هـەردووكیان لـە نزیكی ئاگامەمنون بوون.

– مـن شـا نـیم، تـەنیا كـوڕە پاشـام. مـن و برایـەكم ڕێمـان گـوم كـردوە و مانـدووین، دەتـوانن یارمەتیمان بدەن و تۆزێ نان و شیرمان بدەنێ تا بگەڕێینـەوە؟ ڕێمـان دەدەن لـە پـاڵ ئاگرەكـەتان دانیشین؟ زۆرتان لێ مەمنون دەبین. بەڵكو ڕۆژێ لە ڕۆژان بتوانین چاكەتان بدەینەوە.

ژنەكە بەمیهرەبانیـەوە گـوتی: شـازادە، باسـی دانـەوەی چـاكە مەكـە. ئەگەرچـی هـەژارین، بـەڵام ئەوەندەش هیچ و پوچ نین دەست بـەڕووی خەڵكییـەوە بنـەین. فـەرموو ئـەو شـیرە بخـۆ، ببـورە لـە قاپی سواڵەت دایە. تـۆ فێری لـە قاپی زێڕ و زیوودا شیر بخۆیەوە. بـەڵام ئاگامـەمنون ئاگـای لـە قـاپی جـوان یـان ناشـیرین نـەبوو. شـیرە نیمچـە گـەرم و دوكەڵاوییەكـەی وەرگـرت و یـەك بـێن خواردییەوە.

– زۆر سوپاس، بەراستی ئینسانێكی چاكی. تكات لێدەكەم فریای براكەشم بكەوە. لەولایـەوە، تۆزێ لێرەوە دوورە، ماندوو و برسی لە عاردی كەوتووە.

ئاگامـەمنون بـەرەولای مینلایـوس كەوتـە ڕێ، شـوانەكەش بـە قاپێـك شـیرەوە شـوێنی كـەوت. ژنەكـەش بۆ ئـەوەی ئـاگر بكاتـەوە و جێـی حەوانـەوە بـۆ میوانـەكان سـاز بكـات، دەسـتی كـرد بـە كۆكردنەوەی چیلكە و گەڵا.

شوانەكە و ئاگامەمنون، مینلایوس یان لەگەڵ خۆدا هێنـاو گەڕانـەوە. لـە خـانووە پەرپوتەكەیانـدا ئـاگر كرابـووەوە. ئاگرەكـە نێڵـە نێـڵ دەسـووتا. دەنگـی سـووتانی دار دەهـات. هـەموو لـەدەوری یەكدی ڕۆنیشتن: كوڕانی پاشا و خانەوادەی شوان.

دایكێ بێدەنگ بوو.

لیو پرسی: پاشان چی بوو؟

– پاشان؟ بوەستە تا ئەوان ئیسراحەت بكـەن. چونكە ئەو ڕۆژە كوڕانی پاشا لە نك شوانە مانـەوە و سـبەینێی ڕۆژی دوایـی دووبـارە كەوتنـەوە ڕێ. لـە كۆتاییـدا، ئێسـتا كـە زانیـت ئاگامـەمنون و مینلایوس دۆستیان پەیدا كردووە، دەتوانی بە خۆشحاڵییەوە سەبر بكەی.

"8"

پاشماوەی سەربوری
ئاگامەمنون و مینلایوس

ئاگامـەمنون و مینلایـوس لـەماڵی شـوانە مانـەوە. دڵنیـام كـە هـیچ كاتێـك لـە ژیانیانـدا ئەوەنـدە خۆشحاڵ نەبوون.

مینلایوس، قسانی نەدەکرد. زۆر خۆشحاڵ بوو بەوەی کە بەرە بەرە ئیسراحەتی دەکرد و گەرم دەبووەوە: شوانە و خێزانەکەی لە ئاستی ئەم میوانە گەورانەدا هەستیان بەشەرمەزاری دەکرد و قسانیان نەدەکرد.

بەڵام ئاگامەمنون کە بیری لە داهاتوو دەکردەوە، پرسی: ئەی شوانی میهرەبان، بڵێ بزانم تۆ ڕێگەی ئەسپارتە، شارە ناودارەکەی شاتونداریوس دەزانی؟

– بەڵێ چەندین جار بۆ پەنیر فرۆشتن چووم بۆ ئەوێندەر. ئەسپارتە شارێکی جوان و مکومە. چیا دەوری هەر چوار نکالی شارەکەی داوە. تونداریوسی. شای ئەوێندەر پیاوێکی دڵاواو بەخشندەیە. لیدای شابانۆش گەردنێکی درێژی هەیە.

لیو پرسی: گەردن درێژی پەیوەندی بە حیکاتەکەوە چییە، دەبێ ئەوە بزانین کە مرۆڤێکی باشە یان نا.

– ڕاستە شوانەکە هەرچییەکی دەزانی ئەوەی دەگوت. لیدا، بە گەردن درێژی بەنێوبانگ بوو نەك بەباشی. شوانە دەیویست وا بنوێنێ کە ئەویش ئاگای لە هەندێ شتە. خولاسە من وا تێدەگەم کە ئاگامەمنون لە شوانەکە باشتر چاکی و خراپییەکانی تونداریوس و لیدای دەناسی، چونکە هیچ پرسیارێکی لەمەڕ ئەوان نەکرد. تەنێ پرسیاری ڕێگەکەی کرد.

– بە چەند ڕۆژ دەگەیتە ئەسپارتە؟ تۆ دەتوانی ڕێگەکەمان پێ نیشان بدەیت؟

شوانە گوتی: بەسەرچاوان ڕێگاتان پێ نیشان دەدەم. لێ جارێ دەگەڵ براکەتدا لەم کولبەیەی بەندەدا پشوویەك بدەن. چونکە بەم حاڵەوە توانای سەفەرتان نابێ.

ئەو دووڵاوە ئەو ڕۆژە و شەوی دواتر لە ماڵی ئەو ماڵباتە هەژارەدا مانەوە، ئەوسا بۆ سبەینێی دواتر بەرەو ئەسپارتە وەڕێ کەوتن. هاوسەری شوانەکە، یەك سەبەتە نان و پەنیری بۆ ئامادە کردن تا لە ڕێگەدا پەکیان نەکەوێ شوانەکەش ماوەیەکی باش لەگەڵیاندا چوو و هاوڕێتی کردن.

ئاگامەمنون و مینلایوس دووبارە کەوتنەوە ڕێ. غەمگین بوون. بەڵام بە ئەندازەی ڕۆژی پێشوو نا، چونکە تووشی ماڵباتێکی میوانپەروەر بوو بوون و ئومێدیان کەوتبووە دڵ کە خەڵکانی دیکەی وەکو ئەو ماڵباتەیان لێ هەڵبکەوێ.

هەر ڕۆیشتن و ڕۆیشتن تا لە ئەنجامدا گەیینە دۆڵ و خەرەندێکی قوڵ کە ئەسپارتە لەوێندەردا دروست کرابوو. لە بەرزییەوە، شاریان بینی کە ڕووبارێکی وەکو زیو بە ناویدا تێدەپەڕی. لە ڕەخێکی ڕووبارەکەدا، لە نێو سەوزە گیادا، کیژانی پارچەڵە، بە جلکی سپییەوە کایەیان دەکرد. ئەو کیژەی کە سەرپەرشتی کایەکانی دەکرد، کلیتم نیسترای کیژە گەورەی تونداریوس بوو، ئەو کیژەش کە لەلایەوە وێستا بوو، قژی لە شێوەی تاجدا بادەدا و دەهۆنییەوە، هیلینی خوشکی کلیتم نیسترا، بوو. ئاگامەمنون و مینلایوس، درێژەیان بەرێی خۆ دا و بەرەو کۆشکە شکۆدارەکانی شاتونداریوس ڕۆیشتن و لە نزیکی دەروازەکانی کۆشکدا وەستان. زۆر نەوەستان. شا لە کۆشك وەدەرکەوت و لەسەر یەکێك لە تاوێرە سپی و ساف و بریقەدارەکانی بەردەم کۆشك دا دانیشت. کەستور و پولودیوکیسی کوڕیشی لەگەڵیدا هاتنە دەرێ. ئەوجا ئاگامەمنون و مینلایوس چوونە بەرەوە. وەکو عادەت و دابی هەمیشەیی، لە پێناوی داوای

شتێکدا لەبەردەم پاشادا چۆکیان دادا. ئاگامەمنونی برا گەورە گوتی:
– ئەی شای دەسەڵاتدار، تونداریوسی مەزن، تکات لێدەکەین، دوو بەدبەختی بێ وڵات و بێ ماڵی بێ باب و داك، لە لای خۆت گلْ بدەوە. ئێمە لە نێو گەمارۆی دژمنانێکداین کە مەرگی ئێمەیان دەوێ.
ئاژیست ئاتیرەی بابمانی کوشتووە. ئێمە لە مسینیەوە هەڵاتین، دەنا ئاژیست ئێمەشی دەکوشت. ئەی پاشا، رەحممان پێدا بکە، بیکە بە خاتری ئەوەی کە لەلات ئازیزە، بیکە بەخاتری منداڵەکانت، بیکە بە خاتری ئەو خواوەندانەی کە دەیانپەرستی. دەستەو دامێنت بووین و دالْدەمان بدە.
لیو پرسی: چۆن بیکات بە خاتری خواوەندان.
– بەڵێ، نە دەبوو بڵێ مەعز بۆ رەزای خوا. چونکە یونانیانی کۆن یەکتاپەرست نەبوون، بەڵکو چەندین خواوەندیان هەبوو، و باوەڕیان بە هەموویان هەبوو. بۆیە هەمیشە دەیانگوت. بۆ خاتری خواوەندان!
– بەڵێ کاتێ ئاگامەمنون قسەی دەکرد، تونداریوس، بەسەرسامی دەیڕوانییە ئەو و براکەی: ئایا بەڕاستی ئەو دوولاوە کوڕی ئاتیرە بوون؟ یانی ئەمانە ئەو دوو کوڕەن کە ئەو چەندین جار لە مەیدانی کایەدا لە نێو چێمەناندا دیتبوونی! بەڵام هەنووکە دەستەو ئەژنۆ دەگریان! جلەکانیان ناسك و تەنك بوو، لێ پێدەچوو لە رێگەدا دڕك کون کونی کردبن، پێڵاوەکانیان بە زێر رازابووەوە، بەڵام تەپ و تۆزاوی و دڕاو بوون. هەڵبەتە شا دەیویست یارمەتییان بدات! بەڵام چۆن لەو لاوە تییست بوو بوو بەخودانی مسینی و مەعلوم نەبوو چەند سەربازی لە عۆدەدا بوو، تونداریوس، لایەنگری ئاشتی بوو رقی لەشەڕ بووو لە شەڕ بێزار بوو. بۆ یارمەتی دانی ئاگامەمنون و مینلایوس دەبوایە لەشکر و قۆشەنیان بداتێ. تونداروویوس بیری لەم شتانە دەکردەوە. ئاگامەمنون کە بینی دو دڵە دووبارە لێی پاڕایەوە:
– ئێستا ژیان و مەرگی ئێمە کەوتۆتە دەستی تۆ. ئەی پاشا فریامان بکەوە. بەخۆت دەزانی هێشتا چەند جەوانین و هەوەڵی عەمرمانە. ژیان جوانە و نوری هەتاو بۆ ئێمە شیرینە، ئەگەر تۆ وەدەرمان بنەی، ناچار دەبێن شارەو شار بگەڕێێن و لەوەیە لە جەنگەڵاندا بمێنینەوە و لە برسان بمرین! ئەی پاشا دەستمان پێوەمەنێ! ئەگەر تۆ بمانپارێزی خواوەندانی دۆستی چاکەکاران دەتانپارێزن.
شا گوتی: ئەی لاوان، لە هیلاس دا شایان زۆرن، ئایا کەسێك هەیە کە لەمن باشتر کۆمەکتان بکات؟ من لە ماڵی خۆم گلتان دەدەمەوە. رێتان دەدەم ئیسراحەت بکەن. جلك و خواردنتان دەدەمێ. بەڵام کە حەسانەوە و تێر بوون دەتانێرم بۆ لای نیستوری شای پولوس. نیستور بە داوێن پاکی مەنشورە. کەسکێی باش و بە توانایە و هەر کەسێك تەگبیرێکی بوێ دەچێتە نك ئەو. هەم دەتانپارێزێ و هەم پێتان دەڵێ چ بکەن.
کوڕانی ئاتیرە، بە دەم گریانەوە، جارێکی دی لە تونداریوس پاڕانەوە. لەو کاتەدا کە چۆکیان دادا بوو دەپاڕانەوە و دەگریان، دووان لە کیژانی شا وەژوور کەوتن. یەکێکیان کە هەنگاوی

پتەوی دەنا. كلیتم نیسترای كیژە گەورەی پاشا بوو ئەویتریان هیلین بوو. كە بەلای ئەو دوولاوەدا رەت بوون و بەو حاڵەوە بینیانن راوەستان و كلیتم نیسترا بەتەوسەوە نیگای كردن.
لیٚ هیلن چوو بۆ لای پاشا و بە سۆز و گودازەوە پرسی:
– ئەوانە چییانە؟ بۆ دەگرین؟
ئاگامەمنون دووبارە سەربوری خەمینی خۆیانی گێرایەوە. مینلایوس بێدەنگ و رەنگ پەریوو، دەیروانییە شازادە هێلین كە لە بەرانبەری دا چۆكی دادابوو و بۆ كوڕانی ئاتیرە دەپاڕایەوە.
– خۆتۆ ناتەویٚ دەست بەرووی ئەم لاوە بەلەنگاز و لێقەوماوانەوەبنەی؟ وا نییە باوكی ئازیزم؟ من لێت دەپاڕێمەوە و پێت دەڵێم كە ئەگەر رۆژێك براكانم لێیان بقەومیٚ و داوای یارمەتی بكەن، بیر بكەوە كەئەگەر پاشایەكی دی یارمەتییان بدات چەند خۆشحالٚ دەبێت؟
هیلین هێندە بە سۆزەوە تكای دەكرد و دەپارایەوە كە توندارێوس نەیتوانی بلٚیٚ نە، جووتە برای دالٚدەدا. جلوبەرگ و خۆراك و چەك و سەربازی دانیٚ تا بتوانن دژی ئاژیست بجەنگن.
ئاگامەمنون و مینلایوس، بەسەركردایەتی لەشكرێك دووبارە هەمان رێگەیان گرتەوە بەر. مینلایوس لە رێگەدا هەر بیری لە هیلین دەكردەوە. بەڵام ئاگامەمنون بیری لە نیگای تەوس ئامێزی كلیتم نیسترا، لە مسینی و لە بابی كوژراوی دەكردەوە. لە دلٚی خۆیدا دەیگوت: من بەسەر ئاژیست تییستدا سەردەكەوم. وەختیٚ سەركەوتم دەگەڕێمەوە بۆ لای توندارێوس. پاشان دەبم بە پاشای مسینی و لەگەلٚ شازادە كلیتم نیسترادا زەماوەند دەكەم.

"9"

سەربوری
شازادە هیلین و شازادە مینلایوس

مینلایوس. بەخەیالٚی هیلینەوە چووە شەڕ و بە هەمان خۆزیا و تاسەوە بۆ ئەسپارتە گەڕایەوە. چونكە كاتیٚ ئەوی بینی بوو كە لەبەردەم توندارێوس شادا چۆكی دادا بوو بۆ ئەو دەپاڕێتەوە، دلٚی پێداچوو بوو و حەزی لێكردبوو. ئەگەر هیلین ئارەزووی گولێكی دەگمەن و نایابی بكردایە. مینلایوس رووی دەكردە مێرگ و لێرەوارانی دوور و بەدووی ئەو گولٚەدا دەگەڕاو بۆی پەیدا دەكرد و دەیهێنا بۆی.
ئەگەر هیلین لە لێرەوار و بێشەدا ئاسكیٚ یان حەیوانەكێویەكی دەبینی و دەیگوت "چەند جوانە، بریا هی من بوایە" ئیدی مینلایوس كێچ دەكەوتە كەوڵی و بەغار دووی ئاسكەكە یان حەیوانە كێویەكە دەكەوت و بۆ هیلینی دەهێنا. لیٚ مینلایوس هیچ كاتێك دەگەلٚ شازادە هیلین دا باسی زەماوەند و هاوسەری نەدەكرد، چونكە دەیزانی هەرچی لاوانی هلاسە، هەچی قارەمانانی بەهێز

هەن، شایانی دەوڵەمەند و زەنگین و کوڕەشا، بەتەمای ئەوەن زەماوەندی لەگەڵ بکەن و چاویان لەوەیە بیکەن بە هاوسەری خۆیان. بەڵام مینلایوس هیچی نەدەگوت. هەوڵی دەدا شایستەی ئەو بێ، ڕۆژ لە دووی ڕۆژ باشتر و بەهێزتر ببێ.

لیا پرسی: شایسە چییە؟

دایکەکە گوتی: لیو، شایسە مانای چییە؟

لیو گوتی: دەیزانم، بەڵام ناتوام ڕوونی بکەمەوە.

لیا گوتی: کێ بۆی شەرح کردویت؟

– کەس، خۆم بەرەبەرە فێری بووم، ئەمە شتێکە کە نایەتە شرۆڤە کرن.

دایکی لیو گیری خواردبوو، بەڵام لەئەنجامدا ماناکەی دۆزییەوە.

– ئەها، واتای شایستە بوون، یانی بتوانێ لایەقی ئەو بێ نەوەسایە لیو؟

– بەڵێ، وایە: لایەقی ئەوە بێ. مینلایوس هەوڵی دەدا بەدڵی هیلین بێ و پەسندی بکاتو پاشان زەماوەندی لەگەڵ بکات.

– پاشان بۆمان بەدیار دەکەوێت کە زەماوەند لەگەڵ هیلین دا کارێکی ئەوەندە ئاسانیش نەبوو. لە هەر چوار نکالی هیلاسەوە واتا لە هەموو لایەکی یۆنانی ئەمڕۆوە کە ناوی هیلاس بوو، پاشایان، قارەمانان، میران دەهاتنە دیتنی شازادە هیلین و هەر کە چاویان پێی دەکەوت و ئاشقی دەبوون و دەچوونە نك تونداریوس شاو خوازبینیان دەکرد.

تونداریوس شا، تیا مابوو، نەیدەزانی لەنێو ئەم هەموو خوازبێنیکەرانەدا کێ هەڵبژێرێ؟ یەکێك لەو خوازبێنیکەرانە ئاشیلی ڕۆڵەی تیپس و پلیوس بوو، کە بەهێزترین و نەجیبترین لاوی هیلاس بوو. بەڵام ئاشیل زوو دەمرد و هەموو کەسیش ئەمەی دەزانی. چونکە خواوەندان بە ئاشیل یان گوتبوو لەنێوان ژیانێکی کورتی شکۆدار و ژیانێکی درێژی بێ شانازی یەکێکیان هەڵبژێرێ. ئاشیلیش ژیانە کورتەکەی هەڵبژارد بوو، بۆیە ئەگەر هیلین ببوایە بەهاوسەری، بە زوویی بێوەژن دەکەوت. ئاژاکسی کوڕی تیلامونش هاتبووە خوازبێنی هیلین. ئەویش قارەمانێکی گەورە بوو، سەربازێکی زۆری لەبەر دەست دابوو. خوازبێنیکەرێکی دی دیومیدوسی کوڕی گودیوس بوو ئەویش هەم پاڵەوان بوو و هەم لەلایەن ئاتینای خواوەندی جەنگ و حیکمەتەوە پشتیوانی لێدەکرا. یەکێکی دی لەو خوازبێنیکەرانە فیلوکتیستی بوو. جەنگاوەرێکی بە نێوبانگ بوو. کە تیروکەوانەکەی هەرقلی بەدەستەوە دەگرت، کەس نەیدەتوانی شان لە شانی بدات و لەبەری بکۆکێ.

لیو پرسی: تیرەکان جادویی بوون؟

هەڵبەتە پاتروکلوسی دۆستی ئاشیل و مینلایوسی برای ئاگامەمنون و ئودیسەی پاشای ئیتاکاش هاتبوونە خوازبێنی. ئودیسە یان ئولیس شازادەیەکی بە توانا و زیرەك و بنیادەمێکی زانا و زمان ڕەوان و پاراو بوو. ئەویش وەکو ئەوانی دی هاتبوو بۆ ئەسپارتە تا لەگەڵ هیلین دا زەماوەند بکات. خواستگارەکان هەموو ڕقیان لە یەکدی بوو، هەر یەکەیان هەڕەشەی ئەوەی دەکرد کە ئەگەر هیلین بۆ ئەو نەبێ، ئەوانی دی دەکوژێت.

تونداریوس لە نێو ئەم هەموو عاشقەدا، نە ئارامی هەبوو نە قەرار، بەردەوام لەبیرکردنەوەدا بوو. ئەگەر بڕیاری بدایە کە هیلین بە یەکێکیان بدات. ئەوا هەموو شازادەکانی دی تووڕە دەبوون و کەس نەیدەزانی چ دەقەومێ، توندایوس ئەقڵی بە هیچ کوێ ڕا نەدەگەیی، هەموو ڕۆژێك تکای لە شازادەکان دەکرد سەبر بگرن و پەلە نەکەن. لە دڵی خۆیدا دەیگوت: تۆ بڵێی کەسێك پەیدا ببێ و فریام بکەوێ و لەم سەریشەیە رزگارم بکات! تۆ بزانە بە هۆی جوانی هیلینەوە تووشی چ گێچەڵێك بووم! کلۆڵ خۆم! بەدبەخت دەبم!

توندایوس، مەسەلەکەی دوا دەخست، شازادەکان ڕۆژ لە دووی ڕۆژ پتر گوشاریان بۆ دێنا، بەڵام ڕۆژێك ئودیسە کە لەهەر هەموو خواستگاران ئاقڵتر و بەپارێزتر بوو، لە رووی بەتەنگەوە هاتنەوە گوتی:

– پاشای ئەسپارتە، پێویستە تا زووە ئەم مەسەلەیە چارەسەر بکەی. دەنا ڕووداوی قورس لەبەر دەربارەدا روو دەدا. نابینی خوازگاران هەراو هەنگامەیان روو لە زیادییە. ئەم وەزع و حاڵە ناچێتە سەر، دەتەقێتەوە.

– هەق بە تۆیە ئودیسەی دانا، بەڵام تەگبیرم چییە؟ بریا هەمووان وەکو تۆ بن و لێم حاڵی ببن، بەڵام هەموویان وەکو تۆ نین، من زۆر دەترسم کە ئەگەر یەکێکیان هەڵبژێرم ئەوانی تر رق لە من هەڵگرن و هەموویان دژی من و هیلین و زاوا یەك بگرن و پەلامارمان بدەن! تۆ دەتوانی تەگبیرێکم بۆ بکەی؟ ناتوانی رێگەیەکم بۆ بدۆزییەوە؟

– ئەی پاشا، منیش بۆ ئەم مەبەستە ویستم قسەت لەگەڵ بکەم، تا تەگبیرێکت پێ بڵێم، من چارەسەرم دۆزیوەتەوە. زۆریش ئاسانە.

– ئاسان؟ بەراستتە؟ بڵێ بزانم ئەو تەگبیرە چییە ئودیسەی دانا. ئەگەر تۆ یارمەتیم بدەیت، من تا ماوم مەمنونت دەبم. تۆ بەم کارە وڵاتەکەمان لە چەندین شەڕو شۆڕ رزگار دەکەی!

– پاشای توندایوس، تەگبیرەکە ئەمەیە: پێویستە هەمووومان لە دیوەخانی کۆشك دا کۆ بکەیەوە و یەك یەك سویندمان بدەی.

– چ سوێندێك؟

– دەبێ سوێندمان بدەیت کە ئێمە لە نێو خۆمان داو دەرهەق بە تۆ، بەهیلین و بە زاوا هیچ غەڵەتێك نەکەین و هەر بەچاوی دۆستەوە سەیرتان بکەین، ئیدی بەمجۆرە هیچ جۆرە شەڕێك ناقەومێ.

توندایوس پاشا، لە خۆشحاڵیدا لە پێستی خۆی نەدەهێوری: سوپاس عەزیزم، زۆر سوپاس تۆمەز ئەم هەموو ستایشەی تۆ بە خۆڕایی نییە. کەس لەتۆ بە ئاوەزتر نییە! جا من بە تەگبیرەکەی تۆ دەکەم. سوپاس. هەزار جار سوپاس.

پاشای ئەسپارتە، جارچی، واتە ئەو پیاوەی کە دەستوور و فرمانی شای بە خەڵکی رادەگەیاند، گاز کردە لای خۆی:

– جارچی، هەرە هەر هەموو شازادەکان کۆ بکەوە. پێیان بڵێ کە من قرێری خۆم داوە. پێیان بڵێ با بێن گوێم لێ بگرن. جارچی، بەلەز لە بارەگای پاشا وەدەرکەوت. کەوتە نێو شەقام و مەیدانان

بە دووی شازادان و پاشایان و قارەمانانـدا. هـەموو ئاگـادار کرانـەوە و لـە دیوەخـانی گـەورەی کۆشکدا خڕ بونەوە.

هەموو بێ قەرار و روح لە مست لە یەکیان دەپرسی: دەزانی قرێری تونداروس شا چییە؟

تۆ نایزانی؟

ئودیسـە، لـە نێـو هەموویانـدا بـە بێدەنگی چاوەنۆڕ بـوو. رێـك لـەم کاتـەدا پاشـای ئەسـپارتە و کیژەکـەی وەژوور کـەوتن، پاشـا چـووە سـەر تـەختی پاشـایەتی و هیلیـنش لـە تەنیشـتییەوە دانیشـت. پاشا گـوتی: شـازادان قارەمانـان و دۆسـتانی ئـازیز، مـن ئەمرۆکـە زاوایـەك بـۆ هـیلین هەڵدەبژێرم، بەڵام بەرلەوەی ئەم کارە بکەم دەبێ لەبەردەم من و هیلیندا سوێند بخۆن.

– سوێندی چی؟

–کام؟

– بیڵێن!

– سوێندەکە بڵێن!

– هەر سوێندێکتان بوێ، بۆتانی دەخوێن!

– سوێند دەخۆین و تەواو، ئیدی بۆ بەدەم چاوەڕانییەوە دیقمان پێدەکەن!

– هەر هەموومان سوێند دەخۆین!

– سوێندەکە بڵێن.

ئەو خەڵکەی لە دیوەخانەکەدا جەم بوو بوون، لەسەر ئاوو ئاگر بـوون تـا بـزانن دەبـێ بـە چ شـتێك سوێند بخۆن. توندرایوس پاشا لەسەری رۆیی: قارەمانان، شازادان، سوێند بخۆن کە نەچن بەگژ یەکـدا، هـەموو سـوێند بخـۆن کـە زاوا هـەر کەسـێك بـێ بـوغزی لـێ هەڵنـەگرن و خۆشـتان بـوێ و لەگەڵی بەشەڕ نەیـەن. بـەڵکو بـە پێچەوانەوە، ئەگـەر یـەکێك بیـەوێ هیلین لـە مێردەکـەی بڕفێنـێ، دەبێ ئێوە بە هەمووتان سزای خەتاکار بدەن. سوێند بخۆن؟

شـازادەکان هـەموو بەیـەك دەنـگ هاواریـان کـرد: سـوێند دەخـۆین! دیوەخانەکـە خـەریك بـوو لـە دەنگـی ئەوانـدا دەتەقییـەوە. پاشـان تونـداریوس فـەرمانی دا چـەند سـەر بـەرخ و بـزن بێـرن و پەرداخی شەرابی دا بە لاوەکان تا سوێندی پێ دەخۆن.

– ئـەی زیوسـی بـاوك، ئـەی شـای خواوەنـدان، ئـەی زیوسـی مـەزن و شـکۆدار، ئێـوە ئـەی خـۆرو مانگ، گوێ بگرن: ئەگەر کەسێك پابەندی سوێندی خۆی نەبێ ئێوە سزای دەدەن! ئێمـە سـوێند دەخـۆین کـە لـەنێو خۆمانـدا و لەگـەڵ پاشـای ئەسـپارتە و هاوسـەری هـیلین دا دۆسـتانە رەفتـار بکـەین و زەرەرمـان بـۆ یـەکتر نابێـت. ئێمـە سـوێند دەخـۆین و هـەموو یەکـدی دەگـرین و ئەگـەر کەسێك بیـەوێ هـیلین لـە هاوسـەرەکەی بـرفێنێ ئـەوا لەشـکری دەکەینـە سـەر و شـارەکەی وێـران دەکەین.

شازادەکان سوێندیان خوارد، شا بـە کێـردی تیـژ بەرخـەکانی کوشـتەوە، لاوەکـان پەرداخـەکانیان تەژی شەراب کرد، ئەوجا ڕشتیانە سەر زەوی و گوتیان:

– زیوس، بابی خواوەندان، زیوسی مەزن، هەر یەکێك لە ئێمە ئەگەر سوێندەکەی بشکێنێ، لەلای

تۆوەوە سزا بدرێ و مێشکی وەکو ئەم شەرابە برژێتە سەر زەوی!
کە لە سوێند خواردن بوونەوە، هەموو بێدەنگ بوون، پاشان بازنەیان لە دەوری شای ئەسپارتە بەست و توونداریوس گوتی:
– پاشایان، شازادان، قارەمانان، ئەنگۆ هێندە گەورە و نەجیب و بەقەدرن کە زۆرم پێ زەحمەتە یەکێکتان لە هەمووان بە پەسندتر بزانم و ئەو هەڵبژێرم، بەڵام ئەی گوڵەکەی هیلاس، هیلین تۆ بە خۆت سەر پشك بە و لە نێو ئەم لاوە جوان و دلێر و بەهێزانەدا کێیانت بە دڵە هەڵیبژێرە. کە توونداریوس ئەو قسەیەی کرد، هیلین چاوانی هەڵبڕین و نیگای ئەو کەسانەی کرد کە بەتاسەوە چاوەڕوانی وەڵامی ئەو بوون. یەکەمجار پاترۆکلوسی قژ زەردی بینی کە جلێکی سپی بە زیوگوڵدۆزی کراوی لەبەردابوو و لە پاڵ ئاشیڵ دا وەستا بوو، پاشان قارەمانانی دەست و پەنجە بەزەبر، واتا ئاژاکسی بینی کە پاڵتۆیەکی سوری گوڵ زێڕی لەبەرکردبوو، پاشان ئودیسەی قژ رەشی بریقەداری بەسەر شان و ملیدا رژاوی بینی، ئەوجا فیلوکتیتسی بەتیروکەوانەکەیەوە بینی، ئەوجا دیومیدوسی مەیتەری بینی کە قامچییەکی چەرمی بەدەستەوە بوو، زۆری تری بینی.
لەوسەری دیوەخانەکەوە، لە سوچێکدا، مینلایوس، غەمبارتر لە هەمووان (چونکە پاشا نەبوو لەوانی تر کەمتر حسێب دەکرا) وەستابوو، هیلین سەرگەردان بوو. جوان سەیری هەموویانی کرد. چاوانی حەیرماوی، کە دەتگوت دەریایە، سەرەنجام لەسەر مینلایوس گیرسایەوە.
– باوکە شازادە مینلایوس هەڵدەبژێرم.
هەموو، بەسەرسامی سەیری مینلایوسیان کرد، مینلایوسیش لە سوچێکدا مات و حەپەسا بوو.نەیدەتوانی باوەڕ بکات. چاوانی دەبریقانەوە. ئەو نەدەوڵەمەندترین بوو، نە بەهێزترین، نە جوانترین بوو. بەڵام هەوڵی دابوو شایستەی هیلین بێ و هەر لەبەر ئەمەش هیلین ئەوی خۆش دەویست.
شازادەکان زۆر ناڕازی بوون. بەڵام نەیاندەتوانی پەیمانشکێنی بکەن. هەموویان جارێکی دی سوێندیان دوبارە کردەوە کە دۆستایەتی مینلایوس بکەن و بەگژ هەر کەسکێدا بچن کە بیەوێ هیلینی لێ بڕفێنێ. مینلایوس لە گەورەترین ئاهەنگدا زەماوەندی لەگەڵ کیژە شایەکەدا کرد کە خۆشی دەویست. کوڕی ئاتیرە لە نێو هەڵپەرکێ و گۆرانی و گوڵاندا زەماوەندی دەگەڵ هیلیندا کرد، لەگەڵ هیلیندا لە گەڵ جوانترین کیژە شادا، کیژی قژ زەردی وەکو هەتاو، چاو شینی وەکو دەریادا زەماوەندی کرد و بوون بەهاوسەر، بۆ خۆی بوو بە پاشای ئەسپارتە، چونکە بابی هیلین، شاری ئەسپارتەی لەبری جیازی بە هیلین دا.

"10"

سەربوری

شازادە پاریس و دوتمێر هیلین

لیو گوتی: من حەز ناکەم گوێم لەسەربوری شازادە پاریس و دوتمێر هیلین ببێ، چونکە دڵنیام زۆر غەمگینە.

لیا گوتی: بەڵام من حەز دەکەم گوێم لێی ببێ.

- بەڵێ، بەڵێ،زۆر چاکە. بابە کەیفی تۆ بێ،بەڵام با پێت بڵێم کە لە کۆتاییدا دەگریت.

دایکەکە بە هێمنی گوتی: باوەڕ ناکەم، چما لیو بچوکە؟ خۆمنداڵ نییە.

لیو وەڵامی نەدایەوە، بەڵام زۆر توڕە بوو. دایکەکەش نەیدەویست لیو نارەحەت و توڕە ببێ. دەیویست وەکو هەرقڵ بەهێز بێ، بۆیە بۆخۆی کتێبێکی بەدەستەوە گرت و بۆخۆی لە سوچێکدا کەوتە خوێندنەوەو دایکەکەش کەوتە گێڕانەوەی سەربورەکە بۆ لیا.

- ساڵانێکی دوورو درێژ، لەشاری ئەسپارتەدا، پاشایەك و شابانۆیەك وشازادەیەك دەژیان. شابانۆ ناوی هیلین وشا ناوی مینلایوس وشازادەی چکۆڵەش نێوی هرمیونە بوو، هرمیونە زۆر جوان بوو.تازە زمانی گرتبوو و کەوتبوە سەر پێیان. بە باوەشی بابیدا هەڵدەگەڕا و یاری بە چەك و تاقمە بریقەدارەکەی دەکرد و ردێنی رادەکێشا. مینلایوس. خۆی بۆ شل دەکرد، چونکە زۆری خۆشدەویست، زۆر خۆشحاڵ بوو بەوەی کە هیلینی خواستبوو، کە خەڵکی خۆشیان دەویست و پاشایان دۆستی بوون.

لێ هیلین. هەستی بە بەختەوەری نەدەکرد. مینلایوس ئیدی وەکو جاران میهرەبانی لەگەڵدا نەدەنواند. کاتێ کە دەیویست زەماوەندی دەگەڵدا بکات، جورئەت و شەهامەتی گوتنی نەبوو.

لیو بیری چوو بو کە حەزی نەدەکرد گوێی لەسەر بۆرەکەی بێ.

پرسی: بۆ؟

- چونکە بەرلەوەی لەگەڵ هیلین دا زەماوەند بکات، بیری دەکردەوە کە "من دەبێ سەرنجی شازادەخانم رابکێشم، دەبێ تێی بگەیەنم کەخۆشم دەوێ"! پاش ئەوەی گواستییەوە، بە پێچەوانەوە وای بیر دەکردەوە کە "تازە هیلین چاك دەزانێ کە خۆشم دەوێ! تازە هاوسەری منە، هیچ کەسێك ناتوانێ لە دەستمی دەربێنێ."

لیو گوتی: ئەوسا کەوتە خراپە لەگەڵیا؟

- نە خراپ نەبوو، بەڵام بەرای من کەمێ نەزان بوو، رێك وەکو گەلێك لە مێردان، ئەوانە کە تەنیا کاتێ بیر لە هاوسەرەکانیان دەکەنەوە کە پێویستیان پێیانە، ئەو ئیدی گوڵی بۆ نەدەهێنا. کەبە خەمباری دەی بینی، نەدەچووە لایەوە، هەوڵی نەدەدا لە خەم و پەژارە و بیرو ویستەکانی تێ

www.pertwk.com

بگات. ژنان بۆ ئەوەی خۆشحاڵ و باش بن پێویستیان بەوەیە کە هەست بکەن خۆشەویستن و هیلین ئیدی وەکو جاران هەستی خۆشحاڵی و بەختەوەری لەلا نەبوو.ئەمەی نەدەدرکاند، بێزاری دەرنەدەبڕی، چونکە چاك دەیزانی کە هەمان ڕەفتار لەگەڵ زۆربەی هەرە زۆری ژناندا دەکرێ، بەڵام بە زۆری خەم لەدڵی بار بوو.

ڕۆژێك شازادەیەکی بێگانە، کە جلوبەرگە جوانەکەی لە زێڕدا دەبریقایەوە، گەییە شار. ئەم پیاوە بە گەلە کەشتییەکانییەوە لە سالامیسەوە هاتبوو. لە کەناری نزیکی ئەسپارتەدا کەشتی و سەوڵ لێدەرەکانی بەجێهێشت و بەخۆی لەگەڵ خولامێکی وەفاداردا، بەئەسپ و عەرەبانە هات بۆ ئەسپارتە، کە گەییە ناو شار گوتی کە دەیەوێ پاشا ببینێ وئیدی بەرەو کۆشك و بارەگای پادشایی ڕێنوێنی کرا.

گەییە کۆشکی پاشا،پاشا پێی گوت ئەگەرچی سبەینێ لەسەر سەفەرە، بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا بەوپەڕی شانازییەوە پێشوازی لێ دەکرێ، چونکە هەمیشە دەرهەق بە بێگانان میهرەبانە، مینلایوس دەبوایە ڕۆژی پاشتر لە ڕێگەی دەریاوە بۆ دوڕگەی کریت، کە زۆریش دوور بوو، بڕوات. شابانۆ تکای لێکرد کە ئەویش لەگەڵ خۆیدا ببات و بەتەنێ لەماڵەوە بەجێی نەهێڵێ، زۆر خەمبار بوو، بەڵام نەیدەزانی بۆ.

مینلایوس سەری لە داواکەی هیلین سوڕما و گوتی: بۆ دەتەوێ بێی؟ بۆ ناتەوێ بەتەنێ بیت؟تازەتۆ تەنیا نیت. کەنیزەك و خزمەتکاری زۆرت لە خزمەتدان و هرمیونەشت لە لایە! ئەمە جگە لەوەی کە ژنان لەماڵەوە دەبن! ئەدی نەتدەزانی! دەتەوێ لێم ببی بە کچۆڵەیەکی بەناز ونوز هیلین؟ بەڵام هیلین قەناعەتی نەدەکرد و مینلایوس. بیری کردەوە کە بە شێوازێکی دی ڕازی بکات:

– دەتوانی تا ڕەخی دەریا لەگەڵماندا بێی، واتە تا دوڕگەی ئافرودیتە "قوبرس" لەم ڕۆژانەدا لەوێندەر بەزم و ئاهەنگ بۆ ئافرودێتە ساز دەکرێ.

لیاپرسی:ئافرودێتە؟

– بەڵێ،یانی خواوەندی جوانی،ئەو خواوەندەی کە پاریس بە سێوی زێڕین، ئەوی وەکو جوانترین خواوەند هەڵبژارد.

مینلایوس گوتی: کە تۆ بەشداری ئاهەنگەکان بکەی، ئیدی سەفەری من غەمگینت ناکات. وا هی چاتر نییە؟

– نە، باش نییە!

هیلین بزەیەکی بەرووی مینلایوس دادا.بەڵام دەروونی یەکپارچە خەم بوو ومینلایوس هەستی پێنەدەکرد.

– بەڵام من ئەوەندەی بتوانم زوو دەگەڕێمەوە.

لەم کاتەدا بوو کە خزمەتکارێکی پیر، داوای هاتنە ژوورەی کرد.

– شای ئەسپارتە، دوو پیاوی بێگانە هاتوون، یەکێکیان یەجگار جوانە و سەراپای لە زێڕدا دەبریقێتەوە.

– نێوی چییە؟
– نازانم، بەڵام بەجل وبەرگەکەیدا لەکێوی دەچێت.
لیو پرسی: کێوی؟ کێوی چییە؟
– یۆنانیـانی کـۆن بەکەسـانێك کـە بـەزمانی ئـەوان قسـەی نـەکردبا و جلوبـەرگی جیـا لـەوانی لەبەرکردبا، دەگوت کێوی. خزمەتکارە پیرەکە گوتی: ئایا ئەم لاوە کێوییە لە ئەسپەکەی دابەزێ و بێتە بارەگا یان ئیزنی بدەم و بڕوات؟
– ئیزنـی بـدەی بڕوات؟ پێم وایـە تـۆ کـەمێك بـێ ئاوەزی! تـا ئێسـتا مـن کەسـم ئیزن داوە؟ بـا لـە ئەسپەکەی دابەزێ، ڕێنوێنی بکەن باوەڕوور بکەوێ و دەستور بدە وەکو چۆن شایستەی منە وا هی پێشوازی بکرێ.
خزمــەتکاری پــیر، بەلــەز لــە بارەگــا وەدەرکــەوت و خزمــەتکارەکانی دیکــەش دووی کــەوتن. هەنـدێکیان ئەسپەکانیان لـێ وەرگـرتن و بردیاننـە تەویلـەوە، هەنـدێکی تریـان، بێگانـەکانیان بـۆ گەرماو برد. لێو دەبێ بزانی کە هیلینیەکان زۆر پاکو تـەمیزبوون و کـە بە جلوبـەرگی تۆزاییـەوە بۆماڵ دەگەڕانەوە بەرلە هەر شتێك خۆیان خاوێن دەکردەوە خۆیان دەشت.
پاریس چووە نێو بانۆیەك ئاوی شیرتێنەوە و خزمەتکاران شوشتیان.
لیا، کە هەمیشە بەتەنێ گەرماوی دەکرد، پرسی: چما خۆی نەیدەتوانی خۆی بشوات؟
– بەڵێ دەیتوانی، بەڵام لەوسەروبەندەدا پیاوانی گەورە لەلایەن خەڵکانی دییەوە دەشۆردران.
– پێستیان وەکو هێ ئێمەبوو؟
– بـەڵێ وەکـو هـی ئێمـە بـوو.بەهـەر حـاڵ خزمـەتکاران پاریسـیان شـت. کرێمـی بۆنـداراین لێـدا، جلێکی نەرم و نیانیان لەبەر کرد و بردیـان بـۆ لای پاشا. پاشا زۆری حـەز دەکرد بزانـێ کـە ئـەو لاوە جوانە کێیە، لـێ هـیچ پرسیارێکی نـەکرد. پێـی وابـوو ڕەنگـە ببێتـە بـێ ئـەدەبی ئەگـەر پێش نانخواردن ئەو قسانەی دەگەڵ بکات. بۆیە دەستووری دا خوان بەنان و گۆشت برازێننەوە.
یەکسەر خزمـەتکاران هـاتن، مێـزی بریقـەدار و ناسـکیان هێنـاو ئـاوی خاوێنـان لـە جـامی زیـوین کرد. ئەوسا نانی سپی و پلەگۆشتی گەورەی سورەوەکراویان لەسەر خوانەکان دانا. پاش ئەوەی خواردن و خواردنەوە تەواو بوو، هەردووکیان بە تەواوی دەستیان لەنان خواردن هـەڵگرت، پاشا کەوتە قسە لەگەڵ کابرای بێگانەدا.
– تۆ کێی لەکوێندەرەوە دێی؟
– لە ئاسیاوە دێم. لە شارێکی گەورەو جوانەوە بەناوی تەروادە دێم. من پاریسم و کوڕی پریامی شای تەروادەم.
مینلایـوس گـوتی: زۆر بـەخێر هـاتی پـاریس! هەسـتم کـرد کـە دەبـێ شـازادە بیـت، دەی دەنـگ وباسی شاری تەروادە!
دایك و بابت چۆنن؟!
لەم کاتەدا هیلین، لە ژوور وەدەرکەوت و لە کاتێکدا ڕیزێك کەنیزەك و هاودەمان بە دویەوە بوون، خـۆی وە دیوەخانـدا کـرد. سـیمای کـەمێك غـەمگین بـوو. هاتـە پێشـەوەو خێرهـاتنی شـازادەی

تـەروادەی کـرد، پاشـان دانیشـت.ئـەوجا یـەکێك لـە کارەکـەرەکان پارچـەیەکی \دایـە دەسـتی و یەکێکی دی سـەبەتەیەکی زیـوی پڕ لـە دەزووی رەنگاورەنگی دایـێ، هـیلین بـەدەم گوێ گرتنـەوە لەوان، کەوتە گوڵدۆزی.

پـاریس دەربـارەی وڵاتـە دوور و سـەیرەکەی قسـەی کـرد. دەربـارەی کێـوی ئیـدای بـەفر گرتـوو، دەربـارەی جەنگـەڵ و بێشـە و مێرگـوزاران، کۆشـکو تـەلاری شـکۆدار وگـەورە، دەربـارەی قوللـەی بـەرزی سـەر دیـواری تـەروادە. دەربـارەی دایـك وبـاوکی و شـتی دی قسـەی کـرد. بـەڵام لـەکاتی قسەکردندا بیری لـە شتی خـراپ دەکردەوە لیو ولیا پرسیان: دەربـارەی چ شتێکی خـراپ بیری دەکردەوە.

بیری دەکردەوە کەشابانۆی ئەسپارتە جوانترین ژنە کە ئەو دیتویەتی و هەرگیز لـە دنیـادا ژنـی وا جوان نابینێ.

لیا گوتی: خۆ ئەمە خراپ نییە!

– نـە، ئەمـە شـتێکی خـراپ نییـە. بـەڵام پـاریس بیری لـەوەش دەکردەوە: ئەفرۆدێتـە قـەولی داوە هیلین بە من بدات.من هەردەمەوێ. بۆچی هیلین هاوسەری مینلایوسە و هی من نییـە؟ مـن دەیبـەم بۆ تەروادە.

هەرچـەندە مینلایـوس بەوپـەڕی قـەدر و حورمەتـەوە میوانـداری پاریسـی کـرد و نـان و گۆشـتی دەرخواردی دابوو، دیسان پاریس بیری لـەوە دەکردەوە کـە هیلینـی لـێ بڕفێنێ و رەدووی خـۆی بخات و مینلایوس بەتەنێ بمنێێتەوە.

وەکو گوتمان، دەبووایە پاشای ئەسپارتە رۆژی دوایی حەرەکەت بکات و بکەوێتـە رێ، هـیلین تـا دەرگـەی ئافرودێتـە لـە گـەڵی داچوو. کـاتێ پاشا سـواری کەشـتییەکەی بـوو ولـە چـاو ون بـوو، خەمێکی گەورە لە دڵی هیلین دا سەری هەڵدا.

تـا هـەموو بەلەمـەکانیش بـە تـەواوی دوور کەوتنـەوەو لـە چـاو ون بـوون هـەر سـەیری کـرد. کـە گەڕایـەوە شـار، لـە ژوورەکـەی خۆیـدا، رووبـەڕووی شـازادەی گـەنج و جـوان بـووەوە، پاریسـش هاتبووە دەرگەی ئافرودێتە.

رۆژی جـەژن و ئاهـەنگ بـوو. خـەڵکی لـە شـەقامەکاندا دەسترین، دەرەقسین، موسـیقایان دەژەنـد، کیـژو ژنـانی گـەنج ریزیـان گرتبـوو بـەرەو پەرسـتگەی ئافرودێتـە دەچوون. هیلینـش بـە دەسـت و دیاری و نەزرەوە لەگەڵ خزمەتکاران بەرەو پەرستگە چوو، پاریسیش بـە دوای ئـەودا چـوو. شـا بـانۆ نـەزر و دیارییـەکانی لەسـەر مێزیتایبـەتی پەرسـتگەکە دانـا. پاشـان پـاریس لـە خواوەنـد پاڕایەوە کە وەعدەکەی بێنێتە دی. شەڕ لـە نێوان ئافرودێتـە و هـیلین دا دەسـتی پێکـرد. ئەگـەر هیلین سەر بکەوتایە، ئەوا سەرفراز دەبوو و دەیتوانی وڵاتەکەی لە جەنگ و ئاژاوە رزگـار بکـات و ساڵانی ترس لە حەقارەت و پەشـیمانی لـەخۆی برەوێنێتـەوە. ئەگـەر ئافرۆدێتـە سـەربکەوتبوایە، هیلین دەبووە نەنگ و عار بۆ هیلاس. کە تکـاو نـزاو پاڕانـەوەی پـاریس لـە ئافرودێتـە تـەواو بـوو، بەهیلینی گوت کە بۆ تەروادە دەگەڕێتەوە و دوعاخوازی لێکرد.

لیو بە توڕەیی هاواری کرد: ئەی درۆزن!

– درۆی نەدەکرد، چونکە بەڕاستی نیازی ڕۆیشتنی هەبوو، بەڵام لەگەڵ هیلیندا.

شابانۆ کە گوێی لە قسەکانی شازادەی تەروادە بوو، غەمگین بوو.

– ئەی شازادەی جوان، ئاوا زوو دەڕۆی؟ پێم وابوو زیاتر دەمێنییەوە.

– ئەی شابانۆ،من ناتوانم بمێنمەوە، بەڵام دەتوانم لەگەڵ خۆمت بەرم. کە پاریس ئەو قسەیەی کرد، هیلین وەڵامی نەدایەوە، بەڵام خورپەیەك کەوتە دڵییەوە. هەستی کرد کە دەبێت شەڕ بکات، چونکە ئەو خورپەیە بەرەو ڕووداو قەوماوی خراپی دەبرد.

هیلین بیریکردەوە کە بەر لەوەی شەو بەسەردابێت خۆی لە دورگەی ئافرودێتە وپاریس دوور بخاتەوە. یان بەجۆرێ وەڵامی پاریس بداتەوە کە ئیدی نەگەڕێتەوە بۆ لای. بەڵام بێدەنگ بوو و دورگەی ئافرودێتەی بە جێ نەهێشت.

پاریس گەڕایەوە لای کەشتییەکانی و هاوڕێکانی تەیار و ئامادە کرد. بەر لەوەی تاریك دابێ و مانگ هەڵبێ، هەموویان چەکدار و ئامادە، بە هێمنی بۆ پەرستگەکە هاتن. سەد پیاو لە دەرێی پەرستگەکە مانەوە و ئەوانی دی هاتنە ژوورەوە و هەر شتێکی بەنرخی تێدا بوو تاڵانیان کرد.

ئەو جا پاریس چووە لای هیلین و گوتی:

– شابانۆ، ئەگەر حەز دەکەی من لە گەڵ خۆمت دەبەم و تا ماوم لەگەڵ تۆدا دەژیم، چونکە خۆشم دەوێی.

ململانێیەکی دژوار کەوتە دڵی شابانۆوە، لە پاریس جوانتر و میهرەبانتری دەست نەدەکەوت. بەڵام هەقی نەبوو کە مینلایوس، وڵاتەکەی و کورپە ئازیزەکەی بەجێبهێڵێ! هیلین قسەی نەدەکرد، لێ پاریس بەردەوام و بە زمانی شیرین لێی دەپاراوە و تکای لێدەکرد.

یەکێك لە خزمەتکارەکان، کە هەمیشە لەگەڵ شابانۆدا بوو، پارێزگاری دەکرد، ئامادە بووکە خەڵکی بانگ بکات و داوای کۆمەك و یارمەتیان لێ بکات، بەڵام خەڵکەکەی ئاگادار نەکردەوە، هاواری نەکرد، چونکە شابانۆ ئاماژەی کردێ کە بێدەنگ بێ. خەونی خاڵی لە ئەشق بەرچاوانی گرتبوو، هەموو شتێکی بە بێدەنگی سپارد. پێی وا نەبوو کە مینلایوس لە ئێستای پاریس خۆشتری بوێ، بیری نەدەکردەوە کە پەشیمانی بە درێژایی تەمەنی ئازاری دەدا. بۆیە ڕێی بۆ ئەو خورپە ماڵوێرانکەرە خۆش کرد، کە ئافرودێتە خستبوویە دڵییەوە، گەشە بکات و بگەشێتەوە و بەرەو ڕەخی دەریا ڕەدووی پاریس کەوت.

دەریاوانەکان هەموو شتێکیان ئامادە کردبوو، پاریس و هیلین سواری کەشتییە گەورەکە بوون، پاشان ئافرودێتە پەیامێکی نارد. کەشتییەکان کە وەکو مراوی بەدەم شەپۆلەکانەوە دەفرین، خێرا بڕۆن، خزمەتکاری تایبەتی شابانۆ سێ کەسی لە دەست و پێوەندەکان گاز کرد و حاڵ و حیکایەتەکەی بۆ باسکردن. هەموو گریان و هاواریان کرد.ئەوانە خەڵکی و سەربازەکانیان ئاگادار کردەوە و بەرەو کەناری دەریا ڕەڤین. کە گەیشتنە ڕەخی دەریا، کەشتییەکانیان بینی کە لەبەر تریفەی هەیڤدا دەڕۆیشتن. خەڵکی و سەربازان بە پەلە خۆیان ئامادە کرد و چەك و تاقمیان لە خۆدا و حازر و ئامادەی پەلامار دانیان بوون. ژنان و منداڵان، ترساو نیچمە ڕووت، ڕژانە نێو کوچە و کۆڵانەکان. ئاپورای ئەو خەڵکە تێکرژاوە دەیانپرسی چ شتێك ڕوویداوە.

– چ بووه؟
– بۆ ئێمەیان بانگ کردووه؟
– ئایا پەرستگەکە سووتاوە؟
– کەشتییەکان غەرق بوون؟
– شابانۆ مردووه؟
– دژمنان شاریان گرتووه؟
– کێ دیتونی؟
– وەدەریان دەنەین!
–نە، نە.کەس نییە.
– هەموو هەڵاتن!
– کێ هەڵاتووە؟
– ئاه، خەریکە شێت دەبم، دەگەڕێمەوە بۆ ماڵێ، چونکە منداڵەکەم سەرمای دەبێت.
بەراستی چەند ژنێك بۆ ماڵ گەڕانەوە، بەڵام ئاپۆرایەکی زۆر هەر بەو دەقەوە بەرەو دەریا غاریان دەدا. ئەوانەی لە پێشدا گەیشتنە ئەوێندەر بە ئاشکرا لەبەر تریفەی مانگدا کەشتییەکانی پاریسیان بینی.ئەوجا خزمەتکاری تایبەتی حاڵ و حیکایەتەکەی بۆ گێڕانەوە، سواری بەلەم بوون و بە توندی کەوتنە سەوڵ لێدان تا فریای شابانۆ بکەون.
بەڵام سات بەسات مەودای نێوان ئەمان و پاریس و داروودەستەکەی زۆرتر دەبوو.
پاشان خەڵکی و سەربازان و خزمەتکاران لە کاتێکدا بیریانلە نارەحەتی مینلایوس و شازادەی بچوك هرمیونە دەکردەوە، مات و غەمین بۆ ماڵی خۆیان گەڕانەوە.
هیلین لەم کاتەدا لەسەر کەشتیە گەورەکە، لەسەر دۆشەك و بالیفی نەرم و بەزێڕ و زێو گوڵدۆزی کراو، هێمن و ئارام راکشابوو. پاریس خۆشترین گۆرانی بۆ دەگوت.. جار جارێ قسەی دەگەڵ شابانۆدا دەکرد. پێی دەگوت کە بەختەوەرییەکی بۆدەگەڕێنێتەوە کە قەتاو قەت نەی دیبێ.
لیو، کە قسەکانی پاریسی پێ هیچ بوون هاواری کرد: هەمووی درۆ بوو!
– نە، نە، درۆ نەبوو، چونکە پاریس ئەوەی بە خەیاڵیدا دەهات، بە زمان دەیگوت.
– بەڵام مینلایوسش زۆر شتی پێ گوتبوو.
– بەڵێ راستە، پێی گوتبوو، بەڵام گوتن لە کوێ و کردن لە کوێ، چونکە خەڵکانێکی کەم هەن کە خۆشەویستی دەناسن، لە کاتێکدا کە نەپاریس و نە مینلایوس هیچیان خۆشەویستییان نەدەناسی، هیلنی دیاری ئافرودێتە گوێی دابووە هەموو قسەکانی شازادەی تەرواده و باوەڕی وابوو کە پاریس بۆ هەمیشە لەگەڵیا دەمێنێ.
لە کاتێکا ئەو خەوی خاوی بە ئەشق و شادییەوە لەشارانی دوورە دەستدا دەبینی، کەشتییەکان بەلەز، وەکو با، رۆیشتن و هیلینیان لەگەڵ خۆدا برد.

"11"

كه پاشای ئه‌سپارته گه‌ڕایه‌وه چی كرد؟

هیلین، شابانۆی جوان، وه‌كو بزه، له لێوی ده‌ریا دوور ده‌كه‌وته‌وه، جادوی ئافردێته كاری تێكرد ، ئیدی ئه‌سپارته‌ی به هه‌مو كه‌س و شتێكه‌وه به‌جێهێشت.

هیلین و پاریس پێكڤه له‌نێو كه‌شتییه گه‌وره‌كه دابوون. پاش ئه‌وه‌ی به سیكلاد، ودوورگه ره‌نگاوره‌نگه‌كانی ده‌ریای ئیژه‌دا ره‌ت بوون، له دوورگه‌ی لیمنوس دا به‌رانبه‌ر به تەروادە وه‌ستان، چه‌ندین رۆژ له‌وێنده‌ر مانه‌وه، پاشان به‌ره‌و تەروادە وه‌ڕێ كه‌وتن. كه گه‌یینه ره‌خی ده‌ریا، پاریس ده‌ستی هیلینی گرت و له كه‌شتییه‌كه دای به‌زاند. پاشان بردی بۆ كۆشكی پاشایه‌تی.

– ئه‌ی پاشای تەروادە و ئه‌ی شابانۆ، ئه‌ی شازاده‌كان، بڕوانن ئه‌مه هیلینی ده‌زگیرانمه و هه‌مووتان بیناسن، جوانییه‌كه‌ی له‌راده‌به‌ده‌ره، داستانی سه‌رزاری سه‌رانسه‌ری خه‌ڵكی جیهانه، هه‌ر كه‌سێك بیدینێ، دڵی له خۆشیان ده‌كه‌وێته ترپه ترپ زۆر له هیسیونه جوانتره، ئه‌مه ئه‌و شازاده‌یه‌یه كه من چوو بوومه تاقیب و سۆراخی. جا وه‌كو منداڵی خۆتان و خوشكی خۆتان خۆشتان بوێ.

شازاده‌كان، به وردی سه‌یری ئه‌و ژنه زۆر جوانه‌یان كرد، له خۆشیان دڵیان كه‌وته ته‌په ته‌پ، كه‌س نه‌یده‌توانی هیلین بدینێ و روحی شاد نه‌بێ، سپی پۆش، چاوانی وه‌كو ده‌ریا، قژی وه‌كو خۆر، ده‌تگوت خۆری له‌گه‌ڵ خۆیدا هه‌ڵگرتووه. به‌ڵام كاساندرای كیژی پریام، كه هیلینی بینی غه‌مگین بوو، چونكه كاساندرا ئاگای له ئاینده بوو "غه‌یبی ده‌زانی".

هه‌ر جارێ كه په‌رده‌ی نێوان ئه‌و و ئاینده وه‌لا ده‌كه‌وت، له‌پڕ ئه‌وه‌ی كه ده‌بوایه له ئاینده‌دا روو بدات، به خه‌ون ده‌یبینی: كه‌شتی، تۆڵه، ئاهه‌نگ، جه‌نگ و شه‌ر، داگیركه‌ران و سه‌ركه‌وتن،

كاساندرا، روانییه هیلین ته‌نكه ته‌مێكی روندكی له چاوه‌كانیا به‌دی كرد، كه له‌پشت ئه‌و ته‌نكه ته‌مه‌وه یه‌ك پارچه زرینگه زرینگی شمشێر وزڕه‌ی زنجیر بوو.

به‌ڵام شازاده‌كانی دی هه‌ركه هیلینیان بینی، به ئه‌سپایی و له بن لێوانه‌وه ده‌یانگوت:

– هیلین، ئه‌فسونگه‌رێكه وه‌كو زه‌رده‌خه‌نه‌ی ده‌ریا.

– هیلین گوڵی ئه‌شقه و دڵان فه‌تح ده‌كات.

– هیلین، دره‌وشاوه‌یه‌كه، كه هه‌ر دره‌وشاوه‌یه‌ك له‌ئاستیدا لێڵ و تاریك ده‌بێ.

لێ كاساندرا، له ته‌می فرمێسكدا، جگه له چه‌ك و ته‌ق و تۆق، ده‌نگی دیكه‌شی دژنه‌وت: ده‌نگێك كه چ كه‌سێك نه‌یده‌بیست. كاساندرا له‌به‌رخۆیه‌وه گوتی: هیلین، چه‌كی بریقه‌دار، ناڵه‌و فیغانی

پڕ سویٚ و ئازار، دەردی بیٚ ئامان، کویلەی دەست و پیٚ لە کۆت و زنجیرە.
پریام گوتی: ئەی پاریس، بەراستی نەمن و نە کەس لە ئیٚمە، هەرگیز، ژنیٚکمان بە جوانی ئەم ژنە نەدیتوە کە تۆ هیٚناوتە، ئیٚمە وەکو منداڵیٚکی خۆمان وەکو خوشکیٚکی خۆمان قەبوڵی دەکەین و خۆشمان دەویٚ.
کاساندرا، کە غەیبی دەزانی، کاتیٚ بەدەم قسەکانی شاوە، بلاٚچەی شمشیٚر وەشاندنی بینی و ناڵەو زاری ژنەوت، بە کوڵ کەوتە گریان. کاساندرا، بەدەم گریە و زاری و هاوارکردنەوە کەوتە قژ رنینەوە و خۆی بە عاردیدا دا. ئەو ئیدی خۆی لە کۆشکەکەی بابیدا نەدەبینی، بەڵکو لە مەیدانی شەڕدا بوو، مەیدانی چی! پڕ لە کوژراوو، بریندار و بڵیٚسەی ئاگر کە نیٚڵەنیٚڵ بە ئاسماندا دەچوو.
کەس گوێی بە کاساندرا نەداو کەسیش باوەڕی بە قسەکانی نەکرد. هەموو غەرقی تەماشای هیلین بوون، دەتگوت خوایەك دەبینن، هیلینش نە بیری لە ئەسپارتە دەکردەوە نە لە هرمیونە، سیحرو جادوو ئەفسونی کردبوو.
مینلایوس، بە کەشتییە رەشەکەی بۆ ئەسپارتە دەگەڕایەوە، خەونیٚکی سەیری دیتبوو و ئەم خەونە نیگەرانی کردبوو. خەونی دیتبوو کە لەماڵەکەیدا، ریٚك بەسەر تەختەکەی هیلنەوە، کۆتریٚکی سپی ومیهرەبان هاتو و نیشتەوە. پاشان هەڵۆیەکی گەورەی پەڕو باڵ زیٚڕین، رەنگاو رەنگ هاتە ژورەکەوە و لە تەنیشت کۆترەکەوە نیشتەوە. هەڵۆکە بە میهرەبانی کۆترەکەی بە چنگ گرت و لەگەڵ خۆیدا بردی، هەڵۆ و کۆترەکە لە ئاسماندا ون بوون. ئەوجا ئازاریٚکی بە سویٚ، وەکو چۆن تیریٚك لە گۆشتی زیندوو رۆ بچیٚ، دڵی پاشای زامدار کرد. مینلایوس، بیری لە خەونەکەی دەکردەوە، بەلاٚم جورئەت و زاتی گیٚڕانەوەی نەبوو. نیگەرانی زۆری بۆ هیٚنابوو و ناچار بوو بگەڕیٚتەوە بۆ ماڵیٚ بۆ لای هیلین.
لەپڕ هاواری کرد: خیٚراتر سەوڵان لیٚبدەن! خیٚراترا خیٚراترا
سەوڵ لیٚدەران، بە هەموو توانایانەوە سەوڵیٚان لیٚدا، بایەکی خۆش و نەرم خۆی بەنیٚو چارۆکە سپییەکاندا کرد و کەشتییەکە بەنیٚو دەریای بیٚ سنووردا رۆیی و گەییە رەخی لاکەدایمون، مینلایوس بەلەز دابەزی. قسەی دەگەڵ کەس نەکرد، سواری گالیسکە بوو، ئەسپە رەشەکەی بەر قامچیان داو بە چوار ناڵە خۆی گەیاندە جادەی سپی و لەویٚندەرەوە هیلین وا هاتم.
پاشای لاوی قژ زەرد، دڵتەنگ و نیگەران، بە گالیسکە و بە چوار ناڵە بەرەو ماڵ دەگەڕایەوە.
بەو پەڕی بیٚ سەبرییەوە بەرەوشار و ماڵ ئەسپی تاو دەدا، بەرەو ئەو شویٚنەی کە پیٚی وابوو هاوسەرەکەی لەویٚندەرە. بە تاسەو بە دڵتەنگییەوە، بە نیٚو بیشەلاٚن، میٚرگوزار، شاخ و دەشتدا ئەسپی تاودەدا، با، یالی ئەسپەکە و پەڕ پەڕەی کلاٚوەکەی خۆی خستبووە سەما. قژی زەردی و چەك و تاقمی زیٚڕینی لەبەر تیشکی هەتاودا دەدرەوشانەوە.
کە لەبەر کۆشکی پاشایەتی لە گالیسکەکەی دابەزی دڵی زۆر بە توندی لیٚی دەدا. پیٚی وابوو جاریٚکی دی هیلین بە بزەی شیرین و خوایانەوە دەبینیٚتەوە.
بەلاٚم نە، هیلین لەویٚندەر نەبوو، نە هاتە پیٚشوازی. تەنیا ریزی دەست و پیٚوەندان لەبەردەمی دا

بوون و هەرمیونە شیان پێ بوو.
هاواری کرد: کوا شا بانۆ؟
کەس قسەی نەدەکرد، کەس وەڵامی نەدەدایە، تەنێ هرمیونە نەبێ.
– دایکمت نەهێنایەوە؟ نەت بردە ماڵەوە؟ لە کوێیە؟ من دایکەم دەوێ!
هەرمیونەی چکۆڵە، کە بە درێژایی رۆژ هەر گریا بوو، سۆراخی دایکی لە مینلایوس دەکرد. مینلایوس، وەکو مردوو، رەنگ لە رووی نەما، وەڵامی کیژە چکۆڵەی نەدایەوە. ئاماژەی بۆ یەکێك لە خزمەتکارەکان کرد کە بێت بۆ ژووری زەماوەندەکەی.
لیو: پرسی: ژووری زەماوەند؟
– ئەو ژوورەی کە تایبەتە بەبووک و زاوا.
کە وەژوور کەوت. مینلایوس رووی کردە خزمەتکاری تایبەتی و گوتی: تۆ کە هەمیشە لە شابانۆ نزیك بوویت، چی دەزانی بۆم بگێڕەوە.
– تازە چوو بوومە ناو جێگەکە دەنگێك بێداری کردمەوە. دەنگەکە لە ژووری شابانۆ وەهات، رامکردە ژوورێ. سەیرم کرد هاورێکەم لە ژوورەوە وەستاوە و ئەو کوڕە لاوەش، کە بەر لە سەفەرەکەتان هاتبووە ئێرە، لەبەرانبەریدا وەستاوە. ئەو لاوە بە شابانۆی گوت: "شابانۆ، ئەگەر حەز دەکەی، من تۆ لەگەڵ خۆمدا دەبەم" و شابانۆ رەنگ لە روویا نەما، بەڵام نەیگوت نە،
– نەیگوت نە؟ کەواتە خۆشحاڵ بوو رەدووی بکەوێ؟
– نازانم، ماندوو خۆشحاڵ دەهاتە بەرچاو. هەموو شتەکان وەکو خەونێکی خێرا بوو، منیش وامدەزانی خەون دەبینم، دەمویست هاوار بکەم، بەڵام نەمدەتوانی، شابانۆ ئاماژەی کردمێ کە بێدەنگ بم، هیچ بەرگرییەکی نەکرد، رێك وەکو یەکێك خۆی تەسلیم بە دژمنێکی سەرکوتوو کردبێ، بە دوای شازادەدا کەوتە رێ.
– بڕۆ، بگەڕێوە بۆ لای هاوکارەکانت، مینلایوس چیتری نەگوت. بەڵام خزمەتکارەکە سیمای شای کە وەکو مردووانی لێهاتبوو، دەنگی شای، کە دەتگوت لە حاڵی مەرگ دایە، بۆ هەمیشە بە هزر و زەینی خۆی سپارد. مینلایوس بە تەنێ مایەوە. خۆی دا بەسەر تەختەکەدا و بێ هیچ گریە و زارییەك، وەکو چۆن درەختێك بەر تورەیی تۆفان بکەوێ. کەوتە سەر عاردی.
نۆکەران، لەبەر ئەوەی نەیان توانی بوو رێ لە هەڵاتنی هیلین بگرن، لە دەری ژوورەکەوە، لە ترسی تورە بوونی شا هەڵدەلەرزین و هەموو ساتێ بەتەمای رووداوێکی ترسناك بوون.
ئەنجام شا دەرکەوت. چارەی، وەکو کەسێك کە ئازارێکی گەورە بچێژێ، دابوو بە یەکداو رەنگ بەروویەوە نەمابوو. بێ هیچ بۆڵە و تورەبوونێك، کەوتە دەستووردان.
– ئەسپەکان ئامادە بکەن! دەبێ بەخۆ بکەوین. نۆکەران ئەسپیان ئامادە کرد. مینلایوس سواری گالیسکە بوو. ئەسپەکانی بەر قامچی داو بەرەو مسینی بۆ لای ئاگامەمنونی برای، وەرێ کەوت.
– پێویستم بە تۆیە، پێویستم بە هەمووتانە، پاریسی کوڕی پریام، هیلینی رفاندووە، خوازبێنکارانی هیلین، لەلای تونداریوس سوێندیان خوارد کە ئەگەر کەسێك بیەوێ هیلین لە مێردەکەی برفێنێ. بە هەموویان سزای دەدەن، ئێستا دەبێ سوێندەکەیان بەرنە سەر. دەبێ

هەمووmان دژی پاریس چەك هەڵگرین.
ئاگامەمنونی شای مسینی، قەولی دا کە کۆمەکی براکەی بکات و هەوڵی دا دڵی بداتەوە.
پاشان مینلایوس چوو بۆ شاری پولس بۆ نك نەستور، دەگەڵ ئارگوس دا چووە دەف دیومیدیوس، دەگەڵ فتیادا چووە لای ئاشیل، لەگەڵ ملیبادا چووە کن فیلوکتیس، لەگەڵ ئیتاکادا چووە جەم ئودیسە. هەموو قەولیان دایێ کە کۆمەکی بکەن، بەڵام ئودیسە کە نیشتمانپەروەر و ئاشتیخواز بوو بە مینلایوسی گوت:
– ئەی شای ئەسپارتە، گوێت لە قسەکانم بێ. راستە ئێمە هەمووmان قەولما داوە بەرگری لە هاوسەری هیلین بکەین، لە قسەی خۆشمان ژێوان نابینەوە، بەڵام بەر لەوەی خۆمان بۆ شەڕ ئامادە بکەین، باشتر نییە هەوڵێك بدەین کە هیلینمان بە ساغ و سەلامەتی دەست بکەوێتەوە؟ چونکە شەڕ کە هەڵدەگیرسێ، شاران دەسوتێنێ، کەشتیان وێران دەکات، هەزاران مرۆڤ دەکوژرێن، ئەو ماڵباتانەی جەنگاوەرانی زرك و زندوو دەنێرنە شەڕ، بەئامانی پڕ لە خۆڵەمێشەوە بۆ ماڵ دەگەڕێنەوە. ئەوانی دی گۆشتن و دەخرێنە بازاڕی کرین و فرۆشتنەوە.
لیو پرسی: "گۆشتن و دەخرێنە بازاڕی کرین و فرۆشتنەوە" مانای چییە؟
– ئەوانەی لەشەڕدا دەبەزین، دەبوونە کۆیلە، شا، شابانۆ، شازادە گەدا، هەژار، زەنگین، پیر، گەنج، هەروەها مندالانیش دەبوون بە موڵکی سەرکەوتووان، سەرکەوتوانیش ئەوانەیان لە نێوخۆیاندا دابەش دەکرد. هەر کارێکیان بویستایە پێیان دەکردن. دەیانتوانی بیانکڕن یان بیانفرۆشن. مینلایوس کە گوێی لەوقسە ئاقڵانەیەی ئودیسە بوو، لە فکران چوو
– هەق بە تۆیە، دەچمە کن پریام تا بزانم کە هیلینم وێدەداتەوە یان نا، چونکە پاریس گەنجێکی کەم ئەزموون و کورت بینە، بەڵام پریام پیرەو بێگومان بە ئاوەزترە، بەڵام دەبێ تۆ لەگەڵم دابێی، چونکە پیاوێکی زاناو بەدەم و زمانی لەوەیە قەناعەت بە خەڵکی تەروادە بکەی کە هاوسەرەکەم وێدەنەوە.
– لەگەڵت دێم. چونکە کاری خێرێ ئەو زەحمەتە دێنێ کە سەفەرێکی لە پێناودا بکرێ و ئاگری شەرێك بکوژێتەوە. ئەنجام هەردووکیان کەوتنە ڕێ. پاش بڕینی چەندین دورگە، لە کەناری ئاسیادا لەنگەریان گرت. لە کەشتی دابەزین و چوونە شاری تەروادە و داوایان کرد کە شای تەروادە ببینن.

"12"

سەفەری ئودیسە و مینلایوس بۆ تەروادە

پریام شاو ئانتینۆرەی پس مامی لە کۆشکی پاشایەتی شاری تەروادەدا پێکڤە ڕۆنیشتبوون، ئەو ئاهەنگەی لەسەر شەرەڤ شازادە پاریس و هیلین بەرپا کرابوو، تەواو بوو بوو، کۆشك و

بارەگا لە حاڵی ئاسایی خۆیدا بوو.ئەو جووتە پێکڤە سەرگەرمی قسان بوون کە خزمەتکارێك وەژوور کەوت و گوتی:
– پاشای تەرواده، دوو کەسی بێگانە هاتوون، یەکێکیان ئودیسەی پاشای ئیتاکایە و ئەوی تریان مینلایوسی شای ئەسپارتەیە. جا نازانم پاشا چ دەستورێك دەفەرمووی؟
– زۆر بەرێزەوە پێشوازیان بکەن.با بێنە ئێرەو بزانین چیان دەوێ. تۆ شازادە ئانیتنۆر، بچۆ پێشوازییان و رێنوێیان بکە و بیانهێنە بۆ کۆشك و بەو پەڕی رێزو شکۆوە رەفتاریان دەگەڵ بکە.
شازادە ئانتینور، یەکسەر چوو بۆ پێشوازی ئودیسە و مینلایوس، بەوپەڕی نەزاکەتەوە خێرهاتنی کردن و بردنی بۆ کۆشك، لە کۆشك و بارەگادا دەست و پێوەندان لەدەوری هەردووك پاشا خڕبوونەوە. پریام کوڕەکانی و برازاکانی، نەوەکانی و پیاو ماقوڵ و زانایانی تەروادەی بانگ کرد و گوتی:
– مینلایوس و ئودیسە، شای ئەسپارتە و ئیتاکا، هاتوونەتە لای ئێمە. بێگومان هیلین یان لێمان دەوێتەوە، تەگبیرمان چییە؟ ئاسیوسی دانا، تۆ کە پیرترین و ئاقڵترینی هەمووانی بڵێ بزانین چ بکرێ؟ ئاسیوسی پیر، بەسەر و ردێنی درێژو سپییەوە وەڵامی دایەوە: ئەی پریام، مادامێکی پرس بە من دەکەی، منیش بیروبۆچوونی خۆمت پێ دەڵێم.پێم وایە رفاندنی هیلین لە مێردەکەی کارێکی دروست نەبوو، پێم واشە ئەگەر مینلایوس داوای هیلینی کردەوە، هەقە بیدەینەوە.
ئاسیوسی پیر قسەی خۆی کرد و رۆنیشت، بەڵام شازادە گەنجەکان لە جێی خۆ هەستان، کردیان بەغەڵبەغەڵب و هاواریان کرد کەئەو ژنە جوانە نادەنەوە و لە هیچ کەسێکیش ناترسن. هەر کەسەو دەیویست قسە قسەی ئەوبێ. پێکەوە هاواریان دەکرد، هەراو هەنگامەیەك بوو کەس لە قسەی کەس حاڵی نەدەبوو، ئەنجام شازادە ئاینە ئاسی برازای پاشا هەستاو قسەی کرد. ئاینە ئاس لاوێکی بە ئاوەزو سەلار بوو، هەمووان خۆشیان دەویست.
دەنگی هێندە رەوان بوو، کە هەموو دەنگەکانی دی کپ دەکردەوە. کاتێ کە ئەانی دی گوێیان لە دەنگی بوو، هەموو بێدەنگ بوون:
– ئەی پاشا، ئەی شازادەکان، گوێتان لە من بێ! پێشنیازێکتان بۆ دەکەم کە رەنگە هەمووتان خۆشحاڵ بکات. پاشا مینلایوس و شا ئودیسەبانگ بکەین و بۆ ئەوەی بزانین چییان دەوێ کۆبوونەوەیەك ساز بکەین و شازادەکان و هەموو خەڵکی بەشداری تێدا بکەن. چونکە دەبێ هەمووشار رازی بێ لەسەر داواکەی ئەوان، پێتان باشە؟
هەموو گوتیان: باشە!
ئەوجا جارچیان راسپێردران کە خەڵکی ئاگادار بکەنەوە، جاڕچییان کەوتنە نێو شەقامەکان وهاواریان کرد:
– هۆ خەڵکینە، پاشاتان بانگێشتی کردوون بۆ کۆبوونەوە، جا لە زێ کەن لە مەیدانی شاردا خڕ ببنەوە!
هەموو کەوتنە پەلەپەل چونکە دەیانویست مینلایوسی مێردی یەکەمی هیلین بدینن و دەیانویست بزانن بۆچی بۆ تەروادە هاتووە.

خەڵکی رژانە مەیدانی هەرە گەورەی شارەوە، کورسی بۆ شازادە و گەورە پیاوان دانرابوو.
ئودیسە و مینلایوس، لەسەرووی شوێنەکە دانیشتبوون، کاتێ مینلایوس، بە دار عاسای پاشایەتییەوە هەستا.بێدەنگی باڵی بەسەر سەرانسەری مەیدانەکەدا کێشا.
– خاینێك پیاوێکی بێ غیرەت، لە ئەسپارتەدا هاوسەرەکەمی رفاندووە. خەڵکی تەروادە ئایا دەتانەوێ هیلین لە شارەکەتاندا راگرن؟ ئەگەر بماندەنەوە، ئەوا هیلاس و تەروادە دۆستایەتیان بەردەوام دەبێ، خۆ ئەگەر نەیدەنەوە ئەا شەڕ دەقەومێ!
پاش قسەکانی مینلایوس، دەنگی ناڕەزایی لە مەیدانەکەوە بەرز بووەوە.
– هیلین هی ئێمەیە.
– نەرفێنراوە!
– بە خواستی خۆی هاتووە!
– نایدەینەوە!
– کەسمان ئامادە نین بیدەینەوە!
– لەشەڕ ناترسین!
– هیلین نادەینەوە!
خەڵکی تەروادە کە لە قسەکانی مینلایوس توڕەبوو بوون، لە هەر چوار نکالەوە هاواریان دەکرد، لەنێو هاتو هاواری ئاپورای خەڵکەوە، ئودیسە بە سیمایەکی هێمن و بێ فێزەوە هەستا. چاوانی بڕی بوونە ئەرزەکە، ئودیسە دەستی بە قسان کرد. هەموو ئامادە بووان، شازادەکان و جەماوەری خەڵکی، بەرێز و ستایشیکی تایبەتییەوە گوێیان لە قسەکانی گرت، چونکە ئەو وشانە کە لە زاری پاشای ئیتاکیا دەردەچوون، وەکو کلو بەفرێك بوون کە لە رۆژێکی زستاندا، لە ئاسمانێ را دەهاتن و دەنیشتنە سەر زەوی.
"خەڵکی تەروادە، شازادەکان، خەڵکینە، دۆستانی ئازیز، گوێتان لە من بێ، لەوەیە هیلین بەئارەزووی خۆی هاتبێ. من نکوڵی لەوەی ناکەم، بەڵام ئایا ئەو هەقەی هەبوو کەبێت؟ ئایا هاوسەری شای ئەسپارتە نەبوو؟بەرای ئەنگۆ رەوای هەقە لەبەر ژنێك، شەڕێکی ترسناك لە نێوان دوو وڵاتی جوان و شکۆداری وەکو تەروادە و هیلاس بقەومێ و پیاوانو لاوانی قارەمان، برایانی ئەنگۆ، دۆستانی ئێوە، رۆڵەکانتان، و هەزاران کەسی دێ بێنە کوشتن؟ شەڕ شاران دەسوتێنێ، کەشتییان وێران دەکات، ماڵان چۆل دەکات خوێن دەڕێژێ، دنیالە خوێندا غەرق دەبێ. ناڵەو گریانی پڕ دەردو ئازار دنیا پڕ دەکات. ئیدی کەس بەشادی ناژی. گریە و زاری ماڵان پڕ دەکات، لە کۆتایی شەڕدا، سەرکەوتووان گۆشت دەکڕن و دەفرۆشن، ئایا رازین لە پێناوی یەك ژن دا، تەنیایەك ژندا، ئەم هەموو نەنگی و ناحەزی و کرێتییە بەسەر خۆتاندا بێنن؟ ئەو ژنە بدەنەوە بە خاوەنی خۆی، با نەبێ بەمایەی فیتنە و بەڵا. ئەی خەڵکی تەروادە، هیلین بدەنەوە بەپاشای ئەسپارتە، تا هیلاس و تەروادە بۆ هەمیشە هەر دۆستی یەکدی بن!"
کە ئودیسە لە قسەکانی بۆوە، خەڵکەکە هێشتا هەر بێدەنگ بوون، هەندێ پێیان وابوو بەگوێی ئودیسە بکرێ و ژنەکە بدرێتەوە. هەندێکیش کە قسە رەقەکانی مینلایوسیان بیر دەکەتەوە،

حەزیان دەکرد هیلین نەدرێتەوە، مشتومڕ کەوتە نێوان هەردوو تاقمەکە، هەرکەسە و دەیویست قسەی خۆی سوار بێ.
ئودیسە بە شێنەیی گوێی دەگرت و لە دڵی خۆیدا دەیگوت گەر رازی نەبن ئەوا پێشنیازی کۆبوونەوەیەکی دیکە بکات لە رۆژی دواتردا.
لەپڕ مینلایوس لەجێی خۆی هەستاو دەستی بەقسان کرد: بە هەرحاڵ خەڵکی تەروادە، ئەو ژنەی کە رفاندوتانە دەیگێڕنەوە یان نا؟ ئێوە بە خۆتانچاك دەزانن کە هیلین هی منە، هیلین هاوسەری منە. بەر لەوەی بێبەبووکی شازادەی دزی ئەنگۆ، هی من بوو، دەیدەنەوە یان نا؟
خەڵکەکە دیسان تورە بوون و هەراو هوریا بەرز بووەوە:
– نە، نا!
– هیلین هی ئێمەیە! نایدەینەوە.
– نایدەینەوە.
مینلایوس هاواری کرد: کەواتە بجەنگن!
– باشە،دە جەنگین.
ئەوسا، بێ گوێدان بە فرمانی پریام، ئامادە بوون تا پەلاماری پاشای ئەسپارتە بدەن.
– نەکەن، بێ غیرەت نەبن!
لی مینلایوس، شمشێر بەدەست وشڵەژاو چەند نەفەرێکی زامدار کرد و ئەوانی دیکەی راونا و لەگەڵ ئودیسەدا هەستاو بەرەو رەخی دەریا چوون و بە سواری کەشتی لەو ناوە دوور کەوتنەوە. هیلین کە گوێی لە هاوار و دەنگە دەنگ بوو چووە سەر یەکێك لە بورجەکان و بینی کە مینلایوس و ئودیسە بەرەو دەریا غار دەدەن. ئەسپارتە و هرمیونەو، کلیتم نسترا و هەموو ئەو شتانەی بیر کەوتنەوە کە جێی هێشتبوون. پڕ بە دڵ حەزی دەکرد لەبورجەکە دابەزێ و بچێ سواری کەشتی ببێ و بۆ وڵاتی خۆی بگەڕێتەوە. بەلانەکی ترسا. نەیتوانی ببزوێ، لە شەرمی ئەو کارەی کە کردبووی، جوڵەی بۆ نەدەکرا، هەستی دەکرد لایەقی ئەوە نییە بگەڕێتەوە بۆ لای منداڵەکەی. ئەم ژنە رۆژانێکی زۆر هەر گریا و گریا، خۆی بوغزاند و نەفرەتی لە خۆی کرد.
مینلایوس، تورەی تورە، تەنێ بە یەك مەبەست بۆ وڵات گەڕایەوە: لە تەروادەدا بجەنگێ، بەزەبری نێزە پاریس لەنێو بەرێ، لە پێناوی بەدەست هێنانەوەی هیلین، تۆڵە لەو خەڵکە بستێنێ.

"13"

سەربوری دیوانەی قەڵب

شەڕ! سەرانسەری یۆنان تەیار بوو، پتر لە هەزار کەشتی پڕ لە جەنگاوەر ئامادەی حەرەکەت

بوون. ئودیسە پاشاش کە لە شەڕ بێزار و ئاشتیخواز بوو، ناچار بوو بەگەڵ ئەوانی دی بکەوێت، لەلایەکەوە ئودیسە گلەیی ئەوەی لە مینلایوس کرد کە بێ حەوسەڵەیە: بۆ لە پرێکا هەستایت و تانەو تەشەرت لەخەڵکی تەروادەدا! ئەگەر تۆ بێدەنگ بوایەی لێت گەڕابا من قسان بکەم،وەزع و حاڵەکە باشتر دەبوو! خەڵکی تەروادەم قەناعەت پێ دەکرد کە هیلین بدەنەوە، خەڵکی وڵاتەکەمان ئێستا نیازی شەڕیان نییە! بەڵام تازە کار لەکار ترازاوە و ناتوانین پاشگەز ببینەوە.دەبێ تەیار بین و حەرەکەت بکەین.

پاشای ئیتاکا بۆیە ئەوەی بە مینلایوس گوت چونکە دەیزانی کە تەنیا بەڵای ترسناک بەڵای خەڵکییەوە شەڕە! ئەو شەڕەی کە ئەو هەوڵی دابوو ڕێی لێ بگرێ، ئودیسە مەیلی لەشەڕ نەبوو. نزیکەی ساڵ و نیوێك بوو ژنی هێنابوو، حەزی نەدەکرد لە پنەلوپەی خێزانی و لە تلەماخوس ی فەرزەندی دوور بکەوێتەوە. زۆری هەوڵ دابوو ڕێ لە شەڕەکە بگرێ. ئەگەر مینلایوس کەللەرەقی کردبوو، لە ڕاستیدا گوناحی لەگەردنی پاشای ئیتاکا نەبوو! ئودیسە پاشا بیری لە هەموو ئەم شتانە دەکردەوە، ئودیسە پاشا هەرچەندە دەیویست ئەرکی خۆی بەرانبەر بە مینلایوس ئەنجام بدات، لێ لە لایەکی دیکەوە، دەیویست ڕێییەك پەیدا بکات کە نەیەڵێ کەسێك بۆ شەڕ بڕوات و بە خۆیشی لەماڵەوە بێ.

فێڵێکی دۆزییەوە کە بە ئەقڵی خۆی باش بوو.کە زانی پالامیدیوسی دۆستی مینلایوس بە دوویدا دێ کە پێکڤە بڕۆن، کیسەیەك خوێی هەڵگرت و بەدوو گاجوت و هەوجاڕێکەوە بەرەو ڕەخی دەریا چوو، کەچاوی بە کەشتییەکەی پالامیدوس کەوت کە بەرەو کەنار دەهات. هەوجاڕەکەی لە گاجوتەکان بەست و کەوتە کێڵانی لمی کەنار و تۆ و دانی خوێیەکە.

پالامیدیوس کاتێ گەییە کەنار، پیاوێکی رووتی بینی کە بە ڕواڵەت تۆوی دەدا.

– هۆو پیاوە کێیە کە کەناری دەریا تۆو دەدا! یانی نازانێ کە لەم کەنارەدا چ شتێك ناڕوێ تۆو دەدات؟

تەماشا، خوێ! بێگومانم شێتو دێوانەیە!

پاشان دێوانەی ساختە، چاوەکانی چەپ و خێڵ کردن، زاری خوار کردو لاقی جوڵاند، بە گاجوتەکانییەوە بە بەردەم پالامیدوس دا ڕەت بوو.پالامیدوس پاش ئەوەی بە وردی دیقەتی دا، سەیری کرد کابرای تۆودەر ئودیسەیە.

– تۆ، ئودیسە، پاشای ئیتاکا؟ بۆ ئەم کارە دەکەی؟ خوێ تۆ و نییە! ئەدی نازانی لەرەخی دەریادا چ گیایەك ناڕوێ؟

– بەڵێ، بەڵێ دەڕوێ! لەسەر لمەکان دەڕوێ، لەسەر ئاو دەڕوێ، لەسەر دیوار دەڕوێ، لەسەر سەری بنیادەم دەڕوێ! لەسەر کەپوو دەڕوێ! کەپوی خڕو جوانت هەر بۆ ئەم کارە باشە، ئەوجا درەختی خوێی لەسەر دەڕوێت! دەمەوێ کەپوی تۆش تۆو بدەم.

ئودیسە، زۆر بە جدی ئەو قسانەی کرد، ئەوجا لوێچێك خوێی لە کیسەکە دەرهێنا و بە توندی دای بەسەروچاوی پالامیدوس داو ڕەت بوو.

پالامیدوس، خوێییە شێدارەکەی کە چاوانی دەسوتانەوە لەسەرو رووی خۆی پاك کردەوە و

گوتی:
– بەستەزمان، شێت بووە! چتۆ دەشێت بەو هەموو ئاقڵی و زرنگییەوە شێت ببێ؟! باشە چۆن بۆ شەڕ دەڕوات، مەحاڵە بتوانێ حەرەکەت بکات. دەبێ لەماڵەوە بمێنێ! باوەڕم بەمە نایەت، هەر چۆنێك بوو دەبێ راستی کەشف بکەم، چ بکەم؟
پالامیدوس، بیری کردەوە وکردەوە لە ئەنجامدا بە خۆشحاڵییەوە بە خۆی گوت: دۆزیمەوە! دۆزیمەوە.
لیو پرسی: چی دۆزی بووەوە.
– رێبازی کەشف کردن و دوزینەوەی حەقیقەت. چوو بۆ کۆشکی پاشا، تلەماخۆسی ساوا لە بێشکەدا نووستبوو، بێ ئەوەی خەبەری بکاتەوە، هەڵیگرت و بۆ رەخی دەریای هێنا.
ئودیسە لەسەر شۆ بڕین و تۆ دانی خۆی بەردەوام بوو، لێ گاجووتەکان وەکو جاران نەدەڕۆیشتن، بەڵکو ئودیسە وەکو قرژاڵ بەرەو دواوە دەیهاژوتن.
پالامیدوس، تلەماخوسی لەسەر زەوییەکە ولە نزیکی گاسنەکە دانا و لە دڵی خۆیدا گوتی: ئەگەر ئودیسە بەراستی شێت بێ، ئەوا هەست ناکات کە ئەم ساوایە منداڵەکەی خۆیەتی وناوەستێت. خۆ ئەگەر گاجووتەکەکان رابگرێ. هەنگینێ دیاردەدات کە شێت نییە و لەگەڵ ئێمەدا بۆ شەڕێ دێت.
کە ئودیسە منداڵەکەی لەسەر زەوی دابینی، ئیدی پەشۆکاو نەیزانی چ بکات. رێگەی خۆی بگۆڕێ؟ یان بگەڕێتەوە دواوە؟ جا کە پالامیدوس فێڵەکەی کەشف کردبوو، ئیدی چ پێویستی دەکرد ئەم لەسەری بڕوات! ئودیسە گاجووتەکانی راگرت و دەستی لە تۆدانی خوێ هەڵگرت.
پالامیدوس گوتی: ئەی ئودیسە، ئودیسەی شێت! ئەم شێتاتییە چ بو دەست دابوویی؟ بۆچی تۆو بە لەشی تلەماخوس دا ناکەیت؟ کێ دەڵێ گیایەکی باشی لێ ناڕوێت! ئودیسە، نەیدەزانی چ وەڵامێك بداتەوە. بە بێدەنگی دەیڕوانیە ئەوساوایەی کە تازە خەبەری بوو بووە و دەستە چکۆڵەکانی لە لمەکە رۆ کرد.
– بڕۆ، بڕۆ شای ئیتاکا، هەر تۆ بەهۆش و زرینگ نیت، خەڵکی تریش هەن. بڕۆ خوێ و منداڵەکە بەرەوە بۆ ماڵێ، گاجووتەکانیش لە تەویلە بکە تا پێکڤە بچینە شەڕێ.
ئودیسە، منداڵەکەی لە باوەش کرد، خوێیەکەی بردەوە، گاجووتەکانی لە تەویلە کرد، ئەوجا سەربازەکانی بۆ شەڕ ئامادە کرد. کەشتییەکانی خستەگڕ و دەگەڵ پالامیدوسدا وە حەرەکەت کەوت. بابی پیرو هاوسەری جوان، تلەماخۆسی ساوا، خێزان و خەڵکی و ئیتاکای بە جێهێشت. دووری لەو هەموو ئازیز و خۆشەویستانە بۆ پاشای دانا زۆر زەحمەت بوو. سالآنێکی زۆر خەڵکی ئیتاکا شا بانۆ، بابی پیر و تلەماخۆس چاوەنواڕی گەڕانەوەی ئەو قارەمانە بوون. چونکە لەپاش شەڕیش زۆر بەسەرهاتی لێ قەوما، بۆیە دوا نەفەر بوو کە لە جەنگی تەروادە گەڕایەوە و هاتەوە بۆ وڵات.

"14"

حیکایەتی ژنی ساختە

ئودیسە لەگەڵ پالامیدوسدا بەرێکەوت، لەگەڵ ئەودا گەییە شاری ئایولیس. لە قەراخی ئەم شارەدا هەموو پاشایان و دەریاوانان بە کەشتییەکانیانەوە خڕ بووبوونەوە. پێشوازییەکی گەرمیان لە ئودیسە کرد. لێ هەموو قارەمانەکان نەهاتبوون. هێشتا یەکێکیان کەم بوو، ئاشیل، کوڕی پلیوسی شای فتیا، نەجیبترین و ئازاترین قارەمان نەهاتبوو. چۆن بوو ئاشیل لەنێو ئەواندا نەبوو؟ ئەو هەمیشە لەریزی پێشەوە بوو بۆ شەڕ و پێشبڕکێییان: لە هەر شوێنێك دا پێویست بەسەرەنێزە و شمشێران بوایە، لەهەر شوێنێك پێویست بە هێزی بەرگری بوایە، ئاشیل لەوێ دەبوو، ئەدی ئێستا بۆچی نەهاتبوو؟ لەکوێندەرە؟ پاشای ئیتاگا گوتی: بەخۆم دەڕۆم تا سەر لەم نهێنییە دەر بکەم.

ئودیسە چو بۆ تاقیبی ئاشیل، دیارە دۆزینەوەی ئاشیلی قارەمان هەروا ئاسان نەبوو. ئاشیل نەیدەزانی شەڕ راگەیەنراوە. دایکی، واتە تەتیس بەدەستێ جلکی ژنانەوە ناردبووی بۆ لای لوکومیدوسی پاشای ئسکوروس.

ئاشیل لە ئسکوریوسدا، کە لەنێو ژناندا دەژیا، زەماوەندی دەگەڵ یەکێکیان بەنێوی دیدامیا کردبوو. لە ئسکوروسدا چ کەسێك جگە لە پاشا و دیدامیا نەیاندەزانی کە ئاشیل پیاوە، چونکە جلکی ژنانەی لەبەر دەکرد.

تەتیس نەیدەویست کە ئاشیل بۆ تەروادە، بڕوات، چونکە دەیزانی ئەگەر ئاشیل بچێتە شەڕی تەروادە بە جوانەمەرگی دەمرێ، هەربۆیەش بۆ دوڕگەی ئسکوروسی ناردبوو و لوکومیدوسی راسپاردبوو کە هیچ شتێکی لەمەڕ شەڕ پێ نەڵێ.

ئاشیل، جلکی ژنانەی دەبەر دەکرد و دەنێو ژناندا دەژیا. ئەگەر یەکێك ئەوی دیتبا، باوەڕی نەدەکرد ئەو کچۆڵەیەو بەو گۆنا سوور و قژە زەردەوە، ئاشیل بێ! بەڵام ئودیسە سوسەی شوێنەکەی ئاشیلی کرد.

جلکی بازرگانی لەبەر کرد، سەندوقێکی گەورەی لە تەوقەی سەر، شانە، پێڵاو قوماشی بەبایەخ، روپۆش و شتی دیکەی ژنانەی پڕ کرد و چوو بۆ ئسکوروس، کە گەییە ئەویندەر وای دەنواند کە دەیەوێ کاڵاکانی بە کیژانی شا بفرۆشێت. نۆبەداران نەیانناسیەوە و ڕێگەیان پێدا کە ڕەت ببێ. کە گەییە لای کیژانی پاشا پیرە سەندووقی کردەوە و هەموو شتەکانی لەسەر مێز بڵاو کردەوە.

کچۆڵان، هەموو بە خۆشحاڵییەوە دەوریان لێدا.

– چەند ملوانکەیەکی جوانە!

– چ روو پۆشێکی چاکە:

– ئەم گوڵدۆزییە بۆ من دابنێ.

–ئەم پارچە قرمزەش بۆ من.
– ئەم پێڵاوانە چەند جوان دروست کراون.
– ئەم دۆلابە زێڕە چەند نەخشی جوانی پێوەیە.
بازرگانی ساختە، دوو شتی لە بنی سەندووقەکەیدا شاردبۆووەو و نەیدەویست بەکیژانی پاشای نیشان بدات. ئەو دوو شتەش نێزە و کڵاوخودەکەی ئاشیل بوو. هەردووکیانی هەڵگرت و لە ناوەندی مێزەکە و لەنێو پارچە و ڕوپۆشەکاندا داینان. قارەمان هەر کە چاوی پێیان کەوت. لەجێی خۆی راپەڕی، دەستانی ئودیسەی گرت و چاوی لە دوڕ چاوانی بڕی، بەدەم کوشینی دەستەکانی شای ئیتاکاوە گوتی:
– ئەی بازرگان، تۆ کێی؟ تۆ بازرگان نیت. تۆ بۆ فرۆشتنی پارچە و ڕوپۆشان نەهاتوویە ئێرە، بۆ من هاتوویت. بڵێ بزانم چت لە من گەرەکە. ئەوەی لە دڵتدایە بیڵێ.
ئودیسە، ئەو خەڵکەی دانە لاوە کە چاویان لە چاوی قارەمان بڕی بوو، ئەوجا گوتی:
– پێویستە ئەوەت پێ بڵێم کە بەم زووانە شەڕ لە نێوان هیلاس "یونان" و تەروادەدا بەرپا دەبێت، چاکترین جەنگاوەران ئامادەی حەرەکەتن و شوێنی تۆی هەرە بە توانا و هێز لە نێویاندا چۆڵە، منیش کە ئێستا قسان دەگەڵ تۆدا دەکەم، ئودیسەی پاشای ئیتاکام، ئەی ئاشیل، من ناناسیت؟
– دەتناسم، دەتناسم! بەڵام من بێ ئاگام لەوەی تۆ دەیڵێی! کەس هیچی بەمن نەگوتووە! ئێستا دەزانم بۆچی دایکم منی بۆ ئێرە، بۆ نێو ژنان ناردووە! تەتیس لە من دەترسێت!
جەنگاوەران لە کوێن؟ خێرا پێم بڵێ تا پێیاندا بگەم!
ئودیسە گوتی: من دەگەڵ خۆمدا بۆ ئایولیست دەبەم، دەتبەم بۆ ئەو شوێنەی کە پاشایان و قارەمانان چاوەنۆڕی تۆن. ئاشیل جلەکە ژنانەکەی داکەند، نێزەکەی هەڵگرت، کڵاوخودەکەی خستە سەر قژەزەردەکەی و وەکو جەنگاوەرێك لەنێو کیژەکانەوە دەرکەوت، پاشان دەگەڵ ئودیسەدا بەرەو ئایولیس وەرێکەوت. بەڵام تەتیس، کەبینی رۆڵەکەی رۆیی گریا. چونکە تەتیس دەیزانی کەئەگەر ئاشیل بڕوات بۆ ئەو شەڕە ئیدی ناگەڕێتەوە. هەر بۆیەش بەرەو کەناری دەریای پڕخرۆش لەگەڵی داچوو، لەهەمێزی گرت:
– ئاشیل، کوڕەکەم مەڕۆ! تۆ گەنجێکی جوان و بەختەوەری! مەڕۆ، لەلای دایکت وەمێنە. دەگەڵ هاوسەرەکەتدا وەمێنە، مەڕۆ، لەوێندەر ڕووبەڕووی ئازار و خوێن و مەرگ دەبیەوە! ئەم ژیانە بۆ تۆ پڕ لە ئەشق و خۆشەویستی شادییە!
دیدامیای کیژی لوکومیدوس، هاوسەری ئاشیل، مات و بێدەنگ بوو. بەڵام لە ئەنجامدا ئەویش کە لە نێو خۆشکەکانیدا وەستابوو، بەدەم گریانەوە تکای لە قارەمان کرد کە نەڕوات:
– ئاشیل من بە جێ مەهێڵە! ئەگەر تۆ بڕۆی منداڵەکەمان بە هەتیوی گەورە دەبێت و من بۆ هەتا هەتایە بەدبەخت دەبم.
– منداڵەکەمان بێ باب دەبێت راستە. بەڵام بۆ هەتا هەتایە دەتوانێ شانازی بەوەوە بکات و بڵێ بابی لەمەرگ نەدەترسا.واز بێنە. با من بڕۆم. دیدامیا، هاوسەرم واز بێنە با بڕۆم. دایکە، من

قەولم داوە ئەگەر بتەوێ، پەشیمانم بکەیەوە، خۆشەویستی تۆ چ بایەخێکی نامێنێ.
تەتیس و دیدامیا بەگریانەوە دوور کەوتنەوە. ئاشیل و ئودیسە وەرێکەوتن و لە شاری ئایولویسدا لەگەڵ ئەوانی دیدا یەکیان گرتەوە. هەزاران کەشتی پڕ لە جەنگاوەران ئامادەی حەرەکەت بوون.

"15"

سەربوری شازادە ئیفیژنی

هەزاران کەشتی بەسەد هەزار جەنگاوەرەوە ئامادەی لەشکرکێشی بوون. لە دەوروبەری ئایولیس، لە تەنگەیەکی باریکی دەریایی دا، کە یونان و دورگەی ئوبویی لێکدی جودا دەکردەوە، خڕ بوو بوونەوە. لەوێندەر چاوەنۆڕی دەستووری ئاگامەمنون بوون کە فەرماندەی گشتی هێزەکان بوو.
لێ ئاگامەمنون نەیدەتوانی فەرمانی حەرەکەت دەربکات. باهۆزێکی زۆر توند دەشت و دەریای گرتبوو و نەدەکرا چارۆکەی کەشتییەکان هەڵبدرێ و ترسی ئەوە هەبوو کە کەشتییەکان لەنێو بچن.
جەنگاوەرو سەربازەکان سەبریان سوا بوو. هەڕەشەی ئەوەیان دەکرد کە هەموو شتێك لەوێندەر بەجێ دەهێڵن و بۆ ماڵی خۆیان دەگەڕێنەوە. فەرماندەکان نەیاندەزانی چۆنیان هێور بکەنەوە. کە دیتیان وەزع و حاڵەکە بەرەوخراپی دەچێت، ئودیسە چوو بۆ لای ئاگامەمنون و گوتی:
– فەرماندەی گشتی، چ بکەین؟ سەربازەکان بێ تاقەت بوون کەوتوونەتە مقۆ مقۆ. بەرای من کاتی ئەوە هاتووە بڕیارێك بدرێ.
– باشە، تۆ بڵێ چ قرێرێك بدرێ؟ بەخۆت دەبینی کە ناشێت حەرەکەت بکرێ! باو باهۆز کەشتییەکان غەرق دەکات، هەر کە لە کەناریان دوور بخەینەوە، تۆفان دەیانشکێنێ، توڕیان دەداتە دەرێی دەریا.
– هەق بە تۆیە،دەبێ کارێك بکرێ! جا با زانایەك یان فاڵچی و تێروان و غەیب زانێك بانگ بکەین و بزانین ئەوچ دەڵێ: هەڵبەتە رێیەکمان پیشان دەدات.
– بیرێکی باشە! راوێژێك دەگەڵ کاگاسی تێڕواندا دەکەین. ئەوزۆر شتان دەزانێ کە ئێمە نایزانین. رەنگە تێمان بگەیەنێ کە ئەم تۆفانە بۆچی نانیشێتەوە. دۆستی من ئودیسە بچۆ بە دووی کالخاسدا، منیش لێرە لەنێو ئەم چادرەدا دەنێرم بەدووی مینلایوسی برامدا کۆ دەبمەوە تا چارەسەرێك بدۆزمەوە. بڕۆ ئودیسەی دانا بڕۆ.
دوای تۆزێك، شای ئەسپارتە، شای مەسینی، شای ئیتاکا و کابرای تێڕوان هەموو لە چادرەکەدا حازر بوون. تێڕوانەکە ئیکلامی بۆ پادشاکان کردو پرسی کە چییان لەو دەوێ. ئاگامەمنون

گوتی: چارەسەر و تەگبیرێکمان لە تۆ دەوێ. نازانم ئەم باو باهۆزە کەی دەنیشێتەوە. بڵێی خواوەندێك تووڕە بووبێ وبیەوێ سزامانبدات؟ ئاخۆ دەتوانین لەبری تووڕەبوونەکەی قوربانییەك پێشکەش بکەین؟ قسە بکە کالخاس، ئێمە چاوەڕوانی وەڵامی تۆین.

کالخاس وەڵامی دایەوە: بەڵام من چ تەگبیرێکم پێ دەکرێ، ئەگەر ئەوەی کە من دەیزانم بیڵێم، لە هەموو ژیانمدا هەر بەر نەفرەتان دەکەوم، ئەوەی من دەیزانم ئەوەیە کەیەکێك لەئەنگۆ گیرۆدەی بەڵایەکی گەورەیە. کەواتە باشتر وایە چ قسەیەك نەکەم. هەم بۆ من باشترە، هەم بۆ ئێوە.

ئاگامەمنون گوتی: من فرمانت دەدەمێ کەقسە بکەی. من قەولت دەدەمێ کەهیچ یەکێکمان نارەحەتت نەکەین، بە پێچەوانەوە بە تەگبیر وپێشنیازی تۆ دەکەین. مەترسە و قسە بکە.

هەنگینی کالخاس کەوتە قسان، ئەی شا، رۆژێك تۆ لە لێرەواردا چوویتە راوی نیچیرێك کە بەلای خواوەندی راوو شکارەوە، واتە بەلای ئارتەمیسی خواوەندی راوەوە، پیرۆز بوو.

– وایە کالخاس.

– ئەو رۆژە لە لێرەواردا حەیوانە کێوییەکی بەڵەکی فرە قۆچت بینی کە غاری دەدا. دوی کەوتی. تیرێکت تێ سرەوان، تیرەکەت رێکبەر دڵی کەوت و کوشتت، وایە؟

– وایە کالخاس

– ئەو رۆژە کە حەیوانەکەت کوشت گوتت: " ئەمەش جەزرەبەیەکی جوان بۆ زیوس! تەنانەت ئارتەمیسی خواوەندی راوشکاریش نەیتوانی ئەم کارە ئەنجام بدات! تەنانەت ئارتەمیسش نەیتوانی ئەم حەیوانە کێوییە لە تیرەکەم دەرباز بکات!" وا نییە.

– دروستە، ئەی تێڕوان

– ئەی ئاگامەمنون تۆ پێت وابوو کە ئارتەمیس. قسە زلەکانتی نەژنەوتووە، بەڵام خواوەند گوێی لە قسە پڕ غرورەکانت بوو، تووڕە بوو، سوێندی خوارد کە تۆڵە بستێنێ، جا ئێستاش ئەی فەرماندەی گشتی، ئەگەر نەزرێکی لە قەبێڵ نەکەی، نایەڵێ تاقە یەك کەشتیت لە جێی خۆی بجوڵێ.

– چ نەزرو قوربانییە؟ پێم بڵێ کالخاس، من ئامادەی هەموو جۆرە نەزرو قوربانییەك هەم.

– خواوەند دەڵێ: "ئەگەر ئاگامەمنون "ئیفیژنی" کیژی بە من پێشکەش بکات و لەسەر سەکۆی پەرستگە بیکاتە قوربانی و لە پێناوی مندا کیژەکەی بکوژێتەوە، هەنگینێ دەیبەخشم و کەشتییەکان دەتوانن هەرەکەت بکەن."

ئاگامەمنون کە گوێی لەم قسانە بوو دار عاساکەی دا بە عاردی داو نەیتوانی جڵەوی فرمێسکان بگرێ. ئەوجا بەدەنگێکی پڕ ئازارەوە گوتی: کالخاس، تۆ راست دەکەی و منیش بە دڵنیاییەوە ناتوانم سەرپێێچی بکەم. لەلایەکەوە ناتوانم کیژەکەم، بەختەوەری ماڵەکەم، بکەمە قوربانی! ئەمە جگە لەوەی کە "ئیفیژنی" لەمەسینییە! من چۆن دەتوانم بۆ ئێرەی بێنم؟ ئاخر چی بەکلیتم نەسترا بڵێم؟ چۆن پێی رابگەیەنم کە دەبێ کیژەکەت بمرێ؟ لەهەر لایەکەوە دەڕوانم،چ شتێك نابینم جگە لە ئازار و ئازار و ئازار!

ئودیسەی شای ئیتاکا هاتە پێشەوە و گوتی:

– ئاگامەمنون، تۆ شای هەموومانی، ئێمە بۆ تۆمان بە فەرماندەی گشتی دانا چونکە بەرای من تۆ لە هەر هەمووومان بەهێزتر، دلێرتر و زاناتری، کەچی وا لە بەرانبەر یەکەمین گرفتی خۆتدا شپرزە بوویت؟ ئایا کیژەکەت لە ولأت خۆشتر دەوێ؟ کاغەزێك بۆ کلیتم نەسترای خێزانت بنووسە کە ئاشیلی کوڕی پلیوس، دەیەوێ لەگەڵ ئیفیژینی دا زەماوەند بکات، بۆیە دەستبەجێ ئیفی ژینی بۆ ئایولویس بنێرە، هەر کاتێ کە ئیفیژینی گەیی، هەنگینێ قرێر دەدەین.

– ئەدی ئاشیل چ دەڵێ؟ هەرگیز رازی نابێت ناوی ئەو بکرێ بە دێوجامەی هەڵخەڵەتاندنو راوی ئافرەتێك کە بزانێ چمان کردووە، هەنگینێ باوەڕی بە چ شتێك نامێنێ! دوچاری نائومێدی دەبێت.

– ئاشیل پێ نازانێت، چونکەکەس پێیناڵێ، چونکە هەموو چاوەڕوانی چوونە شەڕن! بە قسەم بکە، زەرەر ناکەی.

ئاگامەمنون قایل بوو، بەهاوکاری ئودیسە نامەکەی ئامادە کرد. نامەکەی بەمجۆرە نووسی:

"کلیتم نەسترا، شابانۆی مەسینی، ئیڤیژینی کیژمان بۆ ئایولیس بنێرە، چونکە ئاشیلی کوڕی پلیوس، دەیەوێ زەماوەندی دەگەڵ بکات، تۆ ئاشیل دەناسیت: بەهێزترین و نەجیبترین قارەمانە، ئیفیژینی هەرگیزهاوسەری لەوچاکتری دەست ناکەوێ. جا بۆیە کیژەکەمان بۆ ئایولیس بنێرە، چونکە ئاشیل دەیەوێ بەر لەوەی بەرەو تەروادە حەرەکەت بکەین بیگوازێتەوە."

ئاگامەمنون نامەکەی نووسی و دایە دەستی قاسیدێك کە بەپەلە بیگەیەنێتە دەستی کلیتم نەسترای شابانۆی مەسینی، قاسید حەرەکەتی کرد. شارانی تیبس، مگارا و کورینتی بڕی و گەییە مەسینی، چوو بۆ کۆشکی پاشایەتی و بەسەر سامی لەبەر دەرگا وەستا. لەنێو کۆشکەکەوە ئاوازێکی شیرین، کە هەرگیز وێنەی نەژنەوتبوو، دەگەییە گوێ. دەنگی ئاوازی ئیڤیژینی بوو. شازادەی بچووك دەیویست بە دەنگە سازگار و شیرینەکەی دڵی شابانۆ بداتەوە. ئەم گۆرانییەی دەگوت:

" ئاگامەمنونی شای مەسینی حەرەکەتی کردووە.دوور کەوتۆتەوە، تا لە مەیدانی شەڕدا خاینان تەمبێ بکات، پەڕێکی زێڕین بەسەر کلاوخودە پۆڵایینەکەیەوە دەدرەوشێتەوە. شمشێری تیژ بەدەستیەوە دەبریقێتەوە ئەو لەگەڵ سەربازەکانی دا لە شەڕدا، عەینی خواوەندان سەرکەوتووە. شمشێری بریقەداری دژمنان دەتۆقێنێ. دژمنان لە بەرانبەر شمشێریدا بە ترس و لەرزەوە هەڵدێن، ئەو سەرکەوتووە.سەرانسەری هیلاس لەسەر رێگەی جەژن و ئاهەنگیان بەرپا کردووە. لە هەموو هیلاسدا گۆرانی شادی دەگوترێ و ئاوری خۆشی دەبریسکێتەوە. شا بۆ ماڵەکەی دەگەڕێتەوە. شابانۆی هاوسەری ئازیزی لەسەرێ را دەرگای لێدەکاتەوە.!"

کەشازادە لە ئاواز و گۆرانییەکەی بووەوە، قاسیدەکە وەژوور کەوت.

– ئەی شابانۆ، نامەیەکی هاوسەرت، شاو فەرماندەی گشتی ئاگامەمنونم بۆ هێناویت.

– ئاگامەمنون؟ شا لە کوێندەرە؟ هێشتا حەرەکەتی نەکردووە؟ دیارە نەخۆشە؟

– ئەی شا بانۆ، شا نەخۆش نییە،ها لە ئایولیس، بە هەزاران کەشتی و بەلەمەوە ئامادەی حەرەکەتە.

کلیتم نەسترا نامەکەی کردەوە، خوێندییەوە و دای بە ئیفیژینی. شازادە خانم کە نامەکەی خوێندەوە لە خۆشیاندا سور هەڵگەڕا، ئایا راستە؟ ئاشیل دەیەوێ بیکات بەهاوسەری خۆی؟ ئاشیلی قارەمانی قژ زەرد، ئەو لاوەی کەهەموو هیلاس خۆشیان گەرەکە؟

لیو گوتی: راست نەبوو؟

– راست نەبوو، لێ ئیفیژینی وایدەزانی کەراستە، چونکە حەزی دەکرد شوو بە پیاوێکی نەجیب بکات،بۆیە خۆشحاڵ بوو کەشوو بەئاشیل بکا. گالیسکە و ئەسپ و جلك و خشڵی بە هاداریان ئامادەکرد. شابانۆ، ئیفیژینی سواری گالیسکە کرد. ئوریستیسی کۆرپەلەی لە هەمێز گرت و بەرەو ئایولیس هەرەکەتیان کرد.

لیوپرسی: ئۆریستیس؟ ئەمە لە کوێ بوو؟

– بچوکترین منداڵی کلیتنم نەسترا و ئاگامەمنون بوو. ئاخر شاو شابانۆی مەسینی سێ منداڵیان هەبوو. ئیفیژینی گەورەترین، ئیلکترا دووەمین، ئوریستیسی سێیەمیان بوو. ئیلکترا لەماڵ مایەوە ودایکیان ئوریستیسسی بچوکی لەگەڵ خۆیدا برد. رێگە زۆر دووردرێژ بوو. ئەسپی ژێر عەرەبانەی زێڕین بە نێو کێواندا تاویان دەدا. یاڵی بەڵەکیان بەدەم باوە سەمای دەکرد، رۆپۆشی سپی شابانۆ و ئیفیژینی بەدەم باوە شەپۆلیان دەدا.

بەشارانی کرینت، مگارا وتبس دا رەت بوون، گەیینە ئایولیس، بەر لەوەی بگەنە شار وەستان. چونکە کەمپی سەربازان بەری دەروازەی شاری گرتبوو.

شابانۆ و شازادەخانم لە گالیسکە دابەزین. لاوێکی بالآبەرزی قژ زەردی قۆزیان بینی، کە خۆی بەسەر نێزەکەیدا دابوو بە حەیرماوی سەیری ئەوانی دەکرد.

– ئێوە کێن وا بە تاقی تەنێ هاتوونەتە نێو ئەم هەموو سەربازە؟ ئەگەر حەز دەکەن ئەمن لە گەڵتان دێم من ئاشیل ی کوڕی پلیوسی شای فتیام.

ئاشیلی کوڕی پلیوس؟ ئەی جەوان سلاوت لێ بێ! کەواتە تۆ ئەو شازادەیەی کە داوای ئیفی ژینی کیژی ئاگامەمنونت کردووە؟

من ئاشیل م بەلآم داوای ئیفیژینی م نەکردووە. بەلآم پێم ناڵێی تۆ کێی؟ پێدەچێت شابانۆ بی! بۆچی ئەم پرسیارە لە من دەکەی؟

شابانۆ، وەلآمی نەدایەوە، زۆر سەری سوڕما. ئایائەوەی کە ئاگامەمنون بۆی نووسی بوو دروست نەبوو؟ ئەدی بۆ ئەو نامەیەی بۆ ناردبوو؟ بۆچی ناردبووی بەدووی ئیفیژینیدا.

کلیتم نەستراو ئیفیژینی هەردووك بێدەنگ بوون. ئاشیل ی قارەمانیش لەبەر ئەوەی نەبادا پرسیارێکی نابەجێی لە دەم دەربچێ، بێدەنگ بوو، پاشان پیرەمێردێکی ردێن سپی کە خزمەتکاری ئەمەکداری کلیتم نەسترا بوو، لەشارەوە هاتوو خۆی بەسەر دەست وپێی شابانۆدا خست و گوتی: شا بانۆی مەسینی، هەڵێ،خۆت لە ئایولیس دوور بخەوە! ئیفیژینی، کیژیشت لەگەڵ خۆتدا ببە! چونکە ئەگەر لێرە بەجێی بهێڵی دەمرێت! زەماوەند دەگەڵ ئاشیلدا داوە، تەنیا بیانووە وهیچی دی. بە حەقیقەت ئاگامەمنون بەتەمایە ئیفیژینی بکوژێتەوە. بۆ ئەوەی ئارتەمیسی خواوەندی شکارو راو رێ بە لەشکرەکەی بدات کە بۆ جەنگ بڕوات، دەیەوێ ئیفی

ژینی لە قەبێڵی ئارتەمیس بکات! ئەی شابانۆ، هەڵێ، شازادە خانم بگەیەنەوە مەسینی.
کاتێ ئاشیل حاڵی بوو کە ئاگامەمنون و ئودیسە چ فێڵێکیان کردووە، زۆر خەمین و نیگەران بوو و گوتی:
– ئیفیژینی، دڵ لە دڵ نەدەی و نەترسیت، تا من لە دنیادابم کەس ناتوانێ دەستت بۆ بێنێ! نابێ کەس وا بزانێ کە ناوی من بەکەڵکی هەڵخەڵەتاندنی ژنێك بێت! من نەجاتت دەدەم و ئەگەر دژی هەمووان وەستابمەوە!
لێ ئیفیژینی گوێی بە قسەکانی قارەمانی لاو نەدا، لەپڕ بابی بینی کە لە دوورەوە بەرەوئەم دێت، بەرەو پیری بابی چوو، دەستی لە ملی وەرێنا، ماچی کرد و نەوازشی کرد.
– باوکە، راستەکە گوایە تۆ دەتەوێ من بکوژییەوە؟نە، راست نییە! بڵێ راست نییە بابە! تۆ زۆر لەوە خۆشتر دەوێم کە ئەو بیرە سامناکە بکەیەوە! بڵێ راست نییە! پاشای مەسینی بەدەم هەنسك هەڵدانەوە هاواری کرد: راست نییە، راست نییە، من شتی وام ناوێ، هیلاس ئەوەی دەوێ. ئارتەمیس، ئەم قوربانییە زاڵمانەیەی دەوێ! تێڕوان دەڵێ: "ئەگەر ئیفیژینی نەمرێت، ئێمە ناتوانین حەرەکەت بکەین و بچین بۆ جەنگ و کێوی و درندان ژنەکانمان دەدزن، بە پێچەوانەوە ئەگەر ئەو بمرێت هیلاس ئازاد دەبێت."
ئیفیژینی، تۆزێك لە بابی دوور کەوتەوە و چاوی لە دوڕ چاوانی بڕی.
– باوکە، من دەمەوێ لە پێناوی ئازادی وڵاتەکەمدا بمرم. ئێوە هەمووتان، هەزاران پیاو، بۆ جەنگ بڕۆن و هیچ نەترسن، تەنانەت منیش ناترسم. ئاشیل، بەرگری لە من مەکە، تۆش دایکە مەگری. چونکە ژیان جوانە و مردن لەپێناوی نیشتماندا، جوانترە، سەکۆی تایبەتی قوربانی لە کوێیە؟ من ئامادەی قوربانیم.
ئیفیژینی، بەرەو لێری پیرۆز وەڕێ کەوت. لە ناوەندی لێرەواردا، لەنێو پاوانێکی بەرین دا، پەیکەری ئارتەمیسی خواوەندی شکار، بەپێوە وێستا بوو. ئاشیل و ئاگامەمنون لە گەڵ ئیفیژینی دا چوون، کلتیم نەسترا لە جێی خۆی نەجوڵا. ورتەی نەکرد. خواحافیزی لە کیژەکەی نەکرد. بەڵام لە دڵەوە لە ئاگامەمنون بێزار بوو.
لە لێرەواری پیرۆزدا، جەنگاوەران مات و بێدەنگ خڕ بوونەوە. شازادە خانم خۆراگر و سەرفراز ئامادەی مردن بوو، ئەوجا بە جەنگاوەرەکانی گوت: ئەمە منم، من لە پێناوی نیشتمانمدا لێرەم. خۆشحاڵ ببنو هیلاس رزگار بکەن و سەرکەوتن بەدەست بێنن.
هەموویان ستایش وئافەرینی شازادە خانمیان کرد. هەموویان کەبیریان لە مەرگی دەکردەوە، لە ناخی ناخدا هەستیان بەئازارێکی گەورە دەکرد. کالخاسی تێڕوان تاجی لەسەرشازادە خانم نا.
ئاشیل، بە ئاوی پیرۆز، سەکۆی تایبەتی قروبانییەکەی شت و پاشان گوتی:
– ئەی خواوەندی هەیڤ، ئارتەمیسی راوچی، ئەم کیژە جوانە قەبول بفەرموو، و لەبری ئەوە سەرکەتنمان پێ ببەخشە.
ئاگامەمنون و مینلایوس و هەموو پاشاو جەنگاوەران. مات و بێدەنگ لە دەوری سەکۆی قوربانییەکەریزیان بەستبوو، سەریان داخستبوو و چاویان بریبە عاردی.

لەم کاتەدا، لەبری داهاتنەوەی شمشێر بۆ سەر سەری شازادە خانم، هاوارێکی دووردرێژ لە دەوروبەری لێرەکەوە بەرز بووەوە وبێدەنگییەکەی شکاند. هەموو سەریان هەڵبڕی. شازادە خانم نەمابوو، لەبری ئەو لەسەر سەکۆ تایبەتییەکە، حەیوانەکێوییەکی سپی یەکجار جوان بە دیار کەوت. حەیوانە کێوییەکە، هێدیٚ و هێمن وەستا بوو چاوەنۆڕی ئەوە بوو بکریٚ بە قوربانی. کالخاسی تێڕوان گوتی: خواوەند نەیویست کە ئیفیژینی بمریٚ! ئیدی دەگەڵ خۆی بردەوە وئیدی لە ئێمە تورە نییە.

ئاشیل، ئاگامەمنون، هەموو پاشاو جەنگاوەران زۆر خۆشحاڵ بوون. دابی قوربانی تەواو بوو و ئەوانیش خۆیان بۆ رۆیشتن ئامادە کرد.

با رێڕەوی خۆی گۆڕی، خۆی بەنێو چاڕۆکاندا کرد. کەشتییەکان بەرەو ناوەندی دەریا وەحەرەکەت کەوتن.هێزی چەکدار رەخی دەریای بەجێهێشت، تەنگەیەکیان بڕی و بەنێو دەریای پان و بەرین کەوت، بەرەو تەروادە پێشڕەوی کرد. هەموویان بانگی فەرماندەی گەورە ئاگامەمنونیان دەکرد. ئاگامەمنون لەسەر کەشتییە گەورەکە وەستابووو دەستووری دەدا.

لیٚ کلیتم نەسترا، بە خۆ و منداڵەکەیەوە، لە رەخی دەریادا مایەوە. بە بێزاری دەیڕوانییە شا و بەو خەیاڵەی کە کیژە ئازیزەکەی کوژراوە، بیری لە تۆڵەئەستاندنێکی ترسناك دەکردەوە.

لیو گوتی: ئەنجامی دا؟

لیا پرسی: چی کرد؟

– پاش ئەوەی مێردەکەی لەشەڕ گەڕایەوە کوشتی.

– بۆچی کوشتی؟ ئیفیژینی خۆ نەمردبوو، کێوە چوو بوو؟

– چوو بوو بۆ وڵاتێکی دوور، بۆ وڵاتی ئایوریس "قرم" چوو بوو. لیٚ کلیتم نەسترا ئەوەی نەدەزانی. هەر چەندە هەموو شتێکیان بۆ باس کردبوو، لیٚ باوەڕی نەکردبوو، چونکە پێی وابوو بۆ دڵدانەوەی ئەو ئەو قسانە دەکەن.

لیو پرسی: ئەدی ئیفیژینی بۆ ماڵ نەگەڕایەوە؟

– گەڕایەوە، بەڵام دوای چەندین ساڵ. کاتیٚ گەڕایەوە کە کلیتم نەسترا مردبوو.

– ئەها، راستە، بیرم کەوتەوە. وا بزانم ئوریستیس کوشتی. پیاوە خراپەکەش هەر ئەو کوشتی، نێوی چی بوو؟

– ئاژیستی ناو بوو، ئەو کەسەی کە بابی ئاگامەمنونی کوشت بوو. بیرتە؟

لیو گوتی: بەڵیٚ لە حیکایەتێکی دیدا بۆت باس کردبووم.

– کاتیٚ ئاگامەمنون حەرەکەتی کرد. ئاژیست بۆ مەسینی گەڕایەوە و باسی زۆر شتی خراپی بۆ کلیتم نەسترا کرد: "چەند پیاوێکی باشت هەیە! پیاوێك کە کیژی خۆی دەکوژێت. گەر من لە جێی تۆ بام تۆڵەم لیٚ دەستاند! بەخۆت دەزانی کە من تۆم خۆش دەویٚ!" هێندەی لە بن گوێیان خوێند، تا بێزاری کلیتم نەسترا لە ئاگامەمنون سەری کرد، کاتێکە شا گەڕایەوە، شا بانۆ بەهاوکاری ئاژیست کوشتی. ئوریستیس لە مەسینی نەبو،، لە وڵاتێکی دوور بوو، کە گەورەبوو و بەم سەربورەی زانی، بۆ ماڵ گەڕایەوە و بە هاوکاری ئیلکترای خوشکی هەردووکیانی کوشت.

پاشان پەشیمان بووەوە، ئارام و ئوقرەی لەبەر برا، پاشان چوو بۆ وڵاتی تایوریس، خوشکەکەی تری، واتە ئیفیژینی \دۆزییەوە، پێکەوە بۆ مەسینی گەڕانەوە.
لیو: باشە نەتدەتوانی لەم حیکایەتەدا شتێکی دی دروست بکەی و کارێکی وەها بکەی هەمووان پێکدی شاد ببنەوە و کەس نەمریٚ؟
– باشە، ئەوەیشت بۆ باس دەکەم؟

"16"

حیکایەتی دوو شاو دوو کۆیلە

هەبوو نەبوو، لە شارێکی ئاسیادا پاشایەك هەبوو بەنێوی ئیتیون، ئەم پاشایە دۆستی پریامی پاشای تەروادە بوو، کە یونانییەکان لەگەڵ پریامدا بەشەڕ هاتن، ئیتیون، دژی یونانییەکان وەستا.
لیو پرسی: وڵاتەکەی ئیتیون گەورە بوو؟ بەقەد هەموو ئاسیا بوو؟
– نە، بە ئەندازەی هەموو ئاسیا نەبوو! وڵاتی ئیتیون نێوی سیلسی بوو، لە یونان بچووکتر بوو، هیلینیەکان، چوون بۆ سیلسی، سەرکەوتن، پاشای ئەوێندەریان کوشت. حەوت کوڕی شایان کوشت، هەرچی شتی بە نرخ هەبوو تالاَنیان کرد، ژنی زۆریان بە یەخسیری هێناو هەموو ئەو دەستکەوتانەیان لە نێوان خۆیاندا دابەشکرد.
لیو پرسی: ژنان بۆ؟
– بۆ کۆیلایەتی سودیان لێ وەردەگرتن.
– چۆن هەڵسوکەوتیان دەگەڵ کویلەدا دەکرد؟
– ئەگەر خودان کویلە باش بوایە، بەباشی رەفتاری دەگەڵ کویلە دەکرد، ئەگەر خراپ بوایە، خراپ رەفتاری دەکرد، بەلاَم هیچ کەسێك حەزی نەدەکرد ببیٚ بە کۆیلە، ئەگەر خاوەنەکەی زۆر باش بوایەش، لەسەر دابەشکردنی کۆیلە و ژنانی جوان و شتی بە نرخ، بەردەوام لەنێو پاشایان و فەرماندەکاندا ناخۆشی دروست دەبوو.
ئاشیل لەنێو هەموو دەستکەوتەکاندا کیژێکی هەڵبژارد بەنێوی بریسەیس، ئاگامەمنون کیژێکی هەڵبژارد بەنێوی فریسەیس کە کیژی یەکێك لە کەشیشەکانی ئاپولون بوو.
لیو پرسی: ئەدی شازادە خانم نەبوو بە قوربانی تا چ کەسێك ئیتر ژنان نەدزیٚ؟
– ئیفیژینی؟ دروستە. بەلاَم یونانیانی کۆن وا بیریان نەدەکردەوە کە ئەمە دزی بیٚ. چونکە هەر لەشکرێکی سەرکەوتوو بۆی هەبوو دەست بەسەر هەموو شتێك داو تەنانەت بەسەر بنیادەمانیش دا بگریٚ، پاریس، بە دزییەوە هیلینی لە شامینلایوس رفاند بوو، بەلاَم بە پێی دابی یونانیان کاتیٚ ئاشیل، بریسەیس،ی گرت ئەمە دزی نەبوو، بەڕای هەمووان ئەمە هەقێکی ئاسایی و حەلاَڵ

بوو. هەڵبەتە بریسەیس–ش بەمە قاییل بوو، هەرچەندە بە کۆیلە بوونی لەبەر گران بوو، لیو، تۆ دەبێ ئەوە بزانی کە پیاوانی ئەو سەروبەندە کەمێك کێوی و هۆڤی بوون و پێیان وابوو، هەقی خۆیانە کە کویلەیان هەبێ و کۆیلە رابگرن و بەجۆرێك کە ئێمە ئێستاکێ ئەم کارە تەنانەت دەرهەق بە راگرتنی گیاندارانیش بەڕەوا نازانین.

– باشە، ئاشیل لەگەڵ کۆیلەکاندا باش بوو؟

– پێم وایە باش بوو.

– بە باشی رەفتاری دەگەڵ دەکردن؟

– لەوانەیە، چونکە وێڕای ئەوەی کە پیاوێکی جوامێر و نەجیب بوو، بەڵام کەمێك توند و توڕەش بوو. ئاشکرایە کە لەحاڵی توڕەییدا بێ رەحم وبێ ئینساف دەبین. بەهەر حاڵ بریسەیس بووبە هی ئاشیل و فریسەیس بوو بەهی ئاگامەمنون، هەردووك پاشا خۆشحاڵ بوون بەوەی کە سەرو کۆیلەی هێندە جوانیان هەیە، زۆر بە گەرمی پێشوازیان کردن. سواری کەشتییان کردن و دەگەڵ خۆدا بۆ تەروادەیان بردن.

لیو گوتی: نا، بۆ یونانیان بردن!

– نا، بردیانن بۆ تەروادە، چونکە ئاواتی گەورەیان ئەوە بووکە هیلین بەدەست بێننەوە، بەڵام خریسەی بابی فریسەیس، کە زانی یونانییەکان کیژەکەیان بردووە، سەراپای دایە ئازار. گریا. خەمبار بوو. بەڵام پاشان بیری کردەوە کە گریان بێفایدەیە.بۆیە کەوتە هەوڵدان تا فریسەیس وەربگرێتەوە. ئیدی هەرچی شتی باشی هەبوو لە "زێڕ، زیو، مس، عاج، کوتاڵی نایاب" کۆی کردنەوە و دەگەڵ خۆی بردنی بۆ لای کەشتییەکانی دژمن، کە گەییە ئەوێندەر، کەوتە رجاو تکا کە رێی بدەن لەگەڵ فەرماندەدا قسە بکات.

– ئەی یونانییەکانی زێڕین چەك، خواوەندان ئێوەیان سەرخست، ئێوە کیژە ئازیزەکەم بدەنەوە و ئەو هەموو سامان و گەنجەی کە هێناومە لە بری ئەو بۆ خۆتانی بەرن. من کەشیش و غەیبزانی خواوەندی هەتاوم، ئەگەر ئێوە ئەم چاکەیەم دەگەڵ بکەن، ئاپولونی خواوەندی هەتاو، چاکەتان دەداتەوە. یونانییەکان هەموو هاواریان لێ هەستا: خریسە لەسەر هەقە، با جگەرگۆشەکەی وێدەینەوە.

لێ ئاگامەمنون، بە توڕەیی لە جێی خۆی رابوو و هاواری کرد:

– ئەی خریسە لێرە بڕۆ، هەرگیز نەت بینمەوە، چونکە من کیژەکەت نادەمەوە. بە پێچەوانەوە، دەگەڵ خۆمدا بۆ مەسینی دەبەم. لەوێندەر تا پیری دە خزمەتی مندا دەبێت. کەواتە گەر دەتەوێ سەرت سەلامەت بێ تا زووە لێرە بڕۆ و یەك قسەی دی نەکەی.

کە ئاگامەمنون ئەو قسانەی کرد، خریسە ترساو بەملکەچی رۆیی، فریسە، کە لەوێندەر دوور کەوتەوە، لە خوای هەتاو پاڕایەوە کە سزای ئاگامەمنون زیاد بکات.

خواوەندی هەتاو گوێی لە پاڕانەوە ولاڵانەوەی خریسە بوو، بۆ تەمبێ کردنی ئاگامەمنون لە چیای ئولەمپ هاتە خوارێ. تیرو کەوانێکی زیوینی لە شان بوو و وەکو شەو دەهاتە پێشێ. لەسەر کێوێك و بەرانبەر بەکەشتییە یونانییەکان رۆنیشت. کەوانەکەی بە دەستەوە گرت و کەوتە

تیرەندازی لە هێستران، ئەسپان، پیاوان، نۆ شەو و نۆ ڕۆژان هێستر وئەسپ و زەلامی کوشت، نۆ شـەو و ڕۆژان ئـاگر و دوکـەڵ بـەرپا بـوو، یونانیـانی کـۆن کـە کەسـێکیان لـێ مردبا بـە تابوتـەوە جەنازەکەیان بەخاك نەدەسپارد. بەڵکو چیلکەو داریان لەسـەر مردووەکە کەڵەکە دەکرد و دەیان سوتاند.

لیو گوتی: باشە ئێسا کەس نییە جەنازان بسوتێنێ؟

– با ئێسـتاش هەیـە. هەنـدێ جار مـردووان دەسـوتێنن لـێ بـە شـێوازێکی زۆر خراتـر، ئەوسا مردووەکانیان لە هەوای ئازاد دا دەسووتاند و خۆڵەکەوەی مرۆۋ و دار تێکەڵ بە یەکدی دەبوو. لێ ئێستا مردووەکان دەخەنە جۆرە کورەیەکی تایبەتییەوە تا خۆڵەمێشەکەیان خالیسە بێ.

لیو پرسی: بۆچی؟

– نازانم، لەوەیە وا بیر بکەنەوە کە خۆڵەمێشی بەشەر زۆر لـە خۆڵەمێشی دار گرینگتر بێ، وەکو چۆن یونانیانی کۆن، ئێسکی سوتاوی بەدەنیان لە قاپی سەرنراوەدا هەڵدەگرت.

– باشە، با لەسەری بڕۆین.

– بەڵێ، نۆ ڕۆژان بوری و ژمارەی کوژراوان زۆر بوو. هەنگینێ ئاشیل فەرماندەکانی کۆ کردەوە و گوتی: ئاگامەمنون، من پێم وایە وا چاکترە بۆ ماڵ بگەڕێینەوە. ئەگەر ئەم بایە لـەم کونـەوە بـێ شتاقمان دەرناچین، با لە دانایەك لە غەیب زان و تێڕوانێك بپرسین کە خواوەندی هـەتاو بۆ ئـەم هەموو قارەی لێ هەڵگرتووین و بپرسین کە چ بکەین باشە و تەگبیرمان چییە.

هەموو قسەکانی ئاشیلیان بەگەن کرد، پاشان کالخاسی تێڕوانی پیر هەستاو گوتی:

– ئاشیل، ئەگەر تۆ دەستوور بدەیت من قسان دەکەم، لێ دەزانم یـەکێك لـە پاشاکان، کە لێرەیـە، لـێم تـوڕە دەبـێ ڕقـم لێهەڵـدەگرێ. ئاشـیل وەڵامـی دایـەوە: کـەس نـە تـوڕە دەبـێ و نـە ڕقت لـێ هەڵدەگرێ. من قەولت دەدەمێ کە کەس خراوەت دەگەڵ ناکات، ئەگەر پێویست بکات لەسـەر تـۆ کـە تەنانـەت بەگـژ ئـەو پاشـایەش دا دەچـم کـە فـەرمانمان پـێ دەدات، قسـەی خـۆت بکـە و باکت نەبێ،

کالخـاس دەسـتی بـە قسـان کـرد، خریسـە، کەشیشـی خواوەنـدی هـەتاوە و یونانییـەکان بەدرەفتارییان دەگەڵ کردووە، جا بۆیە خواوەندی هەتاو لێمان توڕەیە، تا فریسـەس، نەدەینـەوە بە خریسە، دەست لە کوشتارمان هەڵناگرێت، نەك هەر دەبێ فریسەیس بدەینەوە، بـەڵکو نـابێ چ شتێکیشی لەبری وەرگرین.

ئاگامەمنون، بە چاوانی وەکو دوو پشکۆی ئاگری توڕەوە لە جێی خۆی هەستاو هاواری کرد:

– بێ ئـەوەی چ شـتێك وەربگرین؟ یانی من نـابێ لـەبری فریسـەیس داوای چ شـتێك بکـەم! ئەمـە ڕاستە کالخاسی شووم؟ ڕاستە، تـۆ هەمیشـە ئامادەی بیر بکەیـەوە و شـتێك دژی من بڵێـی؟ پێـت وایە خەڵکی بە گوناحی منەوە دەمرن، چونکە نەمویستووە کویلەکەم بەخریسە وێدەمەوە؟ نا، نـا نایدەمەوە، چونکە هەم لە ژنەکەی خۆم باشترەو، لە جوانیشدا لـەو کـەمتر نییـە، لـێ قەیـدی نییـە، کۆیلەکەم دەدەمەوە، چونکە تۆ دەڵێی کە جەنگاوەرەکان لەبەر من دەمرن. لێ ئێوە دەبێ تۆڵەم بۆ بکەنەوە، چونکە ماقوڵ نییە ئێوە ئەو هەموو شتەتان بەربکەوێ و من هیچم بەرنەکەوێ!

ئاشیل، وەڵامی دایەوە: ئەی ئاگامەمنونی ریسوا، ئەی ئاگامەمنونی پیسکە، تۆ داوای قەرەبوو دەکەی؟ قەرەبووی چی؟ ئەوەی لە جەنگ داگیرا هەمووی دابەش کراوە، خۆ ناکرێ هەر هەمووی کۆ بکەینەوە و جارێکی دی دابەشی بکەینەوە.

ئەوجا ئاگامەمنون هاواری کرد: ئێوە دەبێ تۆڵەی ئەوەم بۆ بکەنەوە، ئەگەر ئێوە ناتانەوێ ئەوەم بۆ بکەن، بەخۆم دەست بەکار دەبم و کۆیلەی یەکێکیان دەبەم. با جارێ بڕۆین کەشتییەك بگرین و فریسەسی سوار بکەین و بەرێی بکەین و یەکێکتان تا نك بابی دەگەڵی بچن.

ئاشیلی کوڕی پلیوس بە تورەیی روانییە ئاگامەمنون و گوتی: ئەی ئاگامەمنونی لەخۆبایی، ئەی پیسکە، چۆن یەکێك لە ئێمە دەنێری؟ من نەهاتووم بۆ ئێرە تا دژی خۆم بجەنگم. خەڵکی تەروادە هیچیان لەمن نەدزیوە، نە گا، نە ئەسپ، نە ژن، هیچکاتێکیش زوڵمیان لەوڵاتی من نەکردووە، ئێمە تەنێ لەبەر خاتری تۆی مەغروری سەگ سیفەت و مینلایوسی برات هاتووین بۆ تەروادە. کە قسە دێتەسەر شەڕ، کاری هەرە سەخت و دژوار بەمن دەسپێردرێ، هەموو هەر چاوتان لەمنەو هەموو هەر ستایشی من دەکەن، لێ کەقسە دێتە سەر خەڵات و دەستکەوت، هەنگێنێ دەبێ باشترین دەستکەوت بۆ تۆ بێ. من لێرەدا بەتۆ دەڵێم: چیتر لێرە بەند نابم بەخۆم و کەشتییەکانمەوە بۆ وڵاتی خۆم دەگەڕێمەوە. هەرگیز بە کەسێکی وەکو تۆ کۆمەك ناکەم.

ئاگامەمنون گوتی: ئاشیل، تۆش لێرە بڕۆ. بەلامەوە گرنگ نییە؟ من لێرەدا هێندەم قارەمان وشاو شازادە هەن کە بتوانم چاوپۆشی لە ئاشیل بکەم. لێ بۆ ئەوەی تێ بگەی کە من کێم، هەر کە فریسەیس گەڕایەوە لای بابی، ئەوسا دێمە چادرەکەت و بریسەیست لێ وەردەگرم و هەموو بۆیان دەردەکەوێ کە فەرماندە منم نەك کەسێکی دی و ئیدی کەس زات ناکات وەکو تۆ قسەم دەگەڵ بکات.

ئاشیل، تورە بوو، هەڵیکێشایە شمشێر تا لە ئاگەمەمنون بدات. بەڵام پاڵاس ئاتینا بەردەمی گرت.

لیو پرسی: بۆ بەردەمی گرت؟

– چونکە ئاشیل تا ئەو ساتە لەسەر هەق بوو، ئەگەر ئاگامەمنونی زامدار بکردایە، بەخۆی زەرەری دەکرد. بۆیە ئاشیل شمشێرەکەی نەوەشاند، بەڵام مەجلیسەکەی بەجێهشت و رۆیی، ئاگامەمنون خۆی نەچوو تا بریسەسی لێ وەربگرێ، لێ دوو قاسیدی نارد.

لیا پرسی: قاسید کێیە؟

لیو وەڵامی دایەوە: جاران لەزەمانی کۆندا، هەندێ پیاو هەبوون، لەبری رۆژنامە، هەواڵیان بە خەڵکی دەگەیاند، ئەوانە پێیان دەگوترا قاسید.

– دەیانگوت: ئەمە روویدا، ئەوە روویدا، شەڕە، شازادە لە دایك بووە!

– هەروەها کارو راسپاردەشیان ئەنجام دەدا، بۆ وێنە ئەمجارە چوون بۆ چادەرکەی ئاشیل تا بریسەیس بێننەوە، بەڵام قسەیان نەکرد، چونکە ئەو ماموریەتە خراپەیان بەدڵ نەبوو کە فەرماندەکەیان دە ئەستۆی خستبوون.

لێ ئاشیل کە ئەوانی بینی گازی کردن، وەرن قاسیدان وەرن، ئێوە هیچ خەتایەکتان نییە.

www.pertwk.com

پاترۆكلوس، برۆ، برۆ بریسەیس بدۆزەوە بەم قاسیدانەی بسپێرە.
پاترۆكلوس، بریسەیسی دایە دەست قاسیدەكان، بریسەیس دەگریا و نەیدەویست ئاشیل بەجیٚ بێلٚیٚ.
لیو: لەبەر ئەوەی ئاشیل لە گەڵیا باش بوو.!
ئاشیل لە چادرەكەی خۆیدا مایەوە، گریا. بۆ مەیدانی جەنگ نەچوو، چاوەنۆڕی كرد تا ژمارەیەكی زۆری سەرباز بەدەستی هكتۆر و ئاینەیاس كوژران.
ئاگامەمنون، زۆر پەشیمان بوو لەو كردەوە ناشیرینەی كە دەرهەق بە ئاشیلی بەهێزترین قارەمانی یونان كردبووی، چونكە كە تەروادەییەكان زانیبویان ئاشیل تۆراوە و ناچێتە مەیدانی شەڕەوە، چەشە بوو بوون و دەستێكی باشیان وەشاندبوو و یونانییەكی زۆر كوژران.
بۆیە فەرماندەی گشتی، نەیتوانی كۆتایی بە شەڕەكە بێنیٚ و ئەو لەشكرەی بۆ شەری تەروادە هاتبوو، نزیكەی دە ساڵێك لە مەیدانی شەڕدا مایەوە.

"17"

شەڕی تەن بەتەنی پاریس و مینلایوس

ئاشیلی شای میرمیدونییەكان، تۆرا بوو، نە دەچووە شەڕەوە، رۆژانی بە تاقی تەنیٚ و غەمگین لە نێو چادرەكەدا دەگوزەراند وبیری لەو تانەو تەشەرە دەكردەوە كەلێی درابوو، تەنیا پاترۆكلوسی پس مامی لەگەڵ دابوو. سەربازەكانی لە كەناری دەریادا خەریكی نێزە هاویشتن بوون. ئەسپەكانی بە هێمنی لە پاوانەكەدا دەلەوەڕێن عەرەبانەی جەنگاوەریان لە كەناری چادەكان بیٚ كار كەوتبوون، چ كەسێك لە جماعەتەكەی ئاشیل بیری لە شەڕ نەدەكردەوە.
جەنگ دەستی پێكرد. دوو لەشكر بەرانبەریان لێكدی گرت.
لەشكریانی تەروادە كردبوویان بە هات و هاوار. بەڵام یونانییەكان بە پێچەوانەوە مات و بێدەنگ بوون و گوێڕایەڵی دەستووری فەرماندەكانیان بوون. لەنێو تەروادەییەكانەوە، جەنگاوەرێكی قۆز و جوان، كە كەوڵە پڵنگێكی وەسەر شانیا دابوو، تیروكەوان لە قەد، هاتە بەرەوە. نێزەیەكی بەدەستەوەبوو. سەری بەرز گرتبوو، سەرفرازو مەغرور هاواری دەكرد. ئێستا وەرن! وەرن بۆ شەڕ! كیٚ پیاوە با بێتە پێشەوە. من شازادە پاریسم من هیلینم رفاندووە! ئەگەر پیاون وەرن تۆڵەم لیٚ بستێنن!
پاریس هاواری دەكرد و مێرخازی دەكرد. شای ئەسپارتە، كە گوێی لە هەڕ وگەڤی ئەو بوو، لە عەرەبانەكەی دابەزی و بەرەو ریزی سەربازەكانی پاریس غاریدا. دەتگوت شێرێكە و نێچیری دڵخوازی خۆی دۆزیوەتەوە. پاریسی بینی. ترس سەراپای داگرت. ورەی بەردا و بە بەرچاوی سەربازەكانەوە پاشەوپاش هەڵات. پاریس وەكو مەرێك كە گورگێكی برسی و درندەی بینی بیٚ

غاری دەدا. هەرو گەڤەکەی چەند ساتێ لەمەوبەری بیر چوو بووەوە. بیری لەمە نەدەکرەوە کە هەڵاتنی ئەو شەرمەزارییە بۆ هەموو تەروادەییەکان، هکتۆری برا گەورەی کە ئەوی بەو حاڵەوە بینی، دەم ودەست وبە تورەیی بەرەو رووی غاری دا و گوتی: پاریسی بەدبەخت! جوان وەکو خوا، ترسنۆك وەکو کەروێشك، دژمنانمان گاڵتەت پێدەکەن. دەڵێن: ئەو کوڕی پریامە کەلە قسە کرن و ژن دزیندا ئازایە، بەڵام لە مەیدانی شەڕدا ئامادەی فیرارە. وەکو مشکە، ئەگەر چووبایتە پێشێ و نیشانتدابا کەبە تاقی تەنێ ئامادەی شەڕی، ئافەرین و ستایشیان دەکردی. بەڵام تازە دوا سەربازیش دەزانێ کە تۆ ترسنۆکی! باشە کە تۆ زاتی رفاندنی هیلینت هەبوو، بۆچی ئێستا ناوێری خۆت لەبەردەم مینلایوس دا بگری؟ ئاه، خۆ خەڵکی تەروادە ئەگەر خەڵکێکی باش نەبوایەن، ئێستا بەردبارانیان دەکردی، چ شەرمەزارییەکی گەورەت بەملدا هێنان. پاریس، گوێی لەم قسانەی براکەی بوو، لە شەرماندا سور هەڵگەڕاو گوتی:

– هکتۆر، لۆمەم مەکە! ئافرودێتە هیلینی بەمن داوە، هەڵبەتە چ کەسێك دیاری خواوەند رەفز ناکاتەوە. بەڵام با پێت بڵێم کە من ئیدی، راناکەم و ئامادەی دوئیلم لەگەڵ مینلایوسدا. با تەروادەییەکان لەلایەکی مەیدانەکەدا بن و یونانییەکان لە لایەکی تری. من و مینلایوس لەو ناوەڕاستەدا دوئیلی خۆمان دەکەین و نابێ کەس یارمەتی کەسمان بدات. هەر کەسێکمان سەرکەوتین با هیلین و سەروەت و سامانەکەی بۆ ئەو کەسە بێ و شەڕ بڕێتەوە.

کە شازادە پاریس ئەمەی گوت، هکتور ناوەڕاستی رمەکەی گرت و بەرزی کردەوە و غاری دایە نێوان هەردوو لەشکرەکەوە، تەروادەییەکان کە ئەو نیشانەیەیان بینی هێدی بوونەوە و شا ئاگاممنون هاواری کرد: سەربازان، بڕوانن، هکتۆری کوڕە گەورەی پریام، دەیەوێ شتێك بڵێ.

هکتۆر، بە دەنگێکی رەوان، لە نێو هەردوو لەشکری کروکپدا، گوتی: ئەی یونانیان، ئەی تەروادەییان، من بە ئەنگۆی رادەگەیەنم کە پاریس ئامادەیە شەڕی تەن بەتەن دەگەڵ مینلایوسدا بکات، هەرکەسێك براوە بوو ئەوا هیلین بە سەروەت و سامانییەوە دەبێ بە هی ئەو، لە پاش ئەم شەڕی تەن بەتەنە، ئیدی شەڕ دەبڕێتەوە. ئیدی ئەنگۆ سواری کەشتییەکانتان دەبن و بۆ ماڵی خۆتان دەگەڕێنەوە و کەس هەقی ئەوەی نابێ سەرەنێزەو شمشێران بەکار بێنێ. ئایا ئەمەتان قەبوڵە؟ هەردوو لەشکر کروکپ گوێیان لە قسەکانی قارەمان گرت. پاش ئەوە مینلایوسی شای ئەسپارتە قسەی کرد:

– ئێمە رازین، ئیدی لەم شەڕەدا یان پاریس یان من یەکێکمان دەمرین و ئەوەی دەمێنێتەوە هیلین بۆ خۆی دەبات. کەس سەرەنێزە و شمشێر بەکار نەهێنێ. جگە لە ئێمە هەردوکمان، بەڵێن بدەن کە کەس بەڵێن و سوێندی خۆی نەشکێنێ. ئێمە هەردووکمان شەڕ دەکەین تا یەکێکمان دەمرین. پاشان ئیتر شەڕ بەیەکجاری دەبڕێتەوە.

کە مینلایوس لە قسەکانی بووەوە، جموجوڵی شادی کەوتە نێو هەردوو لەشکرەکەوە، چونکە هەر یەکێك لەو سەد هەزار جەنگاوەرە وای بیر دەکردەوە کە بەو زووانە شەڕ دوایی دێت و بە ئاشتی و سەلامەتی بۆ ماڵ دەگەڕێنەوە.

ئاگامەمنون، ناردی دوو بەرخ بێنن. پاشای پیری تەروادەش هەمان کاری کرد. بەرخەکانیان

کوشتەوە و بۆ سوێند خواردنەکە، شەرابیان لە جامی زێڕین کرد. ئەوجا ئاگامەمنون سوێند نامەکەی خوێندەوە.
– ئەی زیوسی مەزن و شکۆدار،ئەی خواوەندی نەمری ترۆپکی چیای ئۆلەمپ، گوێ بگرن! تەماشای شەڕی تەن بەتەنی پاریس و مینلایوس بکەن. هیچ کەسێك جگە لە پاریس و مینلایوس هەقی نییە دەست بۆ سەرەنێزە و شمشێران ببات. هەر کەسێك سەرکەوت، هیلین بۆ خۆی دەبات و ئیدی شەڕ کۆتایی دێت. کەس نابێ سوێندو پەیمانی خۆی بشکێنێ، ئەگەر هەر کەسێك پەیمان شکێنێ کرد، مێشکی وەکو ئەم شەرابە برژێتە سەر زەوی!
ئاگامەمنون جامە زێڕینەکەی دا بەعاردیدا و شەرابەکە وەکو خوێنی سوور رژایە سەر زەوی. پاشان سەد هەزار سەرباز دەستیان هەڵبڕی و سەد هەزار دەنگ سوێندەکەیان گوتەوە.
دوبارە بێدەنگی بەرقەرار بوو. هەردوو لەشکری بەڕیز وەستاو، بە نیگەرانییەوە چاوەنۆڕ بوون. ئودیسە و هکتۆر ئەندازەی زەوییەکەیان گرت و کاتێ نیشانەکان دانران. هکتۆر کلاو خودێکی وەرگرت و ئودیسە قورعەکانی تێ خست، بۆ ئەوەی بزانن کێ لەو دووانە یەکەمجار سەرەنێزە بهاوێ. قورعەیان راکێشا، بۆ پاریس دەرچوو. پاریس، دەم ودەست نێزە درێژەکەی گرتە قەڵغانەکەی مینلایوس. خۆی دانەواندەوە تا خۆی لەهێزی جەزرەبەکە بپارێزێ و بریندار نەبێت. پاش ئەوەی دانەوییەوە، یەکسەر هەستایەوە، شمشێرە زێڕینەکەی هەڵگرت و بە توندی دای بەکڵاوخودەکەی پاریس دا. کلاو خودەکە هیچی لێنەهات. بەڵام شمشێرەکە لە دەستی مینلایوس دەرچوو و لە حەوادا دوو لەت بوو. مینلایوس، بە قەڵغانی شکاوو زرێی دڕاو و شمشێری شکاوەوە، تووڕە و ترۆ خۆیدا بەسەر پاریسدا. زیادەی کلاو خودەکەی گرتو هەوڵی دا دژمن بە عاردیدا رابکێشێ و بیکوژێت. خۆ ئەگەر لەو کاتە پڕ خەتەرەدا ئافرودێتە فریای پاریس نەکەوتبوایە، بێگومان بەنی کلاوخودەکەی پاریسی دەخنکاند. ئافرودێتە بەنی چەرمی کلاوخودەکەی کە پاریس لە ژێر چەناگەی خۆی بەستبوو، پچڕان. پاریسی لەباوەش گرت و لە مەیدانەکەی دوور خستەوە و بردی بۆ کۆشك. ئەو ژیانی پاریس ی کڕییەوە. بەڵام ژیانێکی پڕ شانازی نا.
مینلایوس، وەرچەرخایەوە، بەڵام پاریسی لەوێندەر نەبینی. هەموو شوێنێکی بەدوودا گەڕا، نەیدۆزییەوە. دەنگە دەنگ کەوتە نێو سەربازەکان. ئەوجا ئاگامەمنون، بە دەنگی بەرز، بە جۆرێ کە هەردوو لەشکرەکە گوێیان لێ بێ، گوتی:
– پاریس هەڵاتووە و مینلایوس براوەیە، کەواتە هیلینی بە سەروەت و سامانەکەیەوە وێدەنەوە، کەس وەڵامی نەدایەوە. لێ سەربازێکی تەروادەیی بەنێوی پانداروس لەدڵی خۆیدا گوتی: ئەگەر من تیرێك بەرەو مینلایوس بهاوێم و بیپێکم، مینلایوس دەمرێ، هیلین بۆ پاریس دەمێنێتەوە و منیش شانازییەکی هەمیشەیی بۆ خۆم بەدەست دێنم.
پانداروس، نەیدەزانی کە ئەم کارەی ئەو سوێند شکێنییە و بێ ئابڕوویی هەمیشەیی، تیرێکی گرتە مینلایوس. تیرەکە بەر پێیەکی مینلایوس کەوت و برینداری کرد. یونانییەکان تووڕە بوون و پەلاماری تەروادەییەکانیان دا.

لیو پرسی: پەلاماری پانداروسش؟
– هەڵبەتە. ئەو بوو کە سوێندەکەی پایەماڵ کرد.
لیا پرسی: پانداروس دەمرێت؟
– بەڵێ، ئارگوس پاشا کوشتی.
لیو: دەستی خۆش
لیا: زۆر چاکی کرد.
– بەڵێ بەمجۆرە شەڕی تەن بەتەنی پاریس و مینلایوس تەواو بوو.

"18"

پاترۆکلوسی دۆستی ئاشیل

لەنێو ئەم قارەمانانەدا کەدەگەڵ ئاگامەمنوندا هاتبوونە شەڕی تەروادە، پاترۆکلوسی پس مامی ئاشیلیش هاتبوو.
پاترۆکلوس وئاشیل کوڕی دوو برا بوون، ئەم جووتە بەدڵ یەکیان خۆش دەویست و هەمیشە بە یەکەوە بوون. کە ئاشیل لە ئاگامەمنون تۆراو وازی لێهێنا، پاترۆکلوسیش دەستی لە شەر هەڵگرت، پاترۆکلوس زۆری رق لە فەرماندەی گشتی بوو، چونکە سوکایەتی بە ئاشیلی دۆستی نەجیبی کردبوو. هەوڵی دەدا ئاشیل هێور بکاتەوە و دڵخۆشی بداتەوە و زۆربەی کات لەگەڵ ئەودا بوو.
ئاشیل بەراستی هەستی دەکرد کە پاترۆکلوس خۆشی دەوێ.
جووتە ئامۆزا، بە تاقی تەنیا و بە بێدەنگی، لە چادرەکەیاندا دانیشتبوون. لەدوورەوە دەنگی شەڕ دەهات. لە سوچێکی نێو چادرەکەدا، چەکی بریقەدار، لەسەر زەوی کەوتبوو، لێ ئاشیل هەر ئاوڕی لێنەدەدانەوە. تەماشای هیچی نەدەکرد، هیچ شتێکی نەدەدی. تەنیا بیری لەو قارەمانانە دەکردەوە کە لەوێندەر شەڕیان دەکرد و گوێی لە هەراو هوریا و پێکادانی ئەوان دەگرت. ئەگەرچی لە مەیدنی شەڕدا پێویستیان بە شمشێر و هێزی ئەو بوو، لێ ئەو بێ جوڵە و بێکار بوو! هەستی کرد خەریکە دەخنکێ. لەجێی خۆی راپەڕی. بێ چ قسەیەك لە چادرەکە وەدەرکەوت و بە ئارامی بەرەو مەیدان رۆیی، وا نەدەهاتەبەرچاو کە لەو نزیکانەدا شەڕێك هەبێ. سەربازەکانی قسانیان دەکرد. سوعبەتو شۆخیان دەکرد. نانیان دەخوارد. ئەسپەکانیش لە نزیکی رووباردا بە ئارامی دەلەوەڕان. ئاشیل لە نێو سەربازەکاندا نەوەستا و رۆیی و چووە سەر کەشتییە گەورەکە. لەسەر کەشتییەکەوە مەیدانی شەڕەکەی بینی.
ئاشیل، بە وردی تەماشای کرد. یونانی و تەروادەییەکان یەکبین دەجەنگین، چەکەکان لەبەر تیشکی هەتاودا دەبریقانەوە. خوێنی هەزاران برینداڕ رژا بوو. جەنگاوەرێکی رێزی پێشەوە

خۆی ڕەپێش خست. ئەو جەنگاوەرە ئاگامەمنون بوو. پەڕی زێڕینی سەر کڵاو خودەکەی وەکو خۆر دەبریسکایەوە. نێزە مسینەکەی وەکو ئاگر بوو، پیاوانی دژمن وەکو گەڵای دار لەبەردەمیدا دەکەوتن. تەروادەییەکان واقیان لە هێز و توانای ورما و ترسان و وەکو مێگەلی لە گورگ هەڵاتوو لەبەری هەڵاتن. لێ ئەو لێیان نە دەبووەوە کە پێیان دەگەیی دەیکوشتن و گیشەی لێ دروست دەکردن. ئاشیل، لەپڕ شتێکی بینی کە بەتەمای نەبوو. ئاگامەمنون کەوتە سۆراخی عەرەبانەکەی. عەرەبانەکەی دۆزییەوە و بەپەلە بەرەو کەشتییەکان ڕۆیی.دیارە بریندار بوو بوو! ئاگامەمنون پاشەکشەی کرد. تەروادەییەکان زاتیان وەبەر ها تەوە و دوای تۆزێك دوو کەس لەباشترین جەنگاوەران، واتە هکتۆر و ئاینەیاس هاتنە مەیدانێ. وەکو شێر دەجەنگین. نووکە تەروادەییەکان بەهێزتر بوو بوون. ئاشیل کە بینی دوو قارەمانی ئازیزی ئەو. واتە ئودیسە و دیومیدوس، سواری عەرەبانەکانیان بوون و بۆ لای کەشتییەکان گەڕانەوە. هەستی بە ئازارێکی کوشندە کرد.

لیو پرسی: بۆچی گەڕانەوە؟

– چونکە بریندار بوو بوون، سێ فەرماندە بریندار بووبوون کە بە مینلایوسەوە دەیانکردە چوار کەس.

هکتور و ئاینەیاس، بوون بە قارەمانی بێ هاوتای مەیدان. خوێن لەدەمارەکانی ئاشیلدا دەجۆشا، زۆری حەز لەشەڕ بوو، وای بیر دەکردەوە کە ئەگەر تەروادەییەکان ئەو بە چەکەوە لە مەیدانی شەڕ بدینن، هەموو لە ترساندا رادەکەن. لێ ئەو جوڵەی نەکرد. بیری لەو سوکایەتییە کردەوە کە پێی کرابوو. بیری لە کوێلەکەی و بیری لە بێ نەزاکەتی ئاگامەمنون کردەوە.

عەربانەیەکی دی، بەزامدارێکی دییەوە گەڕایەوە، ئەم عەرەبانەیە هی نەستوری پاشای پیرپلوس بوو. بەڵام جەنگاوەرەکەی نزیکی نەستور کێ بوو؟ ئاشیل نەیتوانی دەموچای بدینێ. چونکە ئەسپەکان زۆر خێرا غاریان دەدا. ئەوجار هەر لەسەر کەشتییەکەوە پاتروکلوسی گاز کرد:

– پاتروکلوس ئەوە لە کوێی؟

پاتروکلوس، کە لەناو چادرەکەدا دانیشتبوو و گوێی لە دەنگی شەڕ دەگرت، بەدەم بانگەکەی ئاشیلەوە هاتە دەرێ، ئاشیل بۆ گازم دەکەی؟ چیتدەوێ بۆتی بکەم.

– پاتروکلوسی ئازیز، بێگومان یونانییەکان هەنووکە ژێوان بوونەتەوە لەو سووکایەتییەی بە منیان کرد. چونکە وام دێتە بەرچاو کە ڕەفتاری خراویان چاك بووە، لێ ئەو زامدارەی کە نەستور خەریکە لە مەیدانی شەڕی دەگوازێتەوە کێیە؟ برۆ پاتروکلوس، برۆ برادەری ئازیز برۆ بزانە کێیە. لە پشتەوە لە دکتۆر ماخایون دەچێت، نەمتوانی لە پێشەوە بیدینم.

پاتروکلوس دەستبەجێ بۆ چادرەکەی نەستور ڕۆیی و پرسی: نەستور ئەو زامدارەی ئێستا بۆ چادرەکەی خۆتت هێنا کێیە؟ ئاشیل دەیەوێ بزانێ کێیە.

– جا ئەو هەقی چییە؟ ئاشیل دڵی پێمان دەسوتێ؟ هەموو بریندار بوون، باسکی ئاگامەمنون، لاقی دیومیدوس، رانی مینلایوس،سینەی ئودیسە، لەوە زیاتر، ئەدی ئاشل چاوەنۆڕی چییە؟ ڕەنگە چاوەنۆڕی ئەوە بێ کە تەروادەییەکان بگەنە کەشتییەکان و ئاگریان تێ بەربدەن و

شتاقمان نەتوانین بۆ ماڵی خۆمان بگەڕێینەوە؟
ئەمەش ماخایونە و بریندار بووە، چاکترین دکتۆر و پزیشکی ئێمەیە! جا ئێستا کێ زامدارەکانمان تیمار دەکات! ئەی پاتروکلوس، بڕۆ پەیام بەئاشیل بگەیەنە، پێی بڵێ کە سوکایەتییەکە فەرامۆش بکات و بە گەڵ ئێمە بکەوێ. ئەگەر بە خۆیشی نایەت، ئەوا تۆ چەك و جلوبەرگی وی هەڵگرەو بپۆشە و ڕێبەری سەربازەکانمان بکە. دیارە ئەم داوایە ڕەفز ناکاتەوە!
پاتروکلوس، گەڕایەوە لای ئاشیل، لە ڕێگەدا یەکێك لە سەردارەکانی بینی، تیرێك بەر رانی کەوتبوو، دە لەنگی یەکسەر هێنایە نێو چادرەکەوە، بە شمشێر تۆزێ زامەکەی هەڵدڕی و تیرەکەی لێ دەرهێنا. پاشان بە گیای پزیشکی زامەکەی تیمار کرد. بەرە بەرە خوێنەکەی وەستایەوە.
لەم کاتەدا هەراو هەنگامەی شەڕ بەرە بەرە نزیکتر دەبوو. پاتروکلوس، دیقەتی دا کە تەروادەییەکان، یۆنانییەکانیان تا نزیکی کەشتییەکان راو ناوە. یونانییەکان بە نا ئومێدییەوە شەڕیان دەکرد و داوای یارمەتییان دەکرد.
پاتروکلوس، لە چادرەکە وەدەرکەوت. بەدەم گریانەوە بەرەو لای ئاشیل غاری دا. گریانی ئەو وەکو کانییەك بوو کە لەسەر تاوێرێکەوە هەڵبقوڵێ.
ئاشیل کە ئەوی بینی گوتی: پاتروکلوس، بۆ دەگریت؟ ڕەنگە گریانت بۆ یونانییەکان بێت؟ کەس هیچی لەدەست نایەت: ئەم هەموو بریندارە نە خەتای منە و نە خەتای تۆ. خەتای ئەو کەسەیەکە سوکایەتی بەمن کردووە.
پاتروکلوس وەڵامی دایەوە: ئەی ڕۆڵەی پلیوس، ئەی لە هەموومان بەهێزتر، دەردێکی قورس دەمگرێنێ. باشترین خەڵکمان زامدار بوون و ناکرێ بیانجوڵێنێ. ئیدی چ کەسێك نییە وڵات رزگار بکات. خۆ تۆ تەسلیم نابی! ئاگامەمنون پەی بە هەڵەی خۆی بردووە و قەولی داوە دیارییەکی زۆرت وێدا، جگە لە بریسەیس، لێ تۆ لە جێی خۆت ناجوڵێی! ئەی سەرسەخت! ئەگەر تۆ ناتەوێ بجەنگی، لێگەڕێ با سەربازەکانت بێن و چەکەکانت بدە بە من، لەوەیە تەروادەییەکان چاویان پێی بکەوێ بترسنو دەست هەڵگرن و یونانییەکان بتوانن پشوویەك بدەن.
ئاشیل، چەك و سەربازی دایە دۆستەکەی، هەمان ئەو چەکە جوان و بریقەدارانەی کە خواوەندان لە شەوی زەماوەندەکەیدا پێشکەشیان کردبوو.
– ئەی پاتروکلوس، چەکە دیارەکانم بخە سەر شانت و لەگەڵ سەربازەکانمدا تەروادەییەکان دەربکە، ئەگەر ئاگامەمنون وای لەگەڵ مندا نەکردبا، ئێستا دژمنان ئەوەندە لە کەشتییەکان نزیك نەدەبوونەوە. لێ تۆ هەڕە پاتروکلوس، هەڕەو دەریان بکە. من نامەوێ ئەوان سەربکەون. حەز ناکەم کەشتییەکان بسوتێنن، پاش ئەوەی لەدەریا دوورت خستنەوە و تا ناو حەساری تەروادە راوت نان هەنگینێ بگەڕێوە، ئێستا نۆرەی تۆیە کە ئەو دیوارانە تێك بشکێنی. وەزع و حاڵەکە خەتەرە و لەوەیە تۆ بکوژرێی. بەهەر حاڵ کە تەروادەییەکانت دوور خستەوە بۆ ئێرە بگەڕێوە. ئیدی شەڕ مەکە و سەربازەکان بۆ ئێرە بێنەوە.
ئاشیل، لەم قسانەدا بوو کە لەپڕ لە ڕەخی دەریاوە ئاگرێك بەرچاو کەوت. تەروادەییەکان یەکێك

له کەشتییەکانیان سوتاند، ئاشیل، کە گڕی ئاگرەکەی بینی، بەتوندی کێشای بەلاقی خۆیدا و گوتی:

– راکە پاتروکلوس، راکە، فریا کەوە ئاگر لە دەریاوە دەبینم پاتروکلوس، چەك و ئەسلەحەی لەخۆدا، بەڵام نێزەکەی لەگەڵ خۆدا نەبرد، چونکە قورس بوو و تەنێ ئاشیل دەیتوانی بەکاری بێنێ.

پاتروکلوس، سەربازەکانی بەرەو دژمن رێبەری کرد. دژمنان وایانزانی ئاشیل هاتۆتە مەیدانی شەڕێ، بۆیە ترسان و هەڵاتن. ئاگرەکە کوژایەوە، تەروادەییەکان تا بن دیواری حەساری تەروادە راونران. ئاشیل، لەسەر کەشتییەکەوە روانی. زۆری کەیف بەوەهات کە تەنێ چەکەکانی بەسن بۆ وەدەست هێنانی سەرکەوتن.

پاتروکلوس، لێکدا لێکدا دژمنی راودەنا، تەروادەییەکان بە توڕەیی خۆیان وە شاریدا دەکرد و ئاشیل پەرۆشی گەڕانەوەی پاتروکلوس بوو، لێ پاتروکلوس نەدەگەڕایەوە، شەڕ گەییە بن دیواری حەساری تەروادە، ئاشیل، خەمی دۆستەکەی بوو. هەقی بوو بترسێت، چونکە پاتروکلوس، نەشئەی سەرکەوتن لە کەللەی دابوو. سەرگەرمی شەڕ بوو، بیری چوو بووەوە کە بگەڕێتەوە. سێ هێرشی کردنە سەرو لە چوارەمین هێرشدا تیرێکی بەر شان کەوت و برینداربوو. هەوڵی دا دەگەڵ هاوڕێکانیدا بگەڕێتەوە و پاشەکشە بکات. لێ هکتۆر کە ناسی بویەوە، دەستبەجێ خۆی گەیاندە ریزی سەربازەکان و سەرەنێزەیەکی بە ورگی دا کرد، نێزەکە دیواودەر کونی کرد. دۆستەکەی ئاشیل کەوتە سەر زەوی و گیانی دەرچوو. لە گڵ و خۆڵدا گەوزا، هکتور دەستبەجێ مردووەکەی رووت کردەوە، کلاوخود، زرێ، شمشێر و مەتاڵەکەی برد.

ئاشیل لە دوورەوە دەیویست بزانێ کە چ قەوماوە، سات بەسات تەماداری گەڕانەوەی پاتروکلوس بوو. لێ پاتروکلوس نەگەڕایەوە، ئاشیل هەستی بە گوناح کرد. کارەساتێکی خەمین رووی دابوو.

ئودیسە رۆیی، هەموو قەولیان دایێ کەهاوکاری بکەن، لێ ئودیسەی نیشتمان پەروەر و ئاشتیخواز بە مینلایوسی گوت:

– ئەی شای ئەسپارتە، تۆ گوێت لەمن بێ، راستە ئێمە هەموو قەولمان داوە کە بەرگری لە هاوسەری هیلین بکەین، لە قسەی خۆشمان ژێوان نین، لێ بەر لەوەی خۆ بۆ شەڕ ساز بدەین، نابێ هەوڵی ئەوە بدەین کە هیلین بە ساغ و سەلامەتی بە دەست بێنینەوە؟ چونکە کە شەڕ هەڵگیرسا، شاران دەسووتێ، کەشتیان وێران دەبێ، هەزاران مرۆڤ دەکوژرێن. ئەو ماڵباتانەی جەنگاوەری ساغ و سەلامەت دەنێرنە مەیدانی شەڕ، دەبێ پێشوازی..

"19"

گەڕانەوەی ئاشیل

پاتروکلوس مردبوو. لێ شەڕێکی قورس لە دەوروبەری جەنازە رووتەکەیدا هەبوو، هکتور دەیویست جەنازەکەی پاتروکلوس باوێتە بەر کسۆکان و ئایاس و مینلایوس بەوە قاییل نەبوون. زامەکەی مینلایوس هێشتا ساریژ نەبوو بوو و ئازاری دەدا، بەم حاڵەشەوە بەغار بەرەو مەیدان چوو تا جەنازەکەی پاتروکلوس دەرباز بکات. لەکاتێکدا کە هەوڵی هەڵگرتنەوەی جەنازەکەی پاتروکلوسی دەدا، ئانتی لوکوسی جەنگاوەری گاز کرد.

–ئانتی لوکوس، من راستی بە تۆ دەڵێم، پاتروکلوسی دۆستی ئاشیل کوژراوە، ئێمە هەموومان بۆی بە داخین. برۆ بۆ لای ئاشیل، پێی بڵێ کە هکتۆر چەك و ئەسلەحەکەی بردووە و ئێمە لە هەوڵی ئەوە داین کە جەنازەی پاتروکلوس بە سەلامەتی بەدەست بێنینەوە.

ئانتی لوکوس بە غار بەرەو کەشتییەکانی ئاشیل رۆیی، سەیری کرد قارەمان بە تاقی تەنێ و غەمبار لە مەیدانەکە دایە، بەدەم گریانەوە لێی نزیك بووەوە و گوتی:

– بێچارە خۆم، بۆ دەبێ من خەبەری ناخۆشت بدەمێ؟ پاتروکلوس کوژراوە. هکتۆر چەك و ئەسلەحەکەی بردووە، ئایاس و مینلایوس وەکو شێری نەڕ لە شەڕدان تا جەنازەکەی بە ساغی بەدەست بێننەوە، چونکە هکتۆر دەیەوێ جەنازەکەی باوێتە بەر کسۆکان.

کە ئانتی کلوس ئەمەی گوت: هەورێکی ئازار سەراپای دۆستەکەی پاتروکلوسی داگرت. خۆی بە عاردیدادا و لە عاردی گەوزا، گریا، هاواری کرد:

لیو گوتی: وەکو منداڵ؟

– یونانیانی کۆن بەبێ گریان بەرگەی ئازار و خەمیان نەدەگرت، بە پێچەوانەوە بە تواناترین کەسیان، لەوانی دی پتر هاواریان دەکرد. ئاشیلیش گریا، چنگێ خۆڵی هەڵگرت و کردی بە سەری خۆ یدا و قژی خۆی رنییەوە.

ئاشیل هێندە گریا، نزگەرەی پێکەوت. کۆیلەکانی ئاشیل و پاتروکلوس لە چادرەکان وەدەرکەوتن. سنگیان کوتا، لە ئەژنۆی خۆیان دا، شیوەنیان کرد، هاواریان کرد. ئاشیل هێشتا پەریشان و ماندوو بوو هاواری دەکرد، هێندە هاواری کرد کە تەتیسی دایکی لە بنکی دەریاوە گوێی لە دەنگی بوو.

تەتیسی خواوەندی دەریا، دەگەڵ پەنجا دەستە خوشکیدا لە شکەفتێکی سپی و نورانیدا کە لە ئەڵماس دروست کرابوو دەژیا، لە نێو شکەفتەکەدا گوێی لە ناڵەی رۆڵەکەی بوو. دەستە خوشکەکانی بەجێهشت و خۆی گەیاندە ئەو.

www.pertwk.com

– رۆڵەکەم، بۆچی دەگریت؟ چ ئازار و خەمێکت دەدڵدایە؟

– دایکە، پاترۆکلوسی دۆستی ئازیزم کوژراوە، هکتور کوشتویەتی و ئەو چەکو ئەسلەحانەی لیێ بە تالان بردووە کە خواوەندان بە دیاری دابوویان بە پلیوس، من چیدی نامەوێ بژیم، ئیدی نامەوێ لە نێو بەشەراندا بم. دەمەوێ هکتۆر نەمێنێ و بە زەبری نێزەی من لە نێو بچێ، دەمەوێ بکوژی دۆستەکەم بکوژرێتەوە، تەتیس بەدەم گریانەوە بە ئاشیلی گوت: کوڕی خۆم، کە تۆ بەو جۆرە قسان دەکەی، خەم و دەردی من قورستر دەبێ، هکتۆر مەکوژە! ئەگەر ئەو بکوژی، وەکو ئەوەیە کە خۆتت کوشتبێ، چونکە چارەنووسی تۆ مردنە، واز بێنە با هکتور بژی و تۆش بۆ خۆت دەژیت.

ئاشیل کە بە کوڵ دەگریا گوتی: کە منیش دەستبەجێ دەمرم! خواوەندان دەیانەوێ مرۆڤان هەرگیز بەشەڕ نەیەن و تورە نەبن! چونکە ئەگەر من و ئاگامەمنون هەر دۆست بوایەین و زیز نەبوایەن، ئەوسا پاترۆکولس نەدەمرد! بریا لەکاتی خەتەردا لەگەڵی بوایەمو رزگارم بکردایە! لیێ تازە درەنگە و کار لە کار ترازاوە، ئەوەی بۆ من مابێتەوە هەر نێزەیە و هیچی دی. هکتور لە زەبری نێزەی من ناخەلەسێت.

تەتیس گوتی: کوڕم ، چۆن دەتوانی شەڕ بکەی؟ تا سبەنێ سەبر بکە و سبەینێ من چەکی تەواوت وێدەدەم– چەکێك کە هفایستوس–ی خواوەندی ئاگر، بۆتی دروست دەکات.

ئاشیل قەولی دایێ کە سەبر بکات، تەتیس لە شەقەی باڵی داو چووە چیای ئۆلەمپ و تکای لە خواوەندی ئاگر کرد کە چەکێکی تازە بۆ ئاشیل دروست بکات.

هفایسیتوسی خواوەندی ئاگر، دەمودەست دەست بەکار بوو، چوو بۆ کارگە، کرێکارانی بۆ کورە نا رد و رای سپاردن کە کورەکە دەم بدەن و فووی لێ بکەن، هەموو کرێکارەکان لە پشت کورەکەوە کەوتنە فوو کردن. خواوەندی ئاگر، مس، زیو، زێڕ، و پۆڵای خستنە ئاگرەوە، تا نەرم ببنەوە، ئەوجا سندانێکی گەورەی ئامادە کرد. چەکوشی گرتە دەست، مقاشی هێنا، زیوو زێڕ، مس و پۆڵای "قلع" لە ئاگرەکە دەرهێنا. هەوەڵجار مەتاڵێکی گەورەو قایم وبریقەدار و جوانی دروست کرد. ئاسمان و هەتاوو مانگ و ئەستێران لەو مەتاڵەدا دەبینران. هەروەها دوو شاریش دەبینرا، یەکێکیان لە حاڵی ئاشتیدا و ئەوی تریان لە حاڵی جەنگ دا، لە یەکێك لە شارەکاندا، خەڵکی لە شەقامەکانی شاردا دۆست و تەبا پیاسەیان دەکرد. لە شارەکەی دیدا شەقامەکان پڕ بوون لە جەنگاوەران کە بەرق و کینەوە شەڕیان دەکرد. هەروەها لە مەتاڵەکەدا ئەم شتانەش دەبینرا! مەزرای زێڕینی گەنم، رەزی پڕ لە هێشووە ترێی مسین، کەسانێك بەری رەزیان دەڕنی و خەڵکانێك گەنمیان دەدروییەوە، لەلایەکی مەتاڵەکەوە، گاگەلێکی زێڕین دەلەڕەوان. لەلایەکی دییەوە کۆمەڵێك کیژی گەنج دەستی یەکتریان گرتبوو و سەمایان دەکرد. هەموو قەراخی مەتاڵەکە دەریایەکی سەرسوڕهێنەری زیو بوو و دەدرەوشایەوە.

مەتاڵەکە ئامادە بوو. پاشان خواوەندی ئاگر زرێی دروست کرد، ئەوجا کلاوخودێکی بریقەداری دروست کرد و پەڕێکی زێڕینی لە ناوەندی کلاوخودەکە دانا.

چەکەکان ئامادە بوون، تەتیس سوپاسی خواوەندی ئاگری کرد و ئەوجا لە ئۆلەمپەوە لە شەقەی

باڵی داو چەکەکانی دەگەڵ خۆیدا برد.
کاتێ گەییە لای ئاشیل، ئاشیل دەستەو ئەژنۆ بەدیار جەنازەی پاتروکلوسەوە دانیشتبوو، پارچەیەکی سپی دابوو بەسەر جەنازەکەی پاتروکلوسدا، ئاشیل لەسەر زەوییەکە دانیشتبوو و لەگەڵ دۆستە مردووەکەیدا قسەی دەکرد. تەتیس چەکە تازەکانی پێ نیشان دا.
ئاشیل کە چاوی پێیان کەوت، دڵی روون بووەو و گوتی: دایکە، بێگومان خواوەندی ئاگر ئەم چەکانەی دروست کردووە، چونکە هیچ مرۆڤێ ناتوانێ بەم جوانییە دروستیان بکات. من بە زووترین کات زرێکە لەبەر دەکەم و بۆ شەڕ ئامادە دەبم، لێ دایکی ئازیزم، دەترسم لە کاتی دوور کەوتنەوەم دا، مێشی لاسار لە زامەکانی جەستەی پاتروکلوس بنیشن و کرم تێی بدات و خراپی بکات.
– ئاشیل، بیر لەم شتانە مەکەوە! هەڵبەتە مێش لە زامی کوژراوی مەیدانی شەڕان دەدات و خراپیش دەبێت. لێ من کارێکی وەها دەکەم کە جەستەی پاتروکلوس لەو شتانە بەدوور بێ. بەر لەوەی بۆ شەڕ بچی، یونانییەکان بانگ بکە و لەگەڵ ئاگامەمنوندا ئاشت ببەوە.
تەتیس، پەڕەی کەپوی پاتروکلوسی پڕ کرد لە دەرمانێکی جادویی تا مێش نزیکی نەکەوێتەوە. لەم کاتەدا ئاشیل لە کەشتی یونانییەکان نزیك بووەوە، بە دەنگی لەرزۆك گازی کردن. یۆنانییەکان لە هەر چار نکالەوە بەرەو لای ئەو غاریان دا. هەموو ئەوانەی توانایان هەبوو ئامادە بوون. دیومیدویس و ئودیسەش بە شەلە شەل ئامادە بوون. ئاگامەمنون ش هات. لێ زامەکانی ئاگامەمنون هێشتا هەر ئازاریان هەبوو. کە هەموو هاتن ئاشیل گوتی:
– ئاگامەمنون، کوڕی ئاتیرە، نەدەبوو من و تۆ هەرگیز شەڕمان کردبا. یونانیانێکی زۆر لە سۆنگەی ئێمەوە کو\ژران، تەروادەییەکان قازانجیان کرد. لێ ئێستا من هەموویم فەرامۆش کردووە و ئیدی چم لە دڵدا نییە، دەگەڕێمەوە بۆ مەیدانی شەر. کە ئاشیل ئەمەی گوت هەموو لە خۆشیاندا هورایان کێشا. ئاگامەمنون ش خۆشحاڵ بوو و گوتی: ئاشیل کاتێ من بریسەیس م بۆ خۆم برد، شێت و کوێر بووم. لێ خەتای من نەبوو، خە تای خواوەندان بوو کە کوێریان کردبووم. ئێستا رێم بدە با تۆڵەی ئەوە بکەمەوە. من نەك هەر بریسەیس ت بۆ دەگێڕمەوە بەڵکو جوانترین شتانی نێو چادرەکەشم، پێشکەش بە تۆ دەکەم.
– هەرچیت پێ خۆشە بیکە. بریسەیس بگێڕییەوە یان نەیگێڕیەوە، گرنگ ئەمەیە کە بۆ شەڕ بڕۆین.
ئاشیل خەریك بوو باڵی دەگرت بۆ رووبەروو بوونەوەی هکتور. بەڵام ئاگامەمنون بریسەیس و حەوت کەنیزەکی زۆر جوان و دوانزە ئەسپ ودە گوڵدان و دە سکەی گەورەی زێڕی بۆ نارد. ئیدی هەموو ئاشت بوونەوە و یونانییەکان ئاهەنگێکی گەورەیان بەو بۆنەیەوە گێڕا.
سەربازان و فەرماندان خواردیان و خواردیانەوە، چونکە دەیانویست خۆ بۆ شەڕ ئامادە بکەن. تەنێ ئاشیل بوو کە نە هیچی خواردەوە و نەهیچی خوارد. چووە دیار جەنازەکەی دۆستەکەی و گریا. بریسەیس و یەخسیرەکانی دیکەش گریان، چونکە پاتروکلوس، بۆ هەموویان باش بوو.
ئاشیل، نەخواردی و نەخواردییەوە، بەڵام پالاس ئاتنا، کە ئەوی زۆر خۆش دەویست، لە

ئاسمانیٚ ڕا هاتە خواریٚ و هەنگوین و نانی خواوەندانی دایێ تا بتوانیٚ بەهێز و توانای نا ئاساییەوە بجەنگیٚ ، پاشان شادی گەڕایەوە نێو یونانییەکان.

"20"

حیکایەت و سەربوری ئاشیل، ئاینیاس و هکتور

یۆنانییەکان خواردیان وخواردیانەوە، خۆیان بۆ شەڕ ئامادە کرد، وەکو گلێرە بەفری ڕۆژێکی زستانی سارد و سەخت لەسەر کەشتییەکانیان بە کلاوخود و زریٚ و نێزە و مەتاڵەوە، بەسەر زەویدا دادەبارین. بریسکەو چەك هەموو شوێنێکی پڕ کرد. دنیا غەرقی ئەم بریسکانە بوو.

ئاشیل، وەکو خواوەندی ئۆلەمپ، چەکی ئاسمانی هەڵگرت: بەلەك پێچی پۆڵای بەست. زرێکەی لە سینەی بەست. شمشێری بە کێلانەوە لە قەد کرد، کلاوخودەکەی لەسەری توندکرد، مەتاڵ و نێزەی بەدەستەوە گرت، نێزەیەکی گەورە و قورس کە جگە لەو کەسی دی نەیدەتوانی بەکاری بەریٚ. مەتاڵەکەی وەکو مانگ شەوقی دەدا و پەڕی کلاوخودەکەی وەکو هەتاو دەدرەوشایەوە. تەنانەت دۆستەکانیشی بەم قەلافات و هەیبەت و سامەوە لێی ترسان.

بەلام گالیسکەرانەکەی ئاشیل، لە ئاشیلی قارەمان ترسا، چونکە خوی بەو هێزە لە بەزین نەهاتووە وەگرتبوو، هەر کە ئاشیل حازر بوو، گالیسکەرانەکە، سەرکەوتە سەر گالیسکەکە و هەڵیکێشایە قامچی. ئاشیل ش سوار بوو. هێشتا ئەسپەکان حەرەکەتیان نەکردبوو کە یەکێکیان، گزانتوس، سەری بردە خواریٚ و لە کاتێکدا کە یاڵی لە عاردی دەماڵی، گوتی:

لیو: ئەسپەکە قسەی کرد:

– بەڵیٚ، ئەسپەکانی ئاشیل ئەفسانەیی و نەمر بوون و لەوەشە تەتیەس فێری قسەکردنی کردبووبیٚ تا نەیەڵیٚ ئاشیل بۆ شەڕ بچێت.

لیو گوتی: لەوەیە تەتیەس خۆی بووبیٚ و خۆی کردبووبیٚ بە ئەسپ.

ئیٚ چی گوت؟

گوتی: ئاشیل، من ڕاستیت پیٚ دەڵێم. تۆ پاڵەوانی، بەهێزی. بەلام مەرگ چاوەنۆڕتە. ئەگەر بچیەوە بۆ شەڕ، مەرگ یەخەت دەگریٚ و بە عارد تا دەدات.

لیٚ ئاشیل وەلامی دایەوە: ئەی گزانتوس، ئەگەرچی دەزانم چارەنووسی من مردنە لە تەروادە، لیٚ لەگەڵ ئەوەشدا هەر ئامادەم. ئێستا تۆ دەتەویٚ لە ترسی مەرگ بگەڕێمەوە؟ ئەوەی تۆ ئەنجامی دەدەیت جوان نییە و من دەستبەرداری شەڕ نابم. با بڕۆین.

گالیسکە ڕانەکە، ئەسپەکانی بەر قامچی داو ئەسپەکان دەرپەڕین. مەیدان لە خەڵك و ئەسپ دا جمەی دەهات: بریق و هۆڕی چەك ئاوی چاوی دەبرد. زەوی لە ژێر سم و سمکۆڵی ئەسپاندا دەلەرزی.

دوو قارەمـان لـە دوو لاوە و لـە ریـزی یەکەمـەوە بـەرەو رووی یەکـدی هـاتن. ئـەو دوو قارەمانـە ئاشیلی کوڕی پلیوس و ئاینەیاسی برای پریام بوون.
ئاینەیاس نەفەری یەکەم بوو. کلاوخود لەسەر و نێزەیەکی نوك مس بەدەستی راستییەوەبوو.
سینەی بە زریٚ و مەتالٚ داپۆشرابوو.
ئاشیل کە ئەوی بینی، وەکو چۆن شێرێکی برسـی کە بـە کلکان بـە قەبرغـە و پشـتی خۆیـدا دەکوتیٚ و بە زاری تەواو کراوەو ددان و کەلْبەی کەف چەڕینەوە و بە چاوانی بە بریسك و هـۆڕی وەکو هەتاو، بە پەلە بەرەو رووی چوو.
ئاینەیاس ویستی لە ئاشیل بدات. دەنگی نێزەکەی لەسەر قەلْغانی قارەمان دەنگی دایەوە، بەلاّم نەیشـکاند. چـونکە خواوەنـدی ئـاگر دروسـتی کردبـوو! ئـەمجار نـۆرە هاتەسـەر ئاشـیل و نێـزە درێژەکەی هەلْبڕی و هاویشتی، نێزەکە ئاینەیاسی بریندار نەکرد، بەلاّم قەلْغانەکەی شکاند و لـە کـەلْکی خسـت، ئاینـەیاس هـەنگیٚ دانەوەییـەوە، لـە بـەردێکی گـەورە نـەوی کـە بـە دوو کەسـان هەلْنـەدەگیرا، بـە ئاسـانی هـەلْیگرت و ویسـتی بیگرێتـە خەنیمەکـەی. بـەلاّم ئاشـیل بـە شمشـێری رووتـەوە لەسـەری دانیشـتوو و ئەگـەر لـەو سـاتەدا هیمـدادێکی غـەیبی فریـای پـاریس نەکـەوتبا، بێگومـان جەزرەبـەی لێدەدا و ئاینـەیاس لـە مەیدانـدا دەکـوژرا. ئاشـیل دەیویسـت لـە ئاینـەیاس بـدات، لـەپڕ تـەمتومانێکی چڕ بەرچاوی گرت و هیچـی لێـدیار نـەما. نـە خـەنیمی دەبـینی و نـە مەیدانی شەڕ، هەموو دنیا هەر هەور و تەم بوو. لەو ساتەدا ئاینـەیاس هەسـتی کـرد دەسـتێك بـۆ ئاسمانی هەلْیکێشا، ئەو کەسی نەدەبینی، بـەلاّم ناچار بوو غار بدات. بە جۆریٚ غار بدات کە هەرگیز غاری وای نەدابوو، لە کاتێکا کە غاری دەدا و لـە مەیـدان دوور دەکەوتـەوە و بـاش دوور کەوتەوە هەلْوەستەیەکی کرد. دەنگێکی ژنەفت دەنگێکی خوایانە کە دەیگوت: ئاینـەیاس، کامـە خواوەند دەستوری بە تۆ داوە کە بە گژ ئاشیل دا بچی؟ تۆ لە هەمووان بە قووەتری و دەتوانی بـە سەریاندا سەربکەوی، بەلاّم ناتوانی بەسەر ئاشیلدا سەربکەوی و نابیٚ لەگەلْ ئەودا بجەنگی.
لیو گوتی: کیٚ ئەو قسانەی دەکرد؟
– پوسـیدونی خواوەنـدی دەریـا بـوو، خواوەنـدان ئاینەیاسـیان خـۆش دەویسـت و قـەدەرێکی گـەورەیان لـە چـارەی نووسـی بـوو، لـە چـارەیان نووسـی بـوو کـە ئەگـەر ئاینـەیاس لـە جـەنگ بخەلْسیٚ، ببیٚ بە سەرۆکی تەروادەییەکان. لە راستیدا هـەر واش بوو. ئاینـەیاس، سـەرۆکایەتی ئەو تەروادەییانەی کە توانی بویـان خۆیـان نـەجات بـدەن، لـە ئیتالیادا کـرد و بـوو بـە پاشـا. خـۆ ئەگەر ئەو چیرۆکەی دەیگێڕنەوە راست بیٚ ئەوا هەندیٚ لە ئیتالییەکانی ئەمڕۆ کوڕی کوڕیٚ کوڕی کوڕی کوڕی کوڕی ئەو تەروادەییانەن.
لیو گوتی: دایە، کەوابیٚ من تەروادەییم.
– تـۆ نـە، تـۆ لـە قـەومێکی دیکـەی، ئـەم قەومـە حیکایـەت و سـەربوردێکی دیکـەی هەیـە، تـەواو جیاوازە، بەلاّم زۆر جوانە. من گوتم "هەندیٚ لە ئیتالییەکان" ئەوانی دی یان لە یونانەوە هاتوون، یان لە ئەلْمانەوە و هەندێکی دی کاتیٚ کە تەروادەییەکان هاتن، هەر لەویٚ بوون.
باشە با بگەڕێینەوە لای ئاشیل کە لە مەیدانەکەداو لـە نێـو تەمتومانـدا بـە جێمـان هێشـت. مەگـەر

خوا بزانێ چەند تورە بوو! تەمتومانەکە هێدی هێدی رەویەوە. ئاشیل بۆ ئاینەیاس گەڕا، بەلام نەیدۆزییەوە. یەکسەر حالی بوو کە خواوەندان یارمەتی خەنیمەکەیان داوە. هەنگینێ بە تورەیی و هێزێکی لە ئەقڵ بەدەر بەرەو لەشکری بەرانبەر هێرشی برد و گەییە هەر کەسێك کوشتی.
بەراستی سامناك بوو، هەر کەسێك دیبای لەرزی لێدەهات. کەس زاتی نەدەکرد خۆی لەبەری بگرێ. زۆر لە جەنگاوەران هەلاتن و لە ترسی ئاشیل کەوتنە روباری ئاگزانتووە، قورسی چەکەکانیان تا بنی رووباری دەبردن. رووبارەکە پڕ بوو لە مردوو و چەك و خوێن. هەندێك چۆکیان لە بەرانبەر ئاشیل دا داداو پاڕانەوە کە نەیانکوژێت. بەلام ئاشیل لەبەر ئەوەی پاترۆکلوس یان کوشتبوو رەحمی بە کەسدا نەدەکرد، ژمارەیەك بۆ ناو شار هەلاتن. ئاشیل بەتەنێ لە مەیدانی دژمندا مایەوە. ئەم سەرو ئەوسەری دەکرد تا کەسێك بدۆزێتەوە و بیکوژێت. کە نێزەکەی بادەدا، تەنانەت ئەوانەی لێوەی دوور بوون، زراویان لە بریقەی نێزەکەی دەتۆقی.
هکتوری کوڕی پریام، بەهێزترین جەنگاوەری تەروادە، لەبەردەم یەکێك لە دەروازەکانی شاردا وەستابوو، ئامادەی شەڕ بو، پریام فرمێسکەکانی دەڕشت و لێکدا لێکدا گازی دەکرد: کوڕم، کوڕم! شەڕی ئاشیل مەکە! ئاشیل زۆر رۆڵەمی کوشتوە و زۆریانی لە دورگە دوورەکاندا فرۆشتون!
شەر مەکە کوڕم! بگەڕێوە بۆ ناو شا ر. چونکە تۆ تاقە بەرگریکاری ئێمەی! ئەگەر تۆ بمری، هەمووومان دەمرین.
هکوبای مەلیکەی پیر ش دەگریا و داوای لە کوڕەکەی دەکرد کە بگەڕێتەوە.
بەلام هکتور وەلامی نەدەدایەوە. بێ جوڵە چاوەنۆڕ بوو، لە فکران راچوو: من ناتوانم پاشەکشە بکەم. یان دەبێ بمرم یا دەبێ ئاشیل بکوژم، چ چارێکی دیکەم نییە، چونکە گەر بمانەوێ هیلین بدەینەوە داوای مەسلەت بکەین ئەوا دژمنان پێمان خۆش دەبن، ئەوان ئێستا بەهێزترن و ئەمە قەبوڵ ناکەن و دەڵێن ئێمە بێ غیرەتین. کەواتە یا سەرکەوتن یان مردن.
هکتور، بێ چ ترسێك لە ئاشیل، لەوێندەر مایەوە، بەلام کاتێ ئەوی لەنزیکەوە و بەو هەموو چەکەوە بینی. زاتی لە دەست داو لەپڕ هەڵهات، کوڕەکەی پریام سێ جاران بە دەوری حەساری شاردا سوڕایەوە. ئاشیلش سێ جاران دوای کەوت لە سوڕی چوارەم دا هکتۆر کوڕێکی لاوی بینی کە بەرەو رووی دەهات. هەر لە " "دی فوبوس"ی برای دەچوو.
لیو: ئەدی ئەو نەبوو؟
– نە، پالاس ئاتنا بوو، کە بۆ کۆمەکی ئاشیل و فریودانی هکتور رواڵەتی دی فوبوس ی گرتبووە خۆ. کە لێی نزیك بووەوە گوتی: برا، ئەوە بۆ هەڵدێی؟ چاوەنۆڕی ئاشیل بە، پێویستە بجەنگین. بەخۆت دەبینی کە ئەو بەسەر تۆدا سەردەکەوێت یان تۆ بەسەر ئەودا.
هەنگێ هکتور، سوپاسی دی فوبوس ی کرد و وەستا. ئەوجا لەگەڵ ئاشیل دا کەوتە قسان: ئەی ئاشیل، من ئیدی لەبەرت هەڵنایەم، یان تۆ سەردەکەوی یان من. بەلام با مەرجێك بکەین، ئەگەر من تۆم کوشت و رووتم کردییەوە و چەکە جوانەکانتم برد، جەنازەکەت بە دۆستەکانت دەدەمەوە و تۆش هەمان کار لەگەڵ مندا بکە.

ئاشیل بە تورەیی روانییە هكتور و گوتی: چ مەرجێك لە نێوان مرۆڤ وشێر و گورگ و مەڕو تەنانەت لە نێوان دوو مرۆڤیش دا کە رقیان لێکدی بێ، ناکرێ، من رقم لە تۆیە. چونكە تۆ، من و دۆستەكانتم زۆر ئازار داوە و زۆرت لە قارەمانانی ئێمە كوشتووە. تەنیا بیر لە سەركەوتن بكەوە و منیش تەنیا بیر لەمە دەكەمەوە.

ئاشیل نێزەكەی تێ سرەواند. بەڵام هكتور خۆی دانەواندەوە و نێزەكە بەسەر سەریدا رۆی و لە پشت ئەوە وە كەوتە سەر زەوی. پالاس هەڵیگرتەوە و دووبارە گەڕاندییەوە بۆ پشتیوانەكەی. هكتور ش نێزەكەی خێواندی، نێزەكە بەر قەڵغانەكەی ئاشیل كەوت، بەڵام نەیشكاند و لەو لاترەوە كەوتە سەر زەوی. ئەوسا هاواری کرد: دی فوبوس، برایەكەم، كوا نێزەیەكی دیكەم وێدە تا بتوانم بجەنگم!

بەڵا چ كەسێك وەڵامی نەدایەوە: دی فوبوس ون بوو بوو، هكتور لە فیكەی خۆی حاڵی بوو، پەی بە حیلەكە برد. ئەوجا بە شمشێرەوە بەرەو ئاشیل هێرشی برد. ئاشیل بە قەڵغان زۆر چاك بەرگری لە خۆی دەكرد. ئاشیل، بۆ سوچێكی لاوازی زرێیەكەی هكتۆر دەگەڕا تا نێزەكەی لێوە بەرێتە ژوورێ، چاوی بە ئەوكی دژمن كەوت. رێك ئەو شوێنەی كە زرێییەكەی تەواو دەبێ و ملی رووتە. ئەوجا بە هەموو هێزییەوە نێزەكەی سرەواندە ئەو شوێنە، نێزەكە چوو بەگەرووی هكتۆر دا و قارەمانی تەروادە گەییە حاڵی مەرگ و كەوتە سەر زەوی. ئاشیل لەبەر ئەوەی دەبوایە جەستەكەی بداتەوە بەبابی كەوتە گریان. ئاشیل پەشیمان بووەوە جەنازەكەت دەبێ بە خۆراكی كسۆكان ئەی بكوژی پاتروكلوس، نێزەكەی لە گەردنی كێشایەوە و چەكەكانی لێداماڵی. ئەوجا یونانییەكان گەیینە جێ. هەر یەكەیان برینێكیان كردە ئەو.

ئاشیل گوتی: ئێستا لەوسا جوانتری كە دەتەویست كەشتییەكان بسوتێنی!

لیو گوتی: ئەو كارەی كە كردیان، كارێكی ناشیرین بوو.

– بەڵام بەلای یونانییە كۆنەكانەوە ناشیرین نەبوو، هەروەها ئاشیلی لە هەمووان پیاوانەتر كارێكی كرد كە هیچ قارەمانێكی ئەمڕۆ نایكات. پێی مردووەكەی بە گالیسكەوە بەست. سواری گالیسكەكەی بوو ئەسپەكانی بەر قامچیان دا. جەنازەی كوڕەكەی پریامی بەنێو تەپوتۆزاو بەسەر زەویدا راكێشا.

تەروادەییەكان بەسەر دیوارەكان كەوتن. كاتێ قارەمانەكەی خۆیان بەو حاڵەوە بینی، بە كۆمەڵ گریان. شا گریا. شا بانۆ گریا. ئاندروماخەی هاوسەری قارەمانەكە، فرمێسكی زۆری هەڵڕشت. ئاشیل، جەنازەی هكتوری بەرەو كەشتییەكان رادەكێشا. لە شاردا پیاوان، ژنان، منداڵان، هەر هەموو دەگریان. خۆیان بەعاردی دا دەدا و شێوەنیان دەكرد. پریام شەوو و رۆژ دەگریا. پریام دوای چەندین رۆژ گریان هەستا، لەسەر پێیان وەستا و گوتی: من دەچمە نك ئاشیل و داوای جەنازەی كوڕەكەمی لێدەكەمەوە. بەڵكو بە دیتنی پیرێكی ماندووی دڵسوتاو، دڵی نەرم ببێ و جەنازەی كوڕەكەم وێداتەوە. ئەوانی دی گوتیان، ئاشیل جەنازەی كوڕەكەت ناداتەوە و لەوانەیە، تۆش بكوژێ مەڕۆ، مەڕۆ. بەڵام پریام بە گوێی شابانۆ و شازادەكان وخەڵكەكەی نەكرد و بە تاقی تەنێ بۆ ناو دوژمن رۆیی.

"21"

واریقاتی ئاشیل و پریام

ئاشیل کە جەنازەکەی هکتوری بە گالیسکەکەیەوە بەستبوو، سەرکەوتوانە بۆ لای کەشتییەکان گەڕایەوە، بەڵام کاتێ کە نزیکی کەشتییەکان بووەوە، دووبارە دۆستە مردووەکەی بینییەوە، دەردی زیادی کرد، گریا. هاواری کرد و لە کۆتایی دا دەستووری دا کە لەسەر شەرەفی پاتروکلوس نان وخوانێ بەرپا بکەن.

گاو مەڕ و بەرخێکی زۆریان کوشتەوە. لە کۆتایی ڕێوڕەسمەکەدا، جەنگاوەران بۆ ئیسراحەت گەڕانەوە بۆ چادرەکانیان. بەڵام ئاشیل نەیدەتوانی بخواو بخواتەوە و ئیسراحەت بکات. بەدەم گریانەوە بەرەو ڕەخی دەریا غاری دا و خۆی دەنێو لمی ڕەخەکەدا گەوزاند. بەدەم گریانەوە خەوی لێکەوت. لە خەونی دا پاتروکلوسی بینی. پاتروکلوس، کە جلوبەرگی شازادەی لەبەر بوو وەکو زندوو دەهاتە بەرچاو. بە ئاشیلی گوت:

– دۆستی من، بۆچی تا ئێستا جەنازەکەت نەسووتاندووم؟ تا زووە بیسووتێنە و پاشان ئێسقانەکانم کۆ بکەوە و بیانخە ئەو گوڵدانە گەورە جوانەوە کە تەتیەسی دایکت بەر لەوەی بۆ جەنگ بچیت، بە دیاری دابووی پێت. با شتێکی دیکەشت پێ بڵێم. چەند ڕۆژێکی دیکە تۆش دەمریت، من حەز دەکەم وەکو چۆن لە دنیادا بە یەکەوە بووین، لە مەرگیشدا هەر بەیەکەوە بین و ئێسقانەکانت لە هەمان گوڵداندا لە پاڵ ئێسقانەکانی منەوە بێ.

ئاشیل، لە خەوەکەیدا بەڵێنی دا کە داواکانی پاتروکلوس بەجێ بێنێ، بەڵام کە ویستی دۆستەکەی لە ئامێز بگرێ نەیتوانی. ئاشیل لە خەو ڕابوو. یاوەرەکانی هەستان. ناردنی بۆ دارستان تا چیلکە و دار بێنن و جەنازەکەی پاتروکلوس بسووتێنن.

هەموو بەعارەبانە و هێستر و تەشوێ و تەورەوە چوون بۆ دارکردن. کە گەڕانەوە چیلکە و دارەکانیان لەو شوێنە دا هەڵڕشت کە ئاشیل دیاری کردبوو. بەلق و پۆپی جوان شوێنێکی گەورەیان ڕێك خست کە بەشی سووتاندنی 20–30 کەسی دەکرد. پاشان هەر جەنگاوەرێك چەپکێك لە قژی خۆی بڕی و وەکو ڕێزو حورمەت لەسەر جەنازەکەی پاتروکلوسی دانا. ئاشیل هەموو قژە زەرد و درێژەکەی تاشی و خستییە نێو هەردوو دەستی دۆستەکەیەوە.

هەر هەموو لەشکرەکە لە دەوری چیلکە و دارەکان خڕ بوونەوە. هەموو بە بێدەنگی سەیریان دەکرد. هەروەها فەرماندە و سەرکردەکانیش. ئاشیل جەنازەکەی پاتروکلوسی خستە سەر ئەو دارە ڕاستانەی کە وەکو تەختی خەو ڕێك خرابوون. مەڕێکی زۆر، چوار ئەسپ، دوو سەگیان کوشتەوە و لەگەڵ ئەوانەدا 12 تەروادەیی بە دەستی ئاشیل کوژراویان لە دەوری جەنازەکەی پاتروکلوس دانا.

ڕۆن و هەنگوینێکی زۆریان بەسەر لاشەکاندا کرد. ئەو جا ئاگریان دان. ئاگر هەڵبوو، دەنگی سووتانی دارەکان دەهاتە گوێ. لە هەموو لایەکەوە شتی زێڕیان لەئاگرەکە دەهاویشت. لە ئاسمانێ را مەشخەڵێك، هەوەڵجار بچوك و وەنەوشەیی و پاشان سوور و گەورە بڵێسەی سەند و بە درێژایی شەو هەر سووتا. ئاگرەکە لە سپێدەی بەیانی دا تەمری و کوژایەوە.

ئاشیل ئێسقانەکانی پاترۆکلوسی کە لەگەڵ هەتاودا شەڕی دەکرد، کۆ کردەوە و خستییە ئەو گوڵدانە زێڕە گرانبەهایەوە کە دایکی بەر لەهاتنی بۆ شەڕ بە دیاری دابوویێ. گوتی:

– بەم زووانە منیش دەمرم. جەنازەکەم بسووتێنن و ئێسقانەکانم بخەنە هەمان گوڵدانەوەو لە پاڵ ئێسقانەکانی پاترۆکلوسدا دایبنەن. بەڵام جارێ ئەم گوڵدانە بە گڵ داپۆشن و کێوی بەرز وگەورەی لەسەر دروست بکەن.

جەنگاوەران بە گوێیان کرد. ڕێ و ڕەسمی ناشتن تەواو بوو. پاش ناشتنەکە دەستیان بە یاری کرد. یونانیانی کۆن، پاش ڕێ و ڕەسمی پرسە، بە یادی قارەمانانی خۆیانەوە هەندێ پێشبڕکێیان ئەنجام دەدا. بەم بۆنەیەوە ئەو ڕۆژە پێشبڕکێی کەشتی و تیرەندازی و غاردانێ بەرپا بوو. لەلایەن ئاشیل شەوە بە یادی پاترۆکلوس، دیاری و خەڵاتی بە نرخی وەك چەك، کۆیلە، گا، هێستر، گوڵدانی زێڕ و سێ پایە و ئەسپ، بەسەر بەشدارانی یارییەکاندا بەشرایەوە. گەمە و پێشبڕکێ بە درێژایی ڕۆژ بەردەوام بوو، باشترین یونانیان بە دیاری و خەڵاتەوە بۆ چادرەکانیان گەڕانەوە. ئاشیل دیسان بۆ ماوەیەك بە دیار گۆڕی دۆستەکەیەوە بە تەنێ مایەوە و پاشان ئەویش بۆ چادرەکەی گەڕایەوە.

ئاشیل، لە حاڵێکا کە بەدەم دانیشتنەوە دەگریا، لە دوورەوە پیرەمێردێکی بەدی کرد کە بەرەو چادرەکەی دەهات. ئەو پیرەمێرە پریامی پاشای تەروادە بوو، ڕەنگ وروو پەڕیو، چاوانی دەتگوت کانییەکن و ئاوێکی زۆریان لەبەر ڕۆییوە و بەردەوام دەڕوات. پاشای پیر نزیکی ئاشیلی لاو بووەوە. کڕنۆشی برد، دەستەکانی ماچ کرد. کەوتە سەر زەوی، ئەژنۆکانی گرتنە باوەش.

– ئاشیل ی ئاسمانی، سەیری من بکە! دەبینی چەند پیرو تەنیام! پەنجا کوڕم هەبوو هەر هەموویان مردوون! هکتورش بە هێزترین کوڕم بە دەستی تۆ کوژرا. ئەو بەرەڤانی لە نیشتمان دەکرد! خۆش بە حاڵی بابی تۆ کە کوڕەکەی هێشتا زندووە. بەدبەخت خۆم کە دەبێ بێدەسەڵاتانە لەبەردەم پیاوێك دا کە کوڕەکەی کوشتوم دەست پان بکەمەوە. لێت دەپاڕێمەوە کە جەنازەی کوڕەکەم بدەیەوە! بیر لە بابی خۆت بکەوە و بەزەییت بە مندا بێتەوە!

لیا پاڕایەوە: بڵێ بزانم دەیداتەوە.

ئاشیل قەدەرێ تەماشای پاشای چاو بە گریانی بەچۆکدا هاتووی کرد و ئەوجا گوتی:

– تۆ وەکو بابم وایت، هێندە سۆزت بزواندم کە جەستەی هکتورت وێدەمەوە، لێرەدا لە چادرەکەمدا تێر بخۆ و بخۆوە و بمێنەوە، من دەستور دەدەم کە کوڕەکەت بخەنە نێو عەرەبانەیەکەوە تا تۆ بتوانی بۆ تەروادەی بەریتەوە.

ئاشیل لە چادرەکە وەدەرکەوت و دەستووری بە غوڵامان دا کە جەنازەکەی هکتۆر بشۆن، چەوری بکەن و بە شکۆدارییەوە داپۆشن و بیخەنە سەر عەرەبانەیەك و بەرخێکیش بکوژنەوە و

بیبرژێنن و بۆ پریام پاشای دابنەن با نان بخوات.
ئاشیل گوتی: ئەی شا، بڵێ بزانم، دەتەوێ تا تۆ لە پرسەی هکتور دایت، سوڵح بکەین؟ ئەگەر دەتەوێ من بە یونانییەکان دەڵێم شەڕ نەکەن، بەڵام بڵێ بزانم چەند رۆژت دەوێ.
پاشای پیر گوتی: نۆ رۆژم دەوێ بۆ کوڕەکەم بگریم و لە دەیەم رۆژا جەنازەکەی دەستووتێنین و رۆژی یانزەیەم بە خاکی دەسپێرین و دوانزەیەم رۆژ دەست بەشەڕ دەکەین.
ئاشیل قەولی مۆڵەتێکی یازدە رۆژەی دا، بۆماوەی یازدە رۆژان ئیسراحەتیان کرد. لە دوازدەیەم رۆژا شەڕ دووبارە دەستی پێکردەوە. هەموو جەنگاوەران چەکیان هەڵگرت و ئاشیل بە هێزترین پیاوانی کوشت. چونکە کەس خۆی لەبەری نەدەگرت.
بەڵام قەدەر و چارەنووسی نزیك دەبووەوە. ئەو رۆژەی کە پلیوسی پیرو هەموو میرمیدونەکان و یۆنانییەکان دەگریان، رۆژی سامناکی مەرگی ئاشیل، نە زرێی عەجایەب، نە هێز و توانای لە شکست نەهاتو، هیچیان نەیاندەتوانی قارەمان رزگار بکەن. چونکە دەبوایە بمرێ. تەنانەت پێستە قایمە چەرم ئاساکەشی نەیدەتوانی رزگاری بکات. وەختێ کە ئاشیل بچووك بوو. تەتیەسی دایکی ئاشیل، ئاشیلی لە پێستێکی قایمی وەکو پۆڵاوە پێچاو لە ئاوی روباری ئەستوکیس ی هەڵکێشا و شوشتی. جا خەسێتی ئەم روبارە ئەوە بوو کە هەر کەس و هەر شتێکی لێ هەڵکێشرایە. بەدەنی زۆر قایم دەبوو، قەمە و سونگی نەیدەبڕی. بەڵام کاتێ ئاشیلی لە ئاوی رووباکە هەڵکێشا، پاژنەی چەپی کە بەدەستی دایکییەوە بوو تەڕ نەبوو، ئاوی رووبارەکەی پێ نەکەوت. جا لەبەر ئەمە پاژنەی ئاشیل لاواز بوو، پاریس ی کوڕی پریام پاشا بەمەی دەزانی. بۆیەکە چووە مەیدانی شەڕەوە پاریس نیشانەی لە پاژنەی پێی گرت و ئەنگاوتی. قارەمان کەوتە سەر زەوی و لەبەردەم پاریس دا مرد. بە پێی ئەجەل، پاریس کۆتایی بە ژیانی پڕ لە شانازی و کورتی ئاشیل هێنا.
ئاشیل ی بە هێزترین و جوانترین قارەمان مرد. تەتیەس لە ئەشکەوتدا فرمێسکی مرواری‌وئەڵماسی باراند. خوشکەکانی لە بنکی دەریادا گریان. سەربازان و فەرمانەدەکان لەسەر زەوی گریان، شاعیران شیعریان گوت. تەنیا تەروادەییەکان نەگریان. چونکە پێیان وابوو ئێستا کە ئاشیل، بەهێزترین دژمنیان لە کۆڵ بۆتەوە، تەروادە دەتوانێ سەر بکەوێ.

"22"

سەربوری ئەسپی دارین

ئاشیل مردبوو، فەرمانەدەکان لە تەگبیری ئەوەدا بوون کە چ بکەن، ئودیسەی زیرەك و دانای پاشای ئیتاکا، دەستی بە قسان کرد:
فەرمانەدەکان، جەنگاوەری دلێری ئێمە، ئاشیلی کوڕی پلیوس مردووە، ئاشیل مردووە، یانی

باشترین پیاوی ئێمە مردووە، ئێمە تازە ئەوەمان لە دەست چوو کە بەشەڕ لەتەروادەییەکان بەرینەوە، مەگەر فێڵێك بدۆزینەوە. دەبێ ڕێگەیەك بۆ خەڵەتاندنی دژمن بدۆزینەوە کە پەی پێ نەبات، دەبێ غافڵگیریان بکەین. ئەی فەرماندەکان من دەترسم کە ناچار بین بەشەرمەزارییەکی زۆرەوە بگەڕێینەوە، ئەو کاتە خەڵکی دەڵێن: جەنگاوەران دوای دەسالان شەڕ، دوای دەسەلان دووره ولاتی، دوای دەسەلان شەڕ لە رای وەدەست هێنانەوەی هیلین و لە ئەنجامدا هیلین لەتەروادە مایەوە و ئەوانیش بە دەستی بەتاڵ گەڕانەوە، ئەی فەرماندەکان من بە ئێوە دەڵێم کە دەبێ بەهەر نرخێ بووە سەربکەوین. دەبێ هەموو رێیەك بۆ سەرکەوتن بگرینەبەر!

ئاگامەمنون گوتی: قسەکانت بەجێن، بەڵام رێی دروست کامەیە؟

– زۆرم بیر لێ کردۆتەوە. بە بۆچوونی خۆم رێگام دۆزیوتەوە. گوێ بگرن: ئەسپێکی دارینی زۆر گەورەی ئەوتۆ کە هەشت یان دە کەس بگرێت دروست دەکەین. دەگەڵ خۆدا بۆ تەروادەی دەبەین، لەنیوەی شەوێدا جەنگاوەرەکان بەدزییەوە لەنێو ئەسپەکە، وەدەر بکەون. دەرگاکان دەکەنەوە، ئێمە پەلاماری تەروادە دەدەین. پێتان وانییە کە بەم شێوەیە بتوانین سەربکەوین؟

ئاگامەمنون گوتی: بێگومان ئەمە رێگەیەکی باشە!

نەستور گوتی: بەڵێ رێگەیەکی باشە، بەڵام مەسەلەیەك هەیە. ئایا تەروادەییەکان رێ دەدەن ئێمە ئەسپەکە بگەیەنینە ناو شار؟ مینلایوس گوتی: لەوەیە وا بزانن کە فێڵێك لە ئارادایە، بۆیە ئەسپەکە لە دەرێی حەساری شار رادەگرن!

– هەڵبەتە ئەمە بۆ خۆی کێشەیەکە، من بەر لەوەی قسە دەگەڵ ئەنگۆدا بکەم، ماوەیەکی زۆر بیرم لێکردەوە، رێیەکم دۆزیوەتەوە. پیاوێك دەناسم کە دەتوانێ یارمەتییەکی باشمان بدات. بۆ ئەوەی تەروادییەکان باشتر بکەونە تەڵەوە، هەر فەرماندەیەك دەستووری پێویست بەسەربازەکانی دەدا، بەڵام ئێمە کاتێ دەتوانین لە سەرکەوتن دڵنیا بین کە زیوس کۆمەکمان بکات، ئایا ئەنگۆ لەم رووەوە کۆمەکی من دەکەن؟

– بێگومان

– مەعلوم.

– تۆ لە هەموومان زاناتری.

– لێوەشاوە و کارامەتری.

– لە هەموومان زیرەکتری

– ئێمە باوەڕمان بەتۆیە.

کە فەرماندەکان ئەوە وەڵامیان بوو، ئودیسە چوو بۆ نك دارتاش و ئەسپێکی دارینی دایە کرد:

– ئەسپێکی دارینم بۆ دروست بکە کە بە ئەندازەی چوار ئەسپی راستی بێ بەسەر یەکەوە. ئەم ئەسپە زۆر جوان بێ ولە ناوییەوە ژوورێکی بچوك هەبێ کە خەڵکێکی زۆر بگرێ. بەڵام نابێ دەرگای ئەسپەکە دیار بێ، جا لە زووترین کاتدا بۆم دروست بکە و لەلای کەس باسی نەکەی.

دارتاشان کەوتنە کارکردن، شەوو رۆژیان دایە دەم یەکەوە.

هەر لەو کاتانەدا ئەسپە دارینەکە دروست دەکرا، ئودیسە کەشتیوانانی گاز کرد وگوتی:

www.pertwk.com

– هەڤاڵان ئێمە لە شەڕ بێ تاقەت بووین کەشتییەکان ئامادە بکەن و خۆتان بۆ حەرەکەت حازر بکەن. چونکە دەمانەوێ بۆ نک ماڵ و منداڵانمان بگەڕێینەوە.

کەشتیوانەکان لە خۆشحاڵیدا هاواریان کرد و بەرەو کەشتییەکان غاریاندا تا بۆ حەرەکەت حازر بن. بەڵام ئودیسە بۆ لای کەشتییەکان نەچوو. چوو بە دوای کەسێك دا کە زۆر چاکی دەناسی و زۆری پێویست پێی بوو، دەگەڵ خۆیدا بۆ چادرەکەی هێنا.

– سینون تۆ زرنگ و بەهۆشی و دەتوانی بە چاکی خۆت بگۆڕی!

– بەڵام بە ئەندازەی تۆ نا، بیرتە کە لە بەرگی دەرۆزەکەردا چوویتەناو دژمن و هێزو توانایانت زانی.

– باشە، لەوێندەر من چووم، ئێستاش نۆرەی تۆیە. سینون کاتی ئەوە هاتووە کە هەموو کارامەییەکی خۆت بنوێنی. من نیازێکم هەیە تەنیا بە تۆی دەڵێم، چونکە تەنیا تۆ دەتوانی فریام بکەوی. دەمەوێ کارێ بکەی کە تەروادەییەکان بێڵن ئەو ئەسپەی کە دارتاشەکان خەریکی دروست کردنین، ببەینە ناو شارەوە، ئەگەر تۆ بتوانی بیبەیە ناو شارەوە، ئیدی بە درێژایی تەمەنت پێویستت بە کارکردن نامێنێ. چونکە هێندەت دیاریو خەڵات دەدرێتێ کە بە هەموو ئاوات و ئارەزوویەکت بگەی..

– شا ئودیسە، تۆ دەتەوێ ئەم ئەسپە بگەیەنیتە ناو شار؟ بۆچی؟ بەکەڵکی چی دێت؟

سینون، ئەمەی بە شێوەیەك گوت، وەکو ئەوەی لە مەسەلەکە بێ ئاگا بێ! بەڵام ئودیسە زۆر چاك حاڵی بوو کە لەو سەری مەسەلەکە دێتەوە.

– یونانییەکان هەوەڵجار وا دەنوێنن کە بە کەشتییەکانیان دەگەڕێنەوە، بەڵام خۆیان لە پشت دوڕگەی تیندوس، ئەو دوڕگەیەی کە لەوێوە لە بەرانبەرەوە دەبینرێ، دەشارنەوە، کە تۆ ئەسپە پڕ لە جەنگاوەرەکانت گەیاندە ناو تەروادە، دۆستەکانمان دووبارە دەگەڕێنەوە. ئێمە لە ئەسپەکە دێینە دەرەوە، دەرگاکان دەکەینەوە وشار دەگرین.

– ئودیسە شا، من قەناعەت بە تەروادەییەکان دەکەم. تۆ چەند بۆکس و شاپێکم لێ بدە و چاك دەموچاوم بڕوشێنە. بەڵام ئاگادار بە کە جەزرەبەکان دەبێ بدینرێن و ببیسترێن. ئەوی دیکەی لەسەر من.

– پاش ئەوەی کە بریندارم کردیت، ئیدی چ دەکەی؟

– پاش ئەوەی تێر شاپانت کردم و هەموو گیانت بریندار و شین و مۆر کردمەوە هەنگێ جلوبەرگی گەدایی لەبەردەکەم و بۆ تەروادە دەڕۆم.

– لەتەروادە چ دەکەیت؟

– شا ئودیسە، تۆ لە من چاکتر دەزانی! لە تەروادە دەڵێم کە خراپەیان دەگەڵ کردوم، ئێوە بێ رەحم و بێ شەرمن و من دەمەوێ تۆڵەی خۆمتان لێ بکەمەوە و هەر هەمووتان بکوژم و..

– ئافەرین سینون! ئەگەر لە من زیرەکتر نەبی کەمتریش نیت! بێگومان تۆ دەوڵەمەند دەبیت!

سینون گوتی: کەواتە تا دەتوانی لێم بدە و بریندارم بکە.

سینون رووت بووەوە و شا ئودیسە بەشاe و بۆکس تێی بەربوو و برینداری کرد. کاتێ بە باشی

بریندار بوو هەموو گیانی خڵتانی خوێن بوو، سینون پارچەیەکی کۆنی چەور و چڵکنی پەیدا کرد و وەکو شانێل بە شانی خۆیدا داو ئەوجا بە شەلەشەل و بەتاقی تەنیا بەرەو تەروادە وەڕێ کەوت.

خۆی وەشاریدا کرد و داوای کۆمەك و داڵدەی کرد. خەڵکی کە بەو حاڵە خەمبارە و بەو شڕ پۆشی و خڵتانی خوێن و بریندارییەوە دیتیان لە دەوری خڕ بوونەوە و کەوتنە پرسیار.

– تۆ کێی؟

– لە کوێوە دێی؟

– کێ وای لێکردویت؟

– بەلەنگازۆ!

– نێوت چییە؟

– بۆچی وەها بریندار بوویت

– چیت لێ قەوماوە؟

– چم لێ قەوماوە؟ بە خۆتان نابینن؟ مامەڵەی سەگیان دەگەڵ کردووم. دەیانویست بمکوژن. بەڵام توانیم هەڵێم! دەمەوێ تۆڵەی خۆم بکەمەوە! دەمەوێ تۆڵەی خۆم لە هەر هەموویان بکەمەوە! لە شا مینلایوس، لە شا ئاگامەمنون. لە شا ئودیسە و لەوانی دیکەش! بەخۆتان دەیبینن، پیاوێکی بەلەنگازی وەکو من، کاتێ لە حەیوان خراتر رەفتاری دەگەڵ بکرێ، دەتوانێ خراپە بکات! بەڵام من دەمرم، لە برساندا دەمرم! سینون، چاوی خۆی نوقاند و خۆی بە عاردیدا دا، لە تۆ وایە بەراستی خەریکە لە برسان دەمرێ. تەروادەییەکان کە بە دیتنی دژمنێکی ئاگامەمنون خۆشحاڵ بوون، خێرهاتنیان کرد و تێریان کرد و گوتیان:

– بابایەکی وەها، زۆر باشە، چونکە نهێنییەکانی دژمن دەزانێ، دەتوانێ یارمەتیمان بداتو بەسەر دژمندا سەربکەوین.

کە سینون تێر بوو، تەروادەییەکان بە ئومێدی ئەوەی زانیاری زیاتریان لێ دەست بکەوێت، لە دەوری خڕ بوونەوەو یەکێکیان پرسی: پێم بڵێ پیاوی باش، ئەو پەیکەرە گەورەیەی کە لە ئەسپ دەکات و یونانییەکان دورستیان کردووە چییە؟ تۆ هیچی لێدەزانی؟

– هەلبەتە دەزانم! بەراستی ئەسپە! من ئەمەم کاتێ بیست کە ئاگامەمنون لەگەڵ مینلایوس دا باسی دەکرد. ئەمە ئەسپێکە و بەو مەبەستە دروستیان کردووە کە پێشکەشی بکەن بە ئاتینیا تا یارمەتی یونانیەکان بدات کە بەسەلامەتی بۆ ماڵی خۆیان بگەڕێنەوە.

– بۆ ماڵ بگەڕێنەوە؟ کەواتە دەگەڕێنەوە؟ ئیدی شەڕ ناکەن؟

– نازانن؟ دوای مردنی ئاشیل، لەشکر ورەی بەرداو هیچ کەس ئومێدی بە سەرکەوتن نەما! دەگەڕێنەوە بۆ ماڵی خۆیان، ئەدی نابینن کەشتییەکانیان حازر دەکەن تا بگەڕێنەوە؟ ئەو سەگانە دەگەڕێنەوە و بەسلامەتی دەگەنەوە ماڵەوە! بەڵام ئەگەر ئێوە بتانەوێ هەر هەموویان دەکوژن و شتاقیان جارەکی دی خاکی یونان نابیننەوە.

– بێگومان دەمانەوێ! چ بکەین؟ ئەوەمان پێ بڵێ سینون! تۆ ئیدی یەکێکی لە خۆمان و کەس

حەددی نییە بەدرەفتاریت دەگەڵ دا بکات!

– تا ئەسپەکە لە دەرێی شورەی شاردا بێ، یونانییەکان لە دەریادا ساغ و سەلامەت دەبن، بەڵام ئەگەر ئەسپەکە بێتە مەیدانی گەورەی شار و لە بەرانبەر پەرستگەی پالاس ئاتینا بوەستێ، باهۆز و تۆفانێکی ترسناك لە دەریادا هەڵدەکات و شەپۆلی گەورە کەشتییەکان غەرق دەکات، رەشەبا پارچە پارچەیان دەکات و جەنازەی دژمنان هەڵدەداتە رەخی دەریا. ئەوساکە جەنازەی ئەو سەگە، جەنازەی ئاگامەمنون دەبینین! کالخاس، کە بە نێوبانگترین غەیبزانی ئێمەیە، پێشبینی ئەمەی کردووە! هەموو ئومێدێکی من هەر ئەمەیە و چ شتێك لەم دنیایەدا لەمەی پتر خۆشحاڵم ناکات.

تەروادەییەکان باوەڕیان بە سینون کرد و کەوتنە باسی ئەوەی کە ئەسپەکە بێننە ناو تەروادە.

لەم کاتەدا کەشتییەکان ئامادەی حەرەکەت بوون. چارۆکەکانیان هەڵدا، یونانییەکان سواری کەشتییەکان بوون و لە دەریا دوور کەوتنەوە. ئەسپە گەورە دارینەکە لە بەرانبەر دیوارەکانی شاردا بە تەنێ مایەوە. خەڵکی بۆ دڵنیابوون لە رۆیشتنی دژمن و دیتنی ئەسپەکە، بە هەراو زەناوە لە شار وەدەرکەوتن.

– چەند جوانە!

– هەر دەڵێی زندووە!

– دەبێ بیبەینە ناو شار و لە بەرانبەر پەرستگەی پالاس دا دای بنەین!

– ئەگەر بیبەینە ناو شارەوە، دژمنانمان هەموو دەمرن!

– راستە، بەڵام کێ وا دەڵێ!

– ئەو یونانییەی کە بە نیوە گیانی هاتبووە ئێرە.

– غەیب زانان وایانگوتووە.

– مەعلوم؟

– راستە! بە یونانی و غەیبزان باوەڕ بکەن!

کاساندرای، کیژی شا هاواری دەکرد و دەگریا و دەیگوت کە ئەسپەکە زندووە زەرەرێکمان لێدەدات.

– کاساندرا؟ کیژی شا؟ ئەو چو زانێ! شێتە! کێ گوێ بە قسەی ئەو دەدات؟ کاساندرای جوانترین کیژی شا لە شار وەدەرکەوت. کە گەییە ئاستی ئەسپەکە، خۆی بە عاردیدا داو دەستی بە گریان کرد. ئەوجا هەستاو روانییە دەریای دوور. دەتگوت لەنێو دەریادا شتی سامناك دەبینێ.

– ئەسپە دارینەکە زندووە! وەکو هەزار دوژمن شەڕ دەکات! من بەچاوی خۆم دەیبنیم! دوای ئەوەی کە سەرکەوتین، دەمرین! ئەسپەکە هەناسە دەدا، رێدەکات، لەگەڵ خۆیدا چەك هەڵدەگرێت! نابینن کە زندووە؟ مەیەڵن بێتە ناو تەروادەوە! ئەوەتا! بەرەو شار غار دەدەن! ئێوە دەکوژن! ئاه! هەموو جێیەك هەر کوژراوە، هەموو شوێنی هەر خوێنە، خوێن، زنجیر، گریان، هاوار، ئازار، داماوی!

کاساندرا هاواری کرد، گریا، خۆی بە عارديدا دا، بەڵام کەس باوەڕی بە قسەکانی نەکرد. خەڵکەکە لە دەوری ئەسپەکە کۆ دەبوونەوە و ستایشیان دەکرد، بەڵام یەکێك لە غەیبزانەکان بەنێوی لایکون گوتی:

– خەڵکینە، من پێشنیازێك بۆ ئێوە دەکەم. باوەڕ بە یونانییەکان مەکەن، باوەڕ بە سینون مەکەن. ئەسپەکە مەیەننە نێو شار، یونانییەکان فێڵبازن، سینون درۆی کردووە.

کەلایکون ئەمەی گوت، دووماری ترسناك و گەورەی چاو ئاگرین کەیەکی هەزار تاجیان بەسەر سەرەوە بوو، لە دەریاوە بەرەو ئەو هاتن. کەلە لایکون نزیك بوونەوە، نیگایەکیان کرد، ئەوجا لە دەوری بەدەنی هاڵان و بە توندی گوشییان، لە کاتێکدا کە مارەکان دەیان خنکاند، بە لەنکازە هاواری دەکرد و داوای کۆمەکی دەکرد. دوو کوڕەکەی بە دەنگییەوە هاتن و ویستیان بابیان رزگار بکەن، بەڵام مارەکان خۆیان درێژتر کرد و لە دەوری هەر دوو لاوەکەش هاڵان. هەرسێکیان پێکەوە گوشین و هەر سێکیان کوشتن. پاشان مارەکان بۆ دەریا گەڕانەوە.

خەڵکی، کپ و کڕ و ترساو، دیمەنە سامناکەکەیان بینی و یەکسەر دەستیان دایە یەك و هەوڵیاندا ئەسپەکە بەرنە ناو شارەوە، ئەسپەکە برایە نێو شار و تەروادەییەکان بەو خەیاڵەی کە لە ئەنجامدا لە شەڕی دژمنانیان رزگار بوون تا کۆتایی شەو ئاهەنگیان گێڕاو خۆشحاڵییان کرد. ئەوسا هەموو شەکەت و خۆشحاڵ بۆ ماڵەکانیان گەڕانەوە غافل بوون لەوەی کە دژمنەکەیان لە پشت دورگەی تیندوسەوە خۆیان مەڵاس داوە و هێدی هێدی هێرش دێنن.

"23"

هەڵاتن لە تەروادە

شەوێکی تاریك بوو. کپی و بێدەنگییەکی سەیر و بەسام شاری تەروادەی باوەشی خەوی داگرتبوو. دەرگا چکۆلەکەی ئەسپە دارینە کە برابووە بەردەم پەرستگەی پالاس، کرایەوە. نەفەرێك سەری لێوە هێنایە دەرێ. ئەو نەفەرە ئۆدیسەی شای ئیتاکا بوو. کە زیرەکترین فەرماندە بوو. یەکسەر پیاوێك لە مەیدانەکە بەدیار کەوت و گوتی: وەرنە دەرێ! وەختێتی! ئەمە ئیپیوس بوو کە زیرەکترین سەرباز بوو. لە دەرگای ئەسپە دارینەکەوە پەتێك شۆڕ کرایەوە، ئۆدیسە، مینلایوس، ئایاس و هەموو ئەو جەنگاوەرانەی کە لە نێو سکی ئەسپەکەدا بوون هاتنە خوارەوە. ئەوانە هێدی و هێمن هاتنە خوارەوە و بەرەوشار چوون. بێ سرتەو ورتە شەقامەچۆڵەکانی شاریان بڕی و یەك بە یەکی نۆبەدارەکانیان کوشت، بێ ئەوەی دەنگ لە کەسەوە بێت. نۆبەدارەکانیان کوشت و دەروازەکانی شاریان خستە سەرگازی پشت. سەربازان بەبێدەنگی لە دەروازەکانەوە وەژرووکەوتن. 20نەفەر 30 نەفەر، 50 نەفەر سەد نەفەر، هەزار نەفەر، هەموو شەقامەکان تەژی سەرباز بوون. کە ژمارەیەکی زۆری جەنگاوەران وەناو شار

کەوتن هەنگینیٚ بەهاوارو د ەنگی بەرز دەرگاکانیان شکاند و رژانە نێو ماڵەکان. تەروادەییەکان کە هێشتا لە خەودا بوون، راپەڕین، لە پەنجەرەکانەوە روانیان، سەیریان کرد شەقامەکان پڕن لە سەرباز و جەنگاوەرانی دژمن. ژنان و منداڵان ترساو و تۆقیو دەگریان و هاواریان دەکرد. پیاوان بەدووی چەکدا دەگەڕان. بواری شەڕ نەبوو. چونکە یونانییەکان بە شمشێر و نێزەوە خۆیان بەسەر تەروادەییەکاندا دەدا. شەڕ کردن مەحاڵ بوو. چ رێگەیەکی رزگار بوون نەبوو، مەگەر فیرار و هەڵاتن. زۆر کەس لە تاریکی شەودا بەرەو دەریا هەڵاتن. شەقام و مەیدانەکانی شار پڕ بوون لەکوژراوو بریندار. جگە لە گریان، شیوەن، پاڕانەوە، هەڕەشە، هاواری دڕندانە، دەنگی چەك، چ شتێکی دی نەدەبیسترا. لەبەر روناکی ئاگر، ژنان دەبینران کە ترساوو تۆقیو منداڵ بەباوەشەوە هەڵدەهاتن. پیاوان بە گوێرەی توانا شت و مەکیان هەڵدەگرت. منداڵان مات و سەرسام و بە ترس و لەرزەوە بەدوی داك و بابدا غاریان دەدا. لە کۆشکی شازادەکاندا هەراو هەنگامە و قەرەباڵغییەك بوو ئەو سەری دیار نەبوو. شازادەکان هاواریان دەکرد و دەگریان. پریام شا لە رای رزگاری خۆیدا بەم لاو بەو لادا غاری دەدا.

لیو پرسی: خۆی رزگار کرد؟

–نە، لە نێو پەرستگەکەدا و لە حاڵەتی دوعا کردنا کوژرا.

لیا پرسی: شابانۆش کوژرا؟

– نە، بەلەنگاز شابانۆ! چارەنووسێکی پڕ کارەساتی بوو. ئەوبوو بە کۆیلەی ئودیسە و کاساندرا بوو بە کۆیلە و کەنیزەکی ئاگامەمنون. هەموو کەسێکیان هەر دەکوشت. مینلایوس لە ژوورەکاندا بەدوی هیلین دا دەگەڕا تا بیکوژیٚ. دۆزییەوە و شمشێر بەدەست تاوی داییٚ. هیلین ی جوان بەدەم پاڕانەوەوە خۆی بەسەر پێیدادا. مینلایوس کە توندارِیوس ی (بابی هیلین)ی بیرکەوتەوە، لێبڕا کە نەیکوژێت و بۆ ئەسپارتەی بگێڕێتەوە. هیلین کرنۆشی برد و کەوتە سەر دەست و پێی.

شازادە ئاینەیاس ی پس مامی شا، کە لە شەڕی تەن بەتەن دەگەڵ ئاشیل دا، لەلایەن پوسیدون ەوە رزگار کرابوو، وەکو ئەوانی دی غاری دەدا، هەوڵی دەدا ئەو بەڵاو ئاژاوەیە جڵەو بگریٚ و هێندەی لە تواناداِ بیٚ خەڵکەکە رزگار بکات. حاڵی بوو کە هەر بەرگری و بەرەڤانییەك بێفایدەیە. بە هەموو ئەوانەی کە بۆ لای ئەو دەهاتن، دەگوت: خێراکەن، هەڵێن! ئەگەر دەتانەویٚ رزگار بن بەرەو دەریا بڕۆن!

لە یەکێك لە ژوورەکاندا تووشی ئانخسیس ی بابی بوو. خستییە سەر شانی. چونکە ئانخسیس پیر بوو و نەیدەتوانی خۆی رزگار بکات.

شازادە ئاینەیاس لە حاڵێکا کە ئانخسیس ی بەسەر شانەوە بوو و دەیبردە دەریٚ، گوێی لە دەنگیٚ بوو: "باوکە! باوکە" ئاینەیاس ئاوڕی دایەوە. ئاسکانیوس ی کوڕی بچوکی خۆی بینی. ئەو منداڵە کە بێدار بووەوە و بابەگەورەی بەسەر شانی ئاینەیاس ەوە بینی، سەیری پێهات. ئاسکانیوس هێشتا هەستی بە خەتەر نەکردبوو.

– بۆچی بابەگەورەت لەکۆڵ گرتووە؟

–دوایی پێت دەڵێم: ئێستا دەبێ منداڵێکی باش بیت و هەرچییەکت پێ دەڵێم وا بکەی. دەستت بدە بە من و تا دەتوانی غار بدە. بێدەنگبە و پرسیار مەکە.
ئاسکانیوس بە جدی وەڵامی دایەوە: باشە، زۆر باشە.
دەستە بچووکەکەی دایە بابی و بە بێدەنگی لەو تاریکە شەوەدا رۆیی. لەرێگەدا کە چاوی بەوپیاو و ژنانە دەکەوت کە دەکوژران. نە قسەی کرد و نە هیچ پرسیارێکی کرد. کە لە دەرگا وە دەرکەوت، حاڵی بوو کەسەربازانی نۆبەدار کوژراون. بەڵام هیچی نەگوت. بەرەو دەریا رۆیی. لەرێگەدا زۆری بینی وەکوئەو گورج و زیت و زرنگ غار دەدەن و هەندێکیان دەگرین و هەندێکی دی بێدەنگن. لێ ئەو بە درێژایی رێگە چ قسەیەکی نەکرد و گەییە دەریا.
شازادە ئاینەیاس. ئانخسیس ی لە کۆڵی خۆی داگرت. ئەو سێ کەسەش کەوتنە ناو تەروادەییەکانی ترەوە. پیاوان، ژنان، منداڵان. بێ شار و ماڵ و حاڵ مابوونەوە. بێنەوا. تەنیا شەکەت و داماو. دەگەڵ خۆیاندا شتی بە هادار و کیسە گەنمیان هێنا بوو. بەڵام زۆر شتیان لە تەروادە مابووەوە! سات بە سات سەربازان و کوژراوان لە رێگەوە دەگەیین. تەروادە لە تاریکی شەودا دە نێو ئاگردا دەسووتا. بڵێسەی ئاگر هەمووانی بێزار و بێ تاقەت کردبوو هەموو بە کوڵ دەگریان. بەڵام شازادە ورەی بەر نەدا. گوتی: گریان فایدەی نییە! با هەوڵ بدەین بەو بەلەم و کەشتیانەی کە لەرەخی دەریادا بەستراونەتەوە خۆمان رزگار بکەین. ژنان و منداڵان سواری بەلەمەکان بکەن. هەموو ئەو خشڵ و زێڕ و زیوو و ئاردانەی کە لە تەروادەوە هێناومانن بار بکەن و با لە کەنار دوور بکەوینەوە. هەرکەسەتان دەبێ کارێك بکات، کەئاینەیاس ئەمەی گوت، ئیدی کەس نە گریا. ئارد و خشڵ و زێڕ و زیویان لە کەشتییەکان بار کرد. ئاسکانیوس ی چکۆڵەش پێ بەپێی ئەوانی دی کاری دەکرد و هەر شتێکی بتوانایە دەگەڵ خۆی دەیبرد. ئاسکانیوس، هەرچەندە بچووك بوو. بەڵام هەستی بە کارەساتەکە دەکرد.
کەشتییەکان بارکران، ئەوجا ژنان و منداڵان و پیرەمێران و ئەوجا پیاوانی دی سواری کەشتی بوون. پیاوان دەستیان بە سەوڵ لێدان کرد. هێشتا بەیانی نەدابوو، بەڵام بڵێسەی ئاگر شاری روناك کردبووەوە. هێشتا دەنگی هاوار و گریان و ناڵە لە شارەوە دەهات، ئاسکانیوس، هەرچەندە کە خەوی دەهات و برسی بوو و دایکی دەویست، بەڵام هیچی نەدەگوت. سەری نایە سەر رانی ژنێکی نەناس و خەوت. پیاوان هەر خەریکی سەوڵ لێدان بوون. با، کەشتییەکانی بە خێرایی دەبرد. رۆژ بووەوە و ئەان هێشتا هەر سەوڵیان لێدەدا. رۆژانی یەك لە دووی یەك سەوڵیان لێدا. لە دەریای یونان و لە دەریای سیسیل پەڕینەوە و گەینە کەنارێن ئەفریقیا. کە شارێکی گەورە و جوانیان بینی وەستان، چونکە لە کەشتی ڕانی ماندوو بووبوون. لە رەخی دەریادا ماسی گرێکیان بینی کە تۆڕەکانی کۆ دەکردەوە، ئاینەیاس لەماسیگرەکەی پرسی ئەمشارە نێوی چییە؟ ماسیگرەکە وەڵامی دایەوە:
–ناوی ئەم شارە کارتاژە.
– ئەی ناوی پاشای کارتاژ چییە؟
– کارتاژ، هەرگیز پاشای نەبووە. شارەکەمان ماوەیەك لەمەوبەر ژنێك بەنێوی دیدو دروستی

کردووه و دیدۆ مەلیکەی ئێمەیە و کاتێ هاتە ئێرە بێوەژن بوو. زۆر کەس هەوڵیانداوە بیخوازن. بەڵام ئەو نایەوێ مێردە کوژراوەکەی لەبیربکات و هەمیشەدەگری. سوێندی خواردووە کە شوو نەکاتەوە. بۆیە نایەوێ کەس بدینێ.

ئاینەیاس پرسی: ئایا من دەتوانم بیدینم؟

– بەڵێ، چونکە تۆ هەژارێکی دەست کورتی و ناتوانی داوای لێ بکەی کە شووت پێ بکات.

ئاینەیاس، چووە نك مەلیکە و سەربوری خۆی بۆ گێڕایەوە. مەلیکە زۆر بە وردی گوێی لێگرت. پاشان دیارییەکی زۆری دایێ و ئەو ئاسکانیوس ی لەکۆشکەکەی خۆیدا دەعوەت کرد.

چونکە ئاینەیاس جوان و بەهێز بوو، دیدۆ داوای لێکرد کە لەوێندەر بمێنێ و ببێ بە پاشای کارتاژ. بەڵام ئاینەیاس پێشنیازەکەی ئەوی رەتکردەوە و گوتی:

– ئەی مەلیکە، من ناتوانم. خواوەندان منیان نەجاتداوە. تا تەروادەییەکان بۆ وڵاتێکی سەیر و عەجایەب کە ببێ بە بناغەی شارێکی گەورە، نەك بۆ وڵاتی کارتاژ، رێنوێنی بکەم. ئەی مەلیکە من ناتوانم لێرە وەمێنم. ئاینەیاس لەگەڵ خەڵکەکەیدا لە کارتاژەوە بەرێکەوت. پیاوان سەوڵیان لێدا، سەوڵیان لێدا، ئەوجا گەیینە رێژگەی روبارێکی گەورە. لەوێندەر وەستان. لە کەشتییەکان دابەزین و لەوێندەر مانەوە. پاشان کەمێ دوورتر لەوێندەر بۆ ماوەی چەندین سەدە شارێکی گەورە بەنێوی رۆم کە بوو بە خاوەنی هەموو دنیا بەرپا کرا.

سەرچاوە:

داستانهای از اساطیر یونان

لائورا اورویتو

ترجمه جمشید کاویانی

گروه سنی "د"

Laura Orvieto

storie Della Momdo

Tales From Ancentgreece

کۆمەڵە چیرۆکێك لە ئەفسانەی یونانەوە

لائورا اوریتو

وەرگێڕانی: جەمشید کاویانی

تایبەتە بە تەمەنی گروپی (د)

چاپی یەکەم 1357 (1979)

حەمە کەریم عارف

- کەرکووکییە و لە ساڵی 1951دا لەدایك بووە.
- لە ساڵی 1975 کۆلیژی ئەدەبیاتی بەغدای تەواو کردووە.
- یەکەم بەرهەمی شیعرێکە بەناوی (هەڵبەستێکی هەتیو کەوتوو) کە لە ژمارە (170) رۆژنامەی هاوکاری ساڵی 1973 بڵاوبووەتەوە.
- لە ساڵی 1976ەوە بە بەردەوامی نووسین و بەرهەمی ئەدەبی بڵاو دەکاتەوە.
- سەرنووسەر یان بەڕێوەبەری نووسین یان سکرتێری نووسین یان ئەندامی دەستەی نووسەرانی ئەم گۆڤار و بڵاوکراوانە بووە: گۆڤاری گزنگی نووسەرانی کەرکووك، نووسەری کوردستان، کەلتوور، نووسەری کورد، گوڵانی عەرەبی، ئاڵای ئازادی تا ژمارە 00222، گۆڤاری نەوشەفەق.
- جگە لە ناوی خۆی، بە تایبەتی لە گۆڤاری گزنگی نووسەرانی کەرکووك، نووسەری کوردستان، کەلتوور، رۆژنامەی ئاڵای ئازادی تا ژ: 222 بەناوی گۆڤەند، زنار، سیپان، پاکزاد، محەمەدی حاجی، سیروان عەلی، دیدار هەمەوەندی، هێژا، ح. ع بەرهەمی بڵاو کردۆتەوە.
- جگە لە پارتی دیموکراتی کوردستان و یەکێتیی قوتابیانی کوردستان ئیدی ئەندامی هیچ حیزب و رێکخراوێکی سیاسی نەبووە، لە ساڵی 1974 – 1975دا پێشمەرگەی شۆڕشی ئەیلوول بووە، لە هەشتاکاندا بۆ ماوەی نۆ ساڵ، بێ وابەستەگی حیزبی، پێشمەرگە بووە و وەکو بەشدارییەکی مەیدانی و ویژدانی لە خەباتی رەوای نەتەوەی کوردا شانازی پێوە دەکات و منەت بەسەر کەسدا ناکات، چونکە باوەڕی وایە کە رۆڵەی میللەتی مەزلوم مەحکومە بە پێشمەرگایەتی.
- لە هەشتاکانەوە تا ئێستا راستەوخۆ سەرپەرشتی و سەرۆکایەتی لقی کەرکووکی یەکێتیی نووسەرانی کوردی کردووە.
- زۆر بەرهەم و کتێبی چاپ و بڵاو کردۆتەوە، لێ زۆربەی هەرە زۆریان، بە تایبەتی ئەوانە لە چیادا چاپ بوون بە نوسخەی هێندە کەم بڵاو بوونەتەوە، لە نرخی نەبوو دان و هەر ئەوەندەیە کە لە فەوتان رزگار بوون. هەندێك لە وانە:

1- تیرۆژ، کۆ چیرۆك، چاپی یەکەم 1979
2- کۆچی سوور، رۆمان، چاپی یەکەم 1988
3- بەیداخ، چیرۆك، 1988
4- داوەتی کۆچەرییان، کۆ چیرۆك چاپی دووەم 2005
5- لە خۆ بێگانە بوون، کۆمەڵە چیرۆك، چاپی یەکەم (1999) دەزگای گوڵان
6- کوچ سرخ، کۆ چیرۆك، بە فارسی، وەرگێران چاپی یەکەم 1987 شاخ

www.pertwk.com

7- نینا, رۆمان, سابت ڕەحمان, دوو چاپ, شاخ, شار 2002
8- نامۆ, رۆمان, ئەلبیر کامۆ, دوو چاپ, شاخ, شار 2003 دەزگای ئاراس
9- ڕێبەر, رۆمان, مەهدی حسین, یەك چاپ (شاخ)
10-شکست, رۆمان, ئەلکساندەر فەدایەف, چاپی شاخ (راه کارگر)
11 – هاوماڵەکان, رۆمان, ئەحمەد مەحمود, دوو چاپ, شاخ, شار 2000 گوڵان
12- بێناسنامەکان, رۆمان, عەزیز نەسین, 3 چاپ شاخ, شار 2003
13- قوربانی, رۆمان, هیرب میدۆ, چاپی یەکەم 2004 دەزگای شەفەق
14- دووره وڵات, رۆمان ع. ڤاسموف, چاپی یەکەم2000 دەزگای گوڵان
15- ئازادی یا مەرگ, رۆمان, کازانتزاکیس, چاپی یەکەم 2003 کتێبخانەی سۆران
16- چیرۆکەکانی سەمەدی بیهرەنگی, دوو چاپ, شاخ, شار 2004 کتێبخانەی سۆران هەولێر
17- ئامانجی ئەدەبیات. م. گۆرکی, چاپی شاخ 1985
18- دلێریی خۆراگرتن, ئەشرەڤ دەهڤانی, چاپی شاخ
19- مەسەلەی کورد لە عێراقدا, عزیز شەریف
20- مێژووی رەگ و رەچەڵەکی کورد, ئیحسان نوری پاشا, یەك چاپ
21- خەباتی چەکداری هەم تاکتیکە هەم ستراتیژ, مەسعودی ئەحمەد زادە, چاپی شاخ
22- کورد گەلی لە خشتەبراوی غەدر لێکراو, د. کوینتەر دیشنەر, چاپی شێیەم 2004 دەزگای ئاراس
23- لە مەهابادی خوێناوییەوە بۆ کەنارێن ئاراس, نەجەف قولی پسییان
24- گوزارشتی مۆسیقا, د. فۆاد زەکەریا.
25- دەربارەی شیعر و شاعیری, رەزا بەراهەنی.
26- ڤنسنت ڤان گوگ, شانۆنامە, باول ئایز لەر
27- بە دوعا شاعیرەکان, شانۆنامە, جەلیل قەیسی (گزنگ ژ:12)
28- جولەکەکەی ماڵتا, شانۆنامە, مالرۆ.
29- دادپەروەران, شانۆنامە, ئەلبیر کامۆ.
30-بەد حاڵی بوون, شانۆنامە, ئەلبیر کامۆ.
31- چاو بە چاو, شانۆنامە, گەوهەر مراد (غوڵام حسەینی ساعیدی)
32- ریچاردی سێیەم, شانۆنامە, شەکسپیر.
33- گەمەی پاشا و وەزیر, شانۆنامە, عەبدوڵلائەلبوسێری.
34- کورد لە ئەنسکلۆپیدیای ئیسلام دا, چاپی یەکەم 1998 وەزارەتی رۆشنبیری.
35- هونەر و ژیانی کۆمەڵایەتی, پلیخانۆڤ, چاپی یەکەم 2005 دەزگای موکریانی
36- پێکهاتەی بەدەنی و چارەنووسی ئافرەت, ئیڤلین رێید.
37- لێکدانەوەیەك لە مەڕ نامۆ, لویس ریی.
38- منداڵە دارینە, چیرۆکی درێژ بۆ منداڵان.

39- فاشیزم چیی؟ کۆمەڵە چیرۆك بۆ منداڵان, یەلماز گونای

40- شوانە بچکۆڵەکە, چیرۆکێکی درێژی چینی یە بۆ منداڵان

41- زارۆکستان (چوار شانۆنامە بۆ منداڵان)

42- لە گەنجینەی حیکایەتی تورکمانییەوە.

43- کۆمەڵێك ئەفسانەی جیهانی (23 ئەفسانە)

44- زندە خەون, کۆمەڵە چیرۆکی چیخوف, چاپی یەکەم (2001) دەزگای موکریانی

45- ئەفسانەێن گریکی و رۆمانی, چاپی یەکەم (2004) کتێبخانەی سۆران, هەولێر

46- جیٚ پیٚ, کۆمەڵێك چیرۆکی فارسی چیرۆکنووسان:(سادقی هیدایەت, جەلال ئال ئەحمەد, بوزرگی عەلەوی, سادقی چوبەك, مەنسوری یاقوتی)

47- چیرۆکستان, کۆمەڵێك دەق و رەخنە, چاپی یەکەم 2005 نووسەرانی کەرکووك

48- چۆنیەتی فێر بوونی زمانی فارسی, چاپی یەکەم (2000) حەمە کەریم عارف

49- گۆڤەند و زنار (فەرهەنگی فارسی – کوردی) حەمە کەریم عارف

50- پەلکە رەنگینە, حەمە کەریم عارف, چاپی یەکەم (2004) وەزارەتی رۆشنبیری

51- کۆمەڵێك چیرۆکی بێگانە

52- چزیشفسکی, فەیلەسوف و زانای گەورەی میللەتی روس

53- چایکۆ فسکی, ژیان و بەرهەمی.

54- ئیدگار ئالین پۆ, ژیان و بەرهەمی.

55- جاك لەندەن, ژیان و بەرهەمی

56- گوگول, نووسەری ریالیست

57- یەڵماز گونای, ژیان و بەرهەمی

58- سادقی هیدایەت, ژیان و بەرهەمی

59- خافرو غ لە شیعر دەدویٚ, ژیان و بەرهەمی

60- رێبازە هونەرییەکانی جیهان

61- ریالیزم و دژە ریالیزم لە ئەدەبیات دا, چاپی یەکەم (2004) دەزگای سپیرێز

62- راگەیاندن لە پەراوێزی دەسەڵاتدا (بە شەریکی) چاپی یەکەم (2001) دەزگای گوڵان

63- راگەیاندن لە نێوان حەقیقەت بێژی و عەوام خەڵەتێنی دا, حەمە کەریم عارف

64- دیدار و دەق و رەخنە.

65- دیداری چیرۆکڤانی.

66- قوتابخانە ئەدەبییەکان, رەزا سەید حسەینی.

67- ناودارانی ئەدەب, حەمە کەریم عارف

68- هەزار تۆپی شیعری نوێخوازی و چەند باسێکی دی, حەمە کەریم عارف.

69- کورد لە سەدەی نۆزدە و بیست دا, کریس کۆچرا, چاپی یەکەم 2003 کتێبخانەی سۆران

* لـه راپەڕینـەوە تـا ئـێستا نـوو چـالاکانە بەشـداری بزاڤـی ئـەدەبی و رۆشـنبیریی کـوردی دەکـات و بەرهەمی هەمە جۆر (نووسین و ئامادە کردن و وەرگێڕان) بڵاو دەکاتەوە..

* ئەو بەرهەمانە و زۆری دیکەی ئامادەن بۆ چاپ و چاپکردنەوە و هـەر کـەس و گـروپ و لایـەن و دەزگایەك تەماحی بڵاو کردنەوەی هەبن, ئامادەیە بە خۆڕایی پێشکەشیان بکات.

پێرست

* له جیاتی پێشەکی...
1- شاری تەروادەو لایومیدون پاشا
2- شازادەو پاریس‌و ورچ
3- حیکایەتی پاریس‌و ئوینونەو سێوی زێڕین
4- پاریس‌و جەژن‌و ئاهەنگەکانی تەروادە
5- حیکایەتی پاریس‌و هیسیونە
6- حیکایەتیماڵباتی مینلایوس
7- هەردوو شازادە ئاگامەمنون‌و مینلایوس
8- پاشماوەی سەربوری ئاگا مەمنون‌و مینلایوس
9- سەربوری شازادە هیلین‌و شازادە مینلایوس
10- سەربوری شازادە پاریس‌و دۆتمیر هیلین
11- کە پاشای تەروادە گەڕایەوە چیکرد؟
12- سەفەری ئودیسەو مینلایوس بۆ تەروادە
13- سەربوری دێوانەی قەڵب
14- حیکایەتی ژنی ساختە
15- سەربوری شازادە ئیفیژنی
16- حیکایەتی دوو شاو دوو کۆیلە
17- شەڕی تەن بە تەنی پاریس‌و مینلایوس
18- پاتروکلوسی دۆستی ئاشیل
19- گەڕانەوەی ئاشیل
20- حیکایەتی ئاشیل، ئاینیاس‌و هکتۆر
21- واریقاتی ئاشیل‌و پریام
22- سەربوری ئەسپی دارین
23- هەڵاتن لە تەروادە